

(ב) אבל בדבר שברור ששייך לראובן וכתב שטר אודיתא שמניות אלו שייכים מעולם לשמעון נראה דתליא בפלוגתא אם מהני בזה קנין אודיתא, דתלוי בגדר קנין אודיתא, דלהסוברים שזהו דין שנוהגים לפי הודאתו, שייך קנין זה גם כשירדע שלא שייך שיהא שלו, משא"כ להסוברים דזהו גילוי מילתא דזה לא שייך רק כשיכול להיות נכון³⁴, ולדיעה זו כל זמן שלא נשתנו הרישומים בבנק או בבורסה ואין לשמעון שום אסמכתא ודרך לבצע ולהוכיח את בעלותו לא קנה המניות, ולכן לא יוכל שמעון להעביר את הבעלות של המניות לרשותו³⁵.

(ג) ובאופן שהיו מניות שירש מנכסי אביו ועדיין הם בתפוסת הבית לפעמים חשיב ג"כ כאודיתא שברור שאינו נכון ודינו כנ"ל, [ובלא"ה י"א דלא מהני להקנות מתפוסת הבית קודם החלוקה] וראה בהערה³⁶.

שההודאה נכונה היא מהני לקנין לכ"ע, וממילא בי"ד יחייבוהו להעביר את רישום המניות על שם שמעון.

34 הנה נחלקו הפוסקים בגדר קנין אודיתא ובנתייה"מ (ס סק"ז) כתב לבאר דעת החולקין שהביא הבעה"מ דל"מ אודיתא בהקנות שט"ח [שעל שם ראובן לשמעון] משום דס"ל דאודיתא מהני רק משום הודאת הבעל דין ולכן כשמוחזקין להיפך לא מהני, ורק כשיכול להיות שהודאתו אמת מבואר שם בנתייה"מ [בריש דבריו] דודאי מהני הודאת בע"ד לענין שהמודה א"י לחזור בו מהודאתו [וגם לא יוכל למחול ע"ש], וה"ה דמהני לגבות מהלוה וא"י לומר לו לאו בע"ד דידי את כיון שהמודה היה יכול להקנות בכר"מ, ובקצהה"ח סי' מ כתב דאודיתא לא מהני בלא עדים וא"כ צריך להוכיח הודאתו וע"ע במהרש"א (גיטין ג), אמנם בדעת השו"ע מבואר דס"ל דאודיתא קנין גמור הוא ואף אינו יכול למחול, דס"ל כדעת התוס' (בי"מ מו, א ד"ה וניקנינהו) דהוי קנין גמור אף לפדות בו מעשר ולפי"ז א"צ שיוכל להיות אמת, ועיש"ה בנתיב בינה מש"כ מדברי האחרונים בזה, ולכא"ו נידו"ד תלוי בפלוג' זו, ויש לציין גם למש"כ לעיל פרק ד הע' 12-13 דבאמרי בינה (הלואה סי' טז) ביאר בדברי הרמ"ה דאודיתא לאו מצד הקנאה הוא אלא מצד הודאת בע"ד ולכן מהני גם במלוה ודשלכ"ל, אולם בחזו"א (ב"ק סי' יח סק"ד) ביאר דאודיתא הוי קנין, ומ"מ מהני בחוב משום דכח הדין הוא לדון עפ"י הודאתו ע"ש, ואילו בקצהה"ח (סי' קצד סק"ג) כתב דאף דאודיתא הוי קנין בהרבה

דברים, אבל בהלואה לא מהני דאינו ברשותו להקנותו, ומשמע דס"ל דאודיתא קנין הוא ולא מטעם הודאתו בעלמא, ודלא כהנ"ל מדברי הרמ"ה, [ולכא"ו נראה דבנידון זה תליא גם פלוגתא הפוסקים אם אודיתא מהני על דבר שלא בא לעולם, ודעת הקצהה"ח (קצד סק"ג) דלא מהני וכ"ד כמה פוסקים, ובנתי' (סי' ס' סק"ב) כתב דמהני אודיתא בדבר שאינו קצוב, ולכא"ו ה"ה בדבר שלא בא לעולם ע"י נתיב בינה שם (סק"ב) וע"ע בתורת הקנינים (ח"ב פי"ג סי"ז) דיעות הפוסקים בזה, וע"ע משנת בדין קנין אודיתא לעיל פרק א הע' 28-31].

35 דאף אם נאמר דהוי ספיקא דדינא מ"מ המוחזק יכול לומר קים לי דלא מהני אודיתא בכה"ג ולא נוכל לחייבו להעביר המניות על שמו. ויש להוסיף דכשאין עדים על האודיתא י"ל גם ק"ל כהקצהה"ח דלא מהני אודיתא בלא עדים כנ"ל בסמוך.

36 עובדא בראובן שכתב שטר הודאה שכל המניות שירש מאביו שייכים לשמעון, ובא שמעון לתבוע זכותו משאר היורשים, וטענו היורשים שלא זכה בשום זכות כיון שהמניות לא נרשמו על שמו, ולמעשה אי אפשר להעביר שום רישום ללא הסכמת כל היורשים, וכאמור באופן זה י"ל דלא מהני שטר ההודאה כלל באופן שלא יתכן שהאב קנה המניות בשליחות זה שהודו לו כגון שלא היה בעולם בחיי האב, ועוד ד"א שאין אפשרות להקנות מתפוסת הבית כל זמן שלא חלקו ובמנינו ללא צו ירושה מבימ"ש או להבדיל מבי"ד רבני אין שום אפשרות לשנות בנכסי הירושה.

טעות בקניית מניה ע"י הסוכן [הברוקר], ודין ברוקר ששינה מהוראת משלחו ונתייקר או הוזל יב. נראה דבאופן שראובן ביקש מהסוכן לקנות לו מניה מסויימת, והסוכן [הברוקר] טעה וקנה המניה בעבור שמעון, או שאכן קנה עבור ראובן אבל קנה סוג מניה שראובן לא רצה סוג זה, נראה דהולכין בזה לפי המנהג, והוא שאם שמעון מודיע לסוכן למחרת בטרם תחילת המסחר בבורסה שאינו רוצה בקניה זו יכול לבטל הקנין ולהעביר המניה לרשותו של ראובן, אולם אם הודיע זאת רק לאחר פתיחת המסחר בבורסה, הרי זה הוכחה שהסכים בדעתו לקניית המניה, ורצה לבדוק אם במהלך המסחר היומי המניה תעלה, וא"כ שוב אינו יכול לבטל המקח גם כשהמניה ירדה בערכה³⁷, ודין סוכן ששינה מהוראת בעל תיק ההשקעות ולא מכר ניירות ערך שציוה למוכרם ובינתיים עלו ערכם אין לסוכן זכות בהריוח רק שנוטל דמי העמלות, ובאופן שירד ערכם ונפסד הבעלים הוי כגרמא בנקיין ש"א ששלח חייב בזה וראה בהערה³⁸.

יחסי החיוב בין הנהלת החברה ובעלי המניות במקרים של פשיטת רגל

יג. כאמור לעיל בפרק יט ענף א חברה בע"מ מורכבת מבעלי המניות שהם הנוטלים חלק ברווחים, וכמו"כ הם קובעים מי ימונה לדירקטוריון ולמועצת המנהלים של החברה, לאחר שנבחר הדירקטוריון והמנהלים הרי החברה מנוהלת בידם תמורת משכורת חודשית קבועה ללא קשר לתשואות המניות עצמם, אמנם באופן שהיה ניהול כושל מצד המנהלים שגרם לפשיטת רגל או הפסד רווחים, יש מקרים שיש אפשרות לחייבם על הניהול הכושל, במקרים מסויימים אף יש נוהל בדר"מ שנקרא "הרמת מסך", שאז מבוטל הנתק בין בעלי המניות לבין החברה, וניתן לתבוע גם את בעלי המניות עצמם לשלם מכספם לנושי החברה, ונראה שבדינים אלו יש לנהוג כפי התקנון הממשלתי של החברות דעל דעת כן נשתתפו כל בעלי המניות, ואף בדיננו חייב כשמעל בתפקידו מדינא דגרמי וכש"כ כשמושך כספים לעצמו מרם פשיטת רגל³⁹.

38 ראה במשפטיך ליעקב (ח"ב סי' לד) שדן בשני אופנים אלו, והעלה דבאופן שעלה ערכם אין הברוקר [השליח] מרויח בזה ששינה מדעת משלחו כיוון שתיק ההשקעות לא ניתן לו בתורת שותפות, ועוד דכאן שהריוח נובע מזה שלא עשה הוראתו ולא זה שעשה פעולה אחרת בשונה מהוראתו, ודאי דאין לו חלק בריוח אך יכול ליטול העמלות גם על הפעולה בשב ואל תעשה, אולם באופן שירד ערכם של המניות או ניירות הערך נמצא שגרם לו היזק בזה שלא מכרם, והוי כגרמא, ועי"ש ד"א ששלח ושומר חייב אף בגרמא של מניעת ריוח, וראה בזה לעיל פרק טז הע' 151 ופרק יז הע' 41-39 ובהע' 120, וע"ע בעובדא כעין זו באבן השהם (סי' קצו אות כז).

39 פשוט וכמשנ"ת לעיל פרק א הע' 18 ובכ"מ דע"ד כן נכנס לדון ולהתחייב כפי הנוהל בדר"מ, ועל פי רוב באופנים אלו שגרם הפסדים לאחרים חייב גם בדין תורה אלא שלמעשה לא היו

37 כן שמעתי מהעוסקים בזה דשייך לטעון עליו שטעה בקניית מניה לאדם אחר או שקנה מניה פלונית במקום קניית מניה אחרת ולבטל הקנין, אבל כשהמתין עד למחר לאחר פתיחת שערי הבורסה כדי לבדוק אם מניה זו נמצאת במצב עלייה או לא הרי זה הוכחה שהסכים לקניית מניה זו ואילו היה רואה שהעסק משתלם לו היה מסכים להשאיר הקנין במניה זו, א"כ גם כשרואה שאינו במצב עלייה שוב אינו יכול לבטל המקח, ואף דיכול לומר לו לתקוני שדרתיך ולא לעוותי ורציתי שתקנה לי דוקא מניה פלונית שיש בזה רווחים, מ"מ אילו היה טוען לו טענה זו מיד עם היוודע לו הטעות יכול לבטל בזה המקח, אבל אם הודיע לו רק למחרת באופן שמוכח שרצה לבדוק אם משתלם לו להשאר עם מניה זו או לבטל העיסקה, אז הפסיד זכותו לבטל העסק שהרי זהו כל המסחר במניות שצריך ליטול סיכונים ולהשקיע.

דין שמירה ואונאה במניות, וכשקנה מניות לחבירו אם חייב למוכרם כשיוורד ערכם

יד. שטרי המניות נראה דדינם כשאר שטרות ואין בזה חיובי שומרים ושבועה, וכמו"כ אין במכירתם דין אונאה וקניני גזילה, אבל יש בזה חיוב השבה⁴⁰, ועובדה בראובן שביקש משמעון שיקנה לו מניות ויהיו רשומים על שמעון אך הרווחים יהיו לראובן, בזמן מסויים כשהמניות החלו לאבד מערכן ביקש ראובן משמעון שימכור את המניות עבורו, ושמעון לא התייחס לבקשתו, והמניות המשיכו לירד עד שירדו לגמרי מערכם, י"א דשמעון פטור מלשלם כיון שלא קיבל עליו גם למוכרם ואינו ברי הזיקא שלפעמים הגלגל חוזר שהמניות חוזרות לעלות, ואף אם דינו כמשכון אינו חייב יותר משאר שומר⁴¹, אמנם

פשיעה ויכול לתבוע בזה גם מהבעלים עצמם, וע"ע מש"כ הגר" אברהם דוב ברקוביץ בקול התורה (גל' נה עמ' רד).

40 כן נראה פשוט, וכמשנ"ת דיני חיוב שמירה בשטרות וצ'קים לעיל פרק יז יעו"ש באורך, וכ"כ הגר"י סילמן שליט"א בדרכי חושן (ח"ב עמ' פט): "והנה בכלל שטרות כל דבר שאין גופו ממון וכגון צ'קים, וניירות ערך ומניות, כיון שאינם גוף הממון", וכן כשמכר לו מניות ואינהו בסכום השוויות אין בזה דין אונאה וכ"כ בפתחי חשן (גניבה ואונאה פ"י הע' ה): "כשאינו לו קנין בגוף החפץ אלא שיש לו זכות בריות הרי זה כדבר שאין גופו ממון, ונראה דה"ה מניות אין גופן ממון", ובפסקי דין (י-ם ח"ז עמ' שדמ) הוסיף דכיון שעסקי המניות יש להם סיכוי להתעשרות מהירה וכן להיפך א"כ אין בהם אונאה אף ביותר מפלגא, וה"ה דאין בזה קניני גזילה כמו בשטרות, אולם חיוב השבה יש בזה וכמשנ"ת לעיל פרק יז סעיף לב דיש חיוב השבה כמוצא שטרות וכן בגזלן, וה"נ במצא שטרי מניות או שגזלן יש בזה חיוב השבה

41 כן הוא דעת השואל הגר"מ ברימל בשו"ת אגרות משה (חושן משפט ח"ב סימן טז): "ודעת כתר"ה שהדין עם שמעון השליח שאף שקבל עליו שליחות הראשון לא נתחייב לעשות כל שליחות שירצה ראובן ומכירת המניות הוא מעשה אחרת שלא רצה לעשות שליחותו זה, ומצד שמירה הא אף בברי הזיקא כחמץ שהנפקד היה לו למוכרו לעכו"ם איתא במשנה ברורה (סימן תמג סק"ב) שרוב האחרונים פוטרין אף בש"ש דלא כמג"א וגם לא כהח"י, והכא הרי לא ברי הזיקא דדרך מניות שעולות ויורדות ועולות כמה פעמים שלכו"ע אין לחייבו, ואף אם נימא

יכולים לגבות ממנו כשיש הסכם ביניהם לגבות רק מנכסי החברה, אבל באופן זה שאף הם מחייבים אותו באופן אישי שפיר גובים ממנו עפד"ת, שו"ר בשו"ת שבט הלוי (ח"ח סי' שו): "אעפ"י שלכאורה דומה לאפותיקי מפורש מ"מ בבא מעשה לפנינו יש לעיין בו דהנסיון ורגילות העולם לעשות כזה כדי לזלזל בממון המשקיעים וכו' וכשכבר סחט מהחברה הזאת מה שאפשר הוא טוען שגוף שלישי הוא ואינו חייב באחריות עליה וזה דבר שאין דע"ת סובלתו וכו', ולכן יראה לענ"ד דאין לדון בחברה בע"מ קארפאארעשין כאפותיקי מפורש רק כשבעל החברה יכול להוכיח בראיות ברורות שלא נהנה מהחברה יותר משיעור המותר, ושמה שעתה פושט הרגל הוא באונס ממש" וכו' ע"ש, ובשו"ת משנה הלכות (ח"ז סי' רעז): "ומיהו ודאי שאם אחד מהמנהלים יצא ללות כסף למסחר הקארפ' [חברה בע"מ] ואמר להלוה שהוא בעצמו יהא משועבד אז ודאי דחייב לשלם לו דאז הוא שיעבוד עצמו עבור מעות זה וכמוכר שגם הא צריך להיות אמת שניהל העסק כדבעי באמת ובאמונה ולא הוציא כסף מה שאינו ראוי ומה שלא הי' רשאי עי"ו נעשה באנקראט דא"כ אז הוא הוא שגזל העסק וחייב מדיני דגרמי שגרם לאבד ממון חבירו והגם שאין עליו שעבוד הגוף אבל לא יצא מידי שמים שגרם לאבד ממון חבירו והפסיד לאחרים ואם ראה שהעסק פוחת והולך ומתקלקל והוציא לעצמו ממון כדרך הקאמפאניעס שעושים באנקראט לפנים אז הרי הוא פשוט גזול ממון חבירו וממון אחרים והרי הוא גזול את הרבים וגם זה פשוט", וע"ע מש"כ הגר" אשר יעקב וועסטהיים בקובץ קול התורה (גל' מב עמ' רצד) דעפ"י רוב בכל פשיטת רגל הבעלים כבר יודעים מזה כמה שנים קודם ולא התריעו והרי

דעת הגר"מ פיינשטיין לחייב בזה דאף שאינו ברי הויקא⁴², מ"מ חייב משום דכיון שרשום על שמעון א"כ הרי רק הוא זה שיכול למוכרן וכיון שביקש ממנו למוכרן היה מוטל עליו למוכרן⁴³.

קנינים וירושה באגרות חוב, בתכנית חסכון, קופת גמל, חשבון עו"ש

פו. קיימים אגרות חוב ממשלתיות, בנקאיות, ופרטיות, ענינם של אגרות החוב הוא ג"כ לגיוס הון כשהממשלה, הבנק, או חברה פרטית נוקקים למזומנים, הרי הם לווים על אגרות חוב שניתנים למימוש לאחר תקופה והם נושאות רבית, לפעמים הרבית היא קבועה מראש, ולפעמים ניתן להמיר את האגרת חוב במניות מסחריות, בכל אופנים אלו נראה דינים כמכירת שט"ח רגיל⁴⁴, ואופן הקנין תלוי אך נכתב האגרת חוב וכדלהלן:

(א) באלו שנכתבו לאדם מסויים בלבד, כיון שמנפיק האג"ח התחייב אך ורק לאדם זה, אין בהם דין מכירת שטרות, ואינו יכול למכור אגרות חוב אלו⁴⁵.

השלוח ומה שהחול עד שאמר לו למכור הוא של ראובן המשלח, וע"ש שהוסיף דמ"מ יש לחקור הדבר שיש לחוש לדין מרומה בעוכר דידה כיון שהמשלח לא שילם עדיין לשלוח ואיך לא חשש לאובדן מעותיו ע"ש.

44 כ"כ בברית יהודה (פט"ו סעיף יח): "ניירות ערך סחירים דינם כשטר חוב ויכול למכורם", (ובהע' מא): "קיימים כיום בארץ ישראל שני סוגים עיקריים של ניירות ערך הנסחרים בבורסה, הסוג האחד אגרות חוב או שטרי הון הנושאים רבית קבועה, והשני שבעיקרם הם מניות שהן כאילו שותפות במפעל או בחברה המוציאה את המניות, והדבר פשוט שכל נייר סחיר דינו כשטר לענין זה, ואפילו כשהתעודה היא על שם, אם לפי הנהגה ניתנת להעברה וכש"כ תעודות למוכ"ז, יש בהם דין מכירת שטרות וכו' וכ"כ בערוך השולחן סי' סו דמהני מסירה".

45 בהמשך בברית יהודה שם: "אבל מלוח שאינו ניתנות להעברה אין בהם דין מכירת שטרות", ובהע' מב "קיימים כיום אגרות מלוח ממשלתיות שאינן ניתנות להעברה על פי החוק, וא"כ אף אם מוסר התעודות ומקנה אותם בקנין גמור אין הקונה זוכה בהם, ועוד שהרי לכשיגיע זמן הפרעון לא יוכל לקבל התמורה כי אם על ידי בעל התעודה, וא"כ מה ששילם לבעל התעודה אינו אלא הלואה והריוח ללוקח הרי זה רבית, ונראה שאפילו לדעת הפוסקים שהבאנו לעיל סעיף ב שקנין המועיל אינו מעכב, בנידון דידן שעפ"י החוק ותנאי האגרות אינו יכול למכור נראה דגרע".

שהוא משכון לא מתחייב יותר משומר, ואף שאמר לו למכור את המשכון ולגבות חובו אינו מחוייב, זהו תורף דברי כתר"ה".

42 באג"מ שם בתשובתו כתב: "אולי סובר כתר"ה דנחשב כמחזיר לו המשכון בזה שהניירות קיימים, אבל פשוט שאין להחשיב הניירות כקיים המשכון הניירות הם רק סימן על החלק שקנה בהדבר, ונמצא שהחלק בהדבר היה המשכון וזה אינו יכול להחזיר לו, וגם טענת הרי שלך לפניך לא שייך שהרי הדבר שקנה ומשכון לו אינו בעולם עתה מאחר שלא שוים כלום והוצאו מן השוק. אך בשביל זה אולי היה שייך לפוטרו מחמת שלא ברי הויקא".

43 הגר"מ פיינשטיין שם לאחר שכתב דכדי ליפטר בודאי זהו דוקא כשהיה אנוס וכאן לא חשיב כאנוס כיון שביקש ממנו למכורן אך למעשה הרי ספיקא דדינא בזה וא"י לחייב המוחזק, אבל מטעם אחר כתב לחייב: אבל לבד זה יש לדון בכאן דהא המניות נקנו על שם שמעון השליח, דהא זהו הטעם שכתר"ה כותב שאולי הוא כמו משכון, שלכן הרי אי אפשר היה לראובן המשלח בעצמו למכורם בלא שמעון, ונמצא שבהכרח קבל על עצמו השליחות למכור כשירצה ראובן המשלח, וע"ש שהוסיף לבאר מדוע השאיר המניות על שם שמעון ועכ"פ כיון שלמעשה היה שומר עליו חייב לטפל בהן כשביקשו וכשלא מכרן פשע משעה שביקשו שימכור אותם וכדמסיק שם: "נמצא שנוטה הדין לע"ד שההפסד מיום שאמר לו למכור הוא של שמעון

(ב) אולם באלו שנכתבו למוכ"ז דינם כמכירת שטר למוכ"ז שנמכר במסירה לחוד וי"א דאף מועיל בזה קנין חליפין או אגב קרקע כנ"ל פרק ד ענף ב, ובשטר שהוא על שמו עם אפשרות העברה לאחרים, בעינן כתיבה ומסירה, וכבר נתבאר לעיל פרק ד ענף ד די"א שכשנהוג למכור בהסבה הרי זה במקום כתיבה, וי"א דכיון שנהוג להעביר בעיקר במסירה חל הקנין במסירה לחוד.⁴⁶

(ג) באגרות חוב הגספרים כבורסה יש שכתבו דמכירתן רק ע"י רישום בבורסה על שמו.⁴⁷

(ד) בתכנית חסכון שהבנק מונע מלגבותו עד לזמן מסויים י"א דאין בו חלות קנין כיון שכן הותנה עם הבנק⁴⁸, ויש שכתבו דאף באופנים אלו שייך לחול בהם קנין מן התורה.⁴⁹

(ה) תכנית חסכון בקופת גמל שמיועדת לפנסיה עבורו ולא למנתו י"א דאין בזה קנין ואף אין בזה דין ירושה כיון שנועדה לקבלה לאחר מותו⁵⁰, וי"א דיש לו בזה זכויות אף בחייו ושייך בזה קנין מדין סיטומתא, דינא דמלכותא, או מדין אודיתא.⁵¹

חל מכירתן מה"ת גם ללא רישום, ולפי"ז ה"ה כאן יועיל גם מכירה מה"ת, אך יל"ע באיזה קנין יקנה לו האגרות חוב או התכנית חסכון דלכא"ו כיון שהם חוב שחייבים לו לא שייך למוכרן רק במסירה, אולם י"ל דיעיל בזה אודיתא וכנ"ל הע' 34 די"א דבשטרות מהני אודיתא, וי"ל עוד דרק לגבי מכירת חמץ כתב המנח"י דא"צ לקנין המועיל מדד"מ ויל"ע. 50 במשפטיך ליעקב (ח"א סי' יח אות ג) הביא מש"כ האור שמח (פ"ט מנזקי ממון מ"א) דכופר אינו בדין ירושה כיון שזהו ממון שמגיע לו רק לאחר מיתה, וכ"כ במנחת חינוך (מצוה נא ד"ה ולענ"ד) והגרי"ח (נחלות פ"ח ה"ח), והביא דעפ"י כתב הגר"ש דייכובסקי שליט"א בפס"ד שיש לחלק בין שני סוגי קופות גמל, א. קופת ביטוח, ב. קופת צבירה, קופת ביטוח הינה קופה המשלמת לעובד פנסיה חודשית לאחר שהגיע לגיל מסויים או שחדל לעבוד מסיבה מסויימת, הסכום שנחסך משולם לאלמנה מבלי להתחשב בסכום הכסף שממנו נהנה הבעל עצמו מקופת הגמל, בביטוח זה הריהו ככופר שאין בו ירושה וקנינים, משא"כ בקופת צבירה שהמבוטח רשאי להוציא בתנאים מסויימים את כל הכסף בחייו, ואם יוציא אין האלמנה זכאית לתשלום פנסיה, ובוזה דינה כשאר ממון ויש בזה ירושה.

51 הגרצ"י בן יעקב במשפטיך ליעקב (שם) חולק על הנחה הנ"ל: "לענ"ד יש להבחין בין כופר

46 עמש"כ שם מדברי המנחת יצחק שנראה מדבריו שצריך כתיבה וההסבה היא במקום כתיבה, והבאנו מדברי הגרי"ש אלישיב שליט"א דסגי במסירה לחוד.

47 בברית יהודה (הע' מא הנ"ל) כתב: "מיהו כל זה בניירות הנסחרים מיד ליד, אבל בניירות הנסחרים ע"י רישום בבורסה, נראה פשוט שאין צריך מסירה, אבל צריך להעביר את העסקה בבורסה או ע"י הבנק, אבל במסירת המסמך המאשר את הבעלות על התעודות, כיון שבבנק הם רשומים על שם הבעלים ולא ימסור אותם למישהו אחר אלא בספקודת הבעלים אין שום תוקף למסירת המסמך", ולכא"ו ברישום חלות הקנין הוא מכח סיטומתא.

48 כ"כ בתורת רבית (פט"ז הע' קנא): "דכיון שעל פי חוקי הבנק מותנה בפירוש שאין באפשרות המפקיד בתכנית חסכון להעבירה לאחר ואף אם יעשה קנין הרי הותנה מראש שלא יחול והבנק לא יתחשב בכך נמצא שההקנאה לא חלה כלל וכן שמעתי מהגרש"ז אויערבאך", וע"ש שהוסיף דה"ה באגרות חוב בלתי סחירות וגרע ממש"כ החו"ד דלא בעינן קנין המועיל במכירת שטרות דשם החוב עצמו בר מכירה, משא"כ כאן שמותנה מראש שאין כאן זכות מכירה כלל.

49 הנה כבר כתבנו לעיל הע' 1 בדין מכירת מניות מש"כ המנח"י דאף דבדד"מ בעינן רישום מ"מ

(1) מעות שבחשבון עו"ש בבנק, או בתכנית חסכון וכן אגרות חוב שהותיר המוריש יש בהם דין ירושה ליורשים⁵², ובדין חשבון עו"ש משותף שמת אחד מבעלי החשבון אם זוכה השותף השני ראה בהערה⁵³, ובדין חשש הרבית במכירתן ראה להלן ענף 6.

ענף ג - איסורי רבית ואיסורים נוספים בעסקאות בנק, קרנות שונות, מניות

חלק נכבד מעסקי הבנקאות כרוכים בשאלות של איסורי רבית, ובהיות שענין זה נידוש הרבה בספרי ההלכה בעניני רבית, לא הארכנו בפרטי הדינים בזה ורק נציין את השאלות הכלליות המצויות, ופתרונות ההלכה בזה, כמו"כ נציין לכמה ענינים ששייכים לבעל בנק שאינם שייכים לדיני רבית.

היתר עיסקא של הבנקים תוקפם המעשי

טז. כבר נתבאר לעיל פרק יט ענף א שבזמנינו בארץ ישראל הבנקים נוהגים על פי היתר עיסקא, ראוי לציין שלפני כעשור שנים התעורר פולמוס אם ניתן לסמוך על ההיתר עיסקא של הבנקים, בעקבות הודעות סותרות מאישי השלטון על תוקפם החוקי של שמרי ההיתר עיסקא, גדולי הפוסקים נטו לאסור עסקי הבנקים מחשש רבית, כשמונהלי הבנקים עמדו על ההפסד העצום שרובן לפתחם הופיעו אצל גדולי התורה והצהירו

כראוי או כמוחזק כנ"ל סעיף יט-כב, אבל ירושה בעלמא ודאי איכא במעות שבבנק הן בחשבון עו"ש, והן בתכניות חסכון, והן בניירות ערך, מניות ואגרות חוב.

53 הנה עפ"י הנוהל הבנקאי מותנה עם פתיחת החשבון: "במקרה של פטירת אחד מאתנו יהיה לנותר בחיים הזכות והפיקוח על כל הסכומים שיעמדו אז ולאחר מכן לזכותו של אותו חשבון", ולפי זה נמצא שבחשבון של שני שותפים עם פטירת אחד מהם זוכה השני בהמעות שבחשבון, ולפי זה ה"ה בפטירת אחד מבני הזוג הבעל או האשה זוכה הנשאר בחיים בהמעות שבבנק, אולם ראה במשפטיק ליעקב (ח"ב סי' יט אות ז) שהאריך בזה והביא דאף בדיניהם אין הסעיף הנ"ל אמור אלא ביחסי החיוב שבין הבנק לבעלי החשבון שהבנק אינו מעוניין ליכנס בספיקות ולכן מתנה שהניהול יעבור לזכותו של הנשאר בחיים, אולם ביחסי הזכויות שבין בעלי החשבון אין לסעיף זה תוקף לא כהוראה ולא כהקנאה ולא כצוואה, ולכן יש לדון בכל מקרה מיהו בעל החשבון והמפקיד המעות האמיתי בבנק, וע"ש מש"כ באות ח בהדין כשיש סתירה בין הוראתו לקופת הגמל להוראתו בצוואה.

לקופת גמל אפילו זו הנקראת ביטוח חיים, כופר כל עצם החיוב הוא לאחר מיתה כל זמן שלא מת אין כאן כלום לא חיוב ולא תשלומין, משא"כ ביטוח חיים נובע מהפקדות שמפקיד החוסך בקופה, הגם שהזכות הגדולה מגיעה רק לאחר מיתתו הרי שאין להתעלם מהעובדה שיש לחוסך זכויות בקופה גם בחייו, כגון הפנסיה החודשית בהגיעו לגיל מסוים, נכון שאת הפרי של פנסיית האלמנה לא ניתן לקטוף בחיים, אבל העץ המניב את הפרי הזה ואת הפירות שניתן לקטוף בחיים הינו מממון החוסך, כמו כן יש להחוסך את טובת ההנאה לקבוע מי ינהנה מהביטוח, אי לכך אין לדמותו לכופר" וכו', ועי"ש דבאופן שהבנק השתעבד למוטבים שייך בזה ירושה דהוי כהשתעבדות לכל הבא מכוחו, ובכל אופן ניתן להקנות את הזכות שבקופת הגמל ברישום בבנק מדין סיטומתא או דד"מ [ראה משנ"ת לעיל פרק יט סעיף יב בהני דינים], וכן יכול להקנות באודיתא להסוברים דהוי כקנין, ומיהו דוקא כשאומר לשון אודיתא "אני חייב לפלוני מנה".

52 פשוט דנחשב כשאר ממון וחובות שאחרים חייבים להאב דזכו בהם הירושים, ועד כאן לא נחלקו הפוסקים אלא לדין ירושת בכור אם נחשב

בהתחייבות מפורשת שההיתר עיסקא מחייב אותם לכל דבר, מאז ענין ההיתר עיסקא של הבנקים קיבל משנה תוקף וההסדר מניח את הדעת מחשש האיסור, עם זאת ראוי ונכון לציין בפירושו בטופס פתיחת החשבון בבנק שהכל מתנהל על פי היתר העיסקא⁵⁴.

חשש נהנה מאיסורים בהפקדה בעו"ש או תכניות חסכון בבנק בהיתר עיסקא או בחו"ל יז. לאור זאת כשראונו מפקיד כספו בחשבון עו"ש או בתוכנית חסכון וכדו' באופן שזהו כהלואה לבנק בתנאי היתר עיסקא⁵⁵, נאמרו בזה כמה שיטות בדיון חשש האיסורים:

זה, מה גם שבעצם הפירסום של הענין ישנה חשיבות מיוחדת וכנ"ל, וע"ע בבר"י (עק"ד פכ"ט הע' סד) שאין לחוש לזה והוסיף שרצוי לכתוב בטופס פתיחת החשבון שזה כפוף להיתר עיסקא של הבנק דבאופן זה לכונ"ע אין הבנק יכול להתכחש לזה. יש להעיר שלאחרונה פורסמו מודעות בחוצות ירושלים לערער על ההיתר עיסקא של בנק מסויים שמנהלי הבנק סירבו מלדון על פי הכללים של ההיתר עיסקא נמצא שענין זה דורש מעקב תמידי על התפתחויות הענינים בכל תקופה. ובידיעון הלכה ומעשה (חורף תש"ע) הביאו מדברי הפוסקים שיש לבדוק כמה דברים א. לוודא שההיתר עיסקא של הבנק לא נעשה לפני שנת תשנ"ה. ב. שמורשה חתימה מצד הבנק יחתום שמס' תיק זה נעשה עפ"י היתר עיסקה עם חתימה וחותמת ולא להסתפק בהכנסת העתק מההיתר עיסקא לתוך התיק. ג. גם מי יש לו הסכם קיים עם הבנק צריך לעשות היתר עיסקא על כל עיסקה בנפרד.

נראגב אציין למש"כ הג"ר יוסף שרגא שיינברגר שליט"א ששאל להגרי"ש אלישיב שליט"א שאחד יש לו סכום מעות ושואל האם להפקידו בבנק או להפקידו בגמ"ח ולהפסיד הריחוק שבבנק, וענה שיפקיד בגמ"ח שזה מצוה, ושוב שאל שהרי מפסיד ריוח וענה: כיון ששואל סימן שאין זה ריוח כ"כ].

55 הנה בברית יהודה (עק"ד פ"ב סעיף כג) כתב: "פקדונות וחסכוניות בבנקים יש להם דין הלואה, אבל בפקדונות בחשבון עו"ש יש לדון אם חשיב כהלואה או פקדון", וע"ש בהע' לו דהטעם דבחשבון עו"ש מטרת ההפקדה היא לשם פקדון שלא יהיו בביתו ושיוכל ליתן ע"ז ציקים, ולכאז"צ החילוק דבשני האופנים הבנק עושה עם הכסף כבתוך שלו וזהו כהלואה גמורה, אלא שהבנק נותן לו אפשרות לגבות הכסף בכל עת שירצה, וע"ש שמש"ק ג"כ

54 ראוי לציין למאמרו של הרב יהודה אריה שווארץ (רב שכונת קרית צא"ח-נחלת סירוקה בני ברק), בקובץ קול התורה (גליון מ תשנ"ו עמ' צא-ג) שביאר את החששות שקיימים בהיתר העיסקא בבנקים בא"י, א. כיון שאינו מפורסם דיו ולדעת המהרש"ם (ח"א סי' כ) צריך לפרסם הדבר בבתי המדרשות, ב. שהבנקים אינם כוללים סעיף זה בהסכום שהם חותמים עם כל לקוח, וגם הבנקים והלקוחות אינם יודעים מהותו של ההיתר עיסקא, ג. הרבה בעלי בנק ידועים כמי שאינם צייתי דינא ואין במסמך ההיתר עיסקא כח לחייב אותם לנהוג על פיו, ד. בנוסף לכך התפרסמה הצהרת בנק ישראל כדלהלן: "בהיתר עיסקא של הבנק יש משום הנחת דעת ציבור הלקוחות כי עסקי הבנק תואמים גם את רוח ההלכה, מבחינת החוק הכללי אין היתר עיסקא מסמך שלקוח או בנק יכולים לאכוף זכויות מכוחו בבית משפט", אמנם בנק ישראל הכחיש מיד את הענין והודיע שרק בית משפט יכול לקבוע תוקפו של ההיתר עיסקא, ולמעשה נתברר שיש פסיקה מב"מ"ש שההיתר עיסקא מחייב את הבנק, אך גדולי הפוסקים הגרי"ש אלישיב והגרי"נ קרליץ שליט"א דרשו הצהרה מפורשת ממנהלי הבנקים שההיתר עיסקא מחייב אותם גם בערכאותיהם, היה זה כאשר נתפרסם חוות דעת משפטית ממשפטן ידוע שמסמך שנעשה לצרכי דת אינו מחייב את בית המשפט לנהוג על פיו, כאשר ראשי אלפי ישראל הציגו את דרישתם לבנקים להתחייב על המסמך של ההיתר עיסקא, סירבו כולם בשלב ראשון וכמובן שראו בכך הוכחה שבאמת הבנקים אינם מתכוונים לנהוג על פי ההיתר עיסקא, בסופו של דבר הסכימו רובם להצהיר ולחתום על התחייבות ברורה מאד שההיתר עיסקא הוא חלק מהתנאים שקיימים בין הבנק ללקוחותיו, לאור זאת ניתן לסמוך על היתר עיסקא

א) י"א דבאופן זה נמצא שאין לו חשש רבית, וכן לא שאר חששות איסור, דאף שהבנק עוסק עם המעות שלו ולפעמים בין עסקי הבנק ישנם איסורי רבית ללא היתר עיסקא או מסחרים בשאר דברי איסור, מ"מ הריחוק שהוא נוטל הוא עבור דמי ההתפשרות ואינו נחשב כנהנה מאיסור⁵⁶.

ב) ויש שכתבו דאין זה היתר ברור דיש לומר שנוטל ריוח ורק מוותר חלק מהריוח לדמי התפשרות⁵⁷, ולדידם הטעם להקל משום שהבנק הוא זה שעובר האיסור, וראובן אף לא נחשב כמסייע לעוברי עבירה כיון שאין כאן מציאות ברורה של איסור ומצידו ניחא ליה שהבנק ישקיע רק בדברים המותרים, אא"כ ידוע שעוסקים רק בדברי איסור⁵⁸, ולפי טעם זה יש להקל גם בבנק של עכו"ם שאין לו היתר עיסקא אף שישנם בעלי מניות יהודים בבנק⁵⁹.

ג) ועוד יש שכתבו דמי שאינו סומך על היתר עיסקא כללי, נמצא שלגבי הלואה לבנק נמצא שמלוה להם על סמך ההיתר עיסקא הכללי שלהם ויש להמנע מזה, [משא"כ בשלוה מהם יכול להתנות עמהם בפירוש על תנאי ההיתר עיסקא] ודבריו צ"ע⁶⁰.

שעוסקת גם בדברים האסורים, או יש מקום לומר שאין הישראל אחראי בעד מה שהחברה עוסקת באיסורי סחורה, כי אין לו השפעה להכריע במה תעסוק החברה או לא תעסוק, והוא רק שותף לקבל רווחים ומצידו היה על החברה לעסוק רק בדברי היתר⁶¹.

59 והיינו דלטעם זה ההיתר אינו מכח ההיתר עיסקא אלא משום דלא נחשב כנהנה מהאיסור כיון שהבנק משקיע גם בדברים מותרים ומצידו לא ניח"ל ההשקעה בדברים אסורים, ולכן מותר גם בבנק של עכו"ם.

60 בדברי סופרים (רבית קעז עמ"ד ס"ק רכג) כתב דכשאינו סומך על ההיתר עיסקא הכללי יש לו לפרש להדיא שנוטל הלואה עם היתר עיסקא, וע"ז כתב בעמ"ד: "ומיהו אין זה מועיל אלא לענין לקבל מעות מהבנק, אבל ליתן מעות לבנק לא מהני, דכיון שחושש שהית"ע כללי אינו מועיל איך יקח רווחים הבאים באיסור רבית" וכו', וע"ש שהוסיף דאף שדלעת האגר"מ מותר בלא"ה להלוות לבנק כיון שזהו כחברה בע"מ ולא נחשב כמלוה ולוה [כנ"ל פרק יט הע' 18]: "אך כל זה אם באמת לא עשה היתר עיסקא, אבל כשיש הית"ע נמצא שלמעשה מה שנותן לבנק הוא בתורת עיסקא דהוי פלגא פקדון, וא"כ אסור לו ליטול הרווחים הבאים מחמת ממנו באיסור רבית", ומבואר דכשעושה היתר עיסקא אף גרע מבעלמא ואף להמתירים בעלמא בבנק כאן

דחשיב כהלואה אם יש בטופס פתיחת חשבון עו"ש סעיף שיקבל רבית על יתרת זכות דאז הוי כהלואה ונראה כמש"כ דבכ"ג הוי כהלואה.

56 סברא זו יובא להלן הע' 103 מדברי הגרש"ז אויערבאך להתיר לגבי שכר שבת, ולכא"ר ה"ה לגבי שאר איסורים לא נחשב כנהנה מהאיסור, וכ"כ הגרימ"ה רובין בקובץ דברי משפט (ח"ב עמ' שעה) דכיון דדמי ההתפשרות הם פדיון להשבועה או שקונה האפשרות שלא לישבע, א"כ לפי הגדרה זו אין קשר בין נותן העיסקה לבין מקור ההכנסות אם הם מהיתר או מאיסור, וכ"ה בבר"י (עק"ד פ"ב סוף הע' מד): "אין לחוש במה שהבנק משקיע בעסקים של ניירות ערך או במפעלים שיש בהם איסורים, דכיון שהבנק נותן סכום קצוב כדמי התפשרות ויכול להשקיע בכל מקום שהוא וכו', אין זה כנהנה או משקיע באיסור".

57 בקובץ דברי משפט הנ"ל כתב דנחלקו גדולי האחרונים דיי"א שסכום ההתפשרות שמקבל הנותן הם חלק מהרווחים, אלא שלפי ההסכם מוותר נותן העיסקא על הרווחים שיהיו מעבר להסכום שקבעו ביניהם כדמי התפשרות, ולפי"ז אין ההיתר עיסקא מועיל לסלק חשש נהנה משאר איסורים, ונמצא שמקבל רווחי איסור.

58 כ"כ בחשב האפור (ח"ג ס"ו מד): "כי בשלמא אם החברה עוסקת גם במילי דהיתר גם כן אף

(ד) וי"א דבכל הפקדה בבנק הריהו נחשב כשותף רק בעסקים שהבנק עושה בכספו באותו יום שהופקד, ולא נחשב כשותף בכל עסקי הבנק באשר הם שם⁶¹.

בקרנות נאמנות, קופות גמל, וקרנות השתלמות יש אופנים שיש לחשוש לאיסור

יח. אמנם ישנם השקעות בקרנות נאמנות שנחשבים כשלוחי בעל הממון, ומנהלי הקרן שהם "הנאמנים" מגפיקים למפקידים יחידות השתתפות, שוויה של כל יחידה היא כחלקה היחסי בנכסי הקרן⁶², בהנהל בדינא דמלכותא אינו ברור בהחלטיות אם מעמדו של הנאמן הוא כבעלים על כספי הקרן, או כשלוחו של בעל המעות, אם נאמר שהם כשלוחים בלבד נמצא שכל העסקים שהם עושים האיסורים חלים על ראובן בעל המעות, וצריך לערוך היתר עיסקא בנפרד עם כל חברה שקרן הנאמנות עוסקת איתה, וי"א שאכן עפ"י ד"ת נחשב הנאמן רק כשלוחו של בעל המעות ודינו כנ"ל, כמו"כ יש בזה חשש גם לגבי שאר איסורים שנחשב הכל כנעשה איסור במעותיו כיון שהמניות שרוכשת הקרן רשומה על שם בעלי הקרן, וכן הוא גם בקופות גמל וקרנות השתלמות⁶³.

הינה, למעשה, תיק מניות המורכב ע"י מנהל הקרן בהתאם להתחייבות הקרן (המופיעה בתשקיף) ובהתאם לשיקול דעתו המקצועי לגבי המניות שנבחרו להשקעה. מנהל הקרן עוקב באופן שוטף אחר מצב החברות והשינויים בהן וכמובן אחר המסחר היומיומי במניות החברות ומגיב בהתאם. קרנות נאמנות מחייבות לפזר את השקעותיהן כך שחלקן של נייר ערך מסויים לא יעלה על 5% מסך נכסי הקרן. חוק זה מגביל את ההשפעה של נייר ערך בודד על סך תיק ההשקעות. יש לבחון תמיד את ההבדל בסיכון בין קרנות מניות שונות גם על פי סוגי המניות שהקרן עוסקת בהם וגם על פי בחינת מנהל הקרן, סגנון הניהול שלו, יכולתו בעבר ותוצאות שהשיג בקרנות אחרות שבניהולו⁶⁴.

63 בבבית יהודה (עק"ד פ"ב הע' מד) כתב שאם הקרן משקיעה בניירות שיש בהם רבית אין ההיתר עיסקא שבין החבר לבין הקרן מועיל לסלק האיסור, וע"ש שיש לחשוש בזה גם בבורקרים פרטיים המתמחים בהשקעות דרך הבורסה דנחשב כשליח בעלמא, וכ"כ הגרמ"פ זונדר בקובץ דברי משפט (ח"ח עמ' קנד-קנה) ששמע מכמה ת"ח דאף שבדד"מ אינו ברור מעמדו של הנאמן אבל בד"ת פשוט שנחשב כשליח בעלמא כמשנ"ת, וע"ש שכן הוא גם בקופות הגמל שמשקיעה את כספי "העמיתים" וכן בקרנות השתלמות ע"ש, וע"ע בדברי משפט (ח"ב עמ' שעד) מש"כ הגרימ"ה רובין.

אסור משום דממונו הוא זה שמרויח, ודבריו צ"ע דכיון שמתירים בכל מפקיד בחברה בע"מ אף באופן שיש ממש דברים בעין שנקנו ממנו ואפ"ה מותר משום שזה נחשב כגוף נפרד וכמשנ"ת לעיל באורך, א"כ מה איכפת לן שהני מעות הם בתורת פקדון, ועוד דכל דבריו משום דלא נחית לסברת ההיתר הנ"ל דנטול את דמי ההתפשרות, אבל כאמור לסברא זו יש להקל יותר כשיש היתר עיסקא.

61 בקובץ דברי משפט הנ"ל כתב שיש לחקור אם המפקיד בבנק נחשב שותף רק בעסקים הבאים מכח כספו באותו יום ולא בשאר עסקי הבנק, או שנעשה שותף בכל עסקי הבנק בכל מקום שהוא, והביא מהגר"י ברטלר שליט"א דנ"ל כצד א' ששותפותו הוא רק בעסקים שבאותו יום, ולפי"ז נראה דיש מקום להקל שאין לו לחשוש שדוקא באותו יום היו כל העסקים בדברי איסור.

62 קרן נאמנות כשמה כן הוא שמשקיעים את הכסף אצל מנהל הקרן בנאמנות ביכולתו לנהל את הכספים לאפיקים רווחיים, ישנם כמה סוגי קרנות יש קרן נאמנות רגילה ויש קרן מנייתית שמשקיעה את הכסף במניות, כמו כל קרנות הנאמנות, גם קרן נאמנות מנייתית הינה "השקעה משותפת" המנוהלת באופן מקצועי. ייחודה בכך שמרבית הנכסים המוחזקים בידי הקרן הינן מניות. כאשר משקיע רוכש יחידת השתתפות בקרן, הוא הופך לשותף לרווחים או הפסדים העתידיים של הקרן. קרן מניות

השקעה בחברת ביטוח שעוסקת גם במניות האסורים תלוי באופן ההסכם שביניהם יפ. יש שכתבו דבהשקעה בחברת ביטוח יש מקום להקל אף להסוברים דיש בעלות על מניות ונמצא שהם מתעסקים באיסורים, מ"מ כיון שהמניות רשומים על שם החברת ביטוח ולא על שם נותן המעות מותר, ואין בזה חשש לפני עיור או מסייע לדבר עבירה⁶⁴, ויש שכתבו דבזמנינו שהרבה מחברות הביטוח אינן מבטיחות תשואה קבועה מראש בתכניותיהם, אלא קובעות שאחוז הרווח ייקבע בהתאם לרווחים של חברת הביטוח מאחזקותיה במניות ובעסקים שונים, נמצא שחברת הביטוח דינה כקופת גמל וצריך המשקיע לערוך היתר עיסקא עם כל חברה בנפרד, וכן יש לזהר משותפות חברת הביטוח בחברות שעוסקות במסחר באיסורים⁶⁵.

בקניית אג"ח מהחברה המנפיקה צריך היתר עיסקא משא"כ בקניית מניות או אופציות ב. כפי מה שנתבאר לעיל סעיף טו קיימים אגרות חוב שנושאות רבית קבועה וקיימים אגרות חוב הניתנות להמרה במניות, כשרוכשים מניות בהמרה מאג"ח זכותו של המחזיק באג"ח לרכוש את המניות במחיר מוזל יותר, ולכן כל רכישת אג"ח חייבת להיות בהיתר עיסקא, לעומת זאת בקניית מניות כיון שנעשה שותף גמור הן לרווח והן להפסד, אין צורך בהיתר עיסקא בעצם קניית המניה ובוה עדיף השקעה במניות מהשקעה בתכנית בבנק, אמנם כשיש חשש שהקניין לא חל כדון ונמצא שהתשלום עבור המניה הוא כהלואה

ורשמת את המניות על שם המבוטחים נמצא שהם אינם עוברים כלל, שחברת הביטוח עושה העבירה לעצמה ודינו כשאר עיסקא שהלווה נוטל לשם עיסקא ולמעשה נוטל למחיתו ומ"מ התיר בשו"ת פני יהושע משום שהלווה נחשב כשולח יד ואין הנותן מקפיד בזה ע"ש, וה"נ בנידו"ד, אולם למש"כ בקיצור שו"ע (סו סעיף י) לאסור בהנ"ל כשאינו מכניס לעיסקא יש לדון גם כאן לאסור ע"ש, אולם למעשה נהוג עלמא להקל בזה כנ"ל פרק יט הע' 27 מדברי המהרש"ג, עטרת משה ועוד.

65 בבית דין יהודה (עק"ד פ"ב סעיף כה-כו): "עסקי ביטוח אין בהם איסור רבית אבל תכניות חסכון של חברות הביטוח יש בהם חשש רבית וכן בקרנות הפנסיה ופיצויים", וע"ש (בהע' מא) שכתב דלפעמים יש להם מעמד של שליח בעלמא, וכ"כ הגרמ"פ זונדר בקובץ דברי משפט (ח"ח עמ' קנו) דבאופן שכן הוא ההסכם עם חברת הביטוח נמצא שמעמדם הם כשלוחים של בעל המעות ודינו כנ"ל בקרנות נאמנות, ובלא"ה למש"כ הפאת שדך דלדעת הקיצור שו"ע יש לאסור א"כ בכ"ג יש להחמיר להצריך היתר עיסקא ולהשקיע רק בדברים המותרים, ויל"ע

לאחרונה נתפרסם שמוכרע באופן ברור שמנהלי הקנות נאמנות אינם אלא שלוחים, ודעת הגר"מ שפרן שליט"א שהעצה לזה לשלוח להם מכתב שאינו רוצה שיעסקו בממונו אך ורק בדברים המותרים, ומה שהם משנים מדעתו אינו באחריותו ומותר לו ליטול הרווחים. אך דעת הגר"ש וואזנער שליט"א גשאינו מועיל מכתב כזה ויש לעסוק אך ורק עם קרנות שיש להם הכשר ואישור שאינם עוסקים באיסורים, וכפי שנתפרסם במכתב מבית ההוראה של הגר"ש וואזנער, [המכתב פורסם לאחרונה בעלון "הלכה ומעשה" פר' בהעלותך תשע"א, בחתימת הגרמ"ש קליין, הגרש"ז אולמאן והגר"נ קרליץ שליט"א, וכן פורסם במכתב הבד"ץ של העדה החרדית בירושלים...]

64 בשו"ת פאת שדך (ס"ז צא אות ג-ד) דן דאף אם נאמר שמותר להשקיע במניות באופן שאין לו זכות הבעת דיעה ולא נחשב כשותף באיסורי שבת וחמץ, מ"מ כיון שהם מחזירים להם יותר ממה שהלוו להם יש בזה משום רבית ועכ"פ משום איסור מסייע ידי עובדי עבירה דאסור אף בדרכון, ומסיק דכיון שהחברה יש להם היתר עיסקא כללי יש לסמוך ע"ז, ועוד דכיון שחברת הביטוח אינה

או צריך היתר עיסקא כדי שיוכל ליטול הרווחים שמכאן ואילך⁶⁶, [ואם החברה עוסקת בעסקים שיש בהם חששות רבית והמניות הם כאלו שמקנים לו דין כבעלים, יש לו לערוך היתר עיסקא לעסקים אלו ואז לדעת כמה פוסקים יש להקל גם כשחברה עוסקת בשאר איסורים כיון שהמעות הם במקום השבועה כנ"ל בסעיף יז⁶⁷], כמו כן בקניית אופציות שמקבל זכות לרכוש מניות בהזולה יש מקום להקל שאין צריך היתר עיסקא וראוי לעשות היתר עיסקא בזה⁶⁸.

מכירת מניות, ניירות ערך, אגרות חוב, מיד ליד בשוויים ובקנין המועיל או שאינו מועיל כא. כשמוכר מניה או אגרת חוב לחבירו אם מוכרו בהשוויות ששוה עתה לימכר ועושים ביניהם קנין המועיל דהיינו ברישום והעברת המניות או אגרת החוב על שם הקונה, [ובאגרת חוב למוכ"ז סגי במסירת האג"ח לידו], אין בזה חשש רבית שזהו כהעברת בעלות רגילה דער עתה הריח וההפסד היה שייך לו ומעתה ואילך שייך להקונה, [זולת במכירת אופציות שנתבאר לעיל בסמוך דעדיף לעשות היתר עיסקא], אמנם באופן שיש לחשוש שהקנין לא חל כדן כגון כשמוכר מניה או אג"ח מיד ליד ללא העברת רישום

על מה סמכו העולם להקל בכל זה, וכבר העיר הגרמ"פ זונדר בזה בקובץ הנ"ל. אמנם לכאור' כשיש היתר עיסקא כללי דהיינו שמכריזים שכל העסקים נעשים על פי היתר עיסקא נמצא שזה מועיל גם על עסקים הנעשים עם חברות אחרות שכולם יודעים שכל העסקים איתם הוא על פי היתר עיסקא, וי"ל שסומכים ע"ז שחברת הביטוח הוא שלוחם של בעלי המניות וכ"כ הפאת שדך בסברתו הראשונה. 66 כן נראה פשוט, דחלוק דין אג"ח ממניות וכ"כ בברית יהודה (עק"ד פ"ב סעיף כז): "השקעות במניות אין בהם איסור רבית, אבל בניירות ערך שהקדן מובטחת ובנוסף לכך יש תוספת רבית או זכות אופציה או זכויות אחרות אסור" וכ"כ בתורת רבית (פי"ז סעיף לב), ומ"מ מש"כ דבמניות אין חשש רבית זהו באופן שקנה המניות כדן אבל באופן שיש חשש שהקנין לא חל ונמצא שהמעות שנתן עבור המניות הם כהלואה, ואם יגבה אח"כ יותר יש בזה משום רבית א"כ צריך היתר עיסקא לזה. 67 ראה בתורת רבית (שם הע' מח) שיש לברר אם החברה אינה עוסקת ברבית או שאר איסורים, ולמש"כ לעיל באופן שיש חשש רבית ועושה היתר עיסקא לדעת כמה פוסקים מועיל גם לענין שאר האיסורים דלא חשיב נהנה מהאיסור. 68 ראה מש"כ לעיל הע' 22 דהקנין באופציות הוא כחלות הקנין במניות, אמנם לענין רבית

יש בזה חשש כיון שהרוכש אופציות רוכש זכות לקנות בזמן מאוחר מניות במחיר מוזל, ומ"מ כתב בתורת רבית (פי"ז סעיף לו ובהע' נז) שיש להקל בזה: "שהרי זהו עצמו סוג של נייר ערך סחיר בבורסה העובר לסוחר ויש לו שיווי מסויים שבתוכו יש גם זכות לקנות והרי זה כמניה ונייר ערך אחר", וע"ש שרצה לחלק בין קונה האופציה מהחברה המנפיקה דאז נחשב שמקבל הנחה עבור הקדמת מעות לבין קונה בבורסה שאין להמוכר התחייבות אישית אליו, אך מסיק שיש להקל בכל גוונא כיון שבכל מקרה יש בזה גם סיכון שמחיר המניה ירד מתחת למחיר האופציה וא"כ ההזולה היא בגלל הסיכון ע"ש, ויש להוסיף בדברך כלל האופציות ניתנות לשם מתנה או בונוס: "לא ניתן להתייחס לכל סוגי האופציות באופן זהה. המטרה לשמה ניתנות אופציות לעובדים יכולה להשתנות מחברה לחברה או אפילו להשתנות עם הזמן לגבי אותה חברה. אופציות יכולות להוות תגמול על עבודה בעבר או בהווה או להוות תמריץ לעבודה בעתיד", ומ"מ ראוי לערוך היתר עיסקא למש"כ לעיל דבאופן שלא חל הקנין יש חששות רבית ובאופציות יתכן שלפעמים נחשב גם כדבר שלא בא לעולם שעדיין לא הונפקו המניות העתידים לימכר.

בבנק דאז י"א דלא חל המכר כלל כיון שהקנין לא חל על פי הנוהל בדר"מ, ולכן כדי לצאת מכל חשש צריך לערוך היתר עיסקא ביניהם⁶⁹.

כשמוכר מניות או אגרות חוב בפחות משווים מותר כשהלוקח מקבל אחריות זולא

כב. באופן שמוכר מנייה או אגרת חוב בפחות משוויותם ששוה עתה בשוק, נראה דלענין איסורי רבית דינם כמכירת שט"ח בפחות שנתבאר לעיל פרק ז דבאופן שמוכר שט"ח וחל הקנין מותר למכור בפחות, וה"ה באג"ח אלו שחל מכירתן מותר למוכר בפחות, וכיון שיש בהם יוקר וזול דינם כמכירת שט"ח של פירות שעל פי רוב יש להקל אף כשהמוכר מקבל עליו אחריות על הקרן אם לא יוכל לגבותו כיון שהלוקח מקבל עליו אחריות זולא וראה בהערה⁷⁰, [ובהאופנים שיש לחשוש שלא חל הקנין יעשה היתר עיסקא כנ"ל].

הלוואת מניות ואגרות חוב כשהרבית קבועה או אינה קבועה ודין חלוקת הדיבידנדים

כג. יש מי שאומר שאף מותר להלוות אגרת חוב נושאת רבית קבועה על מנת להחזיר לאחר זמן אגרת באותו ערך נקוב, אע"פ שהרבית עולה והאגרת מתייקרת בכך⁷¹,

לא בשביל עניות או עשירות של בעל השטר אלא כפי רוב הקונים אשר צריכים לשלוח בשביל הסחורה ולכן שפיר יש בזה אחריות מחמת חותם השטר, כיון שהלוקח מקבל עליו אחריות דיוקרא וזולא, ולפי"ז בניירות ערך כהיום שגם ערכן עולה ויורד לפי ההיצע והביקוש היה נראה שמותר לקבל אחריות על הקרן, אלא שקשה להגדיר ולחלק בזה כי ההיצע והביקוש כהיום נובע גם מחמת עניות ועשירות של המפעלים ואפשר שיש לחלק בזה, ומבואר דבסתמא יש להקל אא"כ יש מקום לחשוש ששינויי השער נובעים גם מחמת עניות ועשירות של החברה, וראה בתורת רבית (פי"ז סעיף לו) דבקניית אגרות חוב צריך היתר עיסקא ובהע' נח הוסיף דהוה אפילו כשרכש אגרות חוב מיד שניה, אמנם פשוט דכוונתו לענין ההיתר עיסקא נגד החברה עצמה שהנפיקה את האגרת חוב, אבל לגבי המוכר והלוקח אין צריך ביניהם היתר עיסקא דהוה כאמור כשאר מכירת שטרות.

71 כ"ה לשון הבר"י (פט"ז סעיף ו) ושם (בהע' ח) מביא שזהו דעת המהר"ם שיק (י"ד סי' קנח) ומסיק להתיר: "משום דבכל אגרת חוב יש בזה שתי זכויות האחת הזכות על הקרן והוא ממון ממש, והשנית הזכות על הרבית שמצטבר, ומעתה כשמלוה לו אגרת זו יש כאן שתי הלוואות נפרדות, האחת בסכום הקרן וזה הוא מחזיר לו כמו שהלווהו, והשניה שמלוה לו את הזכות לקבלת הרבית וגם בזה אינו מחזיר לו יותר

69 ראה משנ"ת לעיל סעיף יז מש"כ בבר"י ובתורת רבית דבהני אופנים שאין מועיל מכירת האג"ח או תכנית חסכון ומניות על פי הנוהל בלא רישום א"כ צריך היתר עיסקא ביניהם וכמש"כ בתורת רבית (פט"ז סעיף מא): "אדם שהפקיד כסף בתכנית חסכון בבנק והוא זקוק לכסף ואינו רוצה להוציא כספו מהבנק ולשבור את תכנית החסכון, אינו יכול ללוות מאדם שלישי על סמך היתר זה שיקנה לו את תכנית החסכון של בבנק, אלא ילווה ממנו הלוואה על פי היתר עיסקא שיעשו ביניהם", וע"ש מש"כ בהע' קנא בשם הגרש"ז דלא חל המכר בזה והו"ד לעיל הע' 48, ואף שכתבנו שם בהע' 49 ד"א שחל קנין מן התורה לענין איסורי התורה, [כנ"ל סעיף ד-יא שבאופנים מסויימים מהני בזה קנין אגב קרקע, חליפין, או אודיתאן] ולפי"ז לכאור' שוב אין חשש רבית, מ"מ הרי י"א שאין מועיל בזה כלל מכירה וכדי לצאת מידי פלוג' יעשה היתר עיסקא.

70 בברית יהודה (פט"ו סעיף יח והע' מא): "ועל פי הנ"ל פשוט שלענין מכירה בפחות וכן לענין הרווחים שיש בניירות ערך וזכה בהם הלוקח מדין מכירת שטרות, ומכל מקום נראה שדינם כשטרות של פירות שיש בזה יוקר וזול, וכמו שכתב בשבילי דוד (סי' קסט אות מד) בענין האנווייזונגען או קאמביאלאך (כפי הנראה הם שטרי חליפין של סוחרים המעבירים מעות ממקום למקום) שיש להם שער שעולה ויורד

אולם מניות וניירות ערך שאין להם רבית קבועה מראש וערכן עולה ויורד לפי היצע וביקוש או סיבות אחרות, וכן שמורות של אדם פרטי או אפילו שטרי חוב ממשלתיים שאין להם דין מטבע יש להם דין שוה כסף ודנים בהם לפי ערכם בשוק ודין הלוואתם כהלואת סאה בסאה⁷², פרטי דינים נוספים בדין חלוקת דיבידנדים בהלוואת מניות ואופן הקנין בזה ראה בהערה⁷³.

זהירות מאופני רבית בפתיחת החשבון, בעמלות שונות, בזיכויים וחייבים שנעשו בטעות כד. מהראוי לציין בקצרה לחששות רבית שונים שיש בניהול חשבונות בבנק שטוב לשים לב לזה בעת פתיחת חשבון בבנק וכדלהלן:

(א) בעת חתימת הטופס של פתיחת חשבון על פי רוב ענין הרבית פיגורים מוזכר בטופס, ויש שעוררו דממצא שאם אין היתר עיסקא או באופן שההיתר עיסקא לא הועיל, נמצא שעבר על לאו דלא תשימון, ולכן ראוי שיחליט בדעתו שאינו רוצה כלל ליטול אשראי מהבנק, ואם בכל זאת לבסוף נעשה חשבוננו בחובה יש להסתפק אם עובר הלאו למפרע⁷⁴.

דאם לא חילקו דיבידנדים כל הזמן אין המלוה חייב להחזיר ללוה חלק מהרווחים לפי תקופת ההלוואה, אבל אם בתקופת ההלוואה חולקו רווחים אסור ללוה ליתן למלוה כל סכום הרבית כי אם את החלק היחסי לתקופה שלפני ההלוואה, וראה עוד בתורת רבית פ"ז סעיף לד-לה חילוקי דינים אם חלוקת הדיבידנדים השפיעה על מחיר המניה או לא וע"ש מש"כ בדין חלוקת "מניית הטבה". ובאופן קנין הניירות ערך כתב בבית יהודה שם דאם אין הני"ע נמסרים מיד ליד אלא מופקדים על שמו בבנק אין לו דין הלוואת ני"ע כי אם כשמעביר בבנק את הני"ע על שם הלוה, אבל במה שנותן לו תמורה אע"פ שהיא התמורה של הני"ע אין זה אלא הלוואת מזומנים, וכ"כ בתורת רבית שם סעיף לג דבהלוואת מניות צריך שימסור לו אותם וכשהם רשומים על שמו בבנק צריך להעבירם על שמו של הלוה, וכבר כתבנו בזה לעיל הע' 49 די"א דשייך מכירה בדין תורה בזה בלא העברת הרישום על שמו ע"ש.

74 כ"ה בבר"י (פ"ג הע' כא) דבבנק שאין לו היתר עיסקא נמצא שעצם החתימה על הטופס של תנאי הרבית הוי לא תשימון ואם ימחק סעיף זה הוי כרבית מאוחרת או אבק רבית, ובעק"ד (פ"ג הע' י) הוסיף שיכול להחליט בדעתו שלא יקח אשראי, וע"ש דאם נאנס אח"כ ולקח אשראי יש להסתפק אם עובר אלא תשימון למפרע, אבל כשלא לקח אשראי אינו עובר בעצם החתימה, וכ"כ

ממה שהללוהו, שהרי בשעה שהלוהו היה לו בה זכות לקבל רבית וכבר ידוע סכום הרבית וידוע שכעבור תקופה יהיה שוה יותר וממילא כשמחזיר לו עליו להחזיר לו הזכות לקבל הרבית" ע"ש.

72 כ"ה בבר"י (שם סעיף ז) והיינו דשטרות אלו שונה מאגרות חוב הנ"ל שהתיר המהר"ם שיק כיון שיש להם רבית קבועה מראש משא"כ במניות ואגרות ערך שערך עולה ויורד לפי היצע וביקוש או סיבות אחרות, ובהע' יב ביאר דהיינו שבכל אלה אין הולכין לפי ערך הנקוב בהם אלא לפי ערך לימכר בשוק, "ואם עלה ערכו בשעת הפרעון לעומת שעת הלוואה יש בהם משום רבית וגם לכתחילה אסור להלוותו כי אם על פי היתרים של סאה בסאה", ובהשלמות שם הוסיף דהיתר דיצא השער ליכא בזה רק היתר דיש לו, ואז מותר להחזיר לו ניירות ערך גם כשעלה ערכן כמו בסאה בסאה, אך רק כשעלה מחמת היצע וביקוש או מצב החברה אבל כשעלו מחמת רבית שנקבע עבורן יש לדון אם זה בכלל יוקר ומותר, או דזה שייך ללוה ויצטרך לנכות רבית זו, ומסיק דמותר כיון דביש לו נחשב ששלו נחייקר, וכע"ז מבואר גם בתורת רבית פ"ז סעיף לא דהלואת מניות חשיב כהלואת סאה בסאה, וע"ש בהע' נא דלא מהני בזה היתר דיצא השער, ובסעיף מ כתב דהלואת אגרות חוב דינה כהלואת מניות ע"ש. 73 ע"ש עוד בהשמטות בבר"י הנ"ל שדן שם עוד ברווחים המתחלקים במניות שהלוה לחבירו

ב) העמלות שמשלם לבנק על ניהול החשבון, אין בזה חשש שמשלם למלוה שלו, כיון שזוהי נגבה גם כשאין חובה בבנק ומיועד לכיסוי ההוצאות של הבנק, אמנם מה שגובים ממנו עמלה גבוהה יותר כשהחשבון במצב של חובה, לכאורה יש בזה איסור דכיון שהבנק מלווהו הריהו דורש יותר עמלה, ויש לבדוק אם הדבר תוקן בנוסח ההיתר עיסקא⁷⁵.

ג) בנק שאינו נוטל כלל דמי ניהול אין בזה חשש רבית⁷⁶, אולם אם הבנק נוטל עמלה מסויימת בסתם חשבון ורק בחשבון שיש בו פקדונות גבוהים הוא נותן לבעל החשבון הנחה על העמלות, יש בזה חשש רבית שנמצא שבגלל שהלוה לבנק הריהו מקבל הנחה על העמלות⁷⁷, וכן מתנות שנותנים ללקוחות שהם ביתרת זכות לבד, או זכות משיכת יתר למי שיש לו תכנית חסכון, יש בזה משום הלויני ואלוה, ויש לבדוק אם הדבר תוקן בנוסח ההיתר עיסקא⁷⁸, ובמתנות שנותנים למי

וכש"כ כשנותנים הנחה בכלל מדמי ניהול החשבון וידוע שאין הבנק עושה זאת אלא בגלל הרייוח שיש לו בהמתנת מעות, ולכאורה יש בזה משום איסור רבית, ושמעתי לצדד להתיר משום שניהול חשבון בבנק אינו לטובת המלוה בלבד אלא גם לטובת הבנק, והרי זה דומה למי שמלוה לחבירו מעות ופורע לו בתשלומים ורושם לעצמו כמה כבר שילם על חשבון ההלוואה, אמנם ידוע שיש חלק גדול מההוצאות שהם רק לתועלת הלקוח וגם הוצאות אלה עולות יותר מדמי ניהול חשבון שגובים הבנקים, ועוד אפשר שעצם הפירעון בתשלומים ועל ידי צ'קים הוא טירחה לטובת המלוה בלבד וממילא גם הוצאות שלצרכי הבנק הם לטובתו ואם הבנקים גובים דמי ניהול חשבון באותו סכום לחשבונות בזכות ובחובה נראה שיש להקל, ומ"מ נראה שאם הלקוח מבקש הנחה בדמי ניהול בגלל יתרות זכות גדולות בודאי שיש בזה איסור רבית, וע"ע מש"כ בברית יהודה פרק ב' הע' לו בד"ה ובפקדונות שמפקידים בבנקים.

75 בברית יהודה (פרק ה' הע' ד בד"ה ונראה) אוסר בזה אם הבנק נותן מתנות רק לבעלי חשבון ביתרת זכות או למי שיש תוכנית חסכון, ובפרק לח (הע' ב) כתב להקל משום כשיש היתר עיסקא משום דמסתמא הרבית עם המתנות עדיין פחות מהרווחים, ובבב"ר (עק"ד פ"ד הע' יב) כתב שבזמן האחרון תיקנו נוסח ההיתר עיסקא גם לזה, וכן כמה שנותנים זכות משיכת יתר לבעל תכנית חסכון ראה בעק"ד (פ"י הע' מד) דיש חשש של הלויני ואלוה ולאחרונה

בנתיבות שלום (קס סעיף א אות יא). יש להוסיף דבבנק שאין לו היתר עיסקא נמצא שלא רק אלו שפותחים חשבון יש להם איסור אלא אף הפקידים שעושים את החוזה עם הלקוח עוברים באיסור דעשיית שטר של רבית וכ"כ הג"ר יוסף שרגא שיינברגר שליט"א ששמע מהגר"ש אלישיב שליט"א דמזכירה שעובדת אצל עו"ד אין לה להדפיס חוזה שיש בו איסור רבית, אולם בלקוח שאינו שומר תורה מותר דכיון שהוא מומר בלא"ה אין איסור להלוות לו ברבית.

76 פשוט דדמי הניהול הוא להוצאות, וראה בסמוך מה שדנו הפוסקים בבנק שאינו נוטל דמי ניהול, אך מה שנוטל הבנק עמלה גבוהה יותר בחשבון שבחובה יל"ע אם אין בזה חשש רבית שנוטל יותר שכר פעולה בעבור שמלווהו, ויש לבדוק אם תוקן ענין זה בהיתר עיסקא.

77 בבב"ר (עק"ד פ"י הע' פו) דן בזה שבנק הדואר אינו נוטל עמלה על ניהול החשבון אם אין בזה חשש רבית שנמצא פועל עבור המלוים בעלי החשבונות בדבר שאחרים נוטלים שכר ע"ז, ומ"מ מותר כיון שגם למי שאין יתרת זכות מנהלים לו החשבון ללא תשלום, וגם אין אפשרות ליטול אשראי מהם ע"ש, וכ"כ בחוט שני (רבית עמ' נב) דמותר לנהל חשבון בבנק הדואר.

78 בברית יהודה (פ"א הע' לד) כתב על שאלה זו בתו"ד: "ויש להסתפק בענין דמי ניהול חשבון בבנקים, שידוע דאין כמה שגובים הבנקים בכדי לכסות את ההוצאות הממשיות שיש לבנק בניהול החשבון,

שפותח חשבון אין מועיל ההיתר עיסקא אא"כ שייך לומר שכבר הרויח בהמעות ⁷⁹.

ד) העמלה שנוטלים על הקצאת קו אשראי יש בזה חשש רבית מוקדמת, וגם בזה יש תיקון בנוסח ההיתר עיסקא ⁸⁰, וכן תשלום העמלה עבור ערבות בנקאית צריך היתר עיסקא ⁸¹.

ה) לפעמים הבנק רושם זיכוי לחשבונו בטעות ובוה אין דין הלואה ואם השתמש בהמעות מותר לשלם ע"ז פיצוי לבנק ⁸², אולם כשיודע מהזיכוי ודאי חשיב כהלואה כיון שבעצם הרישום של זיכוי בבנק חשיב כזוכה בחוב מהבנק, ואסור לו לשלם רבית לבנק ע"ז בלא היתר עיסקא וראה בהערה ⁸³, כמו"כ לפעמים אדם נקלע למצב חובה

82 כ"כ בכר"י (עק"ד פ"ב הע' כב) דהוי כמלוה לחבירו בעל כרחו דאין בזה איסור רבית.

83 הנה בכרית יהודה (פרק ב הע' יב) כתב בתו"ד וז"ל: "ועל פי המבואר לעיל נראה עוד במי

שקיבל הלואה מבנק ועדיין לא הגיעו המעות לידו אלא הועבר לזכותו בחשבון באותו בנק, שעדיין אין כאן המתנת מעות כל זמן שלא משך מהחשבון את סכום ההלואה, ונראה שאין הזיכוי בחשבון נחשב כנתינה אלא כעין הרשאה לקבל כסף, וממילא אין על הרבית המשתלמת לתקופה זו נחשבת כרבית האסורה", ובהמשך דבריו מוסיף עוד: "והוא הדין בהלוואות לחייבי מס הכנסה (כפי המצב כיום) שאין הבנק מעביר את הכסף לאוצר כי אם כבוא זמן הפרעון, אעפ"י שמחייב את חשבון הקלות בכל הסכום, עדיין אין כאן נתינת מעות והרבית המשתלמת להלוואות אלו אין דינה כרבית, אלא שבהלוואות אלו נכנס הבנק ערב שלוף דו"ח ולדעת האוסרים קבלת שכר ערבות שלוף דו"ח גם שכר זה אסור", ומציין שם הכר"י לדברי הנחל יצחק (סי' פא סעיף לב ענף ו) שכתב דהמתחייב לחבירו להלוות לו ועדיין לא הלווה לו אין בזה חשש רבית, ומבואר בדבריו דס"ל שזיכוי כספי בבנק לא נחשב כלום ולכן אין שום חשש רבית בזה, ודבריו הם חידוש גדול לדינא, דכבר נתבאר לעיל ענף ב דכל זיכוי בבנק נחשב שזוכה בחוב מהבנק בעצם הרישום ע"ש מש"כ כמה מהלכים בזה עפ"י הנהוג ובדר"מ, וא"כ ודאי דחשיב כלוה דזכה בחוב מהבנק.

84 ראה מש"כ לעיל פרק ח סעיף נח ובהע' 265 מדברי הפוסקים שראוי ליזהר מלהפקיד צ'ק כשגורם לחבירו אוברדרפט שלא בידיעתו שיש לחוש שאין מועיל אז ההיתר עיסקא.

שבנוסח ההיתר עיסקא יש גם אופן של כולו פקדון יש להקל ע"ש, וכ"כ בתורת רבית פ"ז סעיף ח. 79 במתנות שנותנים בפתיחת חשבון שעדיין לא היה לו כלל במה להתעסק העיר בכר"י (פל"ח הע' י) נמצא שנותן לו מתנה עבור שמלוה לו אח"כ, וע"ש שהביא משו"ת חת"ס (חו"מ סי' נח) דמשמע שמשמעלים עיניו ממנו נוכל לתלות שכבר הרויח הסכום קצוב ועפ"י כתב די"ל גם לגבי מתנות אלו וצ"ע, ובתורת רבית פט"ז סעיף יג כתב דיש להוסיף בתנאי ההיתר עיסקא שמתנה זו היא מקדמה על החזרת החוב.

80 בכרית יהודה (פרק ב הע' יב בדר"ה ועל פי המבואר) בתו"ד: "אבל במה שנהוג בבנקים לחייב על הקצאת קו אשראי נראה שיש בזה משום רבית מוקדמת" וע"ע מש"כ בפרק ה הע' ח בהשלמות ומילואים, ובעק"ד (פ"ד הע' טו) כתב דבנוסח הה"ע המתוקן מוסיפים שאם יתברר שעל פי תנאי הה"ע אין מגיע לו סכום זה ינוכה מהחשבון א"ש, וראה מש"כ בתורת רבית (פ"ז סעיף יא) דאף בהיתר עיסקא דכולו פקדון יל"ע אם מותר דהוי הערמה שמשלם להבנק על זה שמסכים ליתן לו פקדון לאחר זמן, אא"כ נאמר דהתשלום הוא על זה שהבנק צריך לשריין עבורו כסף או על ההנאה שנחשב כעשיר שיש לו פקדון כספי ע"ש.

81 בין בערבות הנקרא "ערבות לביצוע" שהבנק משלם את ההלואה שזהו כערב שלוף דו"ח דאז צריך מדינא היתר עיסקא, ובין בערבות בנקאית רגילה שזהו כערב קבלן מ"מ לכתחילה אין להתיר ללא היתר עיסקא, כ"כ בתורת רבית פ"ז סעיף כו-כו וראה בכר"י עק"ד פכ"ד הע' יב שכיום בהיתר עיסקא של הבנקים מוזכר גם ענין הערבויות.

בבנק שלא בדיעתו, ונמצא שבאופן זה יש לדון אם הועיל ההיתר עיסקא שהרי לא נתכוין עתה לעיסקא⁸⁴.

כשראוּבן בעל החשבון לזה עפ"י שמעון, כששמעון מתעסק בחשבון ראובן, חשבון שותפים כה. מצוי שמנהלים פעולות בנקאיות בחשבון שהוא על שם אחר, ויש אופנים שיש בזה חשש רבית וצריך לערוך היתר עיסקא בין המתעסק לבעל החשבון, ונביא בזה כמה דוגמאות:

(א) ראובן יש לו חשבון בבנק ונתן לשמעון רשות למשוך מחשבונו ולהפקיד כספים וכדו', ושמעון משך באשראי ומשלם הרבית שגובה הבנק מראובן, יש לחוש דחשיב כשליח שלוה ומלוה לאחרים, שהרי הבנק מכיר רק את ראובן והם כשתי הלוואות נפרדות, אלא שי"ל דכיון שלראובן יש היתר עיסקא עם הבנק ה"ה רבסתמא נחשב כמלוה לשמעון בהיתר עיסקא וצ"ע וראוי שיעשו היתר עיסקא ביניהם וראה בהערה⁸⁵.

(ב) ובאופן ששמעון שולח את ראובן בעל החשבון שילוח עכורו והוא ישלם הרבית שהבנק גובה ממנו יש להקל יותר דכיון שראובן לוח בשליחותו א"כ גם מה שמלוה לשמעון אח"כ זהו באותו תנאי של היתר עיסקא⁸⁶.

(ג) כמו"כ מותר לשמעון לומר לראובן שיש לו זכות הלוואה בבנק שינצל את ההלוואה ויקנה מניות ושמעון המשלח מקבל עליו אחריות הפסד וגם משלם את הרבית, ואם יהיה ריוח יהיה של שמעון המשלח שאין כאן הלוואה⁸⁷, לדיון נוסף בזה ראה בהערה⁸⁸.

87 תורת רבית פי"ז (סעיף יז), וע"ש (בהע' כה) שביאר דכיון שלא נרשם על שם שמעון נמצא שראובן הוא זה הלוה מהבנק ושמעון התחייב לו ללא הלוואה, ולא נחשב כערב בזה שראובן פעל על פיו כיון שהבנק לא הלווה לראובן על סמך דיבורו של שמעון שהרי אינו מכירו כלל והרי זה כלוקח הלוואה ומבטח עצמו בחברת ביטוח, וכבר"י (עק"ד פ"ו הע' מד) כתב דנכון הוא והוסיף דאף כשנותן לבעל החשבון חלק ברווחים מותר, דזה דומה למתעסק במעותיו ונותן לחבירו ריוח.

88 הנה מש"כ בתורת רבית הנ"ל דאף לא נחשב כערב כיון שהבנק אינו מכיר את שמעון, עדיין יל"ע בזה למשנ"ת לעיל פרק טו-טז ובכ"מ דבכל אופן שראובן הוציא על פיו של שמעון יש חיוב על שמעון מדין ערבות, ונמצא שכשראוּבן לוח מהבנק על פי שמעון והתחייב לשלם לבנק, הרי שמעון התחייב לראובן בסכום זה, וא"כ כשנותן לו

85 כ"כ בבר"י עק"ד (פ"ו הע' לט), [ע"ש שדוחק להתיר ולכא"ר צ"ע מאי שנא מהדין שבהע' הבאה דמתיר בשופי משום דבסתמא הוי עיסקא ואולי י"ל דכאן גרע כיון ששמעון מנהל לעצמו בחשבון של ראובן וראובן אינו יודע על פעולותיו ואין נראה לחלק בזה ויל"ע]. אמנם י"א דיש לעשות היתר עיסקא ביניהם וכך ראוי לנהוג. ויש לציין דזהו בחשבון שהוא על שם אחר אבל במנהל מוסד שהבנק מכיר רק את המנהל אך למעשה המעות שבחשבון אינם שלו רק של המוסד, א"צ בזה היתר עיסקא נוסף דבזה נחשב כבעלות אחת וכ"כ הג"ר יוסף שרגא שיינברגר שליט"א בשם הגר"ש אלישיב שליט"א.

86 כ"ה בבר"י (פ"ו הע' נב) שאם ראובן נוטל מתחילה כדי להלוות לשמעון א"כ דעתו ג"כ על אופן של היתר עיסקא משא"כ כשנוטל מהבנק לעצמו ונותנו אח"כ לשמעון, וכ"כ בעק"ד (פ"ו הע' מד) ע"ש, וכ"כ בשו"ת אבני יספה (ח"א סי' קנה).

ד) חשבון משותף שהוא על שם ראובן ושמעון, אם הוא "חשבון שיתופי" שנרשם כחשבון של שותפות אף כשכל אחד מורשה לפעול בנפרד בבנק, מ"מ כל הפקדה לזכותם או משיכה לחיובם הרי חזקה שהיא נעשית לעסק השותפות ולכן שניהם חייבים בתשלום הרבית דאף בסתמא נחשב כנטל ההלואה לשניהם כל זמן שהשותף לא מחה⁸⁹, אבל כשאין להם עסקים בשותפות וראובן לוו מהבנק נחשב בסתמא כלווה לעצמו ואין לו ליטול הרבית מהשני רק כשהודיע לבנק ולשותף שלווה עבור שניהם⁹⁰.

כשראובן מפקיד מעותיו של שמעון בחשבונו ונותן לו הרבית אופני המותר והאסור כזו. אופני הפקדה בחשבון על שם אחר:

א) שמעון נתן מעות לראובן שיפקידם בחשבונו [בבנק עם היתר עיסקא או בבנק של עכו"ם בלי היתר עיסקא] וראובן יתן לשמעון הרבית שהבנק נותן לו [כגון שיש לשמעון תנאים מועדפים בפטור ממס וכדו', או ששמעון אין לו חשבון בנק], אם התנו בפירוש שאין לראובן זכות שימוש בהמעות ואין עליו אחריות כלפי שמעון יותר ממה שהבנק מתחייב כלפיו מותר, ואף מותר לתת לראובן חלק מהריוח שהבנק נותן לו, אבל כשמעון נותן לראובן זכות שימוש נחשב כהלואה ואסור⁹¹, אולם אם קבעו שהפרעון יהא בהפקדה לחשבונו של ראובן, מהני ליחשב פרעון מעת ההפקדה⁹².

נחשב כאדם נפרד בזה, וע"ש בסוף התשו' שכתב עצה שימסור שותף אחד לחבירו שטר למוכ"ז או שטר יפוי כח או שיעשו ביניהם היתר עיסקא ע"ש. 91 בר"י (עק"ד פ"ו סעיף כה והע' מט) וכ"כ בחוט שני (רבית עמ' מט) דמותר אף כשאין היתר עיסקא בינו לבין חבירו, ובבר"י הוסיף דמה שכתב בקיצור דיני רבית לחלק. בין עירב עם מעותיו ללא עירב ליתא דכל שנשאר בבנק כנגד מעות הפקדון מותר דבמעות אין קפידא באותם המעות.

92 בעטרת משה (ח"א סי' קכב) הוסיף דאף באופן ששמעון מסר מעות לראובן והיה לו זכות שימוש בהמעות ונעשה לזה גמור כמו שאר פקדון שיש לו זכות שימוש בהמעות, מ"מ כיון שהכניס הכסף לחשבונו של הלווה וקיים הציווי של המלוה שהסכימו ביניהם דבזה יהא נחשב כאילו פרעו, א"כ תמה ההלואה ומעתה הוי ככספו של שמעון שמופקד בחשבון של ראובן, דאף דאין שליחות לגוי מ"מ כיון שהתנו מפורש שהפרעון יהא באופן זה מהני לכו"ע אף להסוברים דבעלמא לא מהני ייחוד לפרעון ע"ש, ויש להוסיף דאף שנתבאר לעיל דהרישום על שם ראובן הוי כהקנאה, אבל כאן שהותנה ביניהם שישאר כממונו של שמעון מהני תנאם ומותר לו ליטול הרבית מהבנק וע"ע בסמוך הע' 94.

אח"כ רוחמים זהו בעבור זה שהתחייב עבורו, אמנם י"ל דשא"ה שאינו מוציא על פיו לגמרי שהרי נטל ההלואה בבנק לעצמו ובכה"ג לא נחשב שראובן הוציא על פי שמעון, אלא כיון שחשש ליטול הלואה לקניית מניות מחשש סיכונים ע"ז המליץ לו שמעון שאם ברצונו לנצל הזכות הלואה שלו ולקנות מניות ללא סיכון כי הוא מוכן לבטח לו את זה ובזה מותר.

89 ראה משנ"ת לעיל פרק יב סעיפים מח-נא דבחשבון משותף של שותפים אף בסתמא חתימת אחד השותפים מחייב את שניהם, אך בחשבון של שני אנשים בעלמא צריך חתימת שניהם כדי לחייב את שניהם, ולפ"ז ה"ה לגבי חיובי ויכריי הרבית שבחשבון הדין כן.

90 ראה בשו"ת מהרש"ג (ח"ב סי' קצב) שכתב לגבי שותף שאחד מהם לווה מהבנק שאינו יכול לחייב את השותף השני בהרבית אא"כ שלחו להדיא ללוות להשותפות דאז אף כשהבנק אינו מכיר רק את האחד, מ"מ נחשב כהלואה להשותפות, וראה מש"כ בזה בעטרת משה (ח"א סי' קז וסי' קיד) שדן בזה למאי הוצרך להסכמתו המפורשת של השותף ואכמ"ל בזה ע"ש, ומ"מ בנידו"ד שזהו חשבון על שם שנים שאינם שותפים ודאי דכל אחד

ב) היתר זה הוא רק כששמעון נותן לראובן מעות מזומנים וראובן מפקידם עתה בחשבונו, אבל כשיש לשמעון מעות בבנק ונדבר עם ראובן שמעתה יהא כמעות שלו והוא יטול הרבית אסור ללא היתר עיסקא ביניהם, דלא זכה ראובן כלל בהמעות⁹³.

ג) תנאי נוסף להיתר זה דרך כששמעון נותן מיוזמתו לראובן שיפקיד בחשבונו דאז נחשב פקדון שלו ולא כהלואה, אבל בעובדא שראובן ביקש משמעון שיעביר פקדונו מחשבונו לחשבונו שלו [ומטרת נתינת שמעון לראובן להפקיד בחשבונו הוא כדי שראובן יוכל לקבל הלואה נגד פקדון זה, ונמצא ששמעון שעבד מעותיו עבור החוב שנטל ראובן מהבנק ודינו כערב קבלן], באופן זה אסור לראובן לתת לשמעון הרבית שהבנק נותן עבור מעותיו אף כשראובן אינו משתמש כלל בהמעות האלו, ואדרבה כשהתנה שאינו משתמש עם הכסף גרע כיון ששוב לא שייך כאן היתר עיסקא ביניהם שהרי לא הרשה לו השימוש בכספו⁹⁴.

ענף ד - פרטי דינים בניהול חשבונות בבנק

איסור נגישה אם חל על מנהלי בנק

כז. מי שחשבונו נמצא ביתרת חובה, ובעל הבנק רוצה לתבוע ממנו לכסות את החוב ונתבאר לעיל פרק י ענף א כללי איסור נגישה, וכיון שכאמור בומנינו בבנקים בארץ ישראל יש להם היתר עיסקא⁹⁵, אם ההיתר עיסקא הוא באופן דכולו פקדון יש להקל

אודיתא או סיטומתא [והר"ד לעיל פרק יט הע' 40-41], וא"כ הריהו כלוה משמעון ואם יתן לו הרבית שמקבל מהבנק יש בזה איסור, ולכאור' החילוק בין אופן זה שמסיק לאסור לאופן הנ"ל בהע' 92 הוא מטעם זה דשם שמעון ביקש מראובן שיפקיד לו מעותיו בחשבונו ושישאר לזכותו משא"כ כאן ראובן ביקש משמעון שיעביר מעות מחשבונו ויתן לו הרבית, ואולי י"ל חילוק נוסף דשא"ה שמטרת ההעברה לחשבונו של ראובן הוא כדי שיוכל לקבל הלואה מהבנק, ונמצא שבוה שמעביר שמעון מעותיו לחשבונו של ראובן הוי כאומר לבנק להלוות לשמעון ולסמוך על התשלום שהקציב עבורו, ונמצא שהוא כערב קבלן [או שלוף דרין] דיש לאסור בזה וכמבואר בברי" (עק"ד פ"ח הע' מח) דאף במי שנותן לחבירו חפץ שיוכל למשכנו דבעלמא מותר לשלם לו ע"ז אך אם נעשה כערב קבלן אסור לשלם לו ע"ש וה"נ בזה.

95 והיינו שכל עסקי הבנק הן מה שלוה מאחרים והן מה שמלוה לאחרים מתנהלים עפ"י היתר עיסקא, וכמשנ"ת לעיל סעיף ח וסעיף ס דיש אופנים

ובגו"ד זה דמהני פרעון חוב ע"י הפקדה לחשבון הבנק, ראה במשפטיך ליעקב (ח"ב סי' א אות ד) דפרעון בדרך זה מהני אף בע"כ של מלוה ואף כשהלוה פותח עבורו חשבון מיוחד על שמו להכניס דמי הפרעון, והוסיף דאף להש"ך (עד סק"ט) שכתב דלא מהני לזכות ע"י אחר בע"כ של מלוה רק במזכה ע"י ב"ד, זהו דוקא באופן שיש בזה חוב למלוה שפורע כדי לינצל מהאונסים, משא"כ בעלמא מהני פרעון בע"כ ע"י הפקדה לחשבון בנק על שמו.

93 כ"ה בברי" (שם הע' מט): "ופשוט דכל היתר זה אינו אלא כשהשליח מפקיד המעות בבנק, אבל אם אינו מפקיד במציאות אלא שיש לו כבר מעות מופקדים בבנק ומקבל הכסף לעצמו אלא שמתכוין או שאומר שאותו הסכום המופקד כבר בבנק ייחשב כממונו של המשלח, כיון שאין זכיה במעות המופקדים אין כאן שליחות והרי זה כנותן לו רבית משלו".

94 בשו"ת עטרת משה (ח"א סי' קכא) האריך בעובדא זו והעלה דכיון שהזכות נרשם על שם ראובן בבנק נחשב שראובן זכה בהמעות מדין

להתיר לנגשו⁹⁶, ואם הוא באופן שחציו הוא מלוה וחציו פקדון, ראה בהערה⁹⁷.

ואם מהני התנאי מפורש שמתנה הבנק עם הלקוח [או סתם מלוה שמתנה עם הלוה] שיוכל לנגשו, ראה בהערה⁹⁸, ובדין איום בפנייה להוצאה לפועל אם יש בזה איסור נגישה ראה משנ"ת לעיל פרק י סעיף כג.

דין חישוב ערכים בהפקדות בבנק

כח. מה שנהוג בבנקים להחשיב "ערבים", דהיינו שכל הפקדה שנעשה בצהריים נחשב לפי הערך כאילו נעשה ביום שלאחריו, ובהפקדות בצ'קים מוסיפים עוד יום, ראה בהערה בחשש רבית בזה⁹⁹.

שכל ההלוואות הם באופן שהכסף הוא פקדון אצל המקבל, ויש אופנים שהוא חציו מלוה וחציו פקדון. 96 דכיון שהמענות הם רק כפקדון, כבר נתבאר לעיל פרק י סעיף ו' דהפוסקים נסתפקו אם בכח"ג יש בזה לאו דנגישה, ובזה יש היתר נוסף כיון דנ"א דהבנקים שהם כחברה בע"מ ואין חיוב מיוחד לאדם מסוים, א"כ לכא' מי שיחבצונו מטעם הבנק אינו בלאו זה, כיון דאין הוא המלוה האמיתי, אלא החיוב הוא לחברה וכע"ז הבאנו לעיל פרק יט סעיף כד והע' 94 ע"ש, ואף שהוא נציג החברה לתובעו, מ"מ אי"ז מלוה ממש. ובמקום ספק יש להקל בזה, ויעייין בשבט הלוי [ח"י סי' רסז] שכתב דגבאי של גמ"ח שתובע ללוה כשאין לו לשלם, אף דאין בזה לאו דנגישה, אבל גדר האיסור איכא, והיינו דיש בזה משום חומרא לא לנגשו, אולם הגר"ש אלישיב שליט"א בקובץ תשובות [ח"ג סי' רכא] נקט לדבר פשוט דגם בשליח איכא איסורא דכל מי שיכול לתובעו הריהו בכלל האיסור, ולפי"ז יתכן דאף בעל הבנק אסור לנגשו, או י"ל דבבנק שנחשב כממון שאין לו בעלים יש להקל עכ"פ בשליח, ויש לדרון אם אפשר לצרף הספק דבפקדון מותר כיון דלא מצינו בפוסקים הקודמים לאסור בזה, וא"כ כשנכתב בהעיסקא שיוכל להיות באופן דכולו פקדון, יכול להחליט שכולו פקדון ולתובעו אך כ"כ לעיל פרק יט הע' 53 דלאו בכל גזוני יכול להחליטו לכולו פקדון וצ"ע.

97 הנה לכא' לגבי החצי מלוה אסור לנגשו, ולגבי החצי פקדון יש להקל כנ"ל, אמנם יש לדרון עפ"מש"כ הנתי' [צז סק"ב] לענין הלאו דלא תבא אל ביתו, דבעיסקא דפלגא מלוה, יש להקל לתפוס חפץ שהוא שוה גם נגד הפלגא מלוה, דכיון שיכול

לתפוס נגד החצי פקדון הוי כמרכה בשיעורים דאינו מתכוין לכך ע"ש, ואף שהחפץ חיים [באהבת חסד ח"א פ"ז נתיב החסד אות ב] האריך לדרון בדבריו והשיג ע"ז דאי"ז דומה לאיסור שבת, מ"מ ראה בנחל יצחק [סי' צז] דמסיק שאפשר לסמוך על הנתי', וכן נקט הגר"י פישר [אבן ישראל ח"ח סי' צד], ובנידון דידן עדיף מהא דהנתי', דכאן יכול לומר שתובעו רק החצי פקדון, ואף יתכן שמתוך פחד מהבנק יבא לשלם גם החצי מלוה, לא איכפת לן, אולם אם תובעו במפורש גם החצי מלוה לכא' אסור, זולת אם נאמר כנ"ל דבבנק ליכא כלל איסור נגישה וצ"ע, וראה בתומים [סי' סז סק"ו] שהביא דיעות דבעיסקא אף הפלגא דמלוה אינו משמש, ולכא' בנידון יש לסמוך על המקילים וצ"ע.

ומיהו לכא' אם יש לו תכנית חסכון בבנק ודאי דיכולים לעכבה נגד חובו, דאף למה שנסתפקו האחרונים אם יכול לעכב פקדון שתח"י [ראה לעיל פרק י הע' 75] אבל חוב ממון יכול לעכב, ואין בזה משום נגישה וגם אין בזה משום לא תבא אל ביתו. 98 הנה לכא' הוי מילתא דאיסורא ולא מהני תנאי בזה, וכמש"כ התומים לגבי לאו דלא תבא אל ביתו כנ"ל פרק י הע' 116 אמנם יש לדרון לפמשנ"ת לעיל פרק י סעיף טו כמה מהלכים באחרונים שמועיל תנאי מפורש באיסור דלא תבא אל ביתו, א"כ לכא' גם לגבי לאו דנגישה שייך להתיר באופנים אלו, ונפק"מ בזה לגבי תביעת הבנק, כיון שבהסכם שבין הלקוח לבנק הריהו מתחייב שיוכלו לנגשו בכל האופנים, ויתכן שיש לזה תוקף וכדיבואר להלן. 99 בברית יהודה (פ"ב הע' ז) כתב על שאלה זו בתו"ד: "ונראה פשוט דאין בזה משום רבית,

גרימת רבית בבנק, באדם זר, במנהל חברה, בלוה שמתחייב למלוה

כפ. אדם זר שגנב מחשבון בנק ע"י צ'קים, יש להסתפק אם אפשר לחייבו בתשלום הרבית שנגרם לבקל החשבון עקב זה, די"ל שלגביו אינו ברי הזיקא שאינו יודע כבירור שהחשבון בחובה, אבל מנהל חברה שעשה כן יש לחייבו כיון שידע מצב החשבון והיו כגרמי בגרימת תשלום הרבית¹⁰⁰, אולם בלוה מעות מחבירו אסור ללוה להתחייב שישלם הרבית שיעלה למלוה בבנק אם לא ישלם בזמן¹⁰¹, אמנם בעובדא באחד שפשט רגל והיה חייב לכמה נושים ומינו כונס נכסים שתפס כל הנמצא והכניס לבנק ולאחמ"כ שילמו לנושים עם תוספת של עשרות אחוזים, דנו הפוסקים אם יש בזה משום איסור רבית מאוחרת¹⁰².

הוראות לבנק לפעולות שנעשות בשבת ודין מסחר במניות בחוה"מ

5. כשנותן הוראה לבנק של עכו"ם שיפעלו בחשבונו במכירת מניות וכדו', הוראות קבע, וכן בזה שמקבל מהבנק זיכוי עבור כל יום שמחזיק מעותיו בבנק אם יש בזה איסור שכר שבת, ראה בהערה¹⁰³, ועוד דנו הפוסקים אם יש איסור לסחור במניות בחול המועד ראה בהערה¹⁰⁴.

101 דרכי חושן שם דאף שהתפארת משה התיר בזה אבל בזמנינו שההפסד הוא משום דמי ההתפשרות של השבועה ואי"ז הפסד אמיתי אף לדידיה אסור, והיינו כשמתנה מתחילה אבל ללא תנאי אם למעשה גרם הלוה למלוה רבית בבנק מותר לדרוש זאת ממנו כדלעיל פרק ח הע' 267 וע"ש בדצ'ק שניתן על מכר י"א דאף מותר להתנות מתחילה שישלם לו הרבית אם יגרום לו.

102 בשו"ת עטרת משה (סי' קט) דן בנידון זה אם יש להתיר דכיון שאיסור רבית מאוחרת הוא מדרבנן לא אסרו אלא באופן ששייך לבוא לידי איסור דאורייתא, משא"כ כאן שאינו מלוה למלוה שהרי הבנק משלם התוספת א"כ י"ל דאין בזה איסור רבית מאוחרת, וע"ש מש"כ לדון בזה בדברי המהרש"ג (ח"א סי' קו) שאסר בכע"ז וכן משמע בתשו' מהרש"ם (ח"א סי' צ) ותמה ע"ז מדוע אסרו כיון שכבר עבר הזמן ולא ניתן כלל מרצון הלוה ע"ש, ודן שם אם יש לחייבו מדינא משום מבטל כיסו עיש"ה.

103 באגרות משה (ח"ד סי' נט) דן בזה והעלה דכיון שימי הערך של הבנק נחשבים מחצות הלילה ועד חצות שלמחר א"כ חשיב שכר שבת בהכלעה, ולפי"ז כשיר"ט חל בע"ש יש להחמיר בזה ע"ש וע"ע באג"מ או"ח (ח"ה סי' לו אות ט) מש"כ לחלק בין תמיכה של הממשלה לפי ימים לרבית של הבנק דגרע ואסור, וכ"כ במנחת יצחק

שלמעשה אין כאן המתנת מעות כלל, ולקוח המפקיד ומושך באותו יום שאין חשבונו בחובה רק על ידי חישוב ה"ערכים" אינו צריך לסמוך על היתר עיסקא שהרי אין הבנק מלוה לו כלל, וגם בהפקדות צ'קים (לפי המצב כיום) מקבל הבנק תמורת הצ'קים בגמר חישוב הסליקה על ידי זיכוי לפי הערך של יום ההפקדה, אלא שנראה שכל זה אינו אלא כשגם באותו יום לא היה חשבונו ביתרת חובה אף לרגע, שהפקיד לפני שמשך, אבל אם משך ואח"כ הפקיד, אע"פ שהרישום בספרים נעשה לאחר ההפקדה, יש כאן המתנת מעות, ואם המשיכה היתה ע"י צ'ק מהמסלקה או על ידי חיוב פנימי אפשר שיש לראותה כאילו נעשה בסוף היום, וע"ע מש"כ בפרק לה הע' סב אם יש בזה חשש שכר שבת כיון שחישוב הרבית הוא לפי חשבון יומי, ומסיק דכיון שהשכר היא תמורת ויתור השבועה מותר.

100 הגר"י סילמן שליט"א בדרכי חושן (ח"א עמ' קפכג) כתב בפשיטות דאדם אחר אינו נחשב גרמי שאי"ז ברי הזיקא משא"כ מנהל חברה שיוודע שגורם לשלם רבית הוי כגרמי מדין לך ואני אבא אחריו ע"ש ועמשנ"ת בדין זה לעיל פרק טז, והוסיף עוד דגם באדם זר יש להודיעו שחייב לצ"ש, אמנם למעשה נראה דאף באדם זר אינו יוצא מכלל ספק דהא אם החשבון בחובה ודאי גורם הפסד ורק אין לו ידיעה זו אבל גוף ההפסד הוא דבר ברור במצב של חובה ויל"ע.

הפרשת מעשר כספים מרווחים שבבנק ומניות

א. אף שמוטל חיוב להפריש מעשר כספים ברווחים שיש לו מעסקי בנקאות ומניות, מ"מ אינו צריך להפריש כל חודש, אלא יכול לעשות חשבון פעם אחת בשנה ולחשב כמה הרויח ואז לשלם, ויש חולקים וסוברים דאין חיוב כלל להפריש מעשר כספים ממניות שבבורסא¹⁰⁵.

בנק של עכו"ם שזיכה לו חשבונו בטעות אם מותר לגבותו

ב. עובדא באחד שהפקיד בחשבון בנק של עכו"ם סכום כסף וביקש מהפקיד שיכניס סכום זה לחשבונותייהם של ארבעת בניו, וכוונתו היתה כמוכן שיחלק הסכום לארבע חלקים, אך הפקיד טעה וזיכה לכל אחד מהבנים בכל הסכום, ושאלו הבנים אם מותר להם להוציא הכסף לשימושם, יש שכתבו דכיון שעדיין לא זכה בהמעות שבבנק וצריך לגבות מממונו של העכו"ם על פי טעותו, הרי זה בגדר דין להטעותו שנחלקו הפוסקים בזה אם מותר להטעותו או דרך כשטעה מעצמו מותר, ויש שכתבו חילוקי אופנים בזה ראה בהערה, ויש שכתבו דבכל אופן כיון שעומד לגבות ממנו על פי טעותו ועדיין אינו תחת ידו חשיב כגזל עכו"ם ואסור¹⁰⁶.

בתנאי העיסקא אבל הוא הרי הציע להם באופן של עיסקא.

104 בתורת מועדים (ח"ג פ"י סעיף יב) מציין לשו"ת רב פעלים (ח"א סי' לב) שכתב דחשיב כמשא ומתן כיון שהערך עולה ויורד, ומ"מ בדבר האבד מותר לסחור בזה.

105 בשו"ת אבני ישפה (ח"ג סי' צ ענף ב) הביא כן משמיה דהגר"ש"א [וכ"כ בעלון הלכה ומעשה גם בשם הגר"מ שטרנבוך שליט"א] והוסיף דאף שבאהבת חסד (פ"ח סק"ב) כתב להפריש בכל חצי שנה או עכ"פ בכל שנה, מ"מ יש להקל במעשר כספים דהוי דרבנן דסגי באחת בשנה. אמנם בעלון הלכה ומעשה הביא שם משמיה דהגר"ש קרליץ דכלל לא ניתן לדון אודות מניות, כל עוד שלא מימשו אותם, ולא שייך בהם דיני הפסד, רווח והפרשת מעשרות בהיותם עדיין מושקעים בבורסא. [אגב, ראה מה שהביא שם באבני ישפה משמיה דהגר"ש"א שבתנאים של האינפלציה בזמנינו אינו נחשב ריוח רק מה שעלו המניות יותר ממחיר המדד, כי פחות מזה אינו אלא שמירת ערך הכסף].

106 ראה בקול התורה (גליון נ תשס"א עמ' רסד-רזח) מאמרו של הגאון רבי יעקב דוד שמאהל דומ"ץ באנטוורפן שהביא (באות ה)

(ח"ט סי' נט), ובשו"ת חשב האפור (ח"ג סי' נא) דן בהוראת קבע לבנק של גויים שמעבירים בשבת יש לומר להם שאינו מקפיד דוקא על יום והו"ד בפסקי תשובות (שבת סי' רמו אות ה), ובברית יהודה (פל"ה הע' סב) הביא מהגר"י וייס סברא להתיר בבנקים שיש להם היתר עיסקא דאז התשלום הוא עבור ויתור השבועה, וכן הביא בקובץ דברי משפט (ח"ח עמ' קנח) משמיה דהגר"ש זאויערבאך, וראה מש"כ הבר"י בזה דתליא בפלוג' הש"ך והט"ז ע"ש, וראה בקול התורה (גליון כח תש"ן עמ' קל-קלג) מאמרו של הגאון רבי חיים הלפרין (רב בגולדס גרין לינדון). שדן בענין מסחר המניות כשהגוי מוכר בעבורו בשבת כשיש צורך ומשלם לו שכ"ט, ומתיר רק באופן שברור להדיא שהתשלום הוא בהבלעה עם שאר הימים ע"ש, וע"ע בשו"ת אבני ישפה (ח"א סי' עה) ובשו"ת בצל החכמה (ח"ג סי' קכה), וראה בשו"ת מהרש"ג (סי' צא) דכשהוא רק עובד כפועל בבנק ודאי דמותר להשכיר עצמו בימי החול אף כשהבנק של הגוי פתוח גם בשבת, וע"ע בשו"ת שבט הלוי (ח"ח סי' קצ) במי שעובד כפקיד בבנק אין לו לחשוש שיש לו חלק באיסורי הרבית כיון שיש להם היתר עיסקא ומועיל כדין ואף שלפעמים הלוקחים הלוואות אינם עומדים

אבידה שנמצאה בבנק במקום שרבים מצויים

לג. אבידה שנמצאה בבנק במקום שרבים מצויים שם לא זכה הבנק בזה מדין קנין חצר דלא חשיב כמשתמר לדעתו, והמוצא חייב להשיבו לבעליו אם מצאו לפני יאוש¹⁰⁷.

אשה שמשכה כספים מחשבון הבעל ולא מיחה

לד. אשה שמשכה כספים מחשבון עו"ש שמשותף לבעל, ואח"כ נתפרדה החבילה ומען הבעל שאינו חייב לשלם מה שלוותה אשתו למזונות, כל שדרכם היה כן ומשכה הכספים בהיותו בבית וידע ולא מיחה חייב הבעל לשלם לבנק¹⁰⁸, וברני חשבונו

עם מחיצות חשיב משתמר לדעתו היינו כשאין אנשים נוספים במחיצות פנימה ומשא"כ כאן. ועוד דהגיע לידם לפני יאוש, ועל המוצא לברר אם חייב להשיבו לבעלים או שזכה בזה, וכ"כ באגרות משה (חו"מ ח"ב סי' מד) ובתו"ד משמע שזכה בה המוצא, אולם ראה בשו"ת אור לציון (חו"מ סי' י) שדן בזה באורך והעלה דאף באופן שיש סימן כגון ע"י מספר של האגרת חוב וכדו' הרי בלא"ה לא זכה הבנק שיש להשיבו לבעלים, ואף בלא זה הבנק לא זכה דלא אמר שזכה לו חצירו ועוד דאינו משתמר לדעתו ונע"ש שמסתפק אם מה שמשתמר לדעת הפקיד חשיב כמשתמר לדעת כיון שמקבל שכו וידו כיד בעה"ב, וראה בזה לעיל פרק יט הע' 64 מדברי המהרש"ג, ועוד דיתכן שלא ימצאנו לעולם דשכיחי רבים ועוד דנהוג לכבד הבנק כל יום ויתכן שילך לאיבוד, והמוצא ג"כ לא זכה בזה דגם לידו זה הגיע מסתמא דהאובד אינו מתייחס כ"כ מהר דחושב שהבנק או המוצא יחזיר לו ומסתבר שמצאו לפני יאוש, ולכן עליו להכריז ואם לא יבא בעליו יהא מונח עד שיבוא אליהו, וע"ע בבירור הלכה (ח"ז על חו"מ סי' רנט) מש"כ בזה, וע"ע בספר השבת אבידה כהלכתה (פ"ח הע' לד) שכתב ג"כ דהבנק אינו זוכה במציאה בקנין חצר. 108 הגר"צ בן יעקב (בדברי משפט ח"ז עמ' רצא) וכו' בספרו משפטין ליעקב (ח"ג סי' לח):

"כאשר מדובר במשיכות כספים מהבנק בתקופה שהבעל חי בבית סכרי להניח שהבעל עוקב אחר מצבו בחשבון הבנק ואם היה מגלה חריגות מעבר למה שצריכה האשה לכלכלת הבית ודאי היה דורש מהבנק למנוע את משיכת הכספים וכו' ולכן בנסיבות המקרה יכולים להסיק שהכסף אכן נועד לכלכלת הבית".

משו"ת שאילת שאול (ח"א חו"מ סי' יג) דזה ודאי שעדיין לא זכה בעל החשבון בגוף המעות ולכן לא נחשב כטעות עכו"ם שמותר לכו"ע ודומה יותר להדין דלהטעותו שהביא הרמ"א (שמח סעיף ב) ב' דיעות בזה ואף להדיעה דאסור להטעותו זהו משום דנלמד בק"ו מגניבת דעת אבל כאן שהטעה עצמו י"ל דמותר, ולהלן באותו הדין שכתבו לחלק דבאותם המדינות שאסור לכתוב צ'ק על חשבון בחובה, א"כ כשכותב בצ'ק הרי זה כאומר להבנק שיש לי אצלך מעות, ונמצא שמטעה להבנק ותליא בפלוג' הג"ל, אבל באותם מדינות שניתן לכתוב צ'ק אף בחשבון שהוא בחובה א"כ לא נחשב כאומר לו שיש לי אצלך מעות ונמצא שכשנותן לו נגד צ'ק שלו הריהו מטעה את עצמו ומותר, ומאידך בתכנית חסכון בכל גווי נחשב כאומר לו יש לי אצלך ותליא בהנ"ל, אולם הגר"ד שמאהל בעצמו סבור שדומה יותר לגזל עכו"ם דמה שמותר להטעותו זהו באופן דשמואל שהנכרי נתן לו החפץ לידו וטעה במחירו, אבל כאן שצריך לגבות ממנו הכסף נחשב כגזל עכו"ם ואסור עי"ש. וראה משנ"ת לעיל פרק ו סעיף טו דיש להסתפק אם מותר לגבות צ'ק שנתן לו עכו"ם בטעות אם נחשב כטעות עכו"ם דמותר או דחשיב כמכניס ידו לכיסו והוי כגזל עכו"ם דאסור, אך בנידו"ד העכו"ם כבר זיכה לו בחשבונו וי"ל דחשיב יותר כטעות עכו"ם וצ"ע.

107 בשו"ת אבן ישראל (ח"ז סי' ס) דן בעובדה שמצאו ניירות ערך ליד חדר הכספות של הבנק והאנשים שיש להם פקדונות בכספות יש להם דריסת רגל שם, ולכן העלה דחשיב במקום שאינו משתמר לדעת בעלי החצר ולא זכו בהם בעלי הבנק נויש להוסיף דאף למשנ"ת לעיל מדברי הנתי' דמקום

משותפים, ובדין חשבון של בעל ואשתו בחיובו של הבעל בחתימת האשה נתבאר לעיל פרק יא סעיף גה.

יש לו מעות בבנק בתכנית חסכון או בחשבון עו"ש וחבירו מבקש ממנו הלואה דה. מי שמבקשים ממנו הלואה ואין לו כסף מזומן אך יש לו כסף בבנק, אם הכסף שבבנק הוא בתכנית חסכון שאם יוציאנו לפני הזמן יהא לו הפסד מזמני, א"כ הוי ככסף המונח בעסקיו שאין צריך למכור עסקיו כדי להלוות לחבירו, אבל במעות שמופקדים בחשבון עו"ש, חייב להוציא משם כדי להלוותו לחבירו¹⁰⁹.

משיכת כסף מבנק כדי לשלם לשכיר

פ. מי שצריך לשלם לשכיר ואין לו מזומנים רק בבנק, חייב למשוך מחשבונו כדי לשלם לשכיר, ואם יש לו תכנית חסכון שיש בהם הפסד אם ההפסד הוא גדול אין צריך למשוך מהתכנית, אך אם ההפסד קטן או שהפקיד את הכסף זמן קצר לפני היום שצריך לשלם לשכיר חייב לפדות את התכנית, וכשיש לו רק מניות, בסוג מניות הנסחרות בבורסה חייב למכרם אף כששערם נמוך, אבל במניות שמקנות לו זכות בעלות בחלק מהחברה, אינו חייב למכרם¹¹⁰.

הנותן נכסיו במתנה אם מניות וניירות ערך הוו בכלל נכסים

פז. לפימשנ"ת דמניות וניירות ערך וכן שאר ניירות בנק הנמכרים מיד ליד דינם כשטר חוב, א"כ גם לגבי המוריש בצוואתו את נכסיו, הרי הם בכלל נכסים כמו שאר שטרות כנ"ל פרק ו סעיף יח, אולם למעשה בעינין שיהא שייך להקנותם ולכן מהני בהני אופנים ששייך בהם קנין¹¹¹.

חיוב הבת לחתום על הורשת הממון שבבנק להאחים

פח. בדין חיוב הבת לחתום על הורשת הממון שבבנק להאחים, האריכו הפוסקים לדון בזה אם חייבים מדין השבת אבידה או מעם אחר, וי"א דאכן אין חיוב לחתום ולהסכים לזה ויש חולקים¹¹².

כמשנ"ת אם יש לו הפסד גדול או לא, וכן מש"כ במניות לחלק בשני הסוגים כ"ה במנחת צבי (שם אות כ).

111 ראה משנ"ת שם דהו בכלל נכסי אלא דבהני שטרות דבעינן כתיבה ומסירה א"כ בעינן שיעשה קנין המועיל, ולפי"ז ה"ה במניות בעינן שיהא בקנין המועיל כדין כמשנ"ת לעיל ענף ח.

112 כבר דנו בזה גאוני קמאי ויש שכתבו דכיון שמתנה לנהוג על פי חוקיהם יש להם הזכות לירש, ולדעת כמ"פ הביאור בזה דהוי כאילו הבנק זכה עבורם ראה במשפט הצוואה (ח"א עמ'

109 שו"ת אבני ישפה (ח"ב סי' קיט ענף ג): "תכנית החסכון נחשבת כסחורה שהשקיע בה ואינו חייב להפסיד בלי ריווח, אמנם אם יש לו חשבון צ'קים או חשבון אחר שאין לו כ"כ הפסד אין לו לפטור עצמו מלהלוות לחבירו, דזה הוי כפקדון דכל היכא דאיתא ברשותא דמרא איתא".

110 כשיש לו מעות בבנק נראה פשוט שחייב למשוך משם, ואמנם לכמ"פ יכול לשלם בצ'ק ולקיים בזה המצוה אבל באופן שאין לו צ'קים וכדו' חייב למשוך מהבנק, ובתכנית חסכון כתב במנחת צבי (שכירות פועלים סי' ב אות יט) דחלוק

בנק שהתיר חריגה ממסגרת האשראי ההפסד עליו

לפ. בנק שהתיר חריגה ממסגרת האשראי ללא תיאום עם בעל החשבון, וע"י כן נגרם הפסד לבעל החשבון כגון שנמשכו צ'קים שנגנבו ממנו ראה משנ"ת בזה לעיל פרק מז סעיף מ.

שמירת פקדונות בבנק והדין כשנשתמש בהם או כשמשך כדי ליתן לעני

מ. שומר שמקבל מעות לשמור וכן גבאי צדקה שיש לו מעות של צדקה, יש שכתבו דבזמנינו יש לשומרם ע"י הפקדה בחשבון בבנק¹¹³, ומותר ואף חייב לתת הרבית העולה להמפקיד והמעות שלו הוא¹¹⁴, וכ"ז שלא השתמש בהמעות שבבנק לא נחשב כלוה [רק כשומר שכר כיון שיכול להשתמש], אך אם ישתמש בהמעות שבבנק אף שלמעשה יש לו זכות משיכת יתר מ"מ נחשב כלוה על המעות כיון שנהנה שאינו משלם רבית על יתרת החובה¹¹⁵, ובגבאי צדקה שמוציא המעות מהבנק כדי ליתנם לעני אינו חייב באחריות¹¹⁶.

פרטי דינים ונושאים נוספים בדיני בנק שנתבארו בפרקים הקודמים ראה במפתח הערכים.

שהרויח לעצמו, שהפקדה בבנק אינה בכלל התעסקות".

115 כ"ה בפתחי חושן (שם): "ונראה פשוט שבמה שמכנים הכסף לחשבון הבנק שלו, אע"פ שמשתמש בכסף שבבנק וגם נהנה כמה שמונה יותר כסף בחשבונו, אין זה בגדר השתמשות וכו', אמנם אם משתמש בכל הכסף ואינו משאיר יתרת זכות כנגד דמי הפקדון אע"פ שיש לו זכות למשיכת יתר נראה דהוי כמשתמש במעות הפקדון, דסו"ס נהנה כמה שאינו משלם רבית על יתרת החובה".

116 בצדקה ומשפט (פ"ח סוף הע' כד): "ואם יש לו כסף אחר בחשבון אין זה כהשתמשות במעות, ולכשיחזור ויוציאם על דעת למסרם לעני אינו חייב באחריות כשאר שואל או גזלן, ואפילו לסברת השפת אמת אפשר שכשמוציאם מהבנק ע"ד למסרם לעני הרי זה כאילו זכה בהם העני וממילא נפטר מאחריות".

תרכ-תרכד), ויש מחייבים להם לחתום מדין השבת אבידה, וראה פתחי חושן ירושה ואישות (פ"ד סעיף לח והע' פה).

113 כ"כ בפתחי חושן (פקדון פ"ב הע' יט): "ואפשר דבזמנינו שנתפשט דרך השימוש בצ'קים אף מעות העומדים להוצאה אפשר שצריך להפקידם בבנק", והיינו דאף במקבל מעות להתעסק יש להפקידם בינתיים בבנק וכש"כ בסתם שומר, ובצדקה ומשפט (פ"ח סוף הע' כד): "ומ"מ נראה פשוט אליבא דכו"ע בין במעות סתם צדקה ובין במעות צדקה של יחיד שמותר לו ואפשר שאף צריך להפקידם בחשבונו בבנק".

114 בפתחי חושן (פקדון פ"ה הע' נה): "ועוד נראה שאם לא השתמש במעות הפקדון וקיבל רבית בבנק אפשר שצריך לתת הכל לבעל המעות ולא דמי למתעסק במעות פקדון והרויח שיש אופנים

פרק כא

דיני שוכרי שילומים [וואוטשערס], צ'קים של קופות המלכות
שטרי גורל, תלושי קנייה, כרטיסיות נסיעה וכדו'

קיימים סוגים נוספים של שטרות עם שוויות ממונית ויש לברר גדרם
ודיניהם, כגון שטר הוואוטשערס הנהוג בבריטניה ובקנדה ובמקומות
נוספים, שדומים במידה מסויימת לצ'ק אך אינם סחירים כמו הצ'ק, כמו
כן במקומות אלו ישנם צ'קים מחשבונות שמיועדים לנצרכים ויש לבאר
גדרם, גם תלושי קנייה שמקבלים ממוסדות הצדקה והסעד נחשבים כשטר
ראיה על הזכות שבו, וכן כרטיסיות של זכויות נסיעה באוטובוס, כרטיסים
מגנטיים שנהוג במקומות רבים ככרטיסי אישור תשלום ואפשרות כניסה
למקומות שונים שג"כ דינם כשטר, ונבארם בפרק זה.

מבוא – סוגי השטרות השונים, מהותם ותפקידם

שטר הוואוטשערס של המוסדות [וואוטשער קאמפאני]

ישנו נוהל מסויים ברוב המדינות בתרומות שניתנות למוסדות מסויימים, שניתן ע"ז
פטור מתשלום מס, שכן כל תרומה שאדם נותן למוסדות אלו נחשב כאילו היה זה
הוצאה שפטורים עליה מתשלום מס, במדינת אנגליה [ובמקומות נוספים] הרבה מהמוסדות
בלונדון יש להם אישור מהמדינה לחלק מעות למטרות צדקה, הסדר הוא שמוסדות אלו
מנהלים חשבון בנק של צדקה "טשערעטי קאמפאני" [חברת צדקה], חשבון זה מיועד
על פי חוקי המלכות לחלק המעות לצדקה ומוסדות, כל צ'ק שמונפק מחשבון זה חייב
להיות רשום על שם הנצרך או המוסד מקבל הצדקה ואסור להנפיק צ'ק ללא שם המוטב,
רואה החשבון בודק אח"כ לאיזו מטרה ניתנה צדקה זו ומדווח על כך לשלטונות, ולכן
מבקשים מהנצרך המלצה או הוכחה אחרת שמאשר את צורכו לצדקה זו.

אנשים פרטיים שרוצים לחלק מעותיהם לפי מסגרת החוק עושים שימוש בשירותיהם
של המוסדות האלו, כגון ראובן רוצה לחלק במשך השנה סך של 5000 ליש"ט, הרי
הוא נותן מכספו 3900 ליש"ט ומוסרו להמוסד לחלק לצדקה, המוסד מדווח לשלטונות
שראובן נתן סכום זה לצדקה, ואז השלטונות מעבירים למוסד סכום של 1100 ליש"ט
בערך מהחזרי המס של ראובן כדי לחלקם לצדקה, נמצא שאצל המוסד יש כעת 5000
ליש"ט שחלקם הם ממעות הפרטיים של ראובן וחלקם הם מהמעות של החזרי המס
שמקבל מהשלטונות כדי לחלק גם את זה לנצרכים, כסף זה [הן מה שראובן נתן והן
מה שהמוסד מקבל מהשלטון] מופקד "בהטשערעטי קאמפאני" ומעתה מעות אלו חייבים
להתחלק לצדקה. [לפי האמת כל אדם רשאי להפעיל חברת צדקה עם שלשה אפוטרופסים

ולחלק המעות לצרכי צדקה, ברם איש פרטי אינו יודע כיצד להפעיל זאת וגם לא כדאי לו להפעיל תיק עם כל הפרטים של כל נצרך, ולכן כדאי לו לשלם כמה אחוזים למוסד שהם יסדרו וינהלו התיק בשבילו].

כאמור המוסדות יש להם אישור מהשלטון לחלק גם לנצרכים פרטיים ולצורך זה הם מנפיקים וואוטשערס עד לסכום שיש להם מראובן ונמצא שבאופן הנ"ל מנפיקים וואוטשערס עד לסכום של 5000 ליש"ט ש-3900 הוא מחלק המעות שראובן כבר הפריש לצרכי צדקה וחלק הוא מהמעות שהמדינה החזירה לקופת המוסד. למרות שלפי החוק רשאים המוסדות לחלק הכסף שמופקד אצלם כפי ראות עיניהם [כיון שהם האופטרופסים], מ"מ הסדר הוא שכל דמי ההפקדה של ראובן וגם הסכום שהשלטון החזיר לו מכספי המס, הריהו רשום אצל המוסד כמעותיו של ראובן ונותנים לראובן הזכות לחלקם כפי ראות עיניו.

נמצא שראובן מחלק חלק ממעותיו שהפריש לצדקה, וחלק ממה שהשלטון העביר להמוסד ונרשם ברישומיהם ליכוחו.

צ'ק או וואוטשער על טשערטי קאמפאני שהוא מכספי המדינה שמויעד לעניים האמור לעיל הוא בכספים של אנשים פרטיים אבל בכספים של חברות אין את הנוהל של החזר המס, אלא הנוהל הוא שכל תרומה נחשבת כהוצאה שאין צורך לשלם על זה מס, ולכן גם חברות מעבירים את תרומותיהם להמוסדות הנ"ל והם מנפיקים להם וואוטשערס.

אלו שיש להם מחזור כספי גדול, הרי הם פותחים בעצמם חשבון בבנק על שם קופת צדקה "טשערעטי קאמפאני" באישור רשויות המס, לשם הם מעבירים הסכומים שברעתם לתת לצדקה, ומחשבון זה הם כותבים צ'קים למוסדות צדקה ולנצרכים, אמנם ענין זה דורש הוצאה מיוחדת של ניהול תיק מסודר בפיקוח רואה חשבון שצריך לבדוק כל צ'ק אם הגיע למטרת הצדקה, ולכן גם אנשים אלו מוסרים צ'קים מתוך הטשערטי קאמפאני שלהם למוסדות הנ"ל שמנפיקים וואוטשערס, ומקבלים מהמוסדות וואוטשערס כדי לחלקם לצדקה והמוסדות הם אלו שמנפיקים אח"כ הצ'קים לנצרכים נגד הוואוטשערס.

למעשה נמצא שבחשבון הטשערעטי של אנשים אלו מופקד הכספים שהועידו לחלק לצדקה, ומעתה עפ"י החוק אין אפשרות לשנות את ייעודם של כספים אלו, אלא שהשלטונות סומכים על בעל הבית שהוא יחלקם לנצרכים ומנהלים מעקב ע"ז, הבעלים משמשים בתפקיד של כעין פקיד או נאמן של השלטון לחלק כספים אלו לנצרכים, במידה שיתברר לשלטונות שהבעלים לא חילקו את הכסף כמתבקש, יופקע ממנו כל הכסף שבחשבון קופת הצדקה שלו וינתן למטרות רווחה כפי ראות עיני השלטון, כמו כן אי חלוקת הכסף לצדקה היא עבירה פלילית שצפוי לעונש מאסר וקנס מהשלטון ע"ז.

הנפקת הוואוטשערס וצורתם

המוסדות שמנפיקים את הוואוטשערס מנכים מכל מי שמוסר להם מעות לחלק על ידם סכום של כארבעה אחוז שמויעד לכיסוי ההוצאות של הדפסת הוואוטשערס וניהול

החשבוניות וכן נשאר חלק להחזקת המוסדות, כגון ראובן הקציב סכום של אלף ליש"ט והכניסם לקופת המוסד [אגודת ישראל, באכוב, בית אהרן, בעלזא, סאטמער וכדו'] כדי לחלקם, הרי המוסדות מגפיקים לו וואוטשערס רק בסכום של תשע מאות ושישים, שכן ארבעים ליש"ט ניכו מראובן עבור ההוצאות והחזקת המוסד.

הוואוטשערס ניתנים לראובן לפי בקשתו, אם רצונו נותנים לו וואוטשערס בסכומים מודפסים, ואם רצונו יכול לקבל וואוטשערס ללא סכום כדי שיוכל לכתוב כמה שירצה, לפעמים אף כשמודפס סכום על הוואוטשער וראובן רוצה להוסיף על הסכום יכול למחוק הסכום ולשנותו ולחתום ע"ז לאישור השינוי.

צורת הוואוטשערס דומה לצ'ק ונדפס בו "שלמו לפקודת" והנותן ממלא את שם המקבל, כמו"כ ישנו מקום מסומן לכתיבת התאריך, סכום המעות במספרים ובמילים, ומקום שמיועד לחתימת הנותן. בסכומים קטנים אפשר להשתמש בוואוטשערס מודפס ואין צורך למלאות הפרטים של המקבל.

המסחר והמשא ומתן עם הוואוטשערס

לאחר שראובן נתן לשמעון וואוטשער כתרומה לצרכיו, יש שני דרכים לפרוט הוואוטשערס:

א. ע"י פריטת הוואוטשער אצל המוסד עצמו שמגפיק את הוואוטשער, ואז המוסד נותן לו צ'ק על שמו ונוטל ממנו אישור שהוא נצרך [כגון המלצה או הזמנת נישואין וכדו'], בזה המוסד מאשר שראובן נתן צדקה לשמעון למטרה זו ע"י הוואוטשער ולכן ניתן לשמעון צ'ק על הסכום, באופן זה כשנותנים לשמעון צ'ק על שמו נותנים הצ'ק בכל הסכום של הוואוטשער ואז שמעון אמור להפקיד הצ'ק בחשבון שלו, ובאופן שלשמעון אין חשבון בנק באנגליה צריך לפרוט הצ'ק אצל סוחר שיש לו מעמד כמו של בנק, והפורט מנכה סכום של כ-2%.

ב. דרך נוספת היא לפרוט אצל חבר או סוחר שעוסק בפריטת וואוטשערס לכסף מזומן או צ'ק, דרך זו גרועה מקודמתה, שכן סוחרים אלו מנכים סכום שבין 4 אחוז ל-8 אחוז עבור ההוצאות שלהם, שכן עליהם להפעיל מערכת גבייה על הוואוטשערס ולנהל רישום מדוייק לאיזו צדקה ניתנו וואוטשערס אלו, כמו"כ כלול באחוזים אלו גם דמי סיכון, שכן במקרה שהוואוטשער אינו מכובר ע"י המוסדות מאיזו סיבה שהיא, [אם מפני שראובן שנתן וואוטשער זה כבר חרג מהסכום שהכניס מתחילה למוסד, או מפני שהוואוטשער הזה הוציאו מראובן כגניבה או במרמה, או שהוואוטשער נגנב משמעון המקבל האמיתי ועל כן בוטל ע"י ראובן], נמצא שהסוחר סופג את ההפסד הזה, שכן קשה לדרוף אחר מקבל הוואוטשער בפרט שעל פי רוב הוא אינו מתגורר בלונדון.

יש לציין שעל פי ההסכם עם המוסדות מגפיקי הוואוטשערס אין להנפיק וואוטשער ללא שם המוטב, שכן ענין הוואוטשער הוא שניתן לנצרך זה למטרת עזרה ותמיכה, זאת ועוד כל ענין מכירת ופריטת הוואוטשער אצל אדם פרטי [בין כשניתן על שם המקבל

הצ'ק   מבוא – סוגי השטרות השונים   בהלכה   תתפא

ובין כשניתן ללא שם], אינו אלא מה שהונהג בין הציבור מכח ההכרח ואין לו שום תוקף חוקי.

נמצינו למדים שהוואטשער מטבעו ותכונתו אינו מסמך סחיר שמיועד לימסר מיד ליד, וניתן להגדירו רק כמראה מקום ליטול ממוסד פלוני סכום זה שהופקד אצלם כדי לחלקם לצדקה, אך למעשה במציאות הוואטשערס נסחרים בניכוי אחוזים כנ"ל, ויש לברר גדרם ודיניהם בפרטות.

תשו"ח להגאון המפורסם מו"ה רבי מרדכי דוד ווייס שליט"א רב דביהמ"ד ורו"כ 'אורייתא' לונדון יצ"ו, שהאירני בהכנת ענינים אלו ובצדדים ההלכתיים ואף עבר על הנכתב במסירות ובסבפי והעיר הערות חשובות, תודה מיוחדת להרה"ח רבי אהרן האמער שליט"א [רו"ח בלונדון יצ"ו] שהבהיר לי את העניינים הטכניים במציאות הדברים.

תלושי קניה, שוברי זיכוי, כרטיסי זכויות [מגנטיים או מודפסים]

באותו הענין נביא בפרקנו זה דוגמאות נוספות מסוגי שטרות שונים כגון תלושי קניה בחנויות מסויימות, שוברי זיכוי על החזרים ממוסדות שונים, שוברי חלוקה, כרטיסי זכויות של נסיעה באוטובוס, או כרטיסים מגנטיים שדינם כשטר, כיום כל פעולות היום יום כרוכים בשימוש בכרטיסים מגנטיים ושוברי זיכוי, ומצוי שמעבירים הזכויות מיד ליד, וכן לפעמים מוסרים לשמירה או שהכרטיס נאכזר והמוצא רוצה לקיים השכח כראוי, ונבאר בעז"ה פרטי הדינים בזה.

ענף א - גדר הבעלות במעות שמופקדים במשערת עמי או בוואוטשערס קאמפאני

בבואנו לדון בגדרם של הוואוטשערס והצ'קים שמחשבונות הטשערטי קאמפאני, ראוי לבאר קודם את גדר הבעלות במעות אלו, אם הם שייכים לבעלים או להשלטון.

המעות שמופקדים בחשבונות הטשערטי קאמפאני שייכים להבעלים

א. כפי המבואר במבוא ישנם חשבונות בנק מיוחדים שבהם מופקדים הכספים המיועדים לצדקה, ויש לדון אם כספים אלו שייכים להבעלים שהפרישו לחשבונות אלו, או שהם שייכים לשלטון שחקק למסור הכספים לנצרכים והבעלים יש להם רק זכות של טובת הנאה¹, וראה בהערה גדר דין טובת הנאה והדינים המיוחדים שיש בזכות של טובת הנאה לעומת ממון גמור², ונראה דאף דקיימא לן בעניני מסים דדינא דמלכותא דינא, וכשהמלכות מחייבים לשלם מסים שונים אין לשנות מהוראות המלוכה³, אולם כל

לאסור את זכות טובת הנאה על מודר הנאה, וי"א שאין לה דין ממון לחלק מהדינים הנ"ל, נע"י נדרים פג, ב פלוג' תנאים כזה ובכ"מ יא, ב פלוג' אמוראים בזה, וכמו"כ נחלקו הפוסקים בגדר הבעלות די"א דלמ"ד דהוי ממון הוי זכות בעלות בכל החפץ וי"א דזהו זכות בעלות רק לגבי השויות של זכות הנתינה, וי"א דאף לזה יש בעלות רק באופן שיכול למוכרו לאחרים משא"כ להסוברים דאסור למכור זכות טובת הנאה של מתנות כהונה אין לו דין בעלות.

ולמעשה בהרבה נידונים יש בזה ספיקא דדינא כגון לגוף הדין אם טובת הנאה ממון י"א דהוי ממון, וי"א דאינה ממון, וי"א דהוי ספיקא דדינא, כמו"כ לענין מכירת טובת הנאה י"א שנקנים באגב וחליפין [ואף אם אינה ממון מ"מ מהני הני קנינים]. וי"א דלא מהני הני קנינים [אף אם טוה"נ ממון]. וכמו"כ לגבי ירושה נחלקו הפוסקים אם יש בזה דין ירושה, ואם יש בזה חיוב השבה בגזלן או עכ"פ חיוב לצאת ידי שמים, וכן בקידושין הוי ספיקא דדינא אם מהני, וכן לענין שכירות פועל ואכמ"ל בזה [ראה בכ"ז באנציקל"ת כרך יט ערך טובת הנאה], ונמצא שאם נאמר דמעות שבטשערעטי אינו שייך לבעלים רק הטובת הנאה שלהם היא בזה הרבה ספיקות לדינא, והנכון דנראה דזה שייך לבעלים [זולת בכספי ההחזר מהמס] וכדלהלן.

3 שו"ע סי' שטס (סעיף 1): "מוכס שפסקו המלך ליטול דבר קצוב וכו' אינו בחזקת גזול משום דדינא דמלכותא דינא".

1 והיינו דיש כאן מקום ספק משום דמחד כשאדם פותח חשבון טשערעטי הרי כל הכספים שהפקיד שם אין לו אפשרות למשוך משם לצרכיו האישיים ומוטל עליו להעבירם לנצרכים, ואם לא יעשה כן המלכות יעשו כן ללא הסכמתו, וא"כ המעות מופקעים משליטתו הבלעדית, אך מאידך נחשב כבעלים שהוא מנהל את הטשערעטי והוא מורשה החתימה בחשבון, ויש לו הזכות המלאה לקבוע ולהחליט לאיזה מוסד או נצרך ליתן מעות אלו והמלכות אינה מונעת בעדו כלל אם רק יוכיח שאכן חילק הכסף כראוי, ויש להסתפק אם ענין זה מורה שהכספים עדיין תחת בעלותו המלאה אלא שמיועדים לחלקם לצדקה וכמו מי שהפריש מעות שמיעדם לנצרכים אך עדיין לא הקנה אותם ונמצא שעדיין המעות שלו, או דנחשב שהופקעה בעלותו ונשאר לו רק זכות של טובת הנאה וכמו בתרומה שהופרשה והיא עדיין ביד הבעלים.

2 אין כאן המקום לבאר פרטי הדינים וגדר טובת הנאה, ונציין רק בקצרה לכמה נושאים מרכזיים: דין טובת הנאה נאמר לגבי מתנות כהונה ששייכים לכהן ויש להבעלים זכות ליתנו לאיזה כהן שירצה, ונחלקו בגמ' בגדר טובת הנאה די"א שנחשב ממון לחייב עליה את הגונבה בתשלומי כפל, ולעבור עליה בכל יראה ובל ימצא, לקדש בה את האשה, להקנות המתנות בקנין חליפין או אגב קרקע, ואף בקנין משיכה י"א דנפק"מ בזה, וכן נפק"מ להחשיב את בעל הטובת הנאה כנוגע בעדות לענין זה, וכן

שמתקיים המכוון והמטרה של המלך סגי בכך, ואין צורך להוסיף יותר מכוונתו, ולכן נראה שכשראובן מפקיד מעותיו בחשבון הטשערהעטי, הרי מעות אלו נשארים תחת בעלותו ואינם מוקנים להמלכות, וכן כתבו כמה מגדולי הפוסקים שישבו על מדוכה זו וראה בהערה⁴, ונראה דיש לבאר זאת מהטעמים דלהלן:

(א) דכיון שהמטרה של המלכות שמחייבת להפקיד סכומים מסויימים לחשבונות מיוחדים הוא כדי שיחלקום למטרות רווחה, א"כ בעצם ההפקדה לבנק באופן שעתה בטוח שמעות אלו יתחלקו לנצרכים, יוצאים בזה ידי חובת דין המלוכה, ואין צורך להקנות הבעלות בגוף הממון להמלכות⁵.

(ב) יש להוסיף עוד דכיון שהמלכות סומכת על נותן המעות ונותנת לו רשות והורמנא לחלק מעות אלו לנצרכים כפי ראות עיניו ושיקוליו הבלעדיים, הרי זה כהסכמת

חמורים יותר, ולכן יש מקום לחלק בדומנינו שונה הדין מהתקופה הנ"ל, ומהגר"מ שפרן שליט"א שמעתי דהענין תלוי בדעת המפקיד ואם זה שהפקיד בחשבון הטשערהעטי אכן לא התכווין להקנות המעות להשלטון ודאי נשאר תחת בעלותו, ויל"ע בכ"ז.

5 כן נראה פשוט דענין דינא דמלכותא הוא שתתקיים הוראת המלכות כפי המטרה שהציב המלך, וכאן מתקיימת המטרה בעצם העברת המעות לחשבון הטשערהעטי, שמשם אין דרך להוציא רק ע"י צ'ק שניתן למוסד מוסמך שמחלק לצדקה, ולכן נראה דאף למשנ"ת לעיל פרק יט סעיף יב שבכל העברה בנקאית הכסף נקנה להמקבל כיון שנרשם על שמו ומועיל מדין אודיתא או סטוטמא נוע"ש עוד כמה מהלכים בזה, אבל בנידור"ד שכשראובן מעביר הכסף לחשבון הטשערהעטי אין כוונתו לשם קנין אודיתא, אלא כדי שיהא מונח במקום שהחוק מחייבו לשמור המעות שמיועד לחלק לנצרכים בחשבון טשערהעטי, ולמעשה הרי הוא רשום גם כמורשה חתימה על חשבון זה ונמצא שעדיין נשאר המעות שלו וברשותו, ואומנם היה מקום לומר שאינו בעלים רק אפטרופס, אך למעשה לפי הכרעת הרבנים הנ"ל צ"ל דנחשב בעלים, ואף דבשו"ת דברי חיים (חו"מ סי' לד) כתב במי שנתחייב קנס ע"י המלכות דכיון דדינא דמלכותא דינא הוי כאילו הקנס הזה כבר שייך למלכות ואי"ז מעות שלו, אבל בנידור"ד שהמלכות קבעה שאפשר לחלק באופן זה יש מקום לומר שגם דעתם מסכמת שאי"ז חייב להיות ברשותם לגמרי וסגי להם בזה שיש להם פיקוח מלא על העברת הכסף לנצרכים וכידם לאכוף עליו לקיים רצונם.

4 בדיון שנערך בנוגע לירושת תושב לונדון שאחד מצאצאיו היה הממונה על חשבון הטשערהעטי וטען ששאר היורשים לא ירשו זכותם כלל בחשבון זה, וחמשת הרבנים ששימשו כבוררים בנידון זה הסכימו פה אחד שגם שאר היורשים זכו בהמעות שבחשבון זה ויש להם ג"כ הזכות לחלק ממעות אלו לצדקה, וע"כ דס"ל דהוי ממון גמור דאם זהו רק טובת הנאה כבר נתבאר דהוי ספיקא דדינא אם יש בזה ירושה, וכענין זה מצאנו משנ"ת לעיל פרק כ סעיף כו והע' 92 דכששמעון נתן לראובן מעותיו שיפקידם בחשבוננו ויתן לו הרבית שמקבל מהבנק מותר באופן שאין לראובן זכות שימוש בהני מעות, וא"כ כמו ששייך מציאות דמעות של שמעון מופקדים בחשבון של ראובן ה"נ בנידור"ד קבעו רבנים אלו שלמעשה נחשב המעות של הבעלים אלא שמופקדים בחשבון המיוחד שמיועד לחלקם לצדקה וזה לא הפקיע את הבעלות.

נאך למעשה אינו דומה כ"כ דשם ראובן בעל החשבון מנוע מלהשתמש בהמעות לצרכיו מחמת בעלותו של שמעון, וכאן הרי המעות היו של המפקיד אלא שהוא מנוע מלעשות בו צרכיו הפרטיים מפני החוק של המלכות, אלא שהמלכות מוסרת לו ההורמנא והרשות לחלק המעות כפי דרישותיהם וא"כ י"ל שלמעשה הבעלות הוא של המלכות, אך כאמור הרבנים הכריעו כמשנ"ת, אך שמעתי שיש רבנים שחלקו ע"ז ולמעשה הפסק לא התקיים כפי ההכרעה הנ"ל, אלא שיש לומר דפסק הרבנים הנ"ל התרחש לפני כשני עשורים, ומאז המלכות קבעה כללים נוקשים יותר בזה ומידי שנה בשנה הנוהלים

המלכות שלא לסלק את זכותו, אלא נחשב שהמלכות ממנה אותו לשלוחם לפקח על המעות שלו שיחלק את מעותיו לאיזה נצרכים שירצה.⁶

ג) זאת ועוד דכיון שהחשבון הוא למעשה שלו והוא הממונה והבנק מכיר רק אותו באופן אישי נחשב כחשבון שלו, [ראף שהחשבון רשום על שם המשערעמי שהוא חברת הצדקה מ"מ הוא רשום כמנהל וממונה על החשבון, וכגון בחברת "יד וחסד" רשום החשבון על שם "יד וחסד" שמנוהל ע"י פלוני], וכל ענין ונושא הקשור לחשבון נקבע על ידו נמצא שהמעות תחת בעלותו ובעלות המוסד שלו, אלא שיש לו הסכמה עם הבנק שישעבדו חוב זה שהם חייבים לו אך ורק לצדקה ולנצרכים כיון שזהו מטרת המוסד.⁷

גם המעות שבחשבונות הוואוטשערס קאמפאני שייכים להבעלים

ב. גם במעות המופקדים בהוואוטשערס קאמפאני שהם המוסדות שמנפיקים הוואוטשערס, נראה דבחלק המעות שהכנים המפקיד עצמו לקופה זו, עדיין נשאר תחת בעלותו, וגדרם של מעות אלו כפקדון תח"י המוסדות וכדלהלן:

א) דהרי למעשה אם ירצה להוציא מהם המעות ולהפקידו במוסד אחר יוכל לדרוש מהם שיחזירו לו המעות ויחוייבו למלאות בקשתו, [אלא שינכו את האחוזים שהוסכם ביניהם כיון שכבר זכו בזה אבל גוף המעות יוחזר] א"כ מוכח דעדיין המעות תחת בעלותו.⁸

למשוך מחשבון זה רק למטרות צדקה, אבל בידו הבלעדיות להחליט לאיזה צדקה הוא נותנו וא"כ הבעלות על הממון הוא שלו, וכמו מי שפותח חשבון מיוחד שמעביר שם כספי המעשר וכדו' ודאי דנחשב ממון שלו וכשנותן ע"ז צ'ק זה מחייב אותו באופן אישי, כל זמן שלא אמר הרי זה לצדקה, וכבר נתבאר בפרק יט סעיף יב והע' 43 מש"כ הגר"מ פיינשטיין דבכל הפקדה בבנק הוי כהלואה לבנק להשתעבד לכל הבא מכוחו ודינם כשעבוד למוכ"ז, וה"ה בזה הוי כהתנה עם הבנק שישעבדו חוב זה לצדקה, אבל עדיין לא חל קנין בגוף המעות לצדקה.

8 היינו דכשהפקיד בוואוטשער קאמפאני של אגודת ישראל למשל ואח"כ נתיישב בדעתו ורוצה שמעותיו יופקדו בבאבוב וכדו' [כדי שהם יריוחו האחוזים וכדו'] יש לו האפשרות לבקש המעות חזרה מאגוד"י כדי להפקידם בבאבוב או מוסד אחר ורק יצטרך ליתן להם האחוזים כיון שכבר סיכם איתם וכבר זכו בדמי פעולתם, ונמצא שלמעשה המעות עדיין תחת שליטתו.

6 כן מסתבר שהעובדה שהמלכות סומכת על ראובן ומוסרת בידו הסמכות לחלק לנצרכים כפי ראות עיניו ואינה דורשת ממנו שיהא גוף חיצוני ואפוטורפוס שאינו בעל ענין בהמעות, מזה נראה שהמלכות לא הפקיעה ממנו הבעלות על המעות אלא מעמידה אותו כממונה מטעמה לחלק המעות.

7 כן נראה לכאן, וענין זה מצוי גם בשאר מדינות בחשבון של מוסד שמנוהל ע"י אדם פרטי שהוא בעל העמותה והמוסד והוא גם מורשה החתימה דנראה שנחשב שהמעות שבחשבון זה הם כמעות ששייכים לו ולמוסד המנוהל על ידו, ויש לדמות הענין לחברה בע"מ שמנוהל ע"י בעל החברה דאמנם יש שכתבו שנחשב כממון שאין לו בעלות כנ"ל פרק יט הע' 4-2 אך הסכמת הפוסקים שמי שיש לו דיעה לקבוע איך ינוהל החברה נחשב כבעלים גמורים דלא מצינו מעות ללא בעלים כנ"ל שם סעיף ב והע' 5, וא"כ ה"נ בנידו"ד הרי הוא זה שיש לו הדיעה וההורמנא להיכן לייעד מעות אלו, אלא שלמעשה יש לו הגבלה מהחוק שלא

ב) דכיון שהמוסדות מתחייבים לו לכבד ולשלם כל הוואוטשערס שיתן לנצרכים, א"כ זהו הוכחה דאין זה נחשב כמקנה להם את מעותיו, אלא שעל דעת כן נותנו שיהא תחת ידם לשם פקדון⁹.

ג) ועוד דאף אם נאמר דנחשב כשלחם נראה דזהו כהלואה להמוסדות שהתחייבו לשלם חוב זה לכל מי שיבא לגבות ממנו ע"י וואוטשער שיקבל מראובן בעל המעות, ונמצא שהמוסדות חייבים לבעל המעות ולכל הבא מכוחו, ודינם כאילו חייבים חוב שנתחייבו למוכ"ז¹⁰.

כספי החזר המס מהשלטון נראה שהוא בבעלות השלטון

ג. אמנם כפי מה שנתבאר במבוא חלק מהכספים שבחשבון המשערת עמי [של קופת המוסדות וכן במשערת עמי פרט] הם כספי "החזר מס" שהשלטון מעביר להמשערת עמי לחלקם לנצרכים, למעשה נמצא שהמעות היו שייכים לשלטון והם מוסרים המעות להמוסדות לא לשם זיכוי בעבור ראובן שתרם לקופתם, אלא כדי שמוסדות אלו יחלקום לנצרכים על פי דעת ממוני המוסדות [ואף מותר להמוסדות לשלם שכר המלמדים וכדו' בכספים אלו], וא"כ אף שגוף המעות שייך להשלטון מ"מ בעלי המוסדות זכו בטובת ההנאה כדלהלן בסעיף הבא¹¹, ואף שלמעשה הממונים רושמים בפנקסיהם שזיכוי זה הוא לטובת ראובן בעל המעות שמכספו הוחזר המס, ולכן כשראובן יכתוב וואוטשער על סכום זה, הוואוטשער יכובד, אבל ראובן לא זכה בגוף המעות האלו, רק יש הסכמה בינו להמוסדות שיפעלו במעות אלו על פי הוראותיו [וגרע ממשנ"ת לעיל סעיף ב דהמעות

הצדקה שלו לנצרכים, ומסתבר יותר שזהו כפקדון גרידא.

10 והיינו דאף אם נאמר שנחשב שהקנה להם המעות, מ"מ אין הכרח שהקנה להם לגמרי המעות, אלא י"ל דהוי כהלואה להם והותנה שהפרעון יהא באופן זה שישלח להם שלוחים שלו עם וואוטשערס לקבל מהם המעות, וכעין משנ"ת לעיל בסמוך הע' 7 לפימש"כ הגר"מ פיינשטיין בכל הפקדה בבנק עיי"ש, וה"נ יש לדמות לזה, [ואף א"נ שיש לו בזה רק זכות טובת הנאה נראה דמ"מ לא הופקע בעלותו שמקודם אלא הרי זה כמי שאמר הרי זה לצדקה דהמעות עדיין שייכים לו וצריך לקיים היעוד שיעד להם.

11 כן נראה פשוט דכוונת השלטון למסור המעות להוואוטשער קאמפאני כדי שיחלקום לנצרכים ולא נתכוונו השלטון לזכותו לראובן שמכספו הוחזר המס, ונמצא שלמעשה המעות שייכים להשלטון ומנהלי הקופה יש להם הזכות של טובת ההנאה בזה על פי השלטון וראה בזה בסעיף הבא.

9 כך נראה מסברא דשיורי משייר לעצמו הזכות במעות אלו, וזה תואם עם המציאות דלמרות שלפי החוק מעות אלו שייכים להמשערת עמי של המוסדות ויכולים לחלק לנצרכים כפי רצונם, מ"מ המוסד אינו פועל בזה אך ורק לפי הוראותיו של ראובן, והתחייבו לו בפירוש שלא להוציא המעות אך ורק לפי דעתו וע"כ דכוונתם לפקדון בעלמא, ולכן לא מיבעיא שהזכות של טובת הנאה שייך לעצמו וכמו במוכר בהמה לחבירו ושייר לעצמו המתנות דמהני השיור [כמש"כ בפרישה יו"ד סי' סא סקמ"א] אלא אף גוף המעות שייך אליו. ואף שהיה מקום לומר דהוי כמי שנותן מעות למוסד עבור בניית ביכנ"ס דודאי אסור להמוסד לייעד המעות לבניית חדר אוכל וכדו' אף שגוף המעות שייכים כבר למוסד ולא לנותן, שאני התם דהיא נתנה החלטית למוסד זה אלא שהתנה שיעשו כך ואם ישנו ממה שהתנה איגלאי מילתא שהמעות גזל בידם, אבל כאן מלכתחילה אי"ז נתנה החלטית שהרי המוסד משמש רק כצינור שדרכם יעבר כספי

שהוא מפקיד בהמוסדות נשאים בבעלותו, דשם הוא זה שהעביר המעות ואוליגן בטר כוונתו משא"כ כאן זה תלוי בהשלטון], ונמצא שאם הסכום שהפקיד אצל המוסדות כבר נתחלק לגמרי לנצרכים, א"כ מעתה כשנותן וואוטשער הרי זה על המעות שהשלטון העביר מהחזרי המס שלו שאין לו בהם קנין ממוני¹².

טובת הנאה בהחזרי המס [בטשערעטי פרטי או של המוסדות] ודין שמירה בזה

ד. אמנם נראה דבכספים שהוחזר למשערעטי הפרטי שלו כיון שהשלטון נתן לו בזה זכות לחלק לפי רצונו, הרי יש לו בזה זכות של טובת הנאה [דלא גרע מתרומה שהופרשה שצריך ליתנה לכהנים]¹³, ויש לצרד דאף להסוכרים בתרומה דטובת הנאה אינה ממון יודו בנידו"ד דחשיב ממון כיון שאין כאן דבר מיוחד שכבר שייך לעניים וראה בהערה¹⁴, ובהחזרים שניתנו לקופת המוסדות על פי חוק זכות החלוקה בזה שייך לבעלי החשבון שהם מנהלי המוסדות והם זכו בהטובת הנאה, אבל למעשה המוסדות התחייבו לראובן שיתנו לו הזכות לחלק מעות אלו, ולמש"כ דכאן חשיב ממון חל ההתחייבות בזה כמו בשאר התחייבות ממונית ואף אם טובת הנאה אינה ממון מ"מ ההתחייבות חלה¹⁵,

12 למעשה אין בזה נפק"מ כיון שמוסכם שהמוסדות נותנים על פיו גם ממעות אלו, וולמשי"ת להלן דהוואוטשער הוא כשטר התחייבות מ"מ שפיר נפטר מההתחייבות כשהמוסד נותן במקומו, דבזה חל ויתור על ההתחייבות], אך למעשה על פי דין המעות אינם שייכים לו ואם יקרה שהמוסד יסרב מלכבד וואוטשער על כספים אלו מסתבר שלא יוכל לחייבם בדין תורה. [ואף שהיה אפשר לומר דכשהכניס מעותיו להמוסדות הרי הם התחייבו לו שהמעות שיוחזר מהשלטון יועבר לזכותו, נראה דאין שייך לעשות קנין ע"ז, דלו יצויר כשראובן נותן לשמעון סכום ממון ובעקבות כך מקבל שמעון גם מלוי סכום ממון, הרי פשוט דלא שייך שראובן יתנה עם שמעון תנאים בזכות הממון שיקבל מלוי, וה"נ בנידו"ד ודו"ק].

13 כן נראה מסברא דכיון שהוא הממונה מטעם השלטון לחלק מעות אלו, א"כ הרי יש לו בזה הזכות של טובת הנאה, אף שגוף הממון אינו שלו וכמו בתרומה שביד הבעלים.

14 לפימש"כ במחנה אפרים (זכיה ומתנה סי' ח) דבטובת הנאה דדמי פדיון הבן עדיף משאר מתנות כהונה ולא מהני בזה תפיסת הכהן כיון שאין ממון מוגדר ששייך לו אלא יש רק שעבוד בנכסי האב ליתן ה' סלעים מממנו, ויסוד זה מבואר גם

באמרי בינה (דיני פדיון הבן סי' א) דמהאי טעמא אף להסוכרים דבעלמא טוה"נ אינה ממון כאן לכו"ע הוי ממון, ולפי"ז נראה דה"ה בזה כיון שלמעשה המעות אינם שייכים לבעל החשבון רק לשלטון והופקדו בטשערעטי שרשום על שמו והבנק משועבד ליחסם לצדקה על פי הוראותיו, אבל למעשה אין לעניים דבר מוגדר שכבר שייך להם, וי"ל דלכו"ע נחשב הטובת הנאה של בעל החשבון כממון ולא יועיל תפיסתם בזה וכמשנ"ת בדמי פדיוה"ב דאף שיש לחלק דשם מיירי שהמעות שלו לגמרי ויש לו רק שעבוד, משא"כ כאן הרי המעות שייכים לשלטון, אבל מ"מ כיון שאינו שייך לעניים עצמם יש לומר דבפרט זה דומה לפדיוה"ב ויש להבעלים זכות בטוה"נ.

15 בשו"ע יו"ד (סי' קס סעיף כג) מבואר במי שמתחייב למלוה שלו שכל פעולה שיצטרך לעשות יעשה אצלו, דאם טובת הנאה חשיב ממון חל ההתחייבות עכ"פ לגבי השוויות הממונית של הנאה זו, ויש בזה איסור רבית קצוצה עי"ש ואף אם טובת הנאה אינה ממון מבואר דההתחייבות חלה אלא דלא הוי רבית קצוצה וכדרכת הרא"ש (ב"מ פ"ה סי' טז) דלמ"ד טובת הנאה אינה ממון חשיב נשך בלא תרבות ומבואר דהחיוב חל, ולפי"ז ה"ה בנידו"ד לא מיבעיא למשנ"ת דנראה דכאן לכו"ע חשיב הטוה"נ ממון, א"כ שפיר חל

[וכבר נתבאר לעיל סעיף א הדינים המיוחדים שיש בזכות של טובת הנאה לעומת זכות ממוני גמור, ויבואר עוד בזה בסעיפים הבאים].

בדין חיוב השמירה של בעלי המוסדות שהם גבאי הוואוטשערס קאמפאני לגבי הבעלים ראה בהערה¹⁶.

ענף ב – גדר החיוב [ממוני, או צדקה] בצ'ק מטשערעטי או וואוטשער

לאחר שנתברר שלשת האופנים השכיחים א. המעות שבטשערעטי שהבעלים מפקידים דזה נשאר בבעלותם, ב. המעות שבוואוטשער קאמפאני שהבעלים מפקידים שגם זה נשאר בבעלותם, ג. המעות שהשלטון מחזיר לטשערעטי או להמוסדות שבזה יש לו רק זכות של טובת הנאה, עלינו לדון עתה בחלות ההתחייבות בסוגי הצ'קים והוואוטשערס הנ"ל.

צ'ק מטשערעטי דינו בצ'ק רגיל [א"כ נשאר בחשבון רק כספי החזר מס]

ה. לאור מה שנתבאר לעיל ענף א דכשראובן העביר מכספו להטשערעטי הרי זה שייך אליו ונשאר תחת בעלותו, א"כ כשראובן נותן צ'ק על חשבון זה דינו בצ'ק רגיל שנתבאר פרטי דינו בפרקים דלעיל, וכיון שעל פי רוב צ'ק כזה ניתן להתחייבות חדשה, כבר נתבאר לעיל פרק א שנחלקו פוסקי זמנינו בהגדרת הלשון המודפס בהצ'ק "שלמו לפקודת" די"א שאינו אלא כהוראה בעלמא ולא חשיב לשון התחייבות וכל הנותן צ'ק לא חל חיוב אישי, ודעת רוב פוסקים דמהני אף להתחייבות מכמה טעמים¹⁷, וה"נ חל

וההוציאם מידם לצורך עצמו אבל לצורך צדקה אחרת יכול לשנותו, וכמו"כ המוסד התחייבו לו לפעול על פי הוראותיו ועדיין השאירו לו שיעור בהמעות וי"ל שיש בזה דין שמירה כלפיו, אך מאידך נראה לכאור' דכיון שהמעות בעצם שייכים לשלטון אף למשנ"ת דיש לו טובת הנאה מ"מ למ"ד דאינה ממון אין בזה דיני שמירה ואינו דומה להא דהביא המחנ"א מרש"י דשא"ה שהמעות היו מתחילה שלו ועדיין לא יצאו מרשותו כיון שיכול לשנותה משא"כ במעות אלו ששייכים מתחילה לשלטון ויל"ע בזה לדינא.

17 ראה שם סעיפים ה-ב משנ"ת באורך סיעת הפוסקים שסוברים שהצ'ק הוא כהוראה בעלמא, והם הגרש"ש והגר"צ קרליץ ועוד, ולעומת זה דיעות רוב גדולי הפוסקים בהם הגרש"ז אויערבאך, הגר"מ פיינשטיין, הגר"ש אלישיב ורוב בתי הדין בארה"ק דהצ'ק חשיב כשטר, א. מדינא דמלכותא, ב. מכח המנהג, ג. דהוי כלשון חיוב, ד. מדין שוויות

ההתחייבות של מנהלי הוואוטשער קאמפאני להמציא לו הזכות של טובת הנאה לחלק מעות אלו, אלא אף אם נאמר דאינה ממון מ"מ עצם ההתחייבות חל על הן או דמיהם [והיינו דעכ"פ חל חיוב שאם לא יעמדו בהתחייבותם יצטרכו לפצותו בסכום השוויות של הנאה זו, והעירני לזה הג"ר שלמה זלמן מרק שליט"א].

16 הנה נראה פשוט דבהמעות שהפקיד ראובן אצל המוסדות כיון שנשארו בבעלותו כנ"ל א"כ יש בזה חיוב שמירה כבשאר שומרים, אמנם במעות מהחזרי המס הרי לכאור' הבעלות היא של המוסד, אלא שהתחייבו ליתן הטובת הנאה לראובן, ואף אם נאמר שזכה בזכות זו מ"מ לגבי חיוב שמירה כתב המחנה אפרים (שומרים סי' טז) בדין המפקיד מעות שהופרשו לצדקה אצל שומר דלדעת רש"י כיון שהבעלים יכול לשנותה יש בזה דין שמירה, ולדעת הר"מ כיון שטובת הנאה אינה ממון אין בזה דין שמירה, ובנידו"ד אף שאינו יכול לשנות המעות

חיוב בנתינת צ'ק כזה, [ובכל אופן גם להסוברים דהוי כהוראה בעלמא מ"מ כשנותן לעני יש בזה גם משום חיוב נדרי צדקה כמו שנתבאר לעיל פרק טו¹⁸].

תוקפו של שטר הוואוטשער אם נחשב כשטר התחייבות

ו. כפי מה שנתבאר לעיל במבוא צורת הוואוטשער דומה לצורת הצ'ק, שנדפס עליו "שלמו לפקודת", ולפי"ז בוואוטשער תלוי ג"כ בפלוגתא זו, דלדעת כמה פוסקים אינו אלא כהוראה וכשראובן נותן וואוטשער לשמעון לא חל עליו חיוב אישי, ולדעת רוב הפוסקים שהצ'ק מועיל להתחייבות ה"ה בוואוטשער מהני להתחייבות¹⁹ מכח ב' טעמים, א. משום המנהג כיון שהמנהג בין בני אדם להחשיבו כשטר חשיב שטר לחיוב, ב. משום דחשיב כלשון חיוב גמור, דכל לשון שהונהג בין בני אדם להתחייב נעשה כלשון חיוב גמור מן התורה²⁰, [וראה בהערה אם ניתן לדנו כשטר גם מכח דינא דמלכותא, תקנת המנהיגים, שוויות עצמית, מעמד שלשתן, או מדין הקנאת הממון שבקופת הצדקה²¹],

21 הנה כאמור לעיל פרק א סעיף ז בצ'ק כתבו הפוסקים שיש לו גם הכח דינא דמלכותא כיון שעל פי הנהגה בד"מ יש לו דין שטר גמור, וזה לא שייך בוואוטשער שכן זהו נוהל שהונהג בין המוסדות ובני הקהילה באנגליה ואין זה חוק שנתקבל ע"י השלטון, והיה אפשר לדון בוואוטשער שתוקפם כיון שיש בזה תקנת המנהיגים וכמשנ"ת לעיל פרק ב ענף ג דהצ'ק יש לו תוקף לטענת פרעון מכח תקנת המנהיגים, וה"נ י"ל דחשיב כשטר לענין התחייבות מכח תקנת המנהיגים, דאף שהשלטון לא הכיר בזה אבל מנהיגי הקהילות קבעו ענין זה וצ"ע.

ומש"כ הפוסקים דבצ'ק יש לחייב משום שיש לו שוויות עצמית כנ"ל שם סעיף י, בוואוטשער לא שייך כ"כ סברא זו כיון שאינו עובר מיד ליד ולא שייך לקנות בזה בכל חנות כמו בצ'ק ונתבאר עוד לעיל דבצ'ק כשמוסרו לאחר יש בזה תקנת השוק וחייב לשלם להקונה גם כשיש לו טענות ליפטר מהחנות, משא"כ בוואוטשער רק שייך לפורטו אצל חלפן שעומד לכך, ובזה לא היה כ"כ כשוויות עצמית לדנו כנותן לו דבר שוה ערך, כיון שיכול לעכב ממנו לפורטו אם יודיע לפורט שביטל הוואוטשער וכדו'.

ולומר שהוואוטשער נחשב כמעמד שלשתן בכתב למנהלי המוסדות, ג"כ לא נראה דבלא"ה לא מהני מעמד שלשתן בכתב כנ"ל בפרק א סעיף י, ומכח הקנאת הממון שהונח במוסד היה אפשר לדון

העצמית כיון שהוא סחיר, ה. מכח תקנת המנהיגים, או משום דהוי כהקנאת חוב הבנק, וכ"ז שייך אף בהני צ'קים של הצערטי קאמפאניעס דזהו דבר חוקי כמשנ"ת במבוא שזה נוסד בהסכמת רשויות המס, אבל גם בלא"ה הצ'ק יש לו דין שטר מכח דד"מ. 18 ראה משנ"ת שם פרטי הדינים בכתב צ'ק ועדיין לא מסרו באיזה אופן יש בזה חיוב מטעם נדר, וע"ש עוד משנ"ת במסר צ'ק אם יש חיוב נדר בנוסף לחיוב הממון.

19 היינו בוואוטשער שחל חיוב על הכותב דהיינו במעות שיהפקיד בקופת המוסדות אבל בוואוטשער שעל הכסף המוחזר מהשלטון יבואר דינים להלן.

20 דמכח הני תרי טעמים שנתבאר דינים לעיל פרק א סעיף ח-ט שייך לדון גם בנידו"ד, דהרי המציאות הוא דנהוג להתחייב בשטר זה וא"כ שפיר חשיב כמנהג וסיטומתא להתחייבות, וגם י"ל דחשיב כלשון חיוב וכמו שהבאנו שם בהע' 25-26 מש"כ הדברי חיים דכל לשון שנהוג להשתמש בו לחיובים נהפך להיות כלשון חייב אני לך ממש. שו"ר שכ"כ הגר"מ וואזנער שליט"א [בכת"י] "והנה בזמנינו בצ'קים שרוב הפוסקים נהגו בו ככל שטר הודאת חיוב וכו' וכן בוואוטשער הנהוג כאן בלונדון וכו', ועתה שמציאות הצ'קים והוואוטשער משמשים כאמצעי שטרי חובות מכח המנהג ודינא דמלכותא, ובעיקר מחמת משמעות המציאות שנותנים לשם חיוב ברור והשתעבדות", וראה עוד להלן הע' 37.

אמנם שמר זה הוא שמר על החותם בהוואוטשער ולא על המוסדות שהנפיקו הוואוטשער²².

צ'ק מטשערעטי או וואוטשער באופן שנשאר בחשבון רק כספי החזר מס

ז. האמור לעיל הוא באופן שיש בהטשערעטי או בקופת הוואוטשער מעות שהעביר הבעלים עצמו דאו שייך התחייבות מבעל המעות ע"ו, אולם באופן שנשאר בהטשערעטי או בקופת הוואוטשער רק מכספי החזר המס שהשלטון העביר לחשבונו [כגון שכבר הוציא כל מעותיו ואח"כ הוכנס זיכוי מהשלטון עבורו], דבזה הממון אינו שייך אליו בפרטות ויש לו בזה רק זכות טובת הנאה באופן זה נראה דלא חל עליו התחייבות אישית שהרי אין לו בזה אלא טובת הנאה וזה לא שייך להקנות ע"י נתינת הוואוטשער²³, אלא דינו כגבאי או פקיד שמחלק מקופת צדקה שאין בזה אחריות אישית על הגבאי, וחל חיוב על הקופה ליתן לעני זה מתוך הקופה²⁴, ונראה דמ"מ מוטל עליו לדאוג למילוי ההתחייבות של הקופה, ולא גרע מחיוב השבת אבידה כיון שהקופה חייבת לו, ואף אם לא חל חיוב על הקופה מ"מ יש בזה משום מחוסר אמנה²⁵.

24 ראה משנ"ת לעיל פרק טו (סעיף לה) לגבי חיוב גבאי הצדקה ממעות קופת הצדקה דחל החיוב על הקופה, וע"ש שהוכחנו ממש"כ השער משפט דכשתחייב ממעות המשקל חל עליו חיוב רק מתוך מעות המשקל וה"נ בזה לא מיבעיא בצ'ק על מעות שבטשערעטי שהוחזר מהשלטון והוא הממונה א"כ בחתימת הצ'ק חל חיוב על הקופה לעני זה, אלא אף במעות שהוחזר מהשלטון להוואוטשער קאמפאני שלמעשה המעות רשומים על שם המוסדות בעלי החשבון, מ"מ כיון שהמוסדות התחייבו בפירוש בהסכם שבינם לראובן לכבד את הוואוטשערס שלו גם על חלק זה של החזרי המס מהשלטון, הוי כהסכמה מהם שיחול חיוב על מעות קופה זו למי שיקבל ממנו וואוטשער, והרי זה כאומר לחבירו שכשיעשה פעולה מסויימת הריהו מתחייב סכום מעות, ואף שאין עליהם חיוב אישי אבל יש חיוב מהקופה כבשאר קופת צדקה כנ"ל, כן נראה לכא'.

25 והיינו דאף שאין עליו חיוב אישי אבל יש לו חיוב לדאוג למילוי התחייבות הקופה מדין השבת אבידה דהרי מעות אלו מיועדים לעניים וכיון שיש לעני זה זכות ליטול מעות משם חייב לדאוג שיוכל העני לממש זכותו מתוך מעות אלו, ואף אם נצדד שמאזיה טעם שהוא לא חל חיוב על הקופה

וכמש"כ בפרק א סעיף יא ע"ש מש"כ הלשונות משו"ת עטרת משה, אך לכא' בסתמא אין דעתם לכך וע"ע מש"כ שם בהע' 31 מה שיל"ע בסכרא זו וצ"ע. 22 דלא גרע ממשנ"ת לעיל פרק א לגבי צ'ק דיש שכתבו שנחשב כשטר חוב על הבנק, אך למעשה נקטו הפוסקים דאין זיקת חיוב למנהלי הבנק, וה"נ בנידו"ד כיון שיכול בעל הוואוטשער להורות למוסד על ביטול הוואוטשער, הרי מוכח דאין זה התחייבות שלהם והם רק מבצעים את תשלום התחייבותיו של בעל הוואוטשער. 23 דכאמור לעיל הע' 2 נחלקו הפוסקים אם יכול להקנות טובת הנאה בקנין חליפין או אגב דרעת הרמב"ם (פי"א ממעשר מ"א) שחל בזה קנינים אלו [ורק בחליפין אסור במתנות כהונה דמיחזי כמכר], והרמ"א (רג סעיף א) הביא דעת החולקים דלא מהני בזה קנינים אלו, וולהסוכרים דטוה"נ אינה ממון י"א דאף לא מהני בזה קנין משיכה דאה מקור חיים הל' פסח בפתיחה לסי' תלא סק"ג], ואף דקנין חצר מהני ע"ז אבל כאן לא מקנה בזה והקנין צריך לחול ע"י השטר שכתב לו ליקח מעות מהקופה, וזה ודאי לא חשיב קנין המועיל בזה, וגם לא מסתבר שבנתינת הוואוטשער חשיב כהתחייבות שחל על הנותן להקנות לו הטובת הנאה שבהממון בקנין המועיל ונמצא שמהנותן לא קיבל זכות ממונית.

כשנתן בסתמא חל עליו חיוב, והדין כשנשרף או שנאבד אם חייב לתת לו אחר

ח. מה שנתבאר דכשהצ'ק או הוואוטשער על כספי החזר המס אינו אלא כנבאי, זהו כשפירש להדיא שנותן לו הוואוטשער כדי לגבותו אך ורק מאותם המעות שהוחזר מהשלטון²⁶, אבל בסתמא נראה דודאי חל עליו התחייבות א. משום דעל פי רוב יש בהטשערעטי ובהקופה גם ממעותיו, ב. דאף כשאין עכשיו ממעותיו אבל כל שלא פירש הרי כוונתו להתחייבות והרי זה כמי שנותן צ'ק בשעה שאין כסף בחשבונו בבנק דחל עליו התחייבות וממילא מוטל עליו לדאוג לכיסוי הצ'ק וה"נ בנידו"ד, ולכן כשראובן נתן לשמעון צ'ק ממשערעטי או וואוטשער בסתמא חל עליו חיוב אישי, ואם הצ'ק או הוואוטשער לא כובד, מוטל עליו ליתן לשמעון צ'ק או וואוטשער אחר על הסכום שהיה רשום בוואוטשער הראשון באופן שאין חשש שיגבנו אחר²⁷, ואם יש חשש שיגבנו אחר יש להסתפק אם דינו כנ"ל פרק י סעיף לו דחייב לשלם לו שנית תמורת שובר ושטר פיצוי²⁸, ואם הצ'ק או הוואוטשער כבר נגבה ע"י אחר נראה דאינו חייב ליתן לו אחר²⁹.

חיוב מדין צדקה כשנתן לעני להסוברים דאין זה שטר והדין כשנתן מכספי המס

ט. כאמור לעיל אף אם נאמר דהצ'ק לא חשיב כשטר חיוב מ"מ כשנתן לעני חל חיוב ממעם נדר, ונראה דה"ה בוואוטשער אף אם נאמר דאין זה כשטר גמור לפעול חלול

שהוא סחיר מסתבר שיש לחייבו לשלם שנית תמורת שטר פיצוי ואין לעכב התשלום דע"ד כן הוסכם, ולכאור' בצ'ק ממשערעטי כיון שזהו למוטב בלבד ואין זה צ'ק סחיר וכש"כ בוואוטשער שאין זה סחיר בין אנשים ופורטים אותו רק אצל סוחרים ואנשים פרטיים, יש לומר שאין סברת הבית יצחק דדוקא בצ'ק סחיר שבדרך כלל ניתן עבור תמורה ואף כשנתן לו מתנה אבל יודע שמעבירו לאחרים בתמורה וע"ד כן ניתן שיוכל לגבות ממנו גם כשנאבד לו כשיתן לו שטר פיצוי משא"כ בוואוטשער שזהו מתנה בעלמא ואם לא גבאו אינו מתחייב ליכנס בסיכון שיחבנו אדם נוסף ושהמקבל יפצנו אח"כ, ויל"ע בזה לדינא, ובוודאי שיש בזה משום הישר והטוב ליתן לו וואוטשער או צ'ק אחר. 29 וכמשנ"ת לעיל פרק י סעיף מג והע' 183 לגבי צ'ק שנאבד ונגבה ע"י המוצא דשוב אין לחייב את הלוה, דודאי אין עליו חיוב לשלם פעמיים, וה"ה בזה אף באופן שיש בזה גם משום חיוב נדר מ"מ על דעת כן לא נדר שיתחייב לשלם פעמיים, וכל שנאבד ונגבה ע"י מאן דהו זהו ההפסד של המקבל, והרי אילו היה נותן לו מזומנים ונאבד לו אין לו מקום לתובעו שנית וה"ה בזה.

מ"מ משום מחוסר אמנה יש כאן כיון שברור דלכה"פ הוה הבטחה ליתן.

26 דאף שהמעות מעורבים מ"מ הרי יש בהטשערעטי או בהמוסדות חלק ממעות ששייכים ונחשב כאילו שהבנק חייב לו אותם המעות עכ"פ לחלקם לצדקה לפי הוראותיו, ויש חלק מהמעות שאינם שייכים כלל אליו ויש לו בהם רק טובת הנאה להחליט למי לחלקם, ונראה שאם התנה עם המקבל שאינו מקנה לו בזה התחייבות על המעות שהבנק חייב לו אלא שנותן לו חיוב מהקופה עצמה ממעות שהוחזר מהשלטון מהני תנאו.

27 היינו כשהצ'ק או הוואוטשער נכתב על שם המקבל דאז לא יוכל לגבותו אדם אחר, וכיון שאין חשש גבייה שנית בוואוטשער שנאבד מוטל עליו לדאוג עבורו שיוכל לממש את זכותו, ולפרוע לו סכום זה.

28 יעו"ש שנתבאר פלוג' הפוסקים בצ'ק בכה"ג אם חייב לשלם שנית כשהלוה נותן לו שטר פיצוי שאם יבא מאן דהו לגבותו ולחייבו יחזיר לו המעות, או דכל זמן שאינו מחזיר לו הצ'ק אין לו חיוב תשלומים, והבאנו מש"כ הבית יצחק דבשטר

התחייבות מ"מ חל חיוב מטעם נדר³⁰, ובאופן הנ"ל בסעיף ח כשפירש שנותן לו מכספי החזרי המס, חל חיוב מטעם נדר על זכות הטובת הנאה שיש לו במעות אלו שבמטשערעטי או בהמוסדות, דטובת הנאה חל ע"ז חיובי נדר וצדקה כיון שזהו חלות שחל באמירה בעלמא וא"צ בזה לדיני קנינים³¹.

מחוסר אמנה, ודובר אמת בלבנו, הן צדק

י. כמו"כ מה שנתבאר לעיל פרק א ענף ג דאף כשנתן צ'ק לעשיר אם יבטל הצ'ק יש בזה משום מחוסר אמנה אף להסוברים דהוי כהוראה, ה"ה בנידו"ד אם יבטל הצ'ק מהמטשערעטי או הוואוטשער יש בזה משום מחוסר אמנה כמתנה מועטת, ונראה דלא מבעיא באופן שנתן לו רק מכספי המס דנמצא שנתן לו רק הזכות טובת הנאה, א"כ אף מתנה מרובה נחשב כמתנה מועטת דבערך השוויות של הטובת הנאה נחשב כמתנה מועטת, אלא אף כשנתן לו מהכספים שהוא הפקיד בהמטשערעטי או בהמוסדות מ"מ כיון שבלא"ה חייב לחלקם לצדקה נמצא שנחשב כמתנה מועטת שיש בזה דין מחוסר אמנה³², [ובלא"ה אף כמתנה מרובה יש בזה משום ודובר אמת בלבנו, ואם בשעת כתיבת הוואוטשער לא התכוין ליתן כלל יש בזה איסור משום הן צדק שלא ידבר אחד בפה ואחד בלב כמשנ"ת שם בסעיף יט].

טענת פרעון או מזוייף נגד צ'ק מטשערעטי או וואוטשער

יא. לאור האמור כששמעון תובע מראובן על פי וואוטשער או צ'ק מטשערעטי, מוטל על ראובן לשלם לו סכום המעות, דכפמשנ"ת על פי רוב חל חיוב ממוני על הנותן, ואף אם נאמר דאין חיוב מדין ממון יש עליו חיוב מטעם נדר, ויש להסתפק אם כל זמן שהצ'ק או הוואוטשער ביד שמעון זהו הוכחה שעדיין לא פרעו, ואינו נאמן בזה בטענת פרעתי דאילו פרעו לא היה משאירו ביד שמעון או דגרע משאר צ'קים, או דיש לחלק בין צ'ק מטשערעטי שדומה לשאר צ'ק משא"כ בוואוטשער וראה בהערה³³, ובאופן שיש

ולפי"ז נראה דבנידו"ד כשנותן לו רק הזכות של הטובת הנאה, א"כ אף כשהסכום גדול אבל בערך הנותן לא נתן דבר ששוה הרבה ושפיר י"ל דיש בזה משום מחוסר אמנה, וכן מצינו בפוסקים לגבי דין מתנות כהונה ולכן באופן שנתן מכספי החזרי המס פשוט נחשב כמתנה מועטת ואף כשנתן מהמעות שהוא הפקיד מ"מ כיון שצריך בלא"ה לחלק לצדקה נחשב כמתנה מועטת כ"נ לכאור' [ואולי יש מקום לחלק ואכ"מ].

33 ראה משנ"ת לעיל פרק ב סברות הפוסקים דאין נאמן לטעון פרעתי נגד שטר הממורי, א. מדינא דמלכותא, ב. מכח המנהג, ג. מתקנת המנהיגים, ד. משום דהוי ככותב לו נאמנות, ה. סברת התומים

30 כן נראה פשוט וכמשנ"ת לעיל פרק א ענף ג ופרק טו ענף ב באורך בסברת דין זה להסוברים דהצ'ק כהוראה בעלמא ע"ש.

31 דלא שייך שהקופה תתחייב לו מדין נדר, אמנם לגבי הזכות של טובת הנאה חל עליו חיוב נדר וכמש"כ במקור חיים (להל' פסח בפתיחה לסי' תלא סק"ג) דאף אם טוה"ג אינה ממון להקנותה בקנין אגב או חליפין אבל הקדש שחל ע"י דיבור מועיל אף על טובת הנאה ע"ש, וה"נ הזכות של הטובת הנאה שיש לו במעות אלו חל ע"ז חיוב נדר וראה בזה לעיל פרק יט הע' 146.

32 יעו"ש בפרק א משנ"ת בהע' 56 דגדר מתנה מרובה תלוי לפי מצבו הכלכלי של הנותן,

לו מיגו נראה דנאמן בזה [וה"ה בשאר טענות פטור שצריך מיגו כמשנ"ת בפרק ט] וראה בהערה בד"ן טענת מזויף או שאר מיגו³⁴.

ענף ג - מכירה ומשא ומתן בוואוטשערס ודיני חששות רבית בזה

מכירת וואוטשער שהוא על שם המקבל

יב. כאמור לעיל צ"ק מטשערעטי שהוא על שם המקבל חייב המקבל לפדותו באמצעות הפקדה לחשבון הבנק שלו, ומ"מ ישנם סוחרים שקיבלו מעמד כמו בנק ויש להם אפשרות לפרוט הצ'ק, והם נוטלים אף צ'קים כאלו בניכוי אחוז גבוה יותר, וכן בוואוטשער כשהוא על שם המקבל אף שקשה יותר לפרטו מ"מ הסוחרים פורטים זאת בניכוי אחוזים גבוהים יותר, ונראה דכל שמכר להסוחר צ'ק או וואוטשער אף שלא חל המכירה על פי דינא דמלכותא, מ"מ מכח המנהג חל המכירה ואינו יכול לחזור בו לא המוכר ולא הקונה³⁵, ועוד דכיון שנוטל האחוזים עבור דמי הטירחא והפעולה הכרוכה בכיצוע גביית הצ'ק או הוואוטשער, א"כ בזה שלקח ממנו הוואוטשער הוי כהתחלת המלאכה בפועל, שהמעסיק אינו יכול לחזור בו וראה בהערה³⁶.

ט די"א דלא מהני קיום בדימוי בשטר כת"י י"ל דעכ"פ יכולים לקיים גם בעדים דשכיח מאד שמכירים חתימתו שעל הוואוטשער, ואולי היה מועיל מיגו שהיה יכול לומר לו שהתנה עמו ליתן רק מכספי החזר המס דבזה נתבאר לעיל די"ל דלא חל חיוב אף מטעם נדר, וא"כ יכול לומר לו ג"כ פרעתי, אך גם טענה זו י"ל דדמי לתנאי שאינו נאמן בלא מיגו, ועוד דזהו מיגו בטענה דלא שכיח שאי"ז מצוי להתנות שנותן לו רק מהחזר המס ותליא בפלוג' הפוסקים אם מהני ואולי דומה להחזרתי במיגו דנאנסו דלכו"ע מהני וצ"ע בזה. 35 דזהו מנהג נפוץ מאד וודאי יש בזה סיטומתא, ואף דלדעת הנתי' (סי' רד) סיטומתא לחוד לא מהני בד"ן מכירת שטרות וכאן ליכא כאמור דינא דמלכותא, מ"מ נראה דכיון שהרבה חולקים ע"ד הנתי' וענין זה של המסחר בצ'קים אלו ובוואוטשערס הוא לטובת שניהם הן לבעלי הוואוטשערס והן לסוחרים, וא"כ גם בסתמא הוי כקיבלו עליהו שנוהגים כדעת הפוסקים דיש בזה דיני מכירת שטרות, דאל"כ יושבת המסחר בזה וראה בזה בפרק א' הע' 22-23 ובפרק ד' הע' 14, 30, 81, 106, 116, 124. ובד"ן קנין אודיתא, חליפין, אגב קרקע ושאר קנינים דינו כמכירת שט"ח שנכתבאר לעיל פרק ד' סעיף ד'. 36 כן נראה פשוט דיש בזה משום התחלת מלאכה, אולם נפק"מ בין הטעמים דלטעם זה יכול

דאילו היה פורע לו לא היה משאירו בידו דחושש שימסרנו לאחר שיגבנו שנית, וכן כתבו פוסקי דורנו גם לגבי צ'קים עי"ש, ובגידור"ד לגבי צ'ק מטשערעטי שנכתב על שם המקבל אף דלא שייך הסבא שחושש שימסרנו לאחר כיון שאין זה סחיר, אבל יש לזה תוקף מדינא דמלכותא ומנהג, ולגבי וואוטשער נראה דאף דלא שייך דינא דמלכותא שאין לזה הילך חוקי כ"כ, אבל לכאור' מכח המנהג אינו נאמן לטעון שפרעו דכן נהוג להחשיבו כשטר ראיא ולשלם ע"ז, אמנם לגבי סברת התומים הנ"ל דאילו פרעו לא היה משאירו תחת ידו יש להסתפק דמחד י"ל דכיון שהרי יכול לגבותו מהמוסד ללא ידיעתו א"כ חושש הוא מלשלם לו בלא לקבל ממנו הוואוטשער וגם אינו עומד לכך שהרי עומד לגבותו מהמוסדות, ואף שיכול לבטלו מ"מ לא ניחא ליה ליכנס עמו בדינא ודיינא שהרי יכול למוסרו לאדם אחר שהוא גבר אלים שלא יוכל ליפטר ממנו, אולם י"ל דלא דמי להאופן של התומים שהיה יכול למוסרו אף לעכו"ם וכן בצ'ק יכול למוסרו לאחד שילך להוצאה לפועל, משא"כ בוואוטשער אינו חושש לכך וצ"ע.

34 פשוט דאף אם נצדד דאינו נאמן בלא מיגו אבל במיגו נאמן כמו בכל שטר, אלא שיל"ע איזה מיגו יש לו דלכאור' מיגו דמזויף מהני רק כ"ז שלא נחקים חתימתו, ולכאור' כאן מהני לקיים חתימתו בדימוי לחתימתו בשאר הוואוטשערס שלו, ולמשנ"ת בפרק

מכירת וואוטשער שהוא למוכ"ז [אם דינו כשטר או כהוראה]

יג. אולם וואוטשער שהוא ללא שם המקבל נראה דהוי כשטר למוכ"ז, [וכמשנ"ת לעיל פרק ג סעיף יא לגבי צ'ק פתוח], ולכן כל מי שלוקח ממנו הוואוטשער הרי זכה בהחוב שבו ושוב אינו יכול לחזור בו³⁷, אמנם אם נצדד דהוואוטשער לא נחשב כלל כשטר חיוב אישי אלא כשטר חלוקה מקופת הצדקה, אין כאן מכירת חוב [בין בוואוטשער למוכ"ז וכש"כ בוואוטשער שאינו למוכ"ז], ומ"מ למש"כ לעיל בסמוך דבזה שמסר הוואוטשער לסוחר וקבע לו שכר למירחת הפריטה הוי כהתחלת מלאכה ואינו יכול לחזור ה"ה בזה לא יוכל הפורט לחזור בו³⁸.

תקנת השוק במכירת וואוטשער [למוכ"ז או כשהוא על שם המקבל]

יד. לעיל בפרק ה נתבאר דין תקנת השוק בשמ"ח וצ'קים כשראובן נתן צ'ק לשמעון ולא קיבל ממנו התמורה, ושמעון כבר מסרו ללוי, חייב ראובן לשלם ללוי אף שיש לו טענות ליפטר נגד שמעון, ויעו"ש כמה מהלכים בזה, י"א שזהו מכח דינא דמלכותא ומנהג התגרים, וי"א דמדינא יש בזה תקנת השוק כיון ששכיח מכירתו, או משום דהוי כחפץ הנמכר, או כשהצ'ק הוא למוכ"ז חייב לשלם למוכ"ז מדינא³⁹, ולפי"ז בוואוטשער אם הוא למוכ"ז חייב לשלם ללוי אף כשיש לו טענות פטור נגד שמעון, ואם הוא על שם שמעון יש להסתפק אם יש בזה תקנת השוק מכח מנהג התגרים או מדינא, וכש"כ להצד דלא חשיב שטר אלא הוראה בעלמא⁴⁰.

אם דינו כשטר יש בזה מתנה וירושה משא"כ בטובת הנאה

פו. הדינים האמורים לעיל הם גם בנותן וואוטשער שקיבל במתנה כגון ששמעון קיבל וואוטשער מראובן ונתנו במתנה ללוי, וכן כשמת שמעון וזכו בו יורשיו הרי זה

39 יעויץ בפרק ה סעיף ט מש"כ בזה מדברי פוסקי דורנו באורך.

40 דכשהוא למוכ"ז הרי בלא תקנת השוק גובה מדינא וכמשנ"ת שם בפרק ה הע' 37 וכשהשטר אינו למוכ"ז יש להסתפק דלכאור' לדעת הש"ך שהובא שם דס"ל שיש תקנת השוק מדינא כל ששכיח מכירתו א"כ לכאור' גם בזה יש תקנת השוק, אבל להחולקים דמדינא אין בזה ורק כשיש מנהג התגרים לחייב את החותם אף כשיש לו טענות פטור נגד המקבל, יל"ע אם יש בזה מנהג ברור, אבל מכח דינא דמלכותא אין לחייב בזה דשטר זה אין לו הילך חוקי, וצ"ע. ולהצד דלא חשיב שטר ראה משנ"ת בפרק ה סעיף טו דלמעשה שייך תקנת השוק אף אם נאמר דאין בזה חלות מכירה, אך למעשה לפי הספק דלעיל יש צד נוסף לומר דאין בזה תקנת השוק כיון די"א דכיון שאין זה שטר אין תקנה"ש עי"ש.

הסוחר לחזור בו דפועל יכול לחזור, אך לטעם ראשון דחל בזה המכר שניהם אינם יכולים לחזור. 37 בדין צ'ק פתוח ראה לעיל פרק ג סעיף יא דהוי למוכ"ז, וכ"ה בוואוטשערס וכמש"כ הגר"ח"מ וואזנער שליט"א [בכת"ז] "והנה כיון שהדעת נותנת שכל צ'ק פתוח וכל וואוטשער פתוח דינו כשטר הריני מתחייב לכל המוציא, כי כל מטרת השמטת שם המקבל את הצ'ק או הוואוטשער פתוח בכדי שיוכלו המקבלים ממנו ליתנו לידי מי שירצו", ולפי"ז פשוט דינו כמשנ"ת לעיל פרק ד ענף ב-ג באורך בדין מכירת שטר וצ'ק שהוא למוכ"ז ויעו"ש די"א שמועיל בזה אף קנין חליפין, אודיתא, קנין אגב, ושאר קנינים שאינם חלות בשטר רגיל. 38 כן נראה פשוט דאף אם אין לזה דין מכירה אבל לא גרע משאר פוסק עם פועל על מלאכה.

למקבל או ליורשים כבשאר שמרות⁴¹, אמנם כל זה למשנ"ת דיש לו דין שטר שנמצא שוכה המקבל והיורש בהחוב, אבל אם נחשב כתלוש חלוקה בעלמא הרי כשנתנו במתנה עדיין לא זכה המקבל בשום חוב ונמצא שיכול הנותן לחזור בו, וא"כ המקבל הוא עני דנחשב כגדר על זכות הטובת הנאה⁴², ומ"מ כיון שנתן לו במתנה כל זמן שלא חזר בו זכה לוי בזכות זה וכל זמן ששמעון לא חזר בו יכול לגבותו, ובירוש בכה"ג נראה דאף לצד זה דאי"ז כשטר ויש כאן רק זכות טובת הנאה מ"מ היורש זכה בזכות זו כמו במקבלי מתנו דמכירי כהונה⁴³.

היתר לפרוט וואוטשערס בפחות מדין מכירת שטרות

פז. כפי מה שנתבאר הרי סוחרי הוואוטשערס מנכים אחוז מסויים בקניית וואוטשער, ויש לדון אם אין בזה חשש רבית, שהרי כששמעון מוכר הוואוטשער של מאה ללוי, נמצא שהיה לו זכות לגבות מאה ולוי מלוה לו רק תשעים וארבע, וגובה אח"כ כל המאה, אמנם למש"כ דנחשב כשטר גמור א"כ שייך בזה דין מכירת שמרות וכמשנ"ת לעיל פרק ז סעיף א דמותר למכור שטר חוב בפחות, ואף שנתבאר שם בסעיף ג דכשמוכר השטר מקבל עליו אחריות אסור, מ"מ על פי רוב במכירת וואוטשערס אין המוכר מקבל עליו אחריות, אולם באופן שיקבל אחריות כבר נתבאר לעיל שם סעיף לב דמותר רק בצירוף הסברא דנחשב כחפץ הנמכר והנקנה וכשחזר ללא כיסוי הוי כמקח מעות יכול לשלם לו ההפרש על הטירחה וה"ה בנידו"ד⁴⁴.

אם אינו כשטר ההיתר בהנ"ל מדין דמי טירחה ודין פריטת וואוטשער של עצמו

יז. אמנם למש"כ לצדד דלא שייך בזה מכירת שמרות דלא חשיב כשטר, מ"מ כיון שכאמור גביית הוואוטשער והאישורים שצריך להנפיק שהגיע ליד נצרכים כרוכים בטירחה יתירה ויש בזה יותר טירחה מבגביית צ'ק רגיל, וכיון שאף בפריטת צ'ק הבאנו לעיל פרק ז סעיף כב דיש מתירים לסמוך על הסברא שנוטל ההפרש למירחה וכש"כ

41 פשוט דהוי כמכירת שטר דמה לי מכרו מה לי נתנו במתנה או שהורישו.

42 דכאן דמייירי במתנה לא שייך הסברא שנחשב כפועל, וא"כ לא זכה בשום חוב ויכול לחזור בו אא"כ הוא עני דבזה נתבאר לעיל דשייך חיוב נדר על הטובת הנאה וא"כ גם כששמעון נתנו אח"כ לראובן עני יש בזה משום נדר להתחייב לו הטובת הנאה כנ"ל הע' 31.

43 והיינו דכ"ז שלא חזר בו ודאי יכולים לגבות וא"כ אף א"נ דאי"ז כשטר יש בזה דיני ירושה לגבות זכות זו דדומה למקבלי מתנות דמכירי כהונה שדנו הפוסקים אם הבכור נוטל בזה פי שנים אבל הפשוט יורשו וה"נ בנידו"ד.

44 יעו"ש בפרק ז שנתבאר פריטת פריטת הדינים בזה באורך, ומש"כ דבוואוטשער עפ"י רוב אין

מקבלים אחריות היינו כמש"כ במבוא דעל פי רוב פורט הוואוטשער למי שאינו מבני המדינה וכשחזר אח"כ הוואוטשער אין לו למי לפנות, וגם אין חותמים בזה בהסבה כמו בצ'קים ואין כאן קבלת אחריות, ואם יתנה בפירוש שמקבל אחריות או כשיודע ממי קיבל הוואוטשער ויכול לחזור עליו, מ"מ יש להקל עפ"י הסברא דהוי כמקח טעות, דאף דיסוד זה נאמר לגבי צ'קים, מסתבר דה"ה בוואוטשערס המו"מ בזה הוא על דעת שיוכל לגבותו וכל שחזר הוואוטשער הוי כמקח טעות, ובצירוף הסברא דנוטל שכר טירחה יש להקל לכו"ע.

בוה, ושפיר יכול ליטול עבור הטירחה ואף שנוטל שכ"ט לפי אחוזים והרי זהו אותה טירחה בסכום גדול או קטן, מ"מ כבר נתבאר שם דוהו מנהג העולם ליטול שכ"ט כפי אחוזים, ובפרט בזה שנוטל על עצמו גם סיכונים של אוכדן ושאם יחזור לא יהא לו למי לפנות ודינו כצ'ק במטבע חוץ שהקילו יותר ליטול שכ"ט לפי אחוזים כנ"ל שם סעיף לו, אולם צריך לפרש להדיא שנוטל ההפרש לטירחה וכמשנ"ת שם 45.

ענף ד - תוקף הוואוטשערס ככספ ושוויות עצמית בדינים מסויימים

קנינים בוואוטשערס מדין קנין כסף [בקרקות, ד' מינים]

יח. יש לדון בוואוטשערס אלו מתי יכולים לדונם ככסף ומתי לא נחשב ככסף, ונראה דלגבי קנינים בוואוטשער למשנ"ת דנחשב כשטר אם המוכר הסכים לקבלו בתורת כסף חל בזה קנין [באופן שמועיל קנין כסף כגון בשכירות או קנין דירה או קרקע וכדו'], דהוי כמשלם בשטר של אחרים דמהני, ואם משלם בוואוטשער של עצמו, למשנ"ת לעיל פרק יג סעיף ה דבצ'ק של עצמו י"א דלא מהני לקנין כיוון שעדיין המעות אגיד גביה, אמנם כשנוטלו מכח שוויותו העצמית מהני, וה"נ על פי רוב כשמסכים לקבל ממנו וואוטשער אינו נוטלו כדי לגבותו, אלא משתמש עם זה לתשלום חיובי נדרים ונדבות ושאר עניני צדקה וכדו' ולכן לא חשיב אגיד גביה, אמנם בקנינים בר' מינים להמהדרים לעשות גם קנין כסף, יש להחמיר ליתן מזומנים כיוון שיתכן דכל שטר כזה לא מהני רק מדין סיטומתא, וזה לא מהני מה"ת רק מדרכנן⁴⁶, אולם להצד דנחשב רק כתלוש חלוקה יש להסתפק אם מועיל להחשיבו כשוה כסף לקנין וראה בהערה 47.

דכדי לצאת דעת הסוברים להחמיר לקנות בקנין כסף בעינן באופן שיחול מן התורה, ובנידוד י"ל דכל חלות הני שטרות וקנינים הוא מדין סיטומתא וא"כ לא נחשב כקנין כסף מה"ת, וראה בזה לעיל פרק יח סעיף ח.

47 ראה מש"כ לעיל פרק יג הע' 38 לגבי צ'ק דאף להסוברים דאינו אלא כהוראה בעלמא, יש מקום

לומר דמ"מ מהני קנין בזה הן מצד המנהג, והן מצד שוויותו דהא במציאות מתייחסים אליו כשוה כסף, וכ"כ הגר"מ ואונער שליט"א: "וא"כ אינו כממריני לגמרי והוא כממריני בכמה תכונות, ולדידי כיון שהוא סחיר עד הביטול והוא שוה כסף במציאות" וכו', (הו"ד בקונ' ה"ב שבסו"ס באר המשפט עמ' קכח), אמנם להלן שם בהע' 42 הבאנו מש"כ בשו"ת קנין תורה (ח"ג סי' צג) דלא מהני לקנין כיון דאינו אלא שטר ראיה ונתינת רשות למשוך כסף מהבנק וה"נ בנידוד תליא בכ' הדיעות בזה וי"ל דאף גרע ולכו"ע ל"מ דכאן אי"ז כ"כ עובר לסוחר ואין

45 כל זה נתבאר לעיל פרק ז די"א דיש להקל לפרוט בכל גווני אף בדרך הלואה כשנוטל ההפרש משום טירחה אך צריך לפרש כן להדיא וה"נ בנידוד, וע"ש משנ"ת הסברה להקל ליטול טירחה לפי אחוזים שכן הוא דרך המסחר ועוד דבאמת מה שהסכום יותר גדול יש בזה טירחה וסיכון גדול יותר.

46 פריי דינים אלו נתבארו בפרק יג דבשטר של אחרים מהני לקנין כסף באופן שזהו שטר למוכ"ז, וה"נ בזה אם נאמר שהוא שטר, משא"כ בשל עצמו די"א דלא מהני דחשיב אגיד גביה ועדיין לא נחשב נתינה, ונתבאר שם דאף בצ'ק חשיב אגיד גביה כיון שזהו שטר חוב על עצמו שאמור ליפרע דרך הבנק, אבל עיקר החוב הוא על עצמו וה"ה בנידוד אף א"נ שמעות שבוואוטשער קאמפאני נחשב כפקדון מ"מ הרי לא נחשב כשטר על המוסד, אלא כשטר על עצמו אלא שהתשלום ע"י המוסד, ומש"כ לגבי קנין ד' מינים גם בזה הבאנו לעיל

תשלום חוב בוואוטשערס כשלווה מזומן ודין תפיסה מהלוה כשיש עוד נושים

יפ. ראובן לזה מעות מזומנים משמעון ורצה לשלם לו חובו בוואוטשערס, נראה דכשיש לו מזומנים יכול לכופו לשלם לו במזומנים דבעל חוב דינו לשלם בזווי, אבל כשאין לו מזומנים יכול לשלם לו אף בוואוטשערס וראה בהערה⁴⁸, ויש להסתפק אם המלוה יכול לומר שרצה לקבל הוואוטשערס כפי שוויותם לימכר אצל סוחר דהיינו בניכוי אחוים, או שהלוה יכול לכופו לקבלם בשוויותם המלאה באופן שידוע שהמלוה יעשה בהם שימוש בשוויים המלא, [כגון שמוסרו לצדקה וכדו']⁴⁹, ודין תפיסת וואוטשערס מהלוה אם מהני להפקיע זכותם של שאר הבעלי חובות ראה בהערה⁵⁰.

בהנ"ל כשלוה בוואוטשערס בשוויותם המלאה או בשוויותם לימכר

כ. הלווה בוואוטשערס והתנה עמו שישלם לו במזומנים, או שהלווה בוואוטשערס שנכתבו ע"ש אדם והתנה שישלם לו בוואוטשערס פתוח ללא שם יש בזה איסור רבית אף כשהלוה השתמש בהוואוטשערס בשוויותם המלאה⁵¹, אולם כשלא התנה עמו כלום והלוה השתמש בהוואוטשערס בשוויותם המלאה והיה אמור לשלם לו בוואוטשערס

תכונתו ככסף ואף אם שט"ח הוא אין תכונתו כדבר השוה בשוק ויל"ע.

48 כשאין לו מזומנים שיכול לשלם אף בשוה כסף גם זה לא גרע משאר שוה כסף, משא"כ כשיש לו מזומנים אף להסוברים דצ'ק יכול לשלם לו גם כשיש לו מזומנים, אבל וואוטשערס שאינו סחיר כ"כ כמו הצ'ק ודאי דאינו יכול לכופו לקבלו לפרעון כשיש לו מזומנים.

אמנם בגוף הנידון יל"ע אם מותר לשלם בוואוטשערס כיון שזהו ממון מקבל מצדקה וכבר דנו הפוסקים אם מותר לשלם חובות ממעות שקיבל מצדקה ראה ביו"ד (סי' רנב), ולכאור' דין זה אינו נוהג בזמנינו שידוע שמקבלי הצדקה פורעים חובותיהם בזה וזה ג"כ דעת הנהגות.

49 הנה בעלמא כשפורע בשטר חוב שיש לו על אחרים שצריך לגבותו אצל הלוה ודאי דפורע לו בשומא כמה שוה השטר לימכר בשוק כמבואר בסי' קד, אולם באופן זה שהמקבל הוואוטשערס אף אינו צריך לגבותם וידוע שנותרו לצדקה או שמשלם בזה נדרים ונדרות וכדו' באופן שהוציאם בניקל בשוויותם המלאה, יש לצדד דאם נחשיבנו לפי שומא יש בזה משום רבית, אולם מאידך י"ל דבאמת שוויותו בשוק הוא בניכוי אחוים וא"כ מה שלמעשה הוציאו בשוויותו המלאה נזקף לזכותו וצ"ע.

50 ראה לעיל פרק ו סעיף לה-לו משנ"ת דאף באופן שצ'ק נמכר במסירה לחד ללא דעת מקנה והיה יכול להועיל התפיסה עצמה אבל כשיש בעלי חובות נוספים שמשועבד לכולם מדר"נ לא מהני התפיסה להפקיע זכותם, ולכאור' ה"ה בנידו"ד לכאור' המעות שנמצא בהמוסד משועבד לכל הבע"ח של בעל הוואוטשערס, אמנם יתכן דכאן עדיף דאין אפשרות ליתן ממעות אלו רק למי שיש לו וואוטשער וא"כ לשאר בע"ח אין שעבוד בממון זה וא"כ מהני תפיסתו וצ"ע.

51 כן נראה דהרי למעשה הלווה בדבר ששוה בשוק פחות וקצץ עמו לשלם לו יותר, וכ"כ הגר"ח"מ וואונער שליט"א [בכת"י] "וכ"ש אם התנה עם הלוה שמלוה צ'ק או וואוטשער עם שם רשום ע"מ שיחזיר לו צ'ק או וואוטשער פתוח או מזומן וכו' דהתנאי גורם", ואף שלמעשה הלווה לא הפסיד שהרי הוציא הוואוטשער בשוויותו המלאה ולא הוי רבית דאורייתא מ"מ יש בזה משום אבק רבית, וכ"כ הגר"ח"מ וואונער שליט"א [שם] "ואף כשאומר שאין לו נפק"מ בין צ'ק או וואוטשער ממולא לפתוח, הנה מדרבנן אסור גם נשך בלא תרבות וכו' ובמציאות אלו הטוענים שאין להם נפק"מ המציאות האמיתית אינה כדבריהם", וראה משנ"ת בזה לעיל פרק ח ענף ה.

אלא שנוח לו אח"כ לשלם במזומנים יש מקום להקל⁵², וכ"ז כשהחשיב לו ההלואה בסכום המלא של הוואוטשערס, אבל אם נתן לו הלואה בוואוטשער של מאה והחשיב לו ההלואה כפי השוויות לימכר דהיינו 94, ובא להחזיר לו מזומן מחזיר לו רק 94, אך כשמחזיר לו בוואוטשער משלם לו בסכום של מאה, ומחשיב לו התשלום כפי השוויות לימכר דהיינו תשעים וארבעה⁵³.

קידושי אשה, תשלום מזיק, גולן, פדיון הבן בוואוטשערס

כא. בדיני תשלום וקנינים אחרים כגון קידושי אשה בוואוטשערס נראה דבאופן שסמכה דעתה ע"ז מהני ככסף, [זולת בשל עצמו שיש בזה חסרון דאגיד גביה], ובאופן שיש בזה רק זכות טובת הנאה תליא בפלוג' הפוסקים אם טובת הנאה חשיב ממון לקידושי אשה⁵⁴, ובתשלום מזיק, גולן, או שאר תשלומי התורה, כל שיכול לשלם בשוה כסף יכול לשלם גם בוואוטשערס [אף אם יש בזה רק טובת הנאה מ"מ יכול לשלם בזה] עכ"פ בשוויותם לימכר, אבל פדיון הבן לא מהני בוואוטשערס אף בהוואוטשערס שהם כשטר גמור דאין פודין בשטרות, דאף בכסף הנייר בומנינו י"א דאין פודין בהן⁵⁵.

מתנות לאביונים בוואוטשער או צ'ק מטשערעטי

כב. במתנות לאביונים כתבו הפוסקים דיש ליתן ממונות שעדיין לא הופרשו לצדקה וכן יש ליתן באופן שיכול העני לקנות צרכי הסעודה בו ביום, ולכן נראה דבין בצ'ק מטשערעטי ובין בוואוטשערס שעל המוסד כיון שמיועד לגבותם מכספים שכבר הופרשו ומיועדים לצדקה אף שזה עדיין בבעלותו, אין יוצאין בזה ידי חובת מתנות לאביונים, שהרי ממון זה כבר מיועד בלא"ה לחלקם לעניים וכמו שאין יוצאין בכספי מעשר⁵⁶, אולם אם בשעה שמסר מכספו להמטשערעטי או להמוסד היה כוונתו מתחילה להועיד

55 בשאר תשלומי התורה נתבאר שם דכל שיכול לשלם בשוה כסף ככסף יכול לשלם גם בצ'ק וה"ה בנידו"ד יכול לשלם בוואוטשער בשוויותו לימכר ונראה דאף אם יש בזה רק טובת הנאה מ"מ כל שיש לזה שוויות לימכר חשיב שוה כסף ושייך לשלם בזה, אבל בפדיון הבן אין להקל בזה אף אם נאמר דחשיב שטר ואף בשוויותו לימכר כיון דאף בשטרי הכסף שהשלטונות מנפיקים י"א דלא מהני בפדיון הבן א"כ כש"כ בזה.

56 כן נראה פשוט דאף שנתבאר לעיל דלמעשה הבעלות על הממון שבטשערעטי ובהמוסד י"ל דחשיב כממון שבבעלותו, מ"מ אף בכספי מעשר עדיין נחשב ממון שלו וע"ז כתבו הפוסקים דאין ליתן מתנות לאביונים ממונות אלו וה"נ בזה.

52 כן נראה דבזה כיון שלא קצץ ולמעשה הרי קיבל כל המאה, מותר להחזיר כל הסכום, וראה משנ"ת לעיל פרק ח בהלווהו בצ'ק של חו"ל ופרטו בשוויותו המלאה.

53 פשוט דכשלווה בוואוטשער של מאה מחזיר בשל מאה אף שיתכן שהמלוה ימצא מי שיפרט לו במאה, מ"מ אי"ז רבית, אך כשהקבע עמו שההלואה היא כפי שוויותו אם בא לשלם מזומן באופן שיש להקל כגון שלא התנה משלם רק כפי שוויותו לימכר.

54 כ"ז נתבאר לעיל פרק יג דבקידושי אשה תלוי בעיקר אם סמכה דעתה שתוכל לגבותו, ובעיני גם שיהא כשטר של אחרים שאין בזה חסרון של אגיד גביה, ובאופן שזהו רק טובת הנאה תליא בפלוג' דלדעת הרמב"ם (אישות פ"ה הל' ו) טובת הנאה אינה ממון לענין קידושין ויש חולקים ראה מהרי"ט (ח"ב חו"מ סי' צז).

סכום זה עבור מתנות לאביונים ולא לצדקה סתם היה יכול ליתן נגד זה הוואוטשערס ולקיים המצוה בהני מעות דהרי כאמור המעות עדיין בבעלותו⁵⁷, אמנם עדיין לא יצאנו בזה מש"כ הפוסקים שיש לקיים מתנות לאביונים בכסף שיכול לקנות בזה צרכי סעודת היום, ובהני צ'קים או וואוטשערס אינו יכול לקנות בזה, אמנם באופן שהפקיד מתחילה למצוות מתנות לאביונים וגם יהא לעני אפשרות לפרוט את כספי הטשערעטי או המוסד למוזמנים, יכול לקיים בזה המצוה בשלימות⁵⁸.

דין כגבוי [בכבוד, בשמיטת כספים וכדו'] בוואוטשער או בצ'ק מטשערעטי

כג. כבר נתבאר בסעיף יד דיוורשים שהניח להם אביהם וואוטשערס כיון דנחשב כשטר זכו היורשים בהזכות לגבות הני וואוטשערס, אמנם מסתבר שלא נחשב כגבוי ואין הכבוד נוטל בזה פי שנים, וכן בעל בנכסי אשתו נחשב החוב כראוי לבא אח"כ ואין לו ירושה בזה, וכן בשאר הדינים שמועיל דין כגבוי, כגון שמיטת כספים, נדוניית חתנים וכדו' שנתבאר לעיל פרק יד די"א דהצ'ק חשיב בזה כגבוי, בוואוטשער לא נחשב כגבוי לענין זה, שכן גבייתו של הוואוטשער הוא ענין מסוכך, וצריך לפרטו קודם על צ'ק ואח"כ ניתן לגבות הצ'ק בכנק ואין זה שטר סחיר כ"כ⁵⁹.

ענף ה - דין שמירה, אונאה, וחיובי השבה והכרזה בוואוטשער שנאבד ואופני ההשבה בסימנים

חיוב השבה והכרזה במוצא וואוטשער בשוק

כד. לעיל פרק יז נתבאר הדינים של שט"ח וצ'קים שנתמעטו בכמה מדיני התורה שאינם נוהגים בדבר שאין גופו ממון, ופשוט דהוואוטשערס ג"כ אין גופם ממון וא"כ אין בזה חיובי שבועה, שמירה ואונאה, ולכן המוסר וואוטשערס לשמירה אין בזה חיובי שומרים, [ורק בפשיעה יש מחייבים וכמשנ"ת לעיל שם באורך], וכן אין בזה דין אונאה, וכמו"כ המוצא וואוטשער בשוק אין לו דין שומר אבירה, ומ"מ נראה דאין לגבותו לעצמו מבמה טעמים, א. למשנ"ת דחשיב שטר חוב גמור וי"א דלא חל יאוש בחוב ונמצא שראובן החותם עדיין חייב לשמעון, ואם יגבה הוואוטשער לא ישלם שנית לשמעון

והם מעות שהפרישם מתחילה לשם מתנות לאביונים, יכול שפיר לקיים המצוה בזה בשלימות. 59 דכל הוצאת ממון מכספי הטשערעטי מתבצע רק ע"י צ'קים ועל הוואוטשער צריך להנפיק כנגדו צ'ק ולצרף המלצה והוכחה שניתן לצדקה ולכן פשוט דכיון שאין זה סחיר וגם אין לזה שוויות מלאה בשוק, א"כ עיקר שוויותו לגבותו והרי זה כשאר שטר חוב שנחשב כראוי לירושת בכור, וכן לשאר הדינים דנפק"מ אם חשיב כגבוי, וכש"כ שיש לחוש דגרע משטר חוב כנ"ל.

57 והיינו דבכה"ג י"ל דעצם ההפרשה להטשערעטי או להמוסד הוא לשם קיום המצוה דמתנות לאביונים, ואח"כ מחלקם בפועל כיום הפורים וזה לא איכפת לן, וכמו שנהוג בקופות הצדקה שהרכה מפרישים המעות לשם מתנות לאביונים קודם הפורים והוא כפקדון עד הפורים והמעות מחולק ביום הפורים עצמו.

58 דבעלמא בוואוטשער או צ'ק מטשערעטי אין זה סחיר כלל ולכן נראה דלא מהני לקיום המצוה, משא"כ אם פרט לעצמו המעות למוזמנים

ולהסוברים דחל יאוש בחוב הרי זוכה החותם בחיובו וכשגובה ממנו הוי כגול וראה בהערה⁶⁰, ב. דאף ששטרות נתמעטו מדיני שמירה מ"מ יש בזה חיוב השבה וכמשנ"ת לעיל פרק יז סעיף לב ולכן מוטל עליו לקיים דין השבה וכדלהלן.

אופן ההשבה בסימנים כשנכתב על שם המקבל

כה. באופן שהוואוטשער נכתב על שם המקבל, פשוט דחייב להשיבו למי שנרשם על שמו, דאף שלפעמים מוסרים וואוטשער לאחר, אמנם על פי רוב כשמוצא וואוטשער יחיד ודאי נאבד מיד המקבל ולכן עדיף מהמוצא צ'ק שנתבאר לעיל פרק י סעיף נ"ט-ס שאין להשיבו מיד למוטב שמא כבר מסרו לאחר, משא"כ בוואוטשער שאינו שטר סחיר היה מקום לומר דיכול להשיבו ליד המוטב ויש להסתפק אם יש לחשוש שמסרו לאחר⁶¹, אמנם נראה דצריך לדרוש שיתן סימן כגון שם המוסר שהנפיקו הוואוטשער או הסכום שנכתב בו וכדו' וכדלעיל פרק י דאל"כ יש לחשוש שהכינו ליתנו לו ועדיין לא נתנו⁶².

כשמצא כמה וואוטשערס כרוכים יחד, ודין המוצא ברובע שמתגוררים בו עכו"ם

כו. וכשמוצא חפיסה עם הרבה וואוטשערס על שם כמה אנשים, זהו הוכחה שנפל מיד סוחר שפורט וואוטשערס, וחייב להכריז שמצא אבידה זו ויכול להשיבו להסוחר שיתן סימנים מובהקים במנין או בהסכומים וכדו', וכשמוצא חפיסה עם כמה וואוטשערס פתוחים ללא שם מוטב יתכן שנפל מאדם פרטי שקיבלם מהרבה אנשים, וגם בזה מסתמא המאבד לא נתייאש וצריך להכריז ולהשיבו בסימנים מובהקים של מנין וכדו', [ובכל הני אופנים אינו יכול לעכב המציאה לעצמו במענה שלונדון נחשב כעיר שרובה עכו"ם, א. כיון שמצאו ברובע שמתגוררים הרבה יהודים, ב. אמנם כשמצאו ברובע העכו"ם יש לדון אם דינו כבעלמא במוצא במקום של רוב עכו"ם דתולים שהבעלים נתיאשו ואף שהוואוטשערס נכתבו ע"י יהודים ובדאי נאבד מיד יהודי מ"מ מתיאש, או דאינו מתיאש כי תולה יותר שנאבד לו בין יהודים והאובר אינו יודע שנאבד לו ברובע העכו"ם, ועדיין לא נתיאש מזה⁶³.

דומה לחפץ שאין חוששים שמסרו לאחר או דדומה למטבע שחוששים וה"נ בנידו"ד תליא בהנ"ל, ואולי בוואוטשער אין חוששים כ"כ שמסרו דזה אינו סחיר כ"כ.

62 כמשנ"ת כ"ז לעיל פרק י ענף ח-ט דחוששים בשטר שנפל שעדיין לא מסרו וה"נ בנידו"ד ואם הבעלים מודים שנתנו לו הוואוטשער א"כ לכא"ר עצם העובדא שהוואוטשער על שמו הוי כסימן מובהק אך כאמור לעיל י"ל דעדיין יש לחשוש שמסרו לאחר אא"כ אין אפשרות כזו והכל לפי הענין.

63 כן נראה מסברא בכל הני דינים ויש לדון בכל מקרה לגופו דלפעמים יש הוכחה שנתיאש או שנפל מעכו"ם.

60 ראה משנ"ת לעיל פרק יז סעיף לג פלוגתא הפוסקים אם מהני יאוש בחוב, ולדעת הסוברים דלא מהני יאוש משום דכאיסורא אתי לדידה, א"כ ה"ה בוואוטשער למשנ"ת שיש לו דין שטר והחותם חייב למקבל את הסכום, א"כ אין החותם זוכה בהחיות אלא שייך למקבל, ואף אם נאמר דהוי ספק ספיקא דספק אם חל חיוב כלל, וספק נוסף אם זכה החותם מכח היאוש, אבל המוצא הרי ממנפ"ש אסור לו לגבות הוואוטשער דאם לא זכה החותם הרי זה של המקבל, ואם זכה החותם הרי זה שלו, ואף אם גוף המעות אינם שלו אלא מכספי המדינה מ"מ זכות הטובת הנאה בזה הוא שלו וכנ"ל.

61 ראה משנ"ת בזה לעיל פרק י ענף ח-ט אם צ'ק

איסור גניבה בוואוטשער שביד המקבל או מיד הבעלים

כז. למשנ"ת דהוואוטשער נחשב כשטר התחייבות א"כ הגונבו מהמקבל פשוט שעובר באיסור גניבה, ואף אם נצדד דנחשב כהוראה בעלמא כיון שהוואוטשער מיועד להתחלק מכספי צדקה שכבר הופרשו, מ"מ המחזיק הראשון בהוואוטשער זכה בזכות זו לגבות סכום זה מהמוסד וא"כ זה הגנב כשגובה הוואוטשער מפסיד להמחזיק הראשון, אלא שבאופן זה נמצא שגנב ממנו רק טובת הנאה נחלקו הפוסקים ו"א דיוצאה בדיינים וחייב להחזיר, וי"א דרך מדיני שמים חייב להחזיר, וי"א דאף מדיני שמים אין חיוב להחזיר, וכמו כן אסור לגנוב וואוטשער מהבעלים שמחזיקים בו לחלקם לעניים, אף באלו הוואוטשערם שהונפקו על מעות החזרי המס שנמצא דממון זה כבר לא שייך לבעלים והשלטונות מסרום בידו לחלקם, מ"מ לא נחשב כהפקעת הלואה מעכו"ם שיהא מותר, אלא נחשב כגונב מישראל, דכיון שלבעלים אלו יש זכות טובת הנאה לחלק מעות אלו, נמצא שהגונב ממנו בלא דעתו הריהו גוזל ממנו זכות הטובת הנאה, וגרע מגניבת דעת⁶⁴.

ענף ו - דיני מכירת שטרי גורל, תלושי קניה, כרטיסיות, כרטיסים מגנטיים, וכדו'

כהשלמה לנושא השטרות הנדון בספרנו נבאר דיני מכירת שטרי גורל, תלושי חלוקה, שוברים וכרטיסי זיכוי וכדו', באיזה אופן נחשבים כשטר חוב ואם שייך בזה מכירה והעברת זכויות ופרטי דינים נוספים.

דין מכירת שטרות בשטרי גורלות, שוברי פיס בזמנינו, הגרלות קהילתיות

כח. בתקופה שלפני כמאתיים שנה היה נהוג שטרי גורלות בהנפקת המלכות שזכייתם היתה בשלבים, בכל שלב עלה הגורל על מספר אחד, ושאר המספרים המשיכו ליכנס בגורל הבא בתוספת תשלום, ואם לא שילם עד לזמן מסויים אין השטר הזה זוכה בגורל⁶⁵, ונחלקו הפוסקים בשטרי הגורל שהיו נהוגים בזמניהם אם יש בזה דין מכירת שטרות יש שכתבו דשטרי הגרלות אין בהם דין מכירה דהוי כשטר חוב על דבר שלא

גניבה, וכנ"ל זכות הטובת הנאה אף דלענין ירושה יש בזה פלוג' מ"מ ברור דנוהג בזה איסור גניבה וגזילה.

65 בשאלת יעב"ץ (ח"א סי' פה): "לפי שהלאט נחלק לג' פרקים שקורין קלאסין, ומי שלא עלה פתקו בקלאס הראשון צריך להוסיף דמים בקלאס שני ולהחליפו בחדש, וכן בשלישי, ומי שיעבור הזמן להוצאת הפתקאות בקלאסין ולא יחדש פתקו אבד זכותו ואין הפתקא שלו שוה עוד כלום", ובמהרש"ם (ח"ב סי' רל): "וכפי הנהוג שם נמשכים ה' קלאסין וגם אם שילם ד' קלאסין והקלאס החמישי לא שילם הפסיד זכותו הלאה".

64 היינו דלגבי זכות הטובת הנאה של המקבל הוואוטשער לא מיבעיא לגבי הכספים שהבעלים העביר בעצמו להמוסד שנתבאר לעיל דהוי כפקדון ונחשב כשלו, אלא אף בכספי החזרי המס הרי מ"מ זכות הטובת הנאה התחייב המוסד ליתן לו וכמשנ"ת לעיל, והמחזיק בהוואוטשער יש לו את זכות הגבייה בזה והגונב ממנו כגונב זכות ממונית, ומ"מ לגבי חיוב התשלום באופן שיש בזה רק טובת הנאה הבאנו ג' שיטות שכ"כ המחנה אפרים הל' טובת הנאה ע"ש, ומיהו זהו לגבי האיסור גניבה מזה שהחזיק בהוואוטשער אבל מהבעלים בעלי החשבון לכאו' ודאי יש בזה איסור

בא לעולם דהמלכות לא התחייבה כלום על שטר הגורל עד לאחר שעלה המספר בגורל⁶⁶, והרבה חולקים ונקטו דנחשב כשטר התחייבות מהמלכות ודינם כשאר שטר שיש בזה דיני מכירה על פי דינא דמלכותא אף אם חשיב כדבר שלא בא לעולם, וכיון שהשטר הוא למוכ"ז מכירתו במסירה בלבד⁶⁷, אך אין מועיל בזה קנין כסף אף למי שפרע⁶⁸.

ולפי"ז ה"ה בכרטיסי הגרלה בזמנינו מהני בזה קנין מסירה או משיכה⁶⁹ [וברכישה

על המדה דלבריו גם במסירה ומשיכה אינו מועיל וזה אינו כיון דעכ"פ זכה בנייני וממילא זכה אח"כ בגורל, דהא מדינא דמלכותא מי שהשטר בידו זכה בגורל⁷⁰, ומבואר מדבריהם דהקנין המועיל בדינא דמלכותא מועיל אף אם נאמר דנחשב כדבר שלא בא לעולם.

68 במהרש"ם (הנ"ל ח"ב סי' לד): "אך בגוף הקנין יש לפקפק שאין הצעטיל נקנה בכסף ועי' שו"ת בי"ש חחו"מ סי' כא באורך בזה וצידד דגם מי שפרע ליכא בזה", וכ"ה באמרי יושר הנ"ל: "אך כיון שמכר בטרם שבא הקלאס לידו צ"ע דהא הוי ליה דבר שלא בא לעולם וכו', אבל עכ"פ זה מסתבר דקנין כסף לא שייך בזה כלל, וכ"כ בערוך השולחן סי' סו דאין בזה קנין רק מסירת הצעטיל מדינא דמלכותא, ועכ"פ המוכר יכול לומר קים לי כותיהו" וכו', [וע"ש באמרי יושר שבתחילת דבריו היה נ"ל דמועיל קנין כסף ואף דהוי דבר שלא בא לעולם: "אפשר לדון בזה מצד התחייבות דמסתמא כן הוא שראובן התחייב את עצמו ליתן לו הקלאס כשיבוא לידו כנהוג בכל מכירות דבר שאינו ברשותו מטעם הנ"ל כמש"כ בשו"ת בית שלמה חו"מ סי' פה, אבל עכ"פ לא עדיף חיוב ע"י קנין כסף מקנין כסף ממש במטלטלין שאינו רק למי שפרע", אך למעשה מסיק דלא מהני בזה כלל קנין כסף רק הקנין מדינא דמלכותא כנ"ל].

69 כן נראה פשוט כהסכמת הפוסקים הנ"ל וכ"כ בבבית יהודה (פט"ו הע' מא בתו"ד): "וכבר דנו האחרונים בשאלה זו [בשטרי גורל] לענין דיני ממונות ובאמרי יושר (ח"א סי' נג) כתב דהוי כמטלטלין וצריך משיכה וחלק על הבית שלמה (חו"מ סי' כא) שכתב ששטרי הגרלה הוי כדבר שלא בא לעולם ואף כתיבה ומסירה אינו מועיל, שהרי עכ"פ זכה בנייד וממילא זוכה בהגרלה".

66 בשו"ת בית שלמה (חו"מ סי' כא) בסו"ד: "אמנם מה שאני חוכך בזה דמי יודע אם התחייבות הקאסע בזה הקוויטל הוא שמחוייבים שרי הקאסע מעכשיו לכל מי שיוציאו הנומערין שלו לאחר כמה ימים, כי שמא אינו בדרך זה רק שטכסים הקוויטל הוא שכל מי שיוציאו הקוויטל שלו הם מחוייבים ליתן לו אז כו"כ, נמצא דאינו מתחיל החיוב רק לאחר שיעלו הנומערין וכו' אינו דומה לכתובה וכו' דשם השעבוד מתחיל מעכשיו וכו', וא"כ להסכמת האחרונים דכל שאינו קנין מן התורה אינו מקבל מי שפרע, א"כ דינוד"ד נמי הכי הוי, ואם כי איני מחליט לגמרי מ"מ לענ"ד הוא כן" וכו'.

67 כ"כ במהרש"ם הנ"ל (בד"ה והנה) דדבר פשוט ששייך קנין בשטר הגורל ולא דמי למש"כ הרשב"א בשטר המלך דשא"ה שלא חייב עצמו רק אם אתחסד אבל כאן הוי חיוב גמור: "ואף דבתשו' נודע ביהודה (מה"ת חאו"ח סי' נט) מבואר דגם מי שזוכה בדבר שלא בא לעולם בדינא דמלכותא אין בידו למכרו לאחר, אבל במחכת"ה דבריו תמוהים והעיקר כדברי נתיב"מ הנ"ל ובית שלמה (חחו"מ סי' סט וסי' צא) ובצעטליך הללו קונה במסירת הצעטיל לבד מדינא דמלכותא וכו' וגם יוכל לחזור ולמכרו בקנין המועיל בדינא דמלכותא", ולעיל במהרש"ם (שם ח"ב סי' לד): "אך בגוף הקנין יש לפקפק שאין הצעטיל נקנה בכסף ועי' שו"ת בית שלמה (חו"מ סי' כא) באורך בזה וצידד דגם מי שפרע ליכא בזה, אבל אם נתן הצעטיל ביד הקונה אז קנהו ואף שפקפק שם גם בזה מ"מ נלענ"ד פשוט שקנה במסירה לבד כיון שלא נכתב שם הקונה" וכו', וכ"כ בשו"ת אמרי יושר (ח"א סי' נג): "וגם אף במכר הקלאס כשבא לידו הנה בתשו' בית שלמה חו"מ סי' כא כתב שדעתו נוטה דבלאטריע צעטיל לא שייך בו קנין כלל כל זמן שלא זכה בגורל דהוי כדבר שלא בא לעולם לגמרי יעו"ש, ואם כי בזה הפריז

איסור גניבה בוואוטשער שביד המקבל או מיד הבעלים

כז. למשנ"ת דהוואוטשער נחשב כשטר התחייבות א"כ הגונבו מהמקבל פשוט שעובר באיסור גניבה, ואף אם נצדד דנחשב כהוראה בעלמא כיון שהוואוטשער מיועד להתחלק מכספי צדקה שכבר הופרשו, מ"מ המחזיק הראשון בהוואוטשער זכה בזכות זו לגבות סכום זה מהמוסד וא"כ זה הגנב כשגובה הוואוטשער מפסיד להמחזיק הראשון, אלא שבאופן זה נמצא שגנב ממנו רק טובת הנאה נחלקו הפוסקים י"א דיוצאה בדיינים וחייב להחזיר, וי"א דרק מדיני שמים חייב להחזיר, וי"א דאף מדיני שמים אין חיוב להחזיר, וכמו כן אסור לגנוב וואוטשער מהבעלים שמחזיקים בו לחלקם לעניים, אף באלו הוואוטשערם שהונפקו על מעות החזרי המס שנמצא דמזון זה כבר לא שייך לבעלים והשלטונות מסרום בידו לחלקם, מ"מ לא נחשב כהפקעת הלוואה מעכו"ם שיהא מותר, אלא נחשב כגונב מישראל, דכיון שלבעלים אלו יש זכות טובת הנאה לחלק מעות אלו, נמצא שהגונב ממנו בלא דעתו הריהו גוזל ממנו זכות הטובת הנאה, וגרע מגניבת דעת⁶⁴.

ענף ו - דיני מכירת שטרי גורל, תלושי קניה, כרטיסיות, כרטיסים מגנטיים, וכדו'

כהשלמה לנושא השטרות הנדון בספרנו נבאר דיני מכירת שטרי גורל, תלושי חלוקה, שוברים וכרטיסי זיכוי וכדו', באיזה אופן נחשבים כשטר חוב ואם שייך בזה מכירה והעברת זכויות ופרטי דינים נוספים.

דין מכירת שטרות בשטרי גורלות, שוברי פיס בזמנינו, הגרלות קהילתיות

כח. בתקופה שלפני כמאתיים שנה היה נהוג שטרי גורלות בהנפקת המלכות שזכייתם היתה בשלבים, בכל שלב עלה הגורל על מספר אחד, ושאר המספרים המשיכו ליכנס בגורל הבא בתוספת תשלום, ואם לא שילם עד לזמן מסויים אין השטר הזה זוכה בגורל⁶⁵, ונחלקו הפוסקים בשטרי הגורל שהיו נהוגים בזמניהם אם יש בזה דין מכירת שטרות יש שכתבו דשטרי הגרלות אין בהם דין מכירה דהוי כשטר חוב על דבר שלא

64 היינו דלגבי זכות הטובת הנאה של המקבל הוואוטשער לא מיבעיא לגבי הכספים שהבעלים העביר בעצמו להמוסד שנתבאר לעיל דהוי כפקדון ונחשב כשלו, אלא אף בכספי החזרי המס הרי מ"מ זכות הטובת הנאה התחייב המוסד ליתן לו וכמשנ"ת לעיל, והמחזיק בהוואוטשער יש לו את זכות הגבייה בזה והגונב ממנו כגונב זכות ממונית, ומ"מ לגבי חיוב התשלום באופן שיש בזה רק טובת הנאה הבאנו ג' שיטות שכ"כ המחנה אפרים הל' טובת הנאה עי"ש, ומיהו זהו לגבי האיסור גניבה מזה שהחזיק בהוואוטשער אבל מהבעלים בעלי החשבון לכאו' ודאי יש בזה איסור

גניבה, וכנ"ל דזכות הטובת הנאה אף דלענין ירושה יש בזה פלוג' מ"מ ברור דנהוג בזה איסור גניבה וגזילה.
65 בשאלת יעב"ץ (ח"א סי' פה): "לפי שהלאט נחלק לג' פרקים שקורין קלאסין, ומי שלא עלה פתקו בקלאס הראשון צריך להוסיף דמים בקלאס שני ולהחליפו בחדש, וכן בשלישי, ומי שיעבור הזמן להוצאת הפתקאות בקלאסין ולא יחדש פתקו אבד זכותו ואין הפתקא שלו שוה עוד כלום", ובמהרש"ם (ח"ב סי' רל): "וכפי הנהוג שם נמשכים ה' קלאסין וגם אם שילם ד' קלאסין והקלאס החמישי לא שילם הפסיד זכותו הלאה".

בא לעולם דהמלכות לא התחייבה כלום על שטר הגורל עד לאחר שעלה המספר בגורל⁶⁶, והרבה חולקים ונקטו דנחשב כשטר התחייבות מהמלכות ודינם כשאר שטר שיש בוזה דיני מכירה על פי דינא דמלכותא אף אם חשיב כדבר שלא בא לעולם, וכיון שהשטר הוא למוכ"ז מכירתו במסירה בלבד⁶⁷, אך אין מועיל בוזה קנין כסף אף למי שפרע⁶⁸.

ולפי"ז ה"ה בכרטיסי הגרלה בזמנינו מהני בוזה קנין מסירה או משיכה⁶⁹ [וברכישה

על המדה דלבריו גם במסירה ומשיכה אינו מועיל וזה אינו כיון דעכ"פ זכה בנייר וממילא זכה אח"כ בגורל, דהא מדינא דמלכותא מי שהשטר בידו זכה בגורל⁷⁰, ומבואר מדבריהם דהקנין המועיל בדינא דמלכותא מועיל אף אם נאמר דנחשב כדבר שלא בא לעולם.

68 במהרש"ם (הנ"ל ח"ב סי' לד): "אך בגוף הקנין יש לפקפק שאין הצעטיל נקנה בכסף ועי' שו"ת בי"ש חחו"מ סי' כא באורך בוזה וצייד דגם מי שפרע ליכא בוזה", וכ"ה באמרי יושר הנ"ל: "אך כיון שמכר בטרם שבא הקלאס לידו צ"ע דהא הוי ליה דבר שלא בא לעולם וכו', אבל עכ"פ זה מסתבר דקנין כסף לא שייך בוזה כלל, וכ"כ בערוך השולחן סי' סו דאין בוזה קנין רק מסירת הצעטיל מדינא דמלכותא, ועכ"פ המוכר יכול לומר קים לי כותיהו" וכו', [וע"ש באמרי יושר שבתחילת דבריו היה נ"ל דמועיל קנין כסף ואף דהוי דבר שלא בא לעולם: "אפשר לדון בוזה מצד התחייבות דמסתמא כן הוא שראובן התחייב את עצמו ליתן לו הקלאס כשיבוא לידו כנהוג בכל מכירות דבר שאינו ברשותו מטעם הנ"ל כמש"כ בשו"ת בית שלמה חו"מ סי' פה, אבל עכ"פ לא עדיף חיוב ע"י קנין כסף מקנין כסף ממש במטלטלין שאינו רק למי שפרע", אך למעשה מסיק דלא מהני בוזה כלל קנין כסף רק הקנין מדינא דמלכותא כנ"ל].

69 כן נראה פשוט כהסכמת הפוסקים הנ"ל וכ"כ בבבית יהודה (פט"ו הע' מא בתו"ד): "וכבר דנו האחרונים בשאלה זו [בשטרי גורל] לענין דיני ממונות ובאמרי יושר (ח"א סי' נג) כתב דהוי כמטלטלין וצריך משיכה וחלק על הבית שלמה (חו"מ סי' כא) שכתב ששטרי הגרלה הוי כדבר שלא בא לעולם ואף כתיבה ומסירה אינו מועיל, שהרי עכ"פ זכה בנייר וממילא זוכה בהגרלה".

66 בשו"ת בית שלמה (חו"מ סי' כא) בסו"ד: "אמנם מה שאני חוכך בוזה דמי יודע אם התחייבות הקאסע בזה הקוויטל הוא שמחוייבים שרי הקאסע מעכשיו לכל מי שיוציאו הנומערין שלו לאחר כמה ימים, כי שמא אינו בדרך זה רק שטכסים הקוויטל הוא שכל מי שיוציאו הקוויטל שלו הם מחוייבים ליתן לו אז כו"כ, נמצא דאינו מתחיל החיוב רק לאחר שיעלו הנומערין וכו' אינו דומה לכתובה וכו' דשם השעבוד מתחיל מעכשיו וכו', וא"כ להסכמת האחרונים דכל שאינו קנין מן התורה אינו מקבל מי שפרע, א"כ דנידו"ד נמי הכי הוי, ואם כי איני מחליט לגמרי מ"מ לענ"ד הוא כן" וכו'.

67 כ"כ במהרש"ם הנ"ל (בד"ה והנה) דדבר פשוט ששייך קנין בשטר הגורל ולא דמי למש"כ הרשב"א בשטר המלך דשא"ה שלא חייב עצמו רק אם אתחסד אבל כאן הוי חיוב גמור: "ואף דבתשו' נודע ביהודה (מה"ת חאו"ח סי' נט) מבואר דגם מי שזוכה בדבר שלא בא לעולם בדינא דמלכותא אין בידו למכרו לאחר, אבל במכח"ה דבריו תמוהים והעיקר כדברי נתי"מ הנ"ל ובית שלמה (חחו"מ סי' סט וסי' צא) ובצעטליך הללו קונה במסירת הצעטיל לבד מדינא דמלכותא וכו' וגם יוכל לחזור ולמכרו בקנין המועיל בדינא דמלכותא", ולעיל במהרש"ם (שם ח"ב סי' לד): "אך בגוף הקנין יש לפקפק שאין הצעטיל נקנה בכסף ועי' שו"ת בית שלמה (חו"מ סי' כא) באורך בוזה וצייד דגם מי שפרע ליכא בוזה, אבל אם נתן הצעטיל ביד הקונה אז קנה ואף שפקפק שם גם בוזה מ"מ נלענ"ד פשוט שקנה במסירה לבד כיון שלא נכתב שם הקונה" וכו', וכ"כ בשו"ת אמרי יושר (ח"א סי' נג): "וגם אף במכר הקלאס כשבא לידו הנה בתשו' בית שלמה חו"מ סי' כא כתב שדעתו נוטה דבלאטריע צעטיל לא שייך בו קנין כלל כל זמן שלא זכה בגורל דהוי כדבר שלא בא לעולם לגמרי יעו"ש, ואם כי בוזה הפרזו

דרך המלפון י"ל דמועיל מדין סיטומתא], ולא נחשב כשטר שיש בו אסמכתא לעכב חלות הקנין בזה וראה בהערה⁷⁰, ובדין קנינים נוספים בזה ראה בהערה⁷¹.

ובהגדרות הנערכות בקהילות על זכויות שונות עם קריטריונים ברורים ושינה המוכר ומכר שלא לפי הקריטריונים אם חל המכר על עצם הזכות כניסה להגדרה ראה בהערה⁷².

70 בשו"ת בית שלמה (הנ"ל סי' כא בתו"ד): "דמצד אסמכתא נראה דשטר גמור הוא, דאף דמבואר בבעה"ת הובא בב"י ובסמ"ע סי' סו סק"ח דאם השטר פסול בדינינו אף שהגויים גובים בו הוי רק כמלוה על פה ואינו נקנה בכתובה ומסירה, מ"מ שאני בנידו"ד דאין הריעותא מצד השטר שלא נכתב כהוגן, רק מצד שבד"ת הוי אסמכתא, וכיון דמצד דינא דמלכותא לא הוי אסמכתא שפיר קונה בכתובה ומסירה, ועוד נראה דדוקא בשטר שהלוה ישראל הוא דכתב בעה"ת כן אבל באם הלוה נכרי דהדין דאומרים לו כך דינכם ודאי נקנה בכתובה ומסירה, בפרט שהוא נוגע למלך עצמו ודאי דבכה"ג דדמ"ד לכו"ע, ועוד דלענין אסמכתא כל שמועיל מצד דינא דמלכותא מועיל אף בדינו דאמר' ודאי גמר והקנה כמש"כ המג"א (סי' תמח סק"ד) עש"ה, ועוד דדעת הראב"ד דבגוי לא שייך אסמכתא כלל ועי' במג"א סי' תמח סק"ב, ועוד דדעת רוב הפוסקים דאין זה אסמכתא כלל כמש"כ הרמ"א סי' רז סעיף יג", ולפי"ד ה"ה בשטרי הגרלה הנקנים בא"י אף דחלק מהטעמים לא שייך בזה דמיירי בבעלות ישראל, מ"מ כיון שמפעל הפיס הוא מוסד ממשלתי א"כ לגבי חיוב מפעל הפיס עצמו ודאי דנין כפי דיניהם לחיובם, וא"כ שוב אי"ז אסמכתא אף במכירה שבין אחד לחבירו, ועוד דהא נקטינן כהרמ"א דאי"ז אסמכתא כלל וכנ"ל, נאך יל"ע אם אחד מעדות המערב שנוהגים כהרמ"א ימכור לאחד מעדות המזרח שנוהג כהשו"ע דהוי אסמכתא, לכאור' יוכל לומר שלא חל המכר, אם לא מהטעם הנ"ל דנהגין כלפי מפעל הפיס כפי דיניהם שאין בזה אסמכתא וצ"ע. וראה עוד ביב"א (ח"ז חו"מ סי' ב אות ד) שכתב דכשיש נידון בין אחד מעדות המזרח לאחד מעדות המערב יכול הספדרי לומר קים לי כהרמ"א כדי לחייב את שכנגדו שע"ז לא קיבלו עליהם דעת מרן שיוציא האשכנזי ממנו ע"ש בשם אורח משפט ושמחת יו"ט].

71 הנה לכאור' כיון שזהו שטר למוכ"ז כבר נתבאר לעיל פרק ד דבשטר למוכ"ז לדעת ר"פ מועיל

אף קנין חליפין ואגב, ואולי י"ל דכיון שזהו שטר על דבר שלא בא לעולם גרע, ויל"ע דבזמנינו נראה דחשיב כשטר התחייבות גמורה שהגורל מוקצב על סכום מעות שכבר נכנס לקופת מפעל הפיס בהגדרות קודמות, [משא"כ בזמניהם נראה שהגורל היה תלוי ועומד לפי סכום המעות שנכנס בידם עד סמוך לשעת הגורל וצ"ע], ואם כנים דברינו א"כ שטר גורל בזמנינו נחשב כשטר התחייבות גמורה, וא"כ י"ל דמועיל אף קנין כסף בזה וכן קנין חליפין ואגב קרקע, ואף שלמעשה בדינא דמלכותא מי שמחזיק הנייר הוא הזוכה, נידוע בעובדא שאחד נאבד לו הכרטיס הגרלה אלא שידע מספרו והמספר זכה בגורל ולא קיבל כלום, ומאידך מי שמציג הנייר של הגורל אף כשכא אליו בגניבה מ"מ הוא יקבל הגורל אם אין אפשרות להוכיח שגנבן מ"מ בזה נדון כפי דינינו [ראה להלן הע' 75 מדברי הבית שלמה בזה] דכיון שזכה על פי דין בהנייר נחשב המחזיק רק כשומר עבירו והוי כאילו השטר בידו, אך למעשה י"ל דאף שמוקצב הסכום אבל כל זמן שלא עלה המספר עדיין אין חייבים כלום לשום אדם וכמש"כ הבית שלמה וצ"ע בזה.

72 עובדא הוי בהגדרה שנערכה בקבוצה מסויימת של עובדי ה', ונאמני הציבור קבעו שהזכות ליכנס בהגדרה תמורת תשלום סכום מסויים, הוא אך ורק לחברי הקבוצה עצמם שהם עובדי ה' בתנאים מיוחדים, ולא לשאר מתפללי ביהכנ"ס, הגבאי שמכר את הכרטיסים חשב שיחסר מימון על הכרטיסים ולכן קיבל כסף גם מכמה מתפללים ליכנס בזכות ההגדרה, כשנודע לחברי הקבוצה ממעשה הגבאי ביקשו לבטל את את העסק עם שאר המתפללים, אולם הם סירבו וטענו שכיון שכבר שילמו מכספם ע"ז הרי זכו בזכות ההגדרה בקנין כסף ושוכן אין להם הזכות לבטל.

ונראה דיש לדון למש"כ דלר"פ קנין כסף לא מועיל בכרטיס הגרלה, וי"א דאף אין בזה מי שפרע דהוי קנין בדבר שלא בא לעולם, אמנם לכאור' מה

שלח לקנות שטר גורל ודין מי שקנה מחבירו שותפות בשטר גורל

כט. הפוסקים דנו באופנים שונים של קנין בשטרי גורל כגון ראובן שלח את שמעון לקנות לו שטר גורל, ואמר לו לקנות בממון שלו והוא ישלם לו אח"כ, ושמעון עשה כן, ועדיין לא שילם ראובן לשמעון וכבר זכה שטר זה בהגורל, ו"א דראובן זכה בזה כיון ששמעון קנה בשליחותו⁷³, ויש שחילקו דלאו בכל גווני זכה המשלח כשהשליח קנה ממעותיו⁷⁴, אמנם אף להסוברים שזכה זה דוקא כשמתחילה קנה בשליחותו, אבל אם שמעון קנה השטר גורל מתחילה לעצמו וראובן נתן לו אח"כ מעות לקנות השטר ממנו לא מהני קניינו בכסף וכמשנ"ת לעיל סעיף כח⁷⁵,

שלא קנה ראובן במשיכת שמעון ע"ש, ומבואר דלא כהר"ח הנ"ל דהוי שלוחו זכה בעבורו, גם בשו"ת בית שלמה (הנ"ל סי' כא) כתב בתחילה דבריו לרד"ק דלא זכה המשלח: "דאף שהעמיד ראובן בשליחות שמעון כמבואר בסי' קפג-קפז מ"מ כיון שהמזכה הוא נכרי לא מהני" וכו', אך למעשה מסיק: "אמנם נראה כיון דהזכות בא לו ע"י המעות שנתן בכה"ג ודאי זכה שמעון במחצה דאין צריך בזה שליחות דמעותיו זכין לו", ובדבריו משמע דדוקא כשכבר נתן לו מעות לקנות בעבורו, [אמנם י"ל דמהבי"ש אינו מוכח שחולק על הדברי חיים הנ"ל, די"ל דה"ה כששלחו להוציא על פיו ושהוא ישלם לו המעות נחשב שהשליח קנה במעותיו כיון שעל פי דין יכול השליח לחבצו שישלם לו המעות שהוציא על פיו, וכוונת הבית שלמה רק לחלק דבאופן שקנה הגורל לעצמו ואח"כ נתן לו כסף לקנות הזכות דלא מהני וכדלהלן בסמוך].

75 כנ"ל בהע" 68 מדברי הפוסקים בזה, וכ"כ בבית שלמה הנ"ל בעובדא שראובן קנה הלאטריע בסך עשרה צאל ואח"כ נתן לו שמעון סך חמשה צאל שיהיה בשותפות זכה השטר בגורל וראובן אינו רוצה ליתן לשמעון חלקו, וכתב ע"ז: "אמנם בנידו"ד שנשתתף עמו אחר שהעמיד ראובן ממעות שלו הנה מש"כ כ"ת בסו"ד לזכות שמעון מחמת דינא דמלכותא, הנה אף אם היה ברור שבנימוסיהם זכה שמעון המחצה מחמת חצי המעות שהחזיר שמעון לראובן, עפ"ז כיון שהקאסע מלאטריע אינה משלמת רק להמוציא הקויטל, א"כ אף שאם יתבע שמעון המחצה זכה בנימוסיהם מ"מ מה בזה לדד"מ בדין שבין ישראל לחבירו דאולינן בתר דין תורה", וע"ש שהוסיף דמש"כ השואל דכאן קנו המעות מד"ת

דהוי דבשלב"ל זהו לענין הזכות העתידית שע"ז עורכים ההגרלה, אבל עצם זכות הכניסה בהגרלה לכאור זה לא הוי כדשלב"ל ובזה זכה בגוף הכסף והיינו שרכש התחייבות להכניס את שמו בהגרלה, ולפי"ז י"ל דע"ז אין זכות חזרה וכיון ששילם כסף זכה בהתחייבות להכניסו בהגרלה, אולם כיון דקיי"ל שבכל כה"ג יכול להחזיר הן או דמיהן א"כ יכול לומר להרוכש שמחזיר לו הזכות ע"י החזרת הכסף, והרי זה לא שוה רק כפי הסכום שקיבל ממנו ולא יותר, ונמצא שיכול לבטל המקח.

בנוסף לכך בעובדא דידן י"ל שכיון שהגבאי שינה מדעת משלחו שקבעו לא למכור זכות הגרלה לאלו, א"כ י"ל דלא חל כלל המכר, אך בלא"ה יכול לבטל מהטעם האמור.

73 כ"כ בשו"ת דברי חיים (חו"מ סי' כא): "אודות הלאטריע צעטיל שהעמיד אחד ולא נתן המעות כי אמר להנער העוסק בזה שילונו ויחזיר לו, ויצאו הנומערין ועדיין לא שילם לו, הנה דבר פשוט בסי' קפג בחו"מ דהאומר זבין לי וזבין לו אפילו בדמיו מסתמא זכה המשלח ואינו נאמן לומר שחזר מקודם" וכו'.

74 בשו"ת תשורת שי (ח"ב סי' סא) דן בראובן שאמר לשמעון שיקנה לו שטר גורל בעשר זהובים, ויהיה שותף איתו שאם ירויח יתן לו החצי ולבסוף השטר הרויח רק עשר זהובים, ודן אם זה בכלל הלשון שהותנה אם ירויח היינו יותר מהעשר, ויד המוציא עה"ת ואינו יכול לחייב את ראובן ליתן לו חצי ממה שעלה בגורל, אך הוסיף עוד די"ל שאף אם נאמר דזהו בכלל התנאי, מ"מ לא זכה שמעון בזה שקנה ראובן, דקניית שטר גורל אין זה כשליחות בטירחא שמשלמים עליה שכר ונמצא

ואם השליח קנה גם לעצמו ועדיין לא החליט איזה לעצמו ואיזה למשלחו ראה בהערה פרטי דינים בזה.⁷⁶

מכר שטר גורל לאחר ההגרלה ונתברר ששטר זה הגריל

5. מי שמכר שטר הגורל לאחר שכבר עלה בגורל ועדיין לא ידע ששטרו זכה בהגורל ואח"כ נתברר שזכה, י"א דבאופן שהיה יכול לברר קודם אם שטר זה הגריל ולא בירר, אין זה מקח טעות, ואם מכר בקנין המועיל אינו יכול לחזור בו.⁷⁷ ויש שהוסיפו דאף כשהקונה ידע שהשטר זכה בגורל ולא סיפר למוכר וקנה ממנו השטר חל המכר וזכה הקונה בהשטר.⁷⁸ ויש חולקים דלא מיבעיא כשהקונה ידע והמוכר לא ידע דנמצא שרימיהו אלא אף כששניהם לא ידעו אין זה מכירה גמורה דעל דעת כן לא מכר והוי כאסמכתא.⁷⁹

לענ"ד בנידו"ד כיון שהמוכר ידע שכבר עבר יום הוצאת הנומערין הרי אדעתא דהכי מכר שיהיה הריוח וההפסד לקונה, ואם היה אפשר לברר קודם מכירתו פשיטא דאיהו דאפסיד אנפשיה" וכו'.

78 כ"ה בשו"ת ראשי בשמים (סי' נט) בעובדא שראובן ידע ע"י הטעלעגראף שמספרו של שמעון זכה בגורל, וסיבב עליו שיקנה לו השטר גורל ומכר לו, ואח"כ נודע לשמעון ששטרו זכה בגורל וביקש לבטל המכר, ובתחילה צידד שם דהוי מקח טעות, דכיון שהקונה ידע והמוכר לא ידע ואם היה יודע שקונה ממנו רק בגלל שיוודע שזכה לא היה מוכר לו, אך למעשה מסיק דמהני המכר גם כששניהם לא יודעים דאידי דבעי לקנות המחיר של הלאס גמר ומקנה עי"ש, והו"ד בשו"ת אבני שהם (סי' קכח) ומשמע שהוא מסכים לדבריו וע"ע בסמוך.

79 בשו"ת אבני שהם (סי' חו"מ סי' קט בהגה') הביא דברי המהרש"ם הנ"ל בהע' 77 וחולק עליו דודאי על דעת כן לא מכר לו: "דמי שיש לו הנומער שעלה בגורל עם ריוח הנה מונח מעותיו מוכן ומזומן לכל מי שיבוא עם הנומער ישיג הכסף, ולא שייך כ"כ דרך משא ומתן בזה אלא יכול להיות שנותן מעט למי שהוא יגבה המעות" וכו', וע"ש דמסיק דכיון שהיה קנין על זכות דלשעבר שכבר נערך הגורל, הוי לכו"ע כאסמכתא דעל דעת כן לא מכר לו, וראה בפתחי חשן (גניבה ואונאה פ"ב הע' ז) שהשיג ג"כ על המהרש"ם: "ולענ"ד לא דמי [מה] שציין מהרש"ם לדין קונה על הספק] שלא אמרו קונה

כיון שאין כאן החשש שנשרפו חטיף בעלייה כיון שהיה בזה שותפות לראובן ליתא, דלא פלוג רבנן וביטלו קנין כסף בכל גווני, ובסו"ד מסיק דבלא"ה לא מהני בזה קנין כסף כיון שזה דבר שלא בא לעולם, וכ"כ לעיל דלענין קנין כסף הסכימו המהרש"ם והאמרי יושר והערוך השולחן לסברתו. 76 בפתחי חשן (פקדון ושאלה פ"ב הע' סג בסו"ד) הביא דברי הדברי חיים הנ"ל וכתב דלכו"ע הדין כן שזכה המשלח, אלא שהוסיף לדרון באופנים נוספים: "ונראה שאם קונה השליח גם לעצמו, לכתחילה יברר בשעת המקח איזו תעודה קונה לעצמו ואיזה לחבירו, ובמחשבה לחד נראה דסגי, ואם לא בירר בשעת המקח אלא קנה שתי תעודות סתם ואחת מהן זכתה בגורל נראה שזכה לעצמו מספק, ואפשר שאף אם נתכיון לאחר המקח שתעודה זו יהיה למשלח, לא זכה במחשבה לחד עד שימסרנו לו או שיוכח לו ע"י אחר, אמנם אם קנה בזקיפה במלוא ואח"כ נתן לו המשלח המעות שהוציא, ובידו בשעת נתינת המעות איזו תעודה שייכת לו ולא מסר לו ביד, יש להסתפק, ומסברא נראה שיש כאן קנין מעות, ואפשר שגם מדין ברירה יש לומר שזוכה עתה וצ"ע", [ויל"ע במש"כ דיש כאן קנין מעות דלעיל בסמוך הבאנו דל"מ קנין מעות].

77 מהרש"ם (ח"ב סי' לר): "הנה אי נימא שיש להם דין שטרות שאין להם דין אונאה ואפילו ביותר מפלגא הוי ספיא דדינא והמוחזק יכול לומר קים לי, אך די"ל דהוי מקח טעות כהא דכתובות (צז, א) וכו' דאיגלאי מילתא דארבא בעיקולי וכו', אך

דין חיוב שמירה ופשיעה בשטר גורל

לא. נראה פשוט דשטרות אלו אין גופן ממון ואין בזה חיובי שבועה ושמירה, ומ"מ יש אופנים שחייב לשלם כגון בעוכרא שראובן ביקש משמעון שהוא היה הסוכן שלו בקניית שטרי הגרלה, שיוסיף התשלום שצריך לשלם להגורל כדי שיוכל לזכות בשטרות אלו בהגרלות הבאות, וחבירו לא שילם התוספת מעות ובגין כך הפסיד שאלו השטרות לא השתתפו בהגורל כיון שלא שילם ע"ז, יש מי שכתב דככה"ג חייב לשלם דגרע מפשיעה בשטרות⁸⁰, ואף כששטרות אלו לא עלו בגורל משלם לו כפי שוויותם לימכר קודם שגערך הגורל⁸¹, וראה בהערה דדין זה אינו מוסכם לכו"ע⁸².

נמי הוי, אפ"ה חשיב מזיק בידים", ובהמשך דבריו הוכיח דהעיקר לדינא כדעת המב"ם דפשיעה בשטרות חייב ומסיק (בד"ה מכל): "ואין צריך לומר בנידון דידן בשליח ושומר בשכר דכי פשע מפיק מיניה כששורא לצלמא, וכש"כ בהני שטרות דעדיפי משאר שטרות שאינן שוין לימכר לכל אדם, משא"כ באלו הפתקאות שדמיהן קצובים ויש להם שער בשוק וחרופא זבינא, הוי ליה כמזיק בידים וגרע מנגנב או אבד בפשיעה, דכה"ג אפילו החולקים על הר"מ יודו בזה דפרשע גמור הוי".

81 בשאלת יעבץ שם: "ואף ע"פ שידענו שהפתקאות הללו שהיו ראויין לזה יצאו ובאו בלא כלום, אעפ"כ צריך לשלם דמיהן כמו שהיו שוין לימכר בשוק יכול לכל לטעון אנא למזבן בעינן להו, ואפילו תימא דהוא גברא דלא עביד אלא לזבוני לנפשיה, מצי אמר ליתא דהאי גברא ומזולו גרם ואלמלי היו שלו שמא היו עולים בשכר", וע"ש שדן אם יכול לשלם לו בפתקאות אחרות או שיכול לומר שרוצה דוקא אלו הפתקאות. 82 הנה דברי השאילת יעבץ מחודשים דחייב לשלם אף בשטרי גורל שלמעשה לא עלו בגורל משום שאם היו שלו יתכן שהיו עולים בגורל, והרי זה ספק הפסד ומאן מפס לן וראה בשו"ת אור שמח (עמ' צה) מש"כ בזה, ובגו"ד שחידש דשומר חייב אף בגרמת היזק ראה משנ"ת לעיל פרק יז הע' 39 שהבאנו כן גם מהחת"ס שחידש דשומר חייב אף בגרמות ואף כשגרם שאחרים יזיקו לו, והבאנו בהע' 40 דהרבה חולקים ביסוד זה וא"כ דין זה הוי ספיקא דדינא, ובנידון דמיירי בשליח שפועל עבורו בשכר י"ל דאף להחולקים שם מודו דכאן חייב, אמנם מאידך יתכן דגרע מהא דהחת"ס כיון שלבסוף הרי לא עלו בגורל וכנ"ל וצ"ע.

על הספק אלא כשיש ספק במציאות אם ירויה או לא, אבל לאחר שהוברר הספק ואינו אלא חסרון ידיעה לא מיקרי קונה על הספק וכו' ועוד נראה שכל מכירת תעודת הגרלה הוא כקונה על הספק וזהו מחירו והיינו דוקא קודם ההגרלה שיש סיכוי לזכות בהגרלה, אבל לאחר ההגרלה אינו אלא כמשחק בקוביא וכו', [אמנם צ"ע בדעת האבני שהם דכאן חולק על המהרש"ם ומסיק דהוי מקח טעות ואילו להלן כפי"ק קצח הביא תשו' הראשי בשמים הנ"ל בהע' הקודמת ומציין שם גם לתשו' מהרש"ם זו דאי"ז מקח טעות והסכים לזה וצ"ע ליישב הסתירה בדבריו, וע"ש מש"כ דלדברי המהרש"ם אם הנייר לא זכה והלוקח היה יכול לברר קודם מ"מ המקח קיים וחייב לשלם וצ"ע ע"ש].

80 בשאילת יעבץ (ח"א סי' פה) נשאל על אחד ששלח הלאטערי צעטיל לקימסאנט שלו באמשטרדם שיחליפם מחדש והקימסאנט שכתב או הזיד והעביר את המועד ולא החליפם בחדשים ועל ידי כך נפסדו כל הפתקאות ששלח לידו, וכתב ע"ז השאילת יעבץ "לכאורה שטור דאינו אלא גרמא בנזקין דהא לא קעביד מעשה בידים וכו' ואפילו פשע מיפטר, איברא כמין ימא לטיגני הדרנא בי ופשיטא לי דחייב לשלומי דמי שטרי מעליא, דודאי שאני שאר מזיק דלא קיבל שמירת הנזק עליו, משו"ה פטרינן ליה בגרמא ואפילו משום קנסא לא מחייבין ליה במידי דלא שכיח, משא"כ שומר שהזיק ודאי חייב אפילו בגרמא בעלמא בין שוגג בין מזיד כיון שקיבל עליו השמירה נתחייב דבר תורה וכו' ותדע שאפילו שומר חינום כהאי גווי חייב דהא קיי"ל שומר חינום שהיה לו לקדם ברועים ובמקלות בחינם ולא קידם חייב והא כה"ג אפילו גרמא לא הוי דלא מידי עבד וקצת אנוס

מכירת תלושי חלוקה שהם למוכ"ז או על שם המקבל

ב. תלושי חלוקת מוצרים שמקבלים ממוסדות התמיכה והסעד, כשהם למוכ"ז לכאור' היה ניתן להעבירם מיד ליד במסירה בלבד וגם בשאר קנינים כשאר שטר למוכ"ז, אמנם למשנ"ת לעיל סעיף כח דבאופן שעדיין לא חל החיוב לא חשיב שטר לענין מכירת שטרות, א"כ בתלושי החלוקה יש לצדד דלעולם לא נחשב כשטר, דלא חל שום התחייבות לא על גבאי הקופה ולא על הקופה עצמה [דגרע מצ'ק שעל הקופה דהוי כשטר התחייבות מהקופה משא"כ בתלוש חלוקה לא הוי שטר התחייבות כלל], ואם יארע איזו סיבה שלא יוכל לחלק המצרכים לא יוכלו לתובעו בבי"ד, וא"כ י"ל דאין בזה דין מכירת שטרות, ואם ירצה לבטל המכר רשאי⁸³, ואם נכתבו למוטב מסויים אף אם נאמר דנחשב כשטר מ"מ בתלושי החלוקה על פי רוב מיועדים אך ורק לשם המקבל הרשום על התלוש, ולפעמים אף נכתב מפורש שאין בזה זכות העברה, ונמצא שאם המקבל ימכרנו לאחר לא זכה הקונה בזיכוי זה, וכשנוטל החלוקה יש בזה איסור גזל, ואף כשלא נכתב בפירוש הגבלה זו נראה דיש בזה חשש גזל, ונמצא דאף כשמקבל ממנו התלוש ברצונו אסור לו לגבותו דזהו תלוש אישי⁸⁴.

שוברים ותלושי זיכויים כספיים שהם למוכ"ז או על שם מוטב

ג. שוברים ותוי קנייה שניתנים בעסקאות שונות ששולם עליהם תשלום ונשאר זיכוי, דינם כשטרות בעלמא, וכשהם למוכ"ז ניתן גם להעבירם מיד ליד במסירה בלבד וגם בשאר קנינים, ואם נכתב שם בעל הזיכוי נראה דשייך למוכרו כשאר שטר בכתיבה

לא מהני דמ"מ לא חשיב שטר התחייבות רק שטר ראייה על חלות נדר בזכות הטובת הנאה. 84 דבאופן שנתפרש רק למקבל זה ודאי דיש בזה משום גזל, דאף אם נאמר דהמצרכים והמעות המחולקים הם מכספי צדקה ואינם שייכים להגבאי, מ"מ זכות הטובת הנאה ודאי יש להגבאי, וכיון שמקפיד לא ליתן לאחר ללא רשותו א"כ הוי כגזל הטובת הנאה ממנו ויש איסור גזל בטובת הנאה, ואמנם אם עבר וכבר גבה המצרכים לכאור' אין מוציאין ממנו כיון ד"א דטובת הנאה אינה יוצאה בדיינים, אבל איסור גזל יש בזה לכו"ע, ואף כשלא נתפרש להדיא הגבלה זו מ"מ נראה דעל פי רוב יש בזה הקפדה, ועכ"פ נמצא שנותן זכות הטובת הנאה של הגבאי ללא רשותו, דהא בעצם קבלת התלוש לא זכה המקבל בטובת ההנאה דלא מהני בזה רק קנין חצר ואף קנין אגב וחליפין י"א דלא מהני בזה, וא"כ נמצא דכשמעביר התלוש לאחר הרי כשהוא גובה המצרכים הוא גוזל את הטובת הנאה של הגבאי ללא רשותו.

83 כן נראה לכאור' דהרי תלוש החלוקה אינו כצ'ק שיש לו דין שטר מדינא דמלכותא או מנהג, אלא זהו נייר בעלמא שיש בו הוראה לחנות או לממונה הקופה ליתן לפלוני מצרכים לצרכי החג, ואין כאן שום חלות חיוב וגם לא נכתב שום לשון חיוב על התלוש, ופשטו שאם יארע סיבה שהקופה לא תוכל לעמוד בהתחייבותיה לא נוכל לחייבם בד"ת, וא"כ לכאור' אין בזה שום דין מכירת שטרות, ואמנם כל זמן שמוכר התלוש חלוקה לא חזר בו מהמכירה יכול המחזיק בהתלוש לגבותו, אבל אם המוכר יחזור בו יכול לבטל המקח, והיה מקום לדון דאם הקופה כבר קיבלה את המעות או המצרכים לחלקם לנצרכים ונמצא שיש להגבאי בזה זכות טובת הנאה למי לחלקם, וא"כ כשנתן התלוש למקבל הוי כנותן לו זכות הטובת הנאה ואף דלא הוי קנין מ"מ הוי כגורד לו ליתן לו הזכות טובת הנאה ונתבאר לעיל הע' 31 דחל התחייבות של נדר על טובת הנאה, אמנם לגבי דין מכירת השטר לכאור'

ומסירה, דבסתמא אין כוונת הבעלים להגבילו למקבל בלבד ושייך למכור הזיכוי לאחר שיוגבנו במקומו⁸⁵.

כרטיסיות ניקובים הם כשטר למוכ"ז ושייך למוכרו לאחר

ד. כרטיסיות הנייר שיש בהם זכות נסיעה בתחבורה הציבורית [או בשאר שירותים הניתנים לציבור כגון כרטיס לזכויות צילום מסמכים, פיתוח תמונות וכדו'] שבכל שימוש נעשה ניקוב או מחיקה, דינם ג"כ כשטר על חברת הנסיעות או חנות הצילום, שכן ברכישת כרטיס הרי זה כקונה רשות שימוש באוטובוסים של החברה או במכשירי הצילום⁸⁶, והכרטיס הוא כשטר ראיה על הרכישה וזהו הוכחה לשעבוד החברה תמורת התשלום לספק שירות זה [וכן בכרטיסי כניסה למופעים או לתצוגות שונות], וכיון שאין בו שם מוטב דינו כשטר למוכ"ז שניתן למכור זכות זו לאחרים⁸⁷. [משא"כ בכרטיסים המגנטיים כגון כרטיס "רב-קו" שהונהגו לאחרונה, שיש בהם כאלו שהשימוש הוא אישי בלבד כדלהלן סעיף לז].

כרטיס חופשי חודשי גדר הזכות בזה, כשהכרטיס בידו או כשאינו בידו

ה. אולם בכרטיסי החופשי חודשי שמוכרים זכות נסיעה לחודש שלם ללא הגבלה בכמות הנסיעות, אלא שהחברה מקפדת ומורה להקונה לרשום את שמו, ומתנה בפירוש שזכות השימוש בזה הוא אישי אך ורק לרוכש זה⁸⁸, יש להסתפק בגדר הזכות שרוכש מהחברה בזה, יש שכתבו דלמעשה הוי כקנין בדבר שאין בו ממש ואין לו קצבה,

87 כן נראה פשוט דהחברה מכרה זכות שימוש שניתן לממש ע"י ניקוב הכרטיס, ולא איכפת להם כלל מי ישתמש בזה ראובן או שמעון, ולכן שפיר שייך בזה מכירה וכדין שטר למוכ"ז שנמכר במסירה לחוד ולהרבה פוסקים מהני בזה גם קנין אגב וחליפין כנ"ל פרק ד, שו"ר שכ"כ הגר"נ גולדברג שליט"א במכתבו להגר"א שליזינגר שליט"א (בשו"ת שואלין ודורשינן סי' צג עמ' תרכט בסוד"ה אכן): "כרטיסיה שלא כתוב שם ומנקבים נקב בכל נסיעה, בזה פשוט שיכול להעביר לאחר".

88 כן נכתב על גבו של הכרטיס: "כרטיס זה מקנה לבעליו זכות נסיעה חופשית בקוי השירות של אגד באיזור המצויין על פני הכרטיס וכו', כרטיס זה תקף רק אם מצורפת אליו תעודה מזהה ולאחר שימולא בו בכתב יד ברור ובעט הפרטים וכו', כרטיס זה הינו אישי ואינו ניתן להחזרה ו/או להעברה לאחרים, העושה שימוש שלא כדין בכרטיס זה, יהא צפוי לעונשים הקבועים בחוק ולהחרמת הכרטיס, במקרה של אובדן, גניבת,

85 ענין זה שכיח בכרטיסי טיסה שנשאר זיכוי וכן כשקונים חפץ מסויים עם זכות החלפה או החזרה ועל פי רוב מוסכם שאין המוכר מחזיר לו כסף, אלא נותן לו פתק זיכוי שיוכל לקנות אצלו חפץ אחר, וכשרושם הזכות למוכ"ז פשוט שניתן להעברה לאחרים, ואף כשרושם שמו של האיש נראה דאין זה רק ענין טכני אבל למעשה אינו מקפיד כשמעביר זכות זו לאחרים כל זמן שלא פירש כן בפירוש, ולכן ניתן למכור הזיכוי לאחר כשאר שטר בכתיבה ומסירה.

86 ראה להלן הע' 116, 118 מש"כ שני מהלכים בזה די"ל שהקנין נעשה מעכשיו בשכירות המקום והשירותים ונמצא שכבר זכה בקנין השכירות של החברה, או י"ל דהוי התחייבות על העתיד שהחברה מתחייבת לתת לו שימוש כשיעלה לנסוע באוטובוס שלהם, ונמצא שהכרטיסיה היא התחייבות על השירות שיקבל כשירצה, כמו"כ הבאנו בהע' 89 דיש מצדדים דהוי כקנין בדבר שאין בו ממש של זכויות נסיעה בלבד.

אלא הרוכש משלם על זכויות הנסיעה כפי השוויות שיש בכרטיס [שהוא בערך בשווי 36 נסיעות], אלא שהחברה מסכימה שישתמש שימוש נוסף מעבר למה שרכש⁸⁹, ועפ"י חידש חידוש להלכה ודבריו צריך עיון גדול ואין לסמוך ע"ז למעשה כלל, וראה בהערה⁹⁰.

יש מי שחולק וכתב דאף אם נאמר שאין בזה אלא רכישת זכויות והוא כדבר שאין בו ממש, מ"מ הרכישה היא לזכויות נסיעה כמה שיוכל לנסוע וזה הריחוק שלהם שכשאינו יכול לנסוע נמצא ששילם להם ואינו מנצל את זכויותיו, ולכן כשמוסר לאחר זכות השימוש בשעה שהוא אינו יכול לנסוע יש בזה איסור ורק באופן שהוא יימנע מלנסוע כסכום הנסיעות שנסע חבירו יש להקל⁹¹, [והוסיף עוד דבאופן שהוא יכול לנסוע אז יכול להשתמש בשירות של הנסיעות גם כשהכרטיס אינו בידו, ויש אוסרים בזה, וראה בהערה⁹²].

או השחתת הכרטיס לא תהא זכות לקבל כרטיס חילופי או כל פיצוי אחר, תנאי השימוש דלעיל הינם בהתאם להוראות המפקח על התעבורה וכפופים לשינויים⁹³.

89 כ"כ הגר"א שלינגר בשו"ת שואלין ודורשין (חלק ד סי' צג) ע"ש שהאריך להוכיח דהוי כדבר שאין בו ממש וכדבר שאין לו קצבה: "ועל כרחק נראה לומר דאכן לא שייך לעשות קנין על זכויות נסיעה וכו' שיסע במשך כל החודש", ומה שהחברה נותנת לו לנסוע גם על יותר ממה ששילם היינו משום שזה משתלם להם מסיבות שלהם ע"ש.

90 ע"ש שחידש שלפ"ז מותר למסור הכרטיס לבני הבית להשתמש בזה וכל דבריו צע"ג דמש"כ (בעמ' תרל) להוכיח שאי"ז שכירות שהרי נכתב על הכרטיס שזהו הקנאת זכויות, ואי"ז תמיהה דודאי זהו הקנאת זכות נסיעה באמצעות השכרת האוטובוס והפועל, וכן מש"כ שם דאין לחלק בין שימוש ע"י אחר לשימוש ע"י עצמו כשהכרטיס נאבד, לכאור' הדבר פשוט לחלק לפי סברא זו דהשכיר רק לו, ולכן כשנאבד הכרטיס הרי לא נתבטלה השכירות וצריך רק הוכחה שיוכל לנצל את זכותו [נגוד זה ג"כ לא ברור ד"א שגם לעצמו אסור השימוש בלא הכרטיס כדלהלן הע' 92], אבל לאחר אין זכות נסיעה כלל, ולא דמי למה שמבואר בב"מ (עח, א) בשוכר להוליכה בהר והוליכה בבקעה דדנו בזה רק משום משנה מדעת בעלים ולא משום גזל, דשם לא התנה שלא יוליכנה רק שם אלא שדברו ששוכרה לצורך זה, אבל

כשמתנה להדיא שמשכיר לו רק לשימוש מסוים ועבר על דבריו הרי זה גזילה, וה"נ הוי תנאי מפורש שההשכרה היא רק לקונה הכרטיס באופן אישי ולשאר אנשים לא השכירו, והגע עצמך וכי יכול כל אחד לעלות לאוטובוס כיון שבודאי יש בעל כרטיס חופשי אחד שאינו משתמש בו עתה והוא עולה במקומו, ודאי לא שייך לומר כן, גם מש"כ לחלק לדבריו בין לאחרים או לבני המשפחה צ"ע לשיטתו מלן לחלק בזה דממנ"פ אם מותר למסור לבני ביתו כשאינו משתמש בזה א"כ מותר למסור גם לאחר.

91 כ"כ הגר"ז גודלברג (שם): "אבל כיון שהקונה יכול לנסוע כאוות נפשו וא"כ יוצא שהקונה קנה זכות נסיעות כמה שיוכל, וא"כ איך יעבירונו לאחר, שהרי יוצא שנוסעים יותר ממה שקנה, ואף שאין לו אפשרות לנסוע מ"מ כך מכר לו שיסע כמה שיוכל ואם יארע לו אונס זהו ריוח של אגד כמו שאם יסע יותר מההרגילות מזלו גרם לנסוע, וא"כ איך יעביר לשני מה שלא קנה, זולת אם יתן לשני שיסע למשל עשר נסיעות ולעומת זאת הוא יחסוך ולא יסע עשר נסיעות שהיה נוסע לולי שמכר לשני".

92 כ"ה בהמשך דבריו של הגר"ז גודלברג (שם): "וכן נראה שאם אבד לו הכרטיס יכול לנסוע בלי כרטיס, רק שאין אגד חייבים להאמין לו שאבד הכרטיס" וכו', ולדבריו מה שנכתב בגב הכרטיס שעם אוכדן הכרטיס אין זכות לקבל כרטיס חילופי, זהו רק בגלל שאין החברה חייבת להאמין לו שהיה לו כרטיס אבל למעשה לא הפסיד זכות השכירות. אמנם אי"ז מוכח ד"ל דמכח התנאי של אגד שהתנו

כרטיס חופשי כקנין שכירות והאיסור למסור לאחרים

15. אמנם לפימש"כ כמה פוסקים דהכות בכרטיסיה זהו קנין שכירות ברכוש החברה, או התחייבות להשכיר השימוש ברכוש החברה⁹³, א"כ שייך בו שויר, ואסור למסור זכות זו לאחרים⁹⁴, ואף כשמוכר באמצע החודש הכרטיס לאחר [בכסף ובמסירה ושאר קנינים] נראה דאין בזה דין מכירת שטרות, ולא רכש הקונה זכויות הנסיעה בזה, ואם ישתמש בתחבורה הציבורית עם כרטיס זה הרי זה גול⁹⁵, [אולם אם רכש כרטיס חופשי חודשי בתחילת החודש ועדיין לא נשתמש בזה כלל ולא רשם את שמו, ולכסוף אין לו שום צורך בזה ורוצה למכור הכרטיס לאחר, או כשרכש במעות שני כרטיסים ורוצה למכור אחד מהם כשעדיין לא נשתמש בזה נראה דחל בזה מכירה וראה בהערה⁹⁶].

כרטיסים מגנטיים לזכויות שירותים שונים [כרטיס חבר, רב-קו וכדו']

16. כיום מצוי השימוש בכרטיסים מגנטיים לקבלת שירותים שונים, יש כרטיסים המוטבעים עם שם בעל הזיכוי כגון בכרטיסי שירותי הבריאות וכדו', ויש כרטיסים ללא שם מוטב שכל המחזיק בהם יש לו זכות שימוש כגון בכרטיסים המונפקים ע"י המקוואות, בריכות שחיה וכדו', ויש לדון בכל ענין לגופו דפשוט ששירותי הבריאות ניתנים אך ורק לחבר הקופה ואין אפשרות למכור זכות זה לאחר, ואם מוסר זכות השימוש לאחר אף

לו, וכן הנהגים כבר שכורים לחברה, והכרטיסיה כשטר המחייב את החברה ואינה יכולה לחזור בה כלל". וראה עוד להלן הערה 116, 118.

94 כן נראה דלמש"כ לבאר דזהו זכות של שכירות או התחייבות של שכירות, א"כ שייך בו שויר ותנאי שלא ימכרו לאחר וכדמצינו שאין השוכר רשאי להשכיר לאחר, וכיון שגוף הדבר שייך לחברה הרי היא פרישה בתנאי שלא ימסור זכותו לאחרים. 95 דכיון שזהו תנאי בהמכר שלא יעבר זכות שימוש זה לאחר, ויש בזה סיבה כי אם יוכל להעביר לאחר הרי ישתמשו כמה אנשים באותו כרטיס, א"כ אין אפשרות לשנות תנאי זה.

96 כן נראה דמה שהחברה מקפדת שלא ימסור לאחר זהו כשכבר עשה שימוש בזה דאז חל התנאי, אבל כשעדיין לא נשתמש בזה ומשום סיבה אין לו צורך בזה ורוצה למכור לאחר מסתבר דבכה"ג לא חל התנאי ונחשב כשטר למוכ"ז כל זמן שלא כתב בו את שמו ועדיין לא נשתמש בו. [וזה שייך בכרטיסי חופשי העשויים מנייר משא"כ בכרטיס רב-קו שעם תמונתו]

שרכישת זכות הנסיעה היא אך ורק עם החזקת הכרטיס ושם יאבד הכרטיס אין לו שום זכות תביעה להתחורם, א"כ אין לו היתר לנסוע רק כשהכרטיס בידו ואף כששכח הכרטיס בביתו י"ל דאסור לו לנסוע וצ"ע, שו"ר שכן מובא מהגרי"ש אלישיב שליט"א בספר אשרי האיש (ח"ג פרק יט סעיף ט): "התקלקל לאדם כרטיסיית אוטובוס עד שכבר אי אפשר להשתמש בה, אעפ"כ אסור לו לעלות לאוטובוס בפעם אחרת ללא תשלום, על חשבון הכרטיסיה המקולקלת, דכל הזכויות שמורות לחברת האוטובוסים, ומהאי טעמא מוזילה החברה את מחיר הכרטיסיה שלוקחים בחשבון שמא יאבד או יתקלקל, ולכן אם אבדה הכרטיסייה אבדו זכויותיה", [וראה להלן הע' 113 דסברא אחת להקל בדין רבית בהוזלת המחיר הוא מה"ט דכשיאבד מרויחים החברה].

93 כמש"כ בנתיבות שלום (קעו סעיף ח אות יח): "דלכא" בקניית כרטיסיה קונה האדם מחברת האוטובוסים זכות נסיעה הכוללת שכירות על האוטובוס והתחייבות להעמיד נהג, והאוטובוסים נמצאים ברשות החברה והוי לכא" כשכירות ביש

תמורת תשלום הריהו גזול את הקופה, וכן בכרטיסי ה"רב-קו" באלו שהם אישיים עם תמונת בעל הכרטיס, אסור למסור לאחר ולא חל בזה מכירה.⁹⁷

אולם בכרטיסי זכות השימוש במקוואות לכאור' הוי כשטר למוכ"ז ושייך למכור זכותו לאחר באופן שהוא לא ישתמש בזה רק הקונה ונראה דזהו דוקא כשעדיין לא נשתמש בזה באותו חודש אבל לאחר שהתחיל להשתמש אין להעביר זכותו לאחר בחודש זה⁹⁸, אמנם י"ל דהבעלים מקפידים שלא למכור הזכות שימוש והכניסה למקוה לכל אדם, ובהרבה מקוואות ידוע שמיועדים רק לקהלים מסויימים או לחברי הקהילה, ובה נראה דאף כשהכרטיס הוא למוכ"ז ועדיין לא נשתמש בה בחודש זה מ"מ אין בזה זכות למכור לאחר ללא ידיעת הממונה⁹⁹. לעומת זאת כרטיס מלכרט לזכויות שימוש במלפון ציבורי דינו כשטר למוכ"ז ושייך למכור לאחר.

ענף ז - חיובים שונים בסוגי השוברים והכרטיסים ודיני רבית בזה

שמירה, שבועה, אונאה, וגזילה בשוברים ותלושים, וסוגי הכרטיסים

ד.ח. כל סוגי שוברי הזיכוי ותלושי חלוקה, כרטיסיות וכרטיסים מגנטיים [כולל כרטיסי אשראי ושאר כרטיסי זכויות שימוש הנ"ל], נראה דלגבי הזכות שימוש שיש בזה יש להם כאמור דין שטר, וא"כ דינו כשטר שאין גופו ממון ואין בזה דיני שבועה ושמירה ואין פורין בו בכור, ואין בו דין אונאה ככל דיני שטרות¹⁰⁰, ויש שכתבו דכרטיס חופשי

לאזרח ותיק או זכאי מיוחד, ובאלו דינם ככרטיסיות הנייר שניתן למסורם ולמכור הזכות לאחר.

98 וכנ"ל בסמוך בכרטיס חופשי דהענין הוא שמקפידים שלכל חודש יימכר זכות של חודש זה ללא זכות העברה, ולכן כשהתחיל להשתמש אין לו זכות למסור לאחר משא"כ כשעדיין לא השתמש כלל כ"ז לכאור'.

99 והיינו דיש לדון בכל דבר לגופו דעצם הענין שהכרטיס הוא ללא שם, עדיין לא משמש כהוכחה שאכן נתכוין לשעבר עצמו לכל המוציא, אלא הוא ענין טכני שאין לו אפשרות להטביע שם בכל כרטיס וגם כדי שיוכל למסור הכרטיס לאחר כשבעל הכרטיס יפסיק מלהשתמש בשירותיו, ולכן כשידוע שהבעלים מקפידים אסור למסור ולא חל בזה מכירה.

100 פשוט וכמש"כ המהרש"ם (ח"ב סי' לד): "הנה אי נימא שיש להם דין שטרות שאין להם דין אונאה ואפילו ביותר מפלגא הוי ספיקא דדינא והמוחזק יכול לומר קים לי", וכ"כ בפתחי חשן

97 פשוט דכרטיסי שירותי הבריאות מונפקים אך ורק לשימוש חברי הקופה, וה"ה בכרטיסי אשראי שונים שנותנים זכויות מיוחדות לחברי מועדון לקוחות מסויימים, נראה דעל פי רוב החברה מקפדת שלא ימסור הזכות לאחר.

כמו"כ בכרטיסי הרב-קו שהונהגו לאחרונה, מבואר בתקנון משרד התחבורה שבאלו שהם עם תמונת הבעלים ורישום שמו השימוש הוא אישי בלבד, ואם הפקח מבחין שהנוסע השתמש עם כרטיס של אחר, הריהו מורה לו לשלם שנית. וא"כ גם כשרכש כרטיס של 10 נסיעות אסור לו למסור הכרטיס לאחר [ולא רק בחופשי חודשין] וה"ה שלא חל בזה מכירת הזכות כיון שע"ד כן מכרו הזכות ומהני תנאם.

אמנם יש לציין שלפי התקנון רק למסור לאחר אסור אבל מותר לשלם לנוסע נוסף שמופיע עם בעל הכרטיס. עוד נציין שבכמה מקומות מונפקים גם סוג כרטיסי רב-קו שהם בלי תמונת הבעלים שמיועד רק לבעלי זכות תשלום נסיעה רגילה [ולא

חודשי שנגזל ועבר החודש הוי היזק ניכר ומשלם כפי השוויות בשעת הגזילה וי"א דהוי ספיקא דדינא כיון די"א שאין גזילה בשטרות וראה בהערה¹⁰¹.

אמנם לגבי שוויות גוף החפץ עצמו הוי גופו ממון ולכן המוסר כרטיס מגנטי לשמירה, ונאבד מיד השומר, אין השומר חייב לשלם על זכות השימוש שהיה בכרטיס, אבל חייב לשלם על גוף שוויות הכרטיס שצריך לקנות כרטיס אחר והמנפיק גובה תשלום על הנפקת כרטיס אחר¹⁰².

פר, חבל יעקב סי' כהן, ולהלן שם (בעמ' שב) הביא מש"כ הגר"י סילמן שליט"א דדין זה תלוי בפלוג' לדעת מהרש"ל (ב"ק סי' יט) כשמגביה שטר לגזולו יש בזה גזילה, א"כ צריך לשלם לו כפי השוויות בשעת הגזילה אף שעתה כבר לא שוה כלום, אולם לדעת הש"ך (שפו סק"ג) דאף בכה"ג אין גזילה בשטרות יכול לומר לו הרי שלך לפניך אא"כ נדחוק ונאמר דחשיב גופו ממון ע"ש, ויש להוסיף דאם חשיב היזק שאינו ניכר א"כ לכאור' יכול לומר לו הרי שלך לפניך כמו בגזל חמץ ועבר עליו הפסח, ואם נאמר דחשיב היזק ניכר כיון שהתאריך רשום ע"ג הכרטיס וניכר בו שעבר הזמן, א"כ חייב מדינא דגרמי בזה שגרם לו היזק ועכ"פ חייב לצי"ש וצ"ע.

102 בקובץ הנ"ל מוסיף הגר"צ נוסברים: "ומסתבר דכרטיס אשראי משמש רק כראיה, כיון שיכולים גם ע"י מסירת המס' להשתמש כמצויג הכרטיס, אך שיווי החפץ עצמו הוי כשווי נייר של השטר חוב", ולעיל פרק יז הע' 53 ופרק יח הע' 193 הבאנו מש"כ החת"ס (י"ד סי' קלד בתו"ד בד"ה והאמת) דאף בשטר שיש לו שוויות עצמית גדול כגון כשנכתב על טס של נחושת או זהב, מ"מ כיון שעיקר השימוש בו הוא להראיה שבו, חשיב אין גופו ממון, שהרי לא יתיך את הזהב ויפסיד את החוב בזה, ולכן כל שטר חשיב אין גופו ממון, ע"ש במתק לשונו מש"כ לבאר כן בכוונת רש"י שבועות (לז, ב ד"ה מיעט), ועפ"י כתבנו דגם בכרטיס אשראי נראה דאין מתייחסים כלל לשוויות גוף הכרטיס.

אמנם בכרטיסים המגנטיים הנ"ל נראה דיש התייחסות של הציבור גם לגוף הכרטיס דכשנאבד דלא שייך בזה סברת החת"ס שלא יתיך הזהב כדי

(גניבה ואונאה פ"י הע' ה) וכ"כ הגר"נ נוסברים שליט"א בקובץ הישר והטוב (גליון ה עמ' מו), ונמצא לפי"ז דכשמסר כרטיסיה לשומר ונאבד או נגנב אינו חייב לשלם ואם פשע תליא בפלוג' הפוסקים כנ"ל פרק יז.

שו"ר בשו"ת מהרש"ג (חו"מ סי' קה) שדן בשלח שליח למכור כרטיס נסיעה ברכבת והשליח פשע שרצה לישן מעט ועי"כ הפסיד שוויות הכרטיס שראוי לנסיעה רק ביומו וז"ל בתו"ד: "דזה ודאי אמת וכו' דדין פושע יש לו וכו' מ"מ אומר אני הלא הכרטיסים האלו אין גופן ממון ורק דין שטרות להם שיש לו שטר על המדינה שמחוייבים להוליכו מעיר טורקא לעיר סאמבור וכו', ורק דעת הרמב"ם דחייב בפשיעה וכו' כתב בתומים דפשוט שיכול לומר קים לי כהפוטרים" וכו', [ודלא כמש"כ הגר"צ שפיץ במשפטי התורה ח"ב סי' כג דשומר שנאבד לו כרטיסיה חייב לשלם דזה אינו כנ"ל, וכ"ה בכל סוגי הכרטיסים המגנטיים כשהגידון על הפסד הזכות שימוש שהיה בו הוי אין גופו ממון, ודלא כמש"כ בעלון פניני המשפט סיון-תמוז תש"ע דכרטיס כניסה למקוה או טלכרט וכדו' שיש בו שימוש בגופו חייב על היתרת זכות שימוש שבו דזה אינו וכו"ל, אמנם כשלוח כרטיסיה לשימוש בזה יש לחיוב כדלהלן סעיף לט].

101 בספר משפטי הלוי (להרב הלל יצחק, ח"ג סי' ו) כתב דאף דכרטיס כזה שוה רק לבעלים מ"מ כבר נהגו בתי דינים לחייב אף באופן ששוה רק לבעלים וכמש"כ החזו"א (ב"ק סי' ו סק"ג): "הרי מה ששוה לו לעצמו חשוב מפסידו ומזיקו" ולכן משלם כפי הימים שעדיין נשאר לו זכות שימוש בזה, [נראה עוד בזה בפתחי חשן פקדון פ"א הע' נ בד"ה ובאורחות המשפטים, שו"ת שואל ומשיב מהדר"ק א סי' לח שו"ת אבן שתיא סי'

כשלוה ממנו כרטיסיה לצורך נסיעה חייב לשלם [על החלק שלוה] כשנאבד

ט. ראובן הוצרך לנסוע למקום מסויים וביקש משמעון שילוה לו כרטיסיה שיש בה עשר זכויות נסיעה, ואמר לו הלוה לי שני זכויות ניקוב לצורך נסיעתי, וראובן מסר לו הכרטיסיה ונאבד מידו קודם שעשה שימוש בזה, נראה דלגבי שמונה ניקובים נחשב כשומר בעלמא שאין בזה דיני שמירה ופטור מלשלם לו, אבל על שני הניקובים שהלוה לו, נחשב כלוה שטר חוב שכבר נתחייב בתשלום התמורה בעצם ההלוואה, וחייב לשלם גם כשנאבד לו¹⁰³, ואם אמר לו סתם הלוויני כרטיסיה לצורך כמה נסיעות ולא פירש כמה ולמעשה היה יכול להשתמש עם כל העשר נסיעות שיש בזה, נראה דנחשב כלוה על הכל וחייב לשלם שוויות כל הכרטיס כשנאבד ממנו¹⁰⁴.

שיעור התשלום כשלוה כרטיסיה מחבירו והדין כשנתייקר אח"כ

מ. יש מי שכתב דבאופן הנ"ל שראובן לוה זכות נסיעה משמעון ע"י כרטיסיה, וידוע שמחיר זכות נסיעה בודדת עולה יותר מזכות נסיעה ע"י כרטיסיה, חייב לשלם לשמעון כפי המחיר של נסיעה בודדת כיון שזהו השוויות שנהנה ממנו¹⁰⁵, ויש מי שכתב דבכל גווני שיעור התשלום הוא כזכות נסיעה בכרטיסיה¹⁰⁶, ונראה דכשקבע להדיא שישלם לו שיעור תשלום מלא ודאי דחייב לשלם לו דמי נסיעה רגילה¹⁰⁷, אבל כשלא התנו ביניהם

שלא יפסיד החוב שהרי בנידו"ד אין שום עיכוב להעביר הנתונים של הכרטיס לכרטיס אחר, וא"כ צריך לשלם על השוויות שלו למנפיק הכרטיס כדי לקבל כרטיס אחר, ולגבי זה חשיב גופו ממון.

103 כן נראה, דלגבי החלק שביקש ללוות נעשה כלוה מיד והרי זה כאילו לוה ממנו דבר אוכל וקצץ לו דמים, ומה שנאבד אח"כ הכרטיס קודם שנשתמש בו זהו הפסד שלו, ונראה עוד דאף כשקבעו שישלם לו בניקוב בכרטיסיה אחרת, מ"מ אין זה כהלואת שטרות על מנת להחזיר שטרות, אלא למעשה החיוב חל על זכות הממון של שוויות הנסיעה, אלא שהותנה שיוכל לשלם גם בשוה כסף דהיינו זכות נסיעה אבל כל שרוצה ליתן לו כסף אינו יכול לדרוש ממנו דוקא כרטיסיה, אבל לגבי שאר הניקובים חשיב כשומר ואף דנחשב כשומר שכר כיון שצריך להשתמש בזה, אבל בשטרות אף בשומר שכר אינו חייב, [ורק כשפשע י"א דחייב בפשיעה כנ"ל פרק יז ובכ"מ].

104 דהרי פשוט שאם נשתמש בכל הכרטיס לא חשיב גולן, א"כ הרי לוה את כל הכרטיס אלא שאם לא היה משתמש עם כל הניקובים היה משלם לו עם גוף הכרטיס כמה שנשאר בו והשאר במעות,

אבל גוף ההלוואה היא בכל הכרטיס כן נראה לכאור, ודמי למש"כ הנתיב"מ (רצא סק"י) שאם התחיל להשתמש בפרוטה כבשלו נעשה כלוה בכולו, וחזוין דשייך סברא זו דבשימוש בחלק הוי כשימוש בהכל.

105 כ"כ בברית יהודה (עקרי דינים פט"ו הע' ה): "אגב נראה במי שלוה מחבירו ניקוב בכרטיסיה לנסיעה שמותר ואף חייב להחזיר לו מחיר הנסיעה בלי הנחה שכן זהו שיווי הנסיעה, ומה שקיבל הנחה אין זה בכלל תרביית".

106 כ"כ הגר"ב שרגא (דומו"צ בירושלים בספרו שו"ת והיה העולם חר"מ סי' לא) והוכיח מהא דכתובות (צא, ב ופסק בשו"ע קיד סעיף ג) דכששוה הקרקע ה' מאות אף שהרויח אלף אזלינן לפי מה ששוה באמת, ודוחה מש"כ גאון אחר לדמות לסוגיא דחביתא [ראה להלן בזה] דשאני הכא שיכול לקנות כרטיסיה אחרת ע"ש והו"ד גם בקובץ בית הלל גל' א עמ' נג] וראה בסמוך מש"כ לתמוה ע"ז.

107 פשוט דיכול לקבוע שישלם לו דמי נסיעה מלאה ואי"ז רבית כיון שיש לזה באמת שוויות זו שהרי מי שנוסע ללא כרטיס משלם סכום זה,

נראה דהכל תלוי לפי הענין דאם הסיבה שלוה ממנו הכרטיסיה בגלל שלא היה לו מזומנים תח"י, יתכן שחשב להתחייב לו כמחיר נסיעה בודדת¹⁰⁸, אבל על פי רוב דעת בני אדם כשלווים כרטיסיה עיקר המטרה היא לענין זה כדי להרויח את ההפרש שבין נסיעה בודדת לנסיעה בכרטיסיה, ודעת הלוא והמלוה מסכמת לזה, ואין זה כדברים שבלב אלא זהו בלבו ובלב כל אדם והוי כתנאי מפורש¹⁰⁹, ולפי זה נמצא דכסתמא חייב לשלם רק כפי מחיר של נסיעה בכרטיסיה, ואם ישלם תשלום מלא של נסיעה בודדת יש בזה חשש איסור רבית¹¹⁰, וזהו כשמשלם בכסף אבל כשמשלם לו בהחזרת ניקוב מותר אף כשהתייקר בינתיים מחיר נסיעה¹¹¹.

בניקוב, ובספר ווי העמודים (להגרי"י טופיק הל' רבית סי' א לסי' קסב) כתב דכשמשלם במעות משלם מחיר מלא, וכשמשלם בניקוב סגי בכך ואין מוסיף ההפרש, וגם זה נראה דאינו אלא תלוי לפי הענין וכנ"ל.

110 פשוט דאם חיובו מדין חו"מ הוא כשיעור תשלום של נסיעה בכרטיסיה הרי אם משלם יותר מזה יש בזה איסור רבית, ואף א"נ דאי"ז רבית דאורייתא שהרי לא קצץ, נועד דאם קצץ מתחילה ודאי דאין בזה רבית שהרי אז ברור שחיובו הוא כשיעור נסיעה בודדת שכן התנן, אבל מ"מ אבק רבית יש בזה דנמצא שחייב לו ארבע ומשלם לו חמש, וראה במשפטי התורה הנ"ל שכתב ג"כ כנ"ל דבאופן שחייב רק כפי דמי נסיעה בכרטיסיה ומחזיר לו יותר יש בזה איסור רבית.

111 כ"ה במשפטי התורה הנ"ל דכשחייב לו דמי נסיעה בכרטיסיה יכול לשלם לו או בדמים או בניקוב בכרטיסיה, ולגבי אם נתייקר יש חילוק דכשמשלם לו דמים אסור לשלם יותר מחיובו אף שהתייקר מחיר נסיעה, אבל כשמשלם בניקוב הוי כהלואת סאה בסאה ביצא השער דמותר לשלם בניקוב גם כשעלה השער כמו בשאר סאה בסאה וכ"כ בהלכה ומעשה (פר' בלק תשס"ח) בשם הגר"מ שטרנבוך שליט"א [ומש"כ בשם הגריש"א והגר"ש ואונגר דאסור צ"ע ואולי דבריהם כשעיקר החוב הוא לשלם מעות].

יש לציין שדינים אלו שייכים גם בכרטיס רב-קו שהוא ללא תמונת הבעלים שדינו כלמוכ"ז, או כשמשלם לחבירו שנוסע איתו כנ"ל הע' 97.

ואף כשמשלם לנוער בכרטיסיית נוער יכול לקבוע מחיר מלא, וכ"כ במשפטי התורה (להגרי"צ שפיץ ח"ב סי' כג הע' 2).

108 והיינו דבכה"ג הרי המטרה שלוה הכרטיס לא היה כדי להרויח את ההפרש של דמי הנסיעה, אלא כדי שיהא לו כמה לנסוע, וא"כ יתכן שאכן התכוין להתחייב לו דמי נסיעה רגילה, וגם המלוה נתכוין להלוות לו ע"מ שישלם לו דמי נסיעה רגילה, וע"ע בקובץ בית הלל (גל' ב עמ' עה-עו) מש"כ הגר"ג בן משה לחלוק על הוכחת הגר"ב שרגא מסוגיא דכתובות הנ"ל בהע' 106 דשא"ה שאין שומת קרקע ידועה כ"כ ועוד דהערך האמיתי הוא חמש מאות, משא"כ כאן הערך האמיתי הוא כנסיעה בודדת ומי ימר שהמוכר רוצה לקנות עוד כרטיסיות ומפסיד זכות נסיעה כשמשלם לו פחות, ולדבריו בכ"ג יש לו לשלם כל הסכום, אמנם נראה כמש"כ דתלוי לפי הענין וכדבסמוך.

109 כן נראה דזהו מעשים שבכל יום שאף כשיש לאדם מזומנים הריהו מבקש ממי שיש לו כרטיסיה שיתן לו ניקוב ורוצה להרויח את ההפרש של דמי הנסיעה, ונמצא שזהו עיקר כוונת הלוא, וגם המלוה יודע שזהו כוונתו, וא"כ שפיר הוי כאילו התנו מפורש ע"ז, וכע"ז כתב במשפטי התורה (ח"ב סי' כג) שמחלק דכשלוח ממנו נסיעה באופן חד פעמי בסתמא הכוונה לשלם כל הדמים שהיה הוא משלם וכפי האמור זהו באופן שלא היה לו כסף לשלם דאז עיקר המטרה היא ההלוואה, ולכן באופן זה גם כששילם לנוער בכרטיסיית נוער משלם לו דמי נסיעה רגילה, משא"כ כשלוחה ממי שנוסע איתו בקביעות בסתמא הכוונה שלמחרת ישלם לו

הנפקת כרטיס או תלוש קניה אם אין בזה חשש הוזהר משום הקדמת מעות

מא. ראוי לציין למה שדרנו הפוסקים בעצם ההיתר של הנפקת כרטיסיה או כרטיס "רב-קו" שבה נמכר זכות של עשר נסיעות בהוזהר ממחיר נסיעה בודדת, וכן הוא בכרטיסי הצילום שרוכשים כמות גדולה במחיר מוזל, וכן בתוי קניה שמוכר אח"כ בזול יותר, דלכאוי יש בזה חשש רבית שנמצא שמוזל לו במחיר הנסיעה או מכירת החפצים עבור זה שמקדים לו לשלם על נסיעות נוספות והרי על הנסיעות העתידיות עדיין לא חל שעת חיוב וכן בקניית החפצים לאחר זמן¹¹². וכתבו הפוסקים כמה סברות להתיר הדבר וכדלהלן:

(א) משום דתלינן סיבת ההוזהר בסברות אחרות ולא משום הקדמת המעות¹¹³, ולטעם זה אין להתיר רק כשאינו מפרסם שתי אפשרויות תשלום מחיר מוזל למשלמים מראש ומחיר יקר למשלם לאחר זמן¹¹⁴, וסברא זו שייכת גם בהנפקת תלושים כשמוזל אצלו וראה עוד בהערה בזה¹¹⁵.

אסור לשלם לו כדמי נסיעה רגילה צ"ב דההנחה היא על שמשלם בפעם אחת על כמה קניות ואינו מטרידו בכל פעם אבל השוויות האמיתית היא כמחיר נסיעה בודדת, ובחוטש שני (רבית עמ' ריז) מחיר משום דזהו לנחותו של רוכש הכרטיס שיהא מוכן בידו כשרוצה ליסע ולא יצטרך לחפש מעות, וע"ע מש"כ בספר ויאמר אברהם (להרא"ח עדס בשו"ת סי' נו) ובספר מלוה ה' (להר"מ לוי פ"ג סעיף ט), ובספר נשך כסף (להר"א פרץ פ"ז סעיף טו).

114 בנתיבות שלום (קצו סעיף ח אות כ): "ויש לדעת שכל מקום שבו סיבת ההיתר היא משום דתלינן את ההוזהר בסיבות אחרות אין היתר אם מפרסם שתי אפשרויות של תשלום מחיר מוזל למשלם מראש ומחיר יקר יותר למשלם בהוראת קבע, שהרי גם בתשלום באופן השני קיימות אותן תלויות, ואעפ"כ אינו מוזל לו ובע"כ דאין ההוזהר למשלם מראש אלא משום אגר נטר".

115 הנה כאמור רוב הפוסקים כתבו להתיר, ואמנם ראיתי בקובץ בית הלל (גל' יד עמ' נג-נד) מאמרו של הרב חיים יהודה ישראל (רו"כ שמחת התורה ק"ס) שדן לאסור בזה במכירת תלושים עכ"פ מדרבנן ורק בכרטיסיות מיקל משום דהוי מכירת שט"ח דאחרים נראה בזה להלן הע' 119], ושמעתי מהג"ר יוסף שרגא שיינברגר שליט"א שדן בזה קמיה דהגרי"ש

112 ויש בזה כמה חששות רבית, א. משום שמוכר לו זכויות נסיעה עתידיות בזול משום הקדמת המעות, ב. שאף כשאח"כ יש העלאה במחיר הרי בעלי הכרטיסים נוסעים במחיר הישן, אלא שיש לתלות סיבת ההוזהר בסיבות אחרות ולא משום הקדמת המעות ובזה מצינו בסוגיא דחמרין דכשיש לתלות ההוזהר משום דמגלו תרעא אין בזה איסור דתלינן ההוזהר בסיבה זו, נראה בנתיבות שלום רבית (קסו סעיף ג אות כ) שביאר מאי שנא מדינו של המהר"ם שאוסר בבחור שהלוה כסף לבעה"ב וגם לומר עם בנו ובעה"ב נותן לו יציאותיו ע"ש ואכמ"ל].

113 בתורת רבית (פ"י הע' קד) כתב דתלינן שההנחה היא משום שקונה הרבה בפעם אחת והוי כמכירה לסיטונאי שמקבל מחיר מוזל, או משום החסכון בזמן שאין צריך לשלם כל פעם בנפרד ומביא ליעול השירות, או משום שהחברה מביאה בחשבון שלפעמים הרוכש מאבד את הכרטיסיה ולא מנצל את כל זכויות הנסיעה נראה בזה לעיל הע' 93], ובברית יהודה (עקרי דינים פט"ו הע' ה) הוסיף דכיון שבזה הם בטוחים יותר שלא יחזור בו באמצע הזמן שכבר שילם מראש, והו"ד בדברי סופרים (עמ"ד סק"כ) [אמנם מש"כ שם דאם נאמר שההנחה היא עבור התשלום במרוכז נמצא שאין כאן הנחה אלא זהו שוויות הנסיעה וא"כ כשלוה ניקוב מחבירו

(ב) או משום דחשיב כמשלם עבור שכירות המקום והשירותים, שכבר חל חיוב מעתה על החברה להשכיר לו הרכבים או המכוניות לשימושו וכן מתחייבים להעמיד לו נהגים לשירותו¹¹⁶, ולטעם זה יש שכתבו ד"ש מקום להקל לפעמים אף במפרש מתחילה שני מחירים¹¹⁷, אמנם יש ששוללים מהלך זה דאין בזה דין שכירות¹¹⁸, ויש שכתבו בדכרטיסיות של התחבורה הציבורית יש להקל משום דנחשב כמכירת שט"ח דאחרים¹¹⁹.

מי שהזיק כרטיסיה לחבירו מהו שיעור התשלום

מב. המזיק כרטיסיה של חבירו יש לדון אם חייב לשלם לו כפי שוויות של נסיעה בודדת או לפי שוויות כל הכרטיסיה ויש שכתבו ד"ש בזה ג' הדרגות, דכשמוזק כרטיסיה שלימה דאז יש לזה שוויות לימכר בשלימות ואז משלם רק מחיר של כרטיסיה שלימה ולא מחיר של

מורכבת של שכירות פועלים ושכירות המקום, וכאשר משלם מראש הוא משלם את מלא השכר של הפועלים והמקום, וצריך לבדוק בכל נושא אם יש היתר מצד הפועלים ומצד המקח"ע"ש.

118 בבית יהודה הנ"ל (עק"ד פט"ו הע' ה) מציין לשו"ת עטרת משה (ח"א סי' קיט) שדן להחזיר בזה מצד שכירות פועל וחולק עליו דאין להקל מטעם זה ומציין למש"כ להלן פרק יח (סעיף ה): "דמי שאינו פועל בעצמו אלא ממנוה לשכור פועלים והתשלום נותנים לממונה, נראה שאין בו היתר דשכירות פועל", וע"ש בהע' יב שהוכיח דין זה, וראה עוד בנתיבות שלום (הנ"ל אות יח): "אמנם מסתבר טפי לומר שענין הכרטיסיה אינו בגדר שכירות מעתה, אלא זו התחייבות של החברה להשכיר לאדם את האוטובוס לכשירצה, וא"כ אין כאן שם של תשלום שכירות מעתה אלא הקדמת מעות תמורת התחייבות של החברה להשכיר לו אוטובוס בעתיד, ואם כן מסתבר דאין כאן היתר מצד הקנין".

119 בנתיבות שלום (הנ"ל אות יח) הוסיף סברא אחרת להחזיר: "ואפשר דיש מקום להחזיר אם ננקוט דהכרטיסיה היא רק התחייבות של החברה להשכיר לו את האוטובוס, והוא באופן שקונה הכרטיסיה מהנהג, לפי המקובל כהיום שהנהג קונה את הכרטיסיה מהחברה ואינו משמש רק כסוכן שלה למכור כרטיסיות, דבכה"ג הוי כעין מוכר שט"ח דאחרים דשרי כמבואר בס' קעג סעיף ד", והיינו משום דאינו מקבל אחריות על מימוש הזכות שמוכר בכרטיסיה.

אלישיב שליט"א בענין מכירת התלושים ופ"א אמר לו שראוי לימנע מזה, ובפעם אחרת אמר לו דכיון שהקונה התלושים נוטל על עצמו סיכון שאם יאבד התלוש מפסיד זכותו לקנות, א"כ נחשב שההחזלה היא עבור הסיכון ולא עבור הקדמת המעות. ועוד דן לפניו בעובדא שנדיב אחד רכש הרבה תלושים בזול וחילקם לאברכים אם יש לחשוש להאיסור שעבר הרוכש ולא לגבות התלושים, ופסק שאף אם הוא עבר אין לזה שייכות למקבלים ומותר לגבותם.

116 בנתיבות שלום (קעו סעיף ח אות יח) כתב לדון סברא נוספת להחזיר זולת הסברא הנ"ל של תלייה בסיבות אחרות: "דלכא' בקניית כרטיסיה קונה האדם מחברת האוטובוסים זכות נסיעה הכוללת שכירות על האוטובוס והתחייבות להעמיד נהג, והאוטובוסים נמצאים ברשות החברה והוי לכא' כשכירות ביש לו, וכן הנהגים כבר שכורים לחברה, והכרטיסיה כשטר המחייב את החברה ואינה יכולה לחזור בה כלל וממילא אפשר שיש בזה היתר, ואפילו בכרטיס חודשי אשר קונים אותו לפעמים לפני התחלת החודש מ"מ יש כאן זכות נסיעה לחודש הבא והרי זה נעשה כשטר ויש כאן לכא' קנין גמור".

117 בתורת רבית הנ"ל (פ"י הע' קד בסו"ד) כתב: "דיש שכתבו להחזיר משום שדינו כפועל ששוכרם לנסיעות והרי בפועל וקבלן ק"ל דמותר אף במפרש ואף שמוזיל מהמחיר". וראה בנתיבות שלום הנ"ל (אות כ) דשני מחירים אין להחזיר רק מצד דיני שכירות: "ובדרך כלל יש כאן שכירות

נסיעות בודדות [וכן בכרמים הלך ושוב], משא"כ כשהזיק רק חצי כרטיסיה [או כרטיס שיש בה כבר רק זכות דרך חזור] תליא בפלוג' אם משלם כשוויות נסיעות בודדות, ואם הזיק כרטיסיית נוער משלם יותר משוויות של נוער ופחות משוויות מבוגרים וראה בהערה 120, ויש שכתבו לחלק דכשהזיק כרטיסיית מבוגר אף כשהזיק נסיעה אחת משלם כנסיעה בודדת, משא"כ כשהזיק כרטיסיית נוער דאז משלם על כל ניקוב רק כפי שוויותה לקנותה 121, [ואף שהתשלום במזיק שטר הוא משום גרמי יש לחייבו בכל הדמים כיון שלא שייך בזה מחילה וראה בהערה 122], ויש שכתבו דבכל גווני חייב לשלם רק כפי מה שהוציא וראה בהערה 123. וכ"ז שייך גם במזיק כרטיס "רב-קו", אלא שעל פי רוב ניתן לקבל את הזכויות אצל החברה.

מה שהוציא ע"ז כמבואר בס"י סו סעיף לב פלוג' במוחל שט"ח דלהשו"ע משלם כל שוויות ולרמ"א רק כפי מה שהוציא, ואף דהש"ך (שם ס"ק קח) נקיט כהשו"ע מ"מ היה יכול לומר קים לי כהרמ"א וכמש"כ בעטרת צבי (שם סקנ"ח), אמנם למש"כ שם הסמ"ע (סקע"ו) דהטעם דלרמ"א משלם רק מה שהוציא משום דשייך למחול השטר ומעיקרא זכיני ריעא הוא, ולפי"ז בנידו"ד בכרטיסיה שביד הרוכש לא שייך מחילה שזהו שטר על הלוח עצמו שהם חברת התחבורה.

123 ראה עוד מש"כ הר"ש דייטש בקובץ באו"י (גל' עא תשנ"ז עמ' קנו-קנו) להשיג ע"ד הגר"ז שוב הנ"ל בהע' 120 גם ללא הסברא הנ"ל דחיובו משום גרמי, אלא לא דמי כלל לסוגיא דחביצא כיון שהכרטיסיה אינה נחשבת כדבר שיש בו שני מחירים אלא שיווי אחד הוא, וכן מש"כ דדין חצי כרטיסיה תלוי בפלוג' האחרונים בביאור דינא דחביצא לא מסתבר ע"ש, ועוד דבמזיק חצי כרטיסיה והשאר חצייה היה מקום לחשוב אם לדמות לחביצא דמיידי בהזיק דבר שהיה נמכר עם אחרים בזול משא"כ במזיק חצי כרטיסיה שרק זה היה בו.

ובמש"כ דכרטיסיית נוער תשלומו ככרטיסיית מבוגרים וקצת פחות דדומה להנחה בחנות, גם זה אינו נראה דכרטיסיית נוער אינו כזכות הנחה של יחיד אלא הוא דבר קצוב וידוע שזהו המחיר של נוער וא"כ ודאי דאינו חייב לשלם אלא כפי שוויות כרטיסיית נוער ע"ש, וע"ע בקובץ בית הלל (גל' ב עמ' עו) דפשוט שבמזיק משלם רק כפי מה ששורה לקנותו, אמנם יש מקום לומר דבמזיק

120 כ"כ הגאון רבי זבולון שוב שליט"א בקובץ באו"י (גל' סח שנת תשנ"ז עמ' קפג-קפז) דלפי המבואר בסוגיא דחביצא (ב"מ זט, ב) דדבר ששורה בשלימות במחיר זול יותר משלם כפי שוויותו בשלימות וה"ז בנידו"ד, אבל בחצי מזה שלא נמכר בחציו, א"כ תליא בפלוג' במש"כ החזון יחזקאל והגר"ז לבאר האי דינא דחביצא יעו"ש, והוסיף דכשמזיק כרטיסיית נוער כיון דלמעשה שוויות נסיעה כזו שורה כמו נסיעה של מבוגר וזהו רק הנחה שמקבל לנוער והרי זה כמי שיש לו זכות מיוחדת להנחה בחנות דהמזיק מה שקנה בחנות זו שמין כפי השוויות בחנות בעלמא, וא"כ צריך לשלם כנסיעה של מבוגר אבל לא כל השוויות כיון דשורה רק לנוער ע"ש, וראה בסמוך מה שיש לעיין בכ"ז.

121 כ"כ במשפטי התורה (ח"ב סי' כג אות ד ובהע' 5) ע"ש דקאי בהתקופה שמכרו כרטייה של 11 ניקובים במחיר של עשר, ונמצא שבעל הכרטיסיה הרויח ניקוב, ומ"מ בכרטיסיית מבוגר כיון שכשרוצה למכור נסיעה בודדת יכול למצוא למוכרה במחיר נסיעה מלאה אף כשישאר בכרטיסיה רק הנסיעה ה-11, א"כ זהו השוויות של נסיעה למבוגר, משא"כ בכרטיסיית נוער אף א"נ דלמעשה שוויות נסיעה שווה למבוגר וההוצלה היא רק משום סבסוד השלטונות מ"מ אם ירצה למכור הכרטיסיה לא ימצא מי שישלם כמחיר נסיעה בודדת, ולכן כשמזיק משלם רק כפי מה ששילם ע"ז [משא"כ כשהשתמש לנסיעה בזה ס"ל דיש אופן שחייב לשלם כנסיעה בודדת כנ"ל הע' 108 ועמש"כ שם בזה].

122 הנה היה מקום לדון דכיון שהתשלום במזיק שטר הוא משום גרמי אינו משלם אלא כפי

ענף ח - פרטי דינים בכרטיסים שונים

המוצא כרטיסיה עם זכויות אם מותר להשתמש בזה ודין תקנת השוק מג. מי שנאבד לו כרטיסיה ומצאו אחר באופן שיש להניח שכבר ידע האובד ונתייאש, ורוצה המוצא להשתמש בזכויות הנסיעה [או זכויות צילום וכדו'] שבכרטיסיה, יש בזה כמה ספיקות כדלהלן:

- (א) דיתכן שחברת התחבורה זוכה בזכות הנסיעה בזה¹²⁴.
- (ב) מאידך יש לצדד דלא זכו משום דהוי כבאיסורא אתי לידיה והוי ספיקא דדינא אם זכו¹²⁵.
- (ג) או משום דהוי כדבר שלא אתי לרשות זוכה¹²⁶.
- (ד) כמו"כ יש להסתפק אם המוצא זכה דאף שזה כשטר למוכ"ז הרי י"א דצריך מסירה דוקא ולא מהני זכייה מהפקר¹²⁷.
- (ה) מאידך י"ל דהוא זוכה משום שהוא המחזיק עתה בנייר¹²⁸.
- ולפי זה המוצא כרטיסיה אף באופן שאין בו סימן ויש להניח בוודאי שהאובד נתייאש מזה אין דינו ברור להתיר לו להשתמש בזה ומ"מ נראה דהמיקל בזה יש לו על מי

125 והיינו דאף לפי הצד שכבר חל עליהם חיוב מ"מ הוי ספיקא דדינא שלא זכו בזה כמשנ"ת לעיל פרק יז סעיף לג דנחלקו הפוסקים אם הלוח זוכה בהחוב כשמלוה נתייאש או דאינו זוכה בהיאוש כיון דבאיסורא אתי לידיה

126 היינו דמאידך י"ל דהחברה אינה זוכה ביאוש של בעל הכרטיס כיון שאינה יודעת כלל שנאבד ממנו והוי כמצאיה שהיא ברשות בעל החצר שאם לא ידע לעולם מזה אינו זוכה בזה, וה"נ לא דמי לשאר חוב שהלוח יודע שהמלוה אינו תובע ממנו חובה בהיאוש משא"כ כאן אין חברת התחבורה יודעת כלל על אובדן הכרטיס שלו וגם לא ידעו מזה לעולם.

127 כמבואר בפרק ד ענף ב דבשטר למוכ"ז י"א דבעינן מסירה מדעת מקנה דוקא ולא מהני זכייה מהפקר, וחלק מהדברים הנ"ל שמעתי ממור"ר הגר"ד דז"מטורובסקי והעלה דנמצא דהוי ספק ספיקא למוצא אם מותר לו השימוש בהכרטיסיה.

128 דכיון שההתחייבות היא למוכ"ז דהיינו לכל מי שמחזיק הנייר בידי י"ל דהוא זוכה בהחוב אף

כרטיסיה שנשאר בה רק דמי נסיעה אחת חייב לשלם דמי כל הנסיעה כיון שבדרך כלל כרטיס כזה נמכר למי שצריך עכשיו נסיעה ונותן כל דמיה, דענין ההנחה הוא רק כשרוכשים כמה נסיעות ולא בנסיעה אחת ויל"ע.

124 דיעויין משנ"ת לעיל הע' 116 די"ל שבקניית הכרטיסיה רוכש זכות נסיעה והחברה חייבת לו כבר נסיעות אלו, וא"כ אם נאמר דביאוש בחוב הלוח קודם לזכות לפני שזוכים בו אחרים, א"כ ה"נ זכו החברה בזכות זו ושוכ אסור למוצא להשתמש בכרטיסיה זו, וראה בשו"ת שואלין ודורשין (סי' צג עמ' תרל) במכתבו של הגר"נ גולדברג שליט"א: "כן יש לדון במוצא כרטיס וכי ויש לעיין למה לא נאמר שזוכה אגד ביאוש של האובד", ואף לפי הצד שהבאנו בהע' 118 דהכרטיסיה אינו שכירות מעתה אלא התחייבות להשכיר לו בעתיד כשיעלה על האוטובוס, ג"כ שייך לומר שהחברה זוכה בהחוב העתידי, ובהע' 113 הבאנו מש"כ הגריש"א דכשנאבדה הכרטיסיה החברה זוכה בזכות שבה, אמנם הגר"נ גולדברג לא בריא ליה כן ע"ש.

לסמוך¹²⁹, וכשמצא כרטיס חופשי חודשי נראה דאם ישתמש בזה יש בזה איסור גזל¹³⁰.

בכרטיס "רב-קו" באלו שעם תמונת הבעלים לא שייך כ"כ יאוש כיון שיכול לקבל זכויותיו בחברה, ובאלו שיש בהם כרטיס חופשי-חודשי ג"כ אסור, אבל באלו שהם בלא תמונה ויש בהם זכות נסיעות דינם ככרטיסיה כנ"ל.

חוב השבה בכרטיסיה ודין תקנת השוק בזה

מד. מי שמצא כרטיסיה עם שם הבעלים שהאובד לא נתייאש מזה הרי הוא חייב בהשבה¹³¹, וכן כשקנה כרטיסיה מאחד וראה אח"כ שרשום שם של הבעלים שנאבד מהם ורוצה הבעלים שיחזירו לו, אם עדיין לא נתייאש יש בזה חוב השבה, ויש שכתבו שיכול לדרוש ממנו שישלם לו מה שהוציא ע"ז לקנותו שיש בזה תקנת השוק כמו בלוקח חפץ מגנב¹³², ונראה דלדינא יש להסתפק בזה¹³³.

איסור גניבת דעת בשימוש בכרטיס נוער למבוגר

מה. מי שהגיע לגיל שמונה עשרה שלפי התקנון חייב לנסוע בכרטיס מבוגר, אך במראהו החיצוני נראה צעיר יותר ורוצה לקנות כרטיס נוער בנסיעה בחברת תחבורה ששייכת

כשבא לידו במציאה וכמשנ"ת לעיל פרק יז הע' 175 ברעת הנתי' בכל שטר למוכ"ז ע"ש משנ"ת בזה.

129 דלמעשה מידי ספק לא נפיק אבל יש לו על מי לסמוך כמש"כ די"ל שהחברה אינה זוכה כיון שלא יבא לידם לעולם והוא זוכה לרעת הנתי' שכל מי שמוצא נחשב כמוציאו בדן, ועפ"ז א"ש מש"כ הגר"א ברוידא במוריה (גל' קכח) שהמוצא כרטיסיה והמאבד יש לו סימן שזוכר את המספר הסידורי של הכרטיסיה, אינו חייב להחזיר לו ויכול להשתמש בו כיון שהמאבד חושב שהמוצא לא יחשוב שיש לו סימן כזה שלא שכיח שיזכור, וע"ע במשפטי התורה (ח"ג פ"ד סעיף ח) שכתב דכשיש כמה ניקובים שעדיין לא נשתמשו בזה ג"כ לא חשיב סימן כיון שיתכן שיש הרבה כאלו שנתתמשו רק בחלק, ולכן יכול המוצא להשתמש בזה.

אמנם כאמור אי"ז ברור שיש להמוצא זכות שימוש דיתכן שהחברה זכתה בזה וגם י"א דצריך מסירה דוקא וכמשנ"ת, נובגו"ד מש"כ דכשיש כמה ניקובים אי"ז סימן, תמוה דמ"מ כשאומר כמה ניקובים יש ודאי הוי הוכחה שזה שלו, דאף שאם אינו יודע את מספר הניקובים י"ל

דאי"ז ריעותא דיכול להיות שלא שם לב לזכור אבל כשיודע ודאי הוי סימן, וראה משנ"ת בזה לעיל פרק י הע' 220].

130 כמשנ"ת לעיל סעיף לו דאינו יכול למסור זכות השימוש לאחר דהוי כתנאי של החברה שנתחייבה רק להרוכש, וה"נ במוצא כרטיס אין לו זכות שימוש בזה, ורק באופן שמצא כרטיס חופשי בתחילת החודש כשעדיין לא נכתב ע"ז שם המשתמש וניכר שעדיין לא נשתמשו בו בזה יתכן דזוכה בזכות הנסיעה בזה, אמנם עדיין הוי ספיקא דינא כהנ"ל דיתכן שהחברה זכתה בזה ויתכן שלא מהני בזה זכייה מהפקר וצריך דוקא מסירה, דאף דעדיין לא נכתב בו שם והוי כלמוכ"ז מ"מ כאמור גם בזה י"א דצריך מסירה מדעת מקנה.

131 כנ"ל פרק יז סעיף לב וראה בפרק זה סעיף כד. 132 כ"כ בספר עולת יצחק (להגר"י רצאבי ח"א סי' קנב) דיש בזה תקנת השוק כמו בלוקח מגנב, דאף דלא תיקנו רק ברבר השכיח מ"מ גם אופן זה הוא בכלל התקנה ע"ש.

133 צ"ע מה דפשיטא ליה שיש בזה תקנה"ש, דלכא"ו הוי דבר שאינו שכיח טובא, דאף ששכיח שקונים כרטיסיות מנהגי האוטובוסים, אבל מכירה כזו של אדם פרטי אינה שכיחה כלל, והיה

לנכרים, אסור לעשות כן דוהו גניבת דעת שאסור אף בעכו"ם¹³⁴, אך כשנסע ולא שילם כלל דינו כעושק ולא כגול עכו"ם שאסור¹³⁵. [ובכרטיס "רב-קו" עם תמונה, בלא"ה עפ"י רוב לא שייך לזייף את הגיל].

גדר טלטול מוקצה בכרטיסים מגנטיים או מנייר

מו. יש לדון בגדר איסור מוקצה בטלטול סוגי הכרטיסים השונים. ויש לחלק בין סוגי כרטיסים אלו כדלהלן:

(א) כרטיס אשראי חשיב מוקצה מחמת חסרון כים¹³⁶.

(ב) כרטיסיה העשוי מנייר שיש בו זכויות נסיעה חשיב ככסף דהוי מוקצה מחמת גופו¹³⁷.

(ג) כרטיסים המגנטיים [כגון כרטיסי שירותי הבריאות, טלכרט שיש בו זכות לשיחות טלפון, כרטיסי המקוואות, כרטיס כספומט למשיכת כספים או דפי בנק, פוד סטאמפס [FOOD STAMPS] וכדו'] יש לדון אם הוי כמוקצה מחמת גופו או מחמת חסרון כים, או דחשיב ככלי שמלאכתו לאיסור ויש להחמיר¹³⁸.

136 כן מבואר בארחות שבת (פי"ט סעיף צה). והיינו דמפאת חשיבותו והפסד הממון שיש בו אם יאבד משגיחין עליו תדיר.

137 כ"כ בחוט שני (שבת ח"ג עמ' קי): "כרטיסיה של אוטובוס, דינה כמו מעות שהם מוקצה מחמת גופו, כיון דאין בה שימוש בגוף הדבר אלא שהיא משמשת לשלם בה, והוי כמו מעות, והוי נמי כמו שטרי הדיוטות דדמי לשטרי חוב", ולכאור הסברא שלא החשיבוהו למוקצה מחמת חסרון כים משום דאי"ז חשוב כ"כ והוא דבר שנמצא ביד כל אדם ואף אצל ילדים קטנים.

138 כ"כ בחוט שני (ח"ג עמ' קיא): "יש לעיין בכרטיסים מגנטיים כמו של קופות חולים וכדו' שמכניסים את הכרטיס למכונת מחשב שע"י זה מזהים את הקוד שבכרטיס, וכן כרטיס מגנטי להוצאת כספים מן המכונה שבבנק, אם דינם ככלי שמלאכתם לאיסור או שהם מוקצה מחמת גופו. דאפשר דאין להם שם כלי כלל, ואף שמשמשים בהם תדיר מ"מ כיון דכל השימוש בהם הוא כדי לזהות את הקוד הצפון בהם ואין בהם שימוש בגופם אפשר דלא חשיב כלי לענין מוקצה, ואפשר דהוי מוקצה מחמת חסרון כים, כיון שמקפידין שלא להשתמש בזה לדברים אחרים, לכן למעשה צריך להתייחס לזה כמו מוקצה גמור", ומבואר מדבריו שכיון שמחזיק את הקוד י"ל שחשוב ככלי אך למעשה לדינא יש להחמיר, וראה

לו לבדוק אם יש בזה ריעותא, והרי סופו הוכיח שהיה רשום שם פרטי על הכרטיסיה, ומנ"ל דיש בזה תקנת השוק.

134 כ"כ בשו"ת אבני ישפה (ח"ג חו"מ סי' קטז): "הרי בזה הוא גונב דעתו של הנכרי ואסור לגנוב דעתו של הגוי כמבואר בגמ' חולין צד, א ולכן נראה שאין היתר לשלם בכרטיסיית נוער לנהג משום איסור גניבת דעת".

135 בשו"ת אבני ישפה שם כתב: "ומסתבר יותר שזה נחשב כעושק, שהרי משום מה מבקשים לשלם עבור נסיעה אינו משום שהנוסע גונב דבר מהבעה"ב אלא הוא ענין של שכירות וכו', ואדם שנוסע ברכב של יהודי ואינו משלם הרי זה עובר על עושק וכו', ולכן אם בטוח שהדבר לא יודע לשום אדם רשאי לנסוע ברכב של הגוי בלי רשותו, כיון דהוי עושק נכרי דשרי במקום שאינו יודע", אמנם פשוט שזהו רק כשברור כשמש שלא יודע, אבל על פי רוב מצוי שבא פקח ובודק אם שילמו ויש בזה חילול השם, ואנן בעינן שיחא שם שמים מתאהב על ידינו כמש"כ בבאר הגולה (סי' שמח): "שאותם אנשים שהרוויחו מטעות של עכו"ם לא הצליחו ונכסיהם ירדו לטמיון ולא הניחו אחריהם ברכה ורבים אשר החזירו טעות עכו"ם בדבר חשוב גדלו והעשירו והצליחו", והביאו הגר"מ פיינשטיין בתשו' הנדפסת בספר השבת אבידה כהלכתה (עמ' קעה).

ונפק"מ בסוגי המוקצה ראה בהערה 139.

כרטיס רב-קו באלו שהם בלא תמונה דינם כשאר הכרטיסים המגנטיים¹⁴⁰. ובאלו שמופיעים עם תמונה אף דלא נחשב כשטרי הדיוטות¹⁴¹, מ"מ גם זה חשיב כמוקצה כשאר הכרטיסים הנ"ל¹⁴² וראה בהערה אם י"ל דחשיב ככלי שמלאכתו דאיסור דהתמונה מחשיבו לכלי¹⁴³.

טלטול כרטיסיה או רב -קו בשבת כשייחודה מקודם או שכתב ע"ז דבר תורה

מז. לאור האמור דנו הפוסקים למצוא עצה למה ששכיח שיוצאים למקומות מורחקים בשבת ונשארים שם עד מוצ"ש, ודנו האידך ניתן להתיר ליטול עמו כרטיסיה [במקום שיש עירוב] כדי שיוכל לחזור בתחבורה הציבורית, ויש שכתבו דאם כותב חידושי תורה על הכרטיסיה שוב אין זה מוקצה כלל ויש לזה שימוש בשבת ומותר בטלטול¹⁴⁴, וה"ה

כלי שמלאכ"ס, וע"ש שמקורו מספר מנחת שבת (סי' צא סקכ"ב*) ושם מבואר משום דהוי מוקצה מחמת ח"כ וראה בהע' הבאה.

143 הנה מדברי הש"ש וארחות שבת הנ"ל מוכח דלא נחתו לסברא זו דהוי ככלי משום התמונה. אמנם מש"כ למקור מדברי המנח"ש יעו"ש דמירי בפאספורט [דרכון] והנידון לפני יותר ממאה שנים שעדיין לא היה בהם תמונה, ואף דשם נקיט דהוי מוקצה מחמת ח"כ, אבל ברב-קו כיון שזה מתגלגל אצל כל אדם י"ל שאי"ז מוקצה מחמת ח"כ רק מחמת גופו א"כ י"ל דהתמונה מועילה לשוות לו דין כלי אלא דחשיב תשמישו לאיסור ונפק"מ שיהא מותר לצורך גופו ומקומו. [ולפי"ז י"ל דגם תעודת זהות נחשב ככלי ואינו מוקצה כלל דהרי אין מלאכתו לאיסור אך י"ל דשם חשיב יותר מוקצה מחמת ח"כ, וגם חשיב רוב תשמישו לדבר האסור שמשמש לזיהוי בבנקים וכדו'].

144 כ"כ הגר"א נבנצאל בקובץ בית הלל (גל' ז עמ' פט) דבכה"ג: "פסק מלהיות מוקצה מחמת חסרון כיס דהא יש לו שימוש של היתר בשבת". והיינו דאף להצד דהוי כמוקצה מחמת ח"כ מ"מ כיון שעשה מעשה בגוף הכרטיס הרי שינה את ייעודו ומותר. וכן מובא בחוברת הלכה ומעשה (אב-אלול תשס"ט) בשם הגרי"ש אלישיב שליט"א: "מי שרשם חידושי תורה על גב כרטיסיה, מותר לו לטלטל הכרטיסיה בשבת אם עושה כן על מנת לקרוא את הכתוב בה, דעיון בד"ה נחשבת כטלטול לצורך גופו, שמותר במוקצה בדבר שמלאכתו לאיסור".

עוד בקובץ בית הלל (גל' ו עמ' ע) מש"כ בזה. אמנם בשמירת שבת (פ"כ סעיף לט) כתב בכללות דכרטיסים מגנטיים הוי מוקצה מחמת גופו וע"ש דמדמהו למטבעות ומשמע דלא ס"ל דהוי כלי שמלאכ"ס ויל"ע. וראה עוד בארחות שבת (פי"ט סעיף קטז) שכתב דכרטיס טלכרט הוי מוקצה מהמת גופו, אמנם בהע' קנו כתב שיש להסתפק אם יש לו דין כלי. אולם כאמור בחוט שני נקיט להחמיר וכ"ה בארחות שבת שם.

139 אם הוא כלי שמלאכתו לאיסור הרי מותר לטלטלו לצורך גופו ומקומו, ואם הוא מוקצה מחמת גופו שאסור לצורך גו"מ אבל כשמיחדו לפני שבת לצורך שימוש אינו מוקצה [וראה בספר ויאמר אברהם (מוקצה) בעמ' קפד-קפט מש"כ אם בעינן ייחוד דוקא לסימניה בספר או דסגי בייחוד למשחק ע"ש דתלי לה בפלוג' הרמ"א והשו"ע ע"ש], ואם דינו כמוקצה מחמת חסרון כיס אף ייחוד אינו מועיל. ויש עוד נפק"מ ואכמ"ל.

140 פשוט דהני דמו לשאר סוגי הכרטיסים הנ"ל. 141 דלכאור' היה מקום לומר דכמו שאסרו להביט בתמונה שיש כיתוב מתחתיה גזירה משום שטרי הדיוטות ה"נ הרי כתוב על הכרטיס שמו של הבעלים, אך נראה דהשם נכתב על עצם הבעלות של הכרטיס ולא ככיתוב על התמונה ולכן לא נחשב כשטרי הדיוטות.

142 בשמירת ש"כ (פכ"ח סעיף ט) וכן בארחות שבת (פי"ט סעיף צג) נקטו דתעודת זהות הוי מוקצה וא"כ ה"ה בנידו"ד אף שיש בזה תמונה, מ"מ חשיב מוקצה עכ"פ מחמת ח"כ ולא חשיב

דמועיל בזה ייחוד אם נאמר דהוי רק מוקצה מחמת גופו¹⁴⁵. ובכרטיס רב קו בין באלו שיש תמונה ובין באלו שאין בהם אין להקל בייחוד לבד דיתכן שהוא כמוקצה מחמת חסרון כים שאין מועיל בזה ייחוד¹⁴⁶.

אמנם גם בזה יש עצה לכתוב חידו"ת על מרבקה ולהדביקו על הכרטיס¹⁴⁷. עצה נוספת לחזור חור בכרטיס ולהכניסו במחזיק מפתחות שכזה יש מקילים לטלטלו כך¹⁴⁸, ובצירוף ההיתר של כתיבת החידו"ת לכאורה היה מקום להקל.

אולם למעשה נכון להחמיר ולא לטלטל בכל האופנים כי ההיתר אינו ברור וראה בהערה¹⁴⁹.

149 כן שמעתי מהגר"ש גלבר שליט"א מח"ס ארחות שבת, שזהו חידוש לומר שכתבת חידו"ת מוציאו מכלל מוקצה כיון שעדיין נשאר בשימושו ככרטיס. דחינח באופן ששוב אינו משתמש בזה רק לצורך החידו"ת שפיר, אך באופן זה הוא חידוש לומר כן.

ומש"כ שיש להקל להכניסו במחזיק המפתחות שמעתי מהגר"ש גלבר דאינו דומה להנידון שדנו הפוסקים, דשם מיירי בכרטיס של כניסה למקוה וכדו' שאין לו צורך בזה כלל בשבת רק נשאר במחזיק מערב שבת, ובזה יש מקום להקל דנחשב עיקר הטלטול לעצם המפתחות ולא לכרטיס. משא"כ בנידו"ד שמכניסו למחזיק המפתחות מע"ש וכוונת הטלטול של המחזיק הוא גם לצורך הכרטיס אינו מותר. רע"כ למעשה יש להחמיר.

145 והיינו דלמשנ"ת לעיל הע' 138 מדברי החוט שני דהוי כמוקצה מחמת גופו א"כ מהני בזה ייחוד לבד והיינו כשמייחדה לשימוש סימניה בספר וכדו' וכדלעיל הע' 139.

146 והיינו דבאלו שאין בהם תמונה הרי ודאי הוו לכה"פ מוקצה מחמת גופו, ובאלו שיש בהם תמונה כתבנו לצדד דהוי ככלי שמלאכתו לאיסור דמותו לצורך גופו ומקומו אך לצורך נסיעה למוצ"ש ודאי אסור. ועוד דלמש"כ בחוט שני דיש לצדד דהוי מוקצה מחמת ח"כ א"כ אין מועיל בזה ייחוד. 147 כמש"כ הגר"א נבנצאל הנז"ל בהערה 144 דבאופן זה הוי כשינה את ייעודו ונהפך לחפץ המותר, וכש"כ בזה די"ל דהוי ככלי וכנ"ל.

148 ראה שמירת שבת בהלכתה פרק כ סעיף פה-פו.

מכתח

ערכים

הוראות שימוש במפתח

ציון לפרק באות מודגשת, אחריה הסעיף עם פסיק אחריו, ההערות מסומנות במספרים.

מראה מקום נוסף לפרק אחר, צויין לאחר נקודה ופסיק (;).

לדוגמא:

א כא, = פרק א' סעיף כא

א 8, = פרק א' הערה 8

א כא-כד, 01, 52, = פרק א' סעיפים כא עד כד ובהערה 01 ובהערה 52

א כה, 03, ; יז כד-כח, 45, = פרק א סעיף כה ובהערה 03. וגם פרק יז סעיפים

כד-כח ובהערה 45

הפניות:

ראה ערכו = ערך נפרד בשם זה [שם הערך מופיע באות מודגשת]

ראה גם = הפנייה לערכים דומים באותו ענין

בערכים המרכזיים צויינו ההפניות לערכים דומים מיד בתחילת הערך. בשאר המקרים מופיעות ההפניות לנושאים משלימים, בסוף הערך.

לתשומת לב: כל נושא שצויין עליו מקור עפ"י רוב מוזכר ענין זה פעמים נוספות בספר, כשמעיינים במקום שצויין ניתן להגיע דרכו למקומות נוספים עפ"י המצויין בגוף הספר הפניות ממקום למקום, כמו"כ ניתן להעזר בתוכן הפרקים שבראש הספר.

אלון בכות

כאן המקום להציב שם ושארית לידידי ש"ב הרה"ג המפו'

מו"ה רבי חיים יוסף ב"ר יעקב משה גוטפרינד ז"ל

חבר מערכת אוצר הפוסקים ועורך שיטה מקובצת המבואר

שהחל בעבודה"ק בעריכת מפתח הערכים לספר זה

ובעו"ה נגדע באיבו בימי שיא פריחתו

ביום זאת חנוכה תשס"ט לפ"ק

יהי זכרו ברוך

תוכן הערכים שבמפתח

- א -

אבירה

אבירה מדעת

אבק ריבית

אגיד גביה

אגרות חוב

אדר סתם

אוברדרפט

אודיתא

אוטובוס

אומדנא

אונאה

אונס

אונס ממון

אופציות

אחריות

אין אדם מוריש שבועה

אין גופו ממון

אין שטר לחצאין

איסור

איסור נגישה

איסורי הנאה

אישיות משפטית

אל תשכן באהליך עולה

אלמנה

אל-תור

אמירתו לגבוה

אמנה

אנוויזונג

אסמכתא

אפטרופוס

אפוטיקי

ארבעת המינים

ארה"ב

ארץ ישראל

אשה

אשראי

אתרוג

- ב -

באנרס

באנקנאטין

בבעלים

בורסה

ביומו תתן שכר

ביטוח

ביטול ברוב מעות

ביטול ברוב

ביטול חיוב בכ. אשראי

ביטול מקח

ביטול צ'ק

ביטול שידוך

בית דין

בית משפט

בכור

בל תלין

בני זוג

בנק

בנק טראנספער

בנקנאטין

בעל חוב מוקדם

בעל

בעלות

בר מצוה

בר מצרא

ברזק

ברי ושמא

ברירה

בתי משפט

- ג -

גבאי גמ"ח

גבאי צדקה

גבוי

גבייה מלקוחות

גבייה ממשועבדים

גביית הוראת קבע

גביית הצ'ק

גביית חוב

גדר הצ'ק

כללי

אם גופו ממון

כגבוי

כהוראה

כהוראה או כשטר

כחפץ הנמכר

ככסף

כממרני

כפרען מוחנה

כשטר

ערכו-העצמי

גוי

גוף הצ'ק

גוף משפטי

גופו ממון

גורל

גורם לממון

גורם

גזל

גזל עכו"ם

גזלן

גט

גירושין

גלגל שבועה

גמ"ח

גמירות דעת

גנב

גניבה

גניבת דעת

גר

גרימת הפסד

גרימת נזק

גרמא

גרמי

- ד -

ד' מינים

דבר שאין בו ממש

דבר שאין גופו ממון

דבר שאינו ברשותו

דבר שאינו קצוב

דבר שלא בא לעולם

דובר אמת בלבבו

דולר

דוחץ דרשה

דין

דין עבר כנעני

דין ערב

דין תורה

דינא דגרמי

דינא דמלכותא

דיני ממונות	הסבת צ'ק	התרשלות בגביית צ'ק	חזקה ביום שנכתב נמסר
דירה	הסכם	התרת נדרים	חזקה דרבא
דמי טירחה	העברה בנקאית	– 1 –	חזקה דשטרך בדי מ"ב
דמי שימוש	העברת צ'ק	וואוטשער	חזקה מה שתח"י שלו
דעביט קארד	העברת קולמוס	וועקסיל	חזקת כשרות
– 7 –	העומד לגבות כגבוי	ויזה	חזקת מרא קמא
הגבלת צ'ק	הערמה	ועד ד' ארצות	חזקת שטר
הגנת הצרכן	הפקדה בבנק	ועד הבית	חזרה מהמקח
הגרלה	הפקדת צ'ק	– 2 –	חזרת צ'ק
הוראה	הפקודה בצ'ק	זה נהנה וזה לא חסר	חיוב השבה
הוראה במקצת	הפקעת הלואה	זיוף	חיוב חדש
הוזלה	הפקד	זיכוי כספי	חילול ה'
הוחזק כפרץ	הפרשת תרו"מ	זכות הבעת דעה	חילול מעשר שני
הוצאה לפועל	הצמדה לדולר	זכיה	חילול שבת
הוצאות	הצ'ק כדבר ערך עצמי	זכר למחצית השקל	חילוף כתב
הוראה ממוחשבת	הצ'ק כהוראה	זכרון דברים	חלוקה
הוראת קבע	הצ'ק ככסף	זמן בצ'ק	חליפין
הוראת תשלום	הצ'ק כשטר	זמן בשטרות	חלפנות
החזרת צ'ק	הקדמת מעות	זקיפה במלוה	חמץ
החלפת צ'קים	הקדש	זרק מנה לים	חנות
היזק שאינו ניכר	הקפת חנות	– 3 –	חסכון
היזק	הרי שלך לפניך	ח"כ	חצר
הילך	הרמת מסך	חברה	חרש
היתר עיסקא	הרשאה	חברה בע"מ	חשבון בנק
הלואה	השאלה	חברת אשראי	חשבון טשערעטי
הלואה בצ'ק	השבת אבידה	חברת בת	קאמפאני
הלך אחר התחתון	השטאה	חברת גביה	חשבון מוגבל
הלכה	השימוש בצ'ק	חברת צדקה	חשבון משותף
הלנת שכר	השכרת רכב	חוב	חשבונית
המוטב בצ'ק	השקעות	חודש לועזי	חתימה
המחאה	השתעבדות	חוזה	חתימות הצ'ק
המייסב בצ'ק	התחייבות	חול המועד	חתן
הנאה	התחייבות בצ'ק	חופשי חודשי	– 4 –
הנהלה	התחייבות בשטר	חוץ לארץ	טבילת כלים
הנוהל הבנקאי	התיישנות	חוק	טובת הנאה
הנחה	התמורה בצ'ק	חזקה א"א פורע תו"ז	טופס

הצ'ק

תוכן הערכים שבמפתח

בהלכה

תתקבו

ממשלה	מוחזק	כבסף	טירחה
מנהג	מונית	כסף	טלכרט
מנהל חשבונות	מוסד	כספומט	טלפון
מנהל	מוציא על פיו	כרטיס אשראי	טעות עכו"ם
מניות	מוקדם	כרטיס חופשי חודשי	טענה
מניעת הפסד	מוקצה	כרטיס כניסה	טענות פטור
מניעת ריוח	מזויף	כרטיס מגנטי	טענין
מסדרין לבע"ח	מזומן	כרטיס נסיעה [וכרטיסיה]	טענת אמנה
מסחר	מזיק	כרטיס קרדיט צ'ק	טענת להד"ם
מסייע	מזכירה	כרטיס רב-קו	טענת מזויף
מסירת צ'ק	מחוסר אמנה	כתב יד	טענת נפילה
מסמך	מחילה	כתב ללוות ולא לזה	טענת פרעון
מספר כרטיס אשראי	מחיר	כתיבה	טענת קים לי
מעמד שלשתן	מחלוקת הפוסקים	כתיבה ומסירה	טענת שטרך בירי
מעשר כספים	מחשב	כתיבת הצ'ק	טראטע
מעשר שני	מחשבה להיטיב לחבירו	– ל –	טרשא
מעשר	מחשבה לצדקה	לא יגוש	טשערעטי קאמפאני
מפעל הפיס	מט"ח	לא יחבול	– ו –
מפעל	מטבע	לא סחיר	יאוש
מצה למצה	מטבע זר	לא תבא אל ביתו	יאוש בחוב
מצוה לקיים דברי המת	מטלטלי דיתמי	לא תהיה לו כנושה	יד בעל השטר
מצוות	מי שפרע	לא תונז	יד פועל כיר בעה"ב
מציאה	מיגו	לא תשימון	יד שניה
מקוה	מידת חסידות	לוה	יהא מונח
מקח	מיסב	לולב	יועץ השקעות
מקח טעות	מיתה	לוקח	יורשים
מראה דינר לשולחני	מכירה	למוטב בלבד	יפוי כח
משועבדים	מכירת חוב	למוכ"ז	ירא שמים
משורטט	מכירת חמץ	לפני עור	ירושה
משטה	מכירת צ'ק	לפקודת	ישן
משיכה מהבנק	מכירת שטרות	לקוחות	יתומים
משיכת יתר	מכלת	– מ –	יתרת זכות וחובה
משכון	מלוה	מבריה ארי	– כ –
משכורת	מלמד	מהות הצ'ק	כגבוי
משלוח מנות	ממון	מורדה במקצת	כדבר ערך עצמי
מת	ממורני	מורד הנאה	כהוראה

מתנה	סימנים	עשיר	צמוד לדולר
מתנה עמ"כ בתורה	סכום הצ'ק	— פ —	צער
מתנות כהונה	סמיכות דעת [וגמ"ד]	פדיון הבן	צ'ק
מתנות לאביונים	ספיקא דינא	פוגם שטרו	צ'ק בחו"ל
מתנת שכיב מרע	ספק ממון	פועל	צ'ק בטחון
— ג —	סתם הלואה	פורט דולרים	צ'ק בנקאי
נאמנות	— ע —	פורים	צ'ק גנוב
נאמנות במיגו	עבד כנעני בקנינים	פורע חוב חברו	צ'ק דולרי
נגישה בשביעית	עבדים וקרקעות	פושע	צ'ק דחוי
נגישה כנושה	עביר איניש דינא	פיאה נכרית	צ'ק טובה
נדוניא	לנפשיה	פיטורין	צ'ק ישן
נדל"ן	עבר זמן הצ'ק	פיס	צ'ק לא סחיר
נדר לצדקה	עד אחד	פיצויים	צ'ק למוטב בלבד
נהנה	עדות	פירות שביעית	צ'ק למוכ"ז
נולדים	עדים	פנסיה	צ'ק מאוחר
נזק	עומד לגבות	פסח	צ'ק מוגבל
נחלה	עורך-דין	פסיקה	צ'ק מוקדם
נייר הצ'ק	עושק עכו"ם	פספורט	צ'ק מזויף
נייר חלק	עייל ונפיק אזוזי	פקדון	צ'ק מט"ח
ניירות ערך	עיכוב בפריעת חוב	פקיד	צ'ק מטשערעטי
נישואין	עיכוב יציאה מהארץ	פרוזבול	צ'ק משורטט
נכסים משועבדים	עיסקא	פריטת צ'ק	צ'ק עצמי
נכרי	עיקול	פריטת שט"ח	צ'ק ערבון
נמחל שעבוד	עכו"ם	פריסת תשלומים	צ'ק פקדון
נסיון	עלויות	פרעון חוב	צ'ק פתוח
נפילה	עמותה שנסגרה	פרעון מותנה	צ'ק שאינו סחיר
נר חנוכה	עמלה	פרעתי	צ'ק שחזר
נשתנה השער	עמלת אשראי	פשיטת רגל	צ'ק שנפל
— ס —	עני	פשרה	צ'רטי קומפני
סוחר דולרים	עסק	פתיחת חשבון	צרכניה
סוכן	ערב	— צ —	— ק —
סופר	ערב קבלן	צדקה	קאמביו
סטאקס	ערבון	צו ירושה	קאמפאני
סידור לבע"ח	ערבות בנקאית	צוואה	קארד
סיטומתא	ערך הצ'ק	ציבור	קדושת שביעית
סיטראי	ערכאות	ציצית	קדימה

קונה	שביעית	שטרות כסף	שקר
קופת גמ"ח	שביתה בבנק	שטרך בידי מאי בעי	שרות גביית הודאת קבע
קופת גמל	שבת	שיכור	שרוטט בצ'ק
קופת צדקה	שרכן	שימוש בכרטיס אשראי	— ת —
קטן	שואל	שימוש בצ'ק ככסף	תאריך הצ'ק
קידושין	שובר	שינוי בצ'ק	תאריך לועזי
קיום שטרות	שובר זיכוי כספי	שינוי שער	תביעה
קים לי	שובר חיוב באשראי	שיעבוד	תביעת פרעון חוב
קנוניא	שוגג	שכיב מדע	תזוי קניה
קניה	שזה כסף	שכיר	תוך זמנו
קניינים	שווי הצ'ק	שכירות	תוקף הצ'ק
קנין אגב	שוטה	שכירות פועלים	תחבורה ציבורית
קנין אודיתא	שומא	שכנים	תחלתו בפשיעה
קנין חליפין	שומר	שכר טירחה	תיבת דואר
קנין חצר	שורף שטר או צ'ק	שכר לימוד	תיבת שירות
קנין כסף	שותפות	שכר שבת	תכנית חסכון
קנין שטר	שותפים	שכר שכיר	תלוש זיכוי כספי
קרן השתלמות	שטר	שלוח דרך	תלוש חלוקה
קרן נאמנות	שטר אמנה	שליח לדבר עבירה	תלוש קניה
קרעדיט צ'ק	שטר בכתב יד	שליחות	תלמוד תורה
קרעדיט קארד	שטר חוב	שליש	תמורה
קרקע	שטר חילוף כתב	שלמו לפקודת	תן כוזבי
— ר —	שטר חלק	שמא ושמא	תנאי
ראוי	שטר טובה	שמיטת כספים	תעודת מספורט
רב-קו	שטר טראטע	שמירה	תפיסה
רוב	שטר לך ולכל המוציא	שמירה בבעלים	תפיסת דמים
ריבית	שטר למוכ"ז [וכל	שנה לועזית	תקנות הציבור
ריעותא דנפילה	המוציא	שנה מעוברת	תקנת הארצות
רישום	שטר ממרני	שנים ארוקים	תקנת השוק
— ש —	שטר נאמנות	שעבוד	תקורות עבודה זרה
שאלה	שטר פיצוי	שעבוד הגוף	תשלום
שבועה	שטר פקדון	שעבוד נכסים	תשלום חשבון
שבועת היסת	שטר קאמביו	שעבוד קרקע	תשלום מראש
שבועת הנוטלין	שטר ראייה	שעבודא דר"נ	תשלומים.
שבועת השומרים	שטר שנפל	שער [הדולר, יציג]	
שבועת השותפין	שטרות	שערס	

- א -

אבידה -

- בשומר חנים, גדרה
השבת אבידה, ראה ערכו
יאוש, ראה ערכו
כרטיס אשראי שניתן לשומר, חיובו
כרטיס מגנטי שניתן לשומר, חיובו
כרטיסיה שניתנה לשומר, חיובו
כרטיסיה שנמסרה לשימוש, חיוב הלווה
כרטיסיה שנמצאה, שימוש בה
כרטיסיה, סימנים בה
משכון שאבד
ניירות ערך, כשטח הכנק
צ'ק הלוואה לצורך קניה שאבד למוכר
צ'ק למוטב בלבד
צ'ק מתנה שאבד, אם חייב לשלם חובו

- א כב, 27, 75-80
צ'ק מתנה שאבד, תביעת צ'ק אחר
צ'ק פרעון או ערבון שאבד, חיוב הפרעון
י לז-מ;
יז כד-כח, ל
צ'ק פרעון או ערבון שאבד, טענות פטור בו
צ'ק פרעון או ערבון שמסרו המלווה לאחר ואבד
י מא-מב,

- צ'ק שאבד מהשומר
צ'ק שאבד, הודאת הלווה שלא שילם
צ'ק שאבד, חיוב תשלום שניתן מדין חקנת השוק
צ'ק שאבד, נאמנות שנפל
צ'ק שהופקד בתיבת שירות ואבד
צ'ק שחיובו משום נדר
צ'ק של אחר שניתן בהלוואה, ואבד משליח
צ'ק שלא נגבה, חיובו
צ'ק שנאבד גבייתו ע"י מוצאו
צ'ק שניתן לצדקה ואבד
שט"ח שאבד, חיוב הפרעון כשמודה בהחוב
שט"ח שאבד, טענות פטור ללווה
שטר ממרני שאבד, גבייה מהלווה

- ב 23; ה ב-ד; י לב-לג,
חקנת השוק בצ'ק שאבד והשתמשו בו, ראה תקנת
השוק
ראה גם גניבה

אבידה מדעת -

- אם דינה כהפקר
בחוב אם צריך דעת מקנה
אבק ריבית -
ראה גם ריבית
בהחלפת צ'קים להסוברים שהוא כהוראה
בהלוואת החלפת צ'קים
בהלוואת שטרות
גביית אבק ריבית בשטר ממרני
גבייתו בשטר ממרני ובצ'ק
זיכיו בחשבון בנק
תשלום שכר עם פרע"ח

אגיד גביה -

- במכירת חמץ כשמשלם הישראל מדין עבד כנעני
בעלות בממון של תברה בע"מ
בקנין כסף מדין עבד כנעני
גדר החסרון
הלווהו בצ'ק, חיובו
לענין פסיקה, אינו חסרון
פרעון חוב בצ'ק של עצמו
קידושין בוואוטשער
קידושין בכרטיס אשראי
קידושין בשט"ח או צ'ק של עצמו
קידושין בשטר חוב
קיום צדקה בצ'ק
קים לי, בקנין בשט"ח או צ'ק של עצמו

- יג 31; יח 31, 39
יט 48, 58
יג ג, ה, יב
יג ג,
שט"ח שנתן למלווה, פסיקה על ההלוואה
יג 40; ח 40; יג 98,
101
יח ו-י, יב,
יג 123,
כא יח,

אגרות חוב -

- הלוואת אג"ח
הלוואתם
מכירה וירושה בהם
קניה ומכירה בהיתר עיסקא
כ כג,
כ כג,
כ טו,
כ כ-כב,

אגרות חוב - (המשך)

ראה גם ניירות ערך

אדר סתם, בשנה מעוברת

אוברדרפט, ראה חשבון בנק - יתרת חובה

אודיטא -

אם נחשב קנין גמור

באגרות חוב

בדבר שאינו ברשותו

בדבר שאינו קצוב

בדבר שלא בא לעולם

בוואוטשער

בממון שבקופת גמל

בממון שמפקיד בחשבון טשערעצטי/וואוטשערס

במניות הנמכרות באופן פרטי

במניות, במכירת חמץ

במניות, ברישום בבנק

בצ'ק למוכ"ז

בצ'ק לפקודת

בצ'ק שלא ניתן לגבותו בבנק

בשטר ראייה על הפקדה בנקאית

בתכנית חסכון

גדר הקנין, הודאת בע"ד או הקנאה

ד 12-13, 33; כ יא, 34

הקנאת חוב שבבנק ע"י צ'ק

התחייבות בצ'ק מדין אודיטא

התחייבות בשטר

זכיה בממון ע"י העברה בנקאית

א 31; יט יב, יח; כ 94

חתימה בשטר רצ'ק בשליחות

חתימת מיסב כערכות

כתיבת הצ'ק, זכיה מדין אודיטא

מחילה בהקנאת שט"ח באודיטא

מסירת כת"י במקום עדים

קים לי, במלוה או בדשלב"ל

קנין שטר חוב

ד 31-33; יט 40; כ 34

קנין שטר למוכ"ז

ד יא, 82

ראה גם התחייבות

אוטובוס, ראה כרטיס נסיעה, רב-קו, תחבורה ציבורית

אומדנא, דגמר ומשעבר נפשיה בהתחייבות בשטר א 3, יח 114

אונאה -

במכירת באנקנאטין

ג 23

במכירת גוף החוב [במעמד שלשתן]

במכירת גוף נייר השטר

במכירת וואוטשער

במכירת כרטיס הגרלה

במכירת כרטיסיות וכרטיסים

במכירת מניות

במכירת צ'ק

במכירת שטר רצ'ק, מיעוטה ואיסורה

ז 31, 135; יז 5, 281

ד 69-68; יז 290-289

במכירת שטר למוכ"ז

במכירת שטר למלוה עצמו

בפריטת צ'ק

בשטרות, חילוק דיני אונאה ומקח טעות

בשטרות, תנאי לביטול המקח

בשטרי הגרלה

זמן תביעתה, כשעדיין לא שילם

זמן תביעתה, כששילם בצ'ק דחוי

זמן תביעתה, כששילם בצ'ק שאינו סחיר/למוטב

בלבד

חוב שנמכר ונמצא שהלווה העני

מקח טעות, ראה ערכו

קים לי במכירת צ'ק או שטר יז 285; כא 77, 100

קים לי, תביעתה כשלא שילם, או בצ'ק למוטב

בלבד, יג 109, 112

תביעה לאחר העברה בנקאית

תנאי עליה במכירת שטר או צ'ק ז 31, 36, 124, 135

תשלום בצ'ק שהוערך ביותר משוויו יז 286

אונס -

אחריות במכירת שט"ח רצ'ק, על אונס דעלמא

ז 38, 141

אחריות על אונס רחוק ונוקי גזירת מלך ז 35, 138-139

אשראי בבנק, ביטולו ע"י הבנק כאונס

טז 58, 93, 119

בהלוואת שטר

ח ה

בחזרת צ'ק מחוסר כיסוי

טז יב-ג

בחיוב גרמא

טז 68, 109

בשומרים בעשו"ק, חיוב לצי"ש

יז 70

בשומרים

יז ב

בשומרים, בשליחות יד

יז 18

גבאי גמ"ח באיחור הפקדה

יז 120

הקדמת שכר, מחילה במקום אונס

יד לג-לד, 149

אונס - (המשך)

השבת הגזילה כשניזוק באונס

חיובו במזיק

חיובו, בזכות השתמשות בצ'ק אצל שומר

טענת פטור נגד שט"ח

כשתחלתו בפשיעה בעשור"ק

על הדמים, בפריטת צ'ק בדרך שליחות

על הצ'ק, בפריטתו בדרך שליחות

פטור בעלי חברה בע"מ רק באונס

פקיד/שליח שטעה וגרם הפסדים טז לה, 152; יט 122,

שליח למכור מניות כשירד ערכם

תפס מהלוה באיסור, חיובו באונסין

תשלום חוב בצ'ק ולא נגבה

תשלום חוב כשנאבד משכון או צ'ק באונס

יז כד, כז, כט,

תשלום חוב כשנאבד שטר/וועקסיל באונס י לג, לד,

אונס ממון - גדרו

דינא דגרמי

אופציות, ראה מניות

אחריות -

ראה גם דמי פירחה, עמ"ה

איסור קבלתה במכירת צ'ק ד 166; ז כז, ל,

איסור ריבית בקבלתה עם מכירת שט"ח ז ג-ד; ד 166,

בדרך קנס, דין ריבית

ז 25, 29, 143,

בהלוואת צ'ק

ח 10, 12, ג, כט,

בהלוואת שטרות

במכירת צ'ק בשווי המלא

במכירת צ'ק שניתן בהלוואה

במכירת צ'ק, על חזרתו

במכירת צ'ק, על כל דמי הצ'ק

במכירת קרקע ונמצאת גזולה

במכירת שט"ח במסירה

במכירת שט"ח על פירות

במכירת שט"ח של גוי, על הריבית

במכירת שט"ח, אופני ההיתר בסיבת הלוה

במכירת שט"ח, הגבלתה בזמן

במכירת שט"ח, כשנמצא פרוע או מזויף

במכירת שט"ח, מוגבלת לשווי השטר

במכירת שט"ח, על אונס דעלמא

במכירת שט"ח, על גניבה ושריפה

במכירת שט"ח, על טענה וחזרה מהמקח

יז 272-271,

טז א,

יז 94-93,

ט ז, 51,

יז ו, 57, 66,

ז יח,

יז 153,

כ 39,

כ 43,

י יד,

יב כז,

יז כד,

יז כז,

יז כט,

יז כט,

טז 54,

טז 55,

במכירת שט"ח, על עיכוב חיצוני בגבייתו ז ה,

במכירת שט"ח, קביעת שווי השטר

ז 24, 27, 29, 35, 54,

במכירת שט"ח, תשלום נוסף עבורה ז ו,

במכירת שטרות, אם המקח מחבטל ז 12,

במכירת שטרות, כהלואה או כמכירה ז 11-12; ח 21,

בנתינת מתנה א 99,

בפריטת צ'ק דולרי, בדרך מכירה ז מג-מו, נח,

בפריטת צ'ק דולרי, בדרך פסיקה ז נב,

בפריטת צ'ק דחוי ז לג,

ההיתר לקבלו במכירת צ'ק [עם טירחה] ז 149,

חברי עמותה לכיסוי הצ'קים טו לה,

טעות סופר, מכר שט"ח שאינו שלו ז 26,

כשפורט אצל סוחר באופן של שליחות לגבותו יז 153,

לזה שנתן צ'ק לפרעון ד 166,

מוכר שט"ח בפחות, סילוקו מאחריות ז ג-ד,

מוכר שט"ח כערב על החוב ז ג, 19, 45,

מיסב על הצ'ק

ג נספח ג'; ד לב; ח 98; ט מ; טו מא-מג; יז 153,

על אונס רחוק ונזקי גזירת מלך ז 35, 138-139,

על צ'ק שניתן בקניית דולרים ז סה,

אין אדם מוריש שבוועה לבניו, ט לו-לו,

אין אדם מוריש שבוועה, טעם הדין ט 247, 250,

אין גופו ממון, ראה דבר שאין גופו ממון

אין שטר לחצאין, יא 53-51, 55, 72, 77,

איסור -

איסור נגישה ראה ערכו

איסורי הנאה ראה ערכו

כל תאחר, בצ'ק דחוי לצדקה טו 70,

כל תלין, כשמזכה את חשבתו בבנק יט כח,

כל תלין, כשמשלם בכרטיס אשראי יח כא,

כל תלין, כשמשלם בצ'ק יג כב-כט,

כל תלין, ראה גם שכר שכיר

גזול ראה ערכו

הנאה מאיסור, רוח מהפקדה בבנק כ יז,

השארית צ'ק שיש עליו טענת פטור ה טז, 74,

השהיית שטר או צ'ק פרוע י ל, לה,

השהיית שטר פרוע, במספר כ. אשראי יח 219,

השקעה בחברת ביטוח, כשעוסקת באיסור כ יט,

זהירות מאיסורים בעת פתיחת חשבון בנק כ כד,

כ 96, י 1, י 1, י 1ב,	<p>חביעה ע"י נציג חברה בע"מ חביעת צ'ק דחוי תזכורת להפקדה בנקאית לכיסוי צ'ק תנאי בהלואה להחזירו</p>	<p>איסור - (המשך) חמץ, ראה ערכו לא יגוש, ראה שמיטת כספים לא יחבול, גדרו לא תבא אל ביתו, ראה ערכו לא תהיה כנושה, ראה איסור נגישה לא תונו, בביטול צ'ק לא תשימון, בפתיחת חשבון בבנק לפני עור ראה ערכו</p>
יט 11, יג 242, יג מג,	<p>איסורי הנאה - מניות בעסק המוכר איסורו"נ פועל בחנות איסורו"נ, שימוש במשכורת קנייתם בצ'ק תפיסת דמים, ראה ערכו אישיות משפטית, ראה בעלות, חברה בע"מ</p>	<p>מניות בחברה שעוברת איסורים מסייע, ראה ערכו ריבוי בשיעורים, באיסור לא תבא לביתו ריבית, ראה ערכו שותפות באיסורים, בחברה בע"מ שקר, ראה ערכו</p>
י ל, לה; יא טז, יח טג,	<p>אל תשכן באהליך עולה - בהשהיית שטר או צ'ק פרוע בצ'ק פתוח מחיקת מס' אשראי שניתן לחבירו</p>	<p>איסור נגישה - [לא תהיה לו כנושה] איום בפניה להוצאה לפועל בזמנו בחוב שאינו ע"י הלוואה במקום היתר עיסקא בעיסקא בערב קבלן בערב בעשיר</p>
י 89, יט לה, יט 50, כ 53, טענין שמא פרע בעלה, כשנתבעת מצד עצמה יט 143, תפיסה ממנה ע"י תנאי י 116, אל-תור, ראה הפקדה בבנק	<p>אלמנה - גביה ממנה ע"י הוצאה לפועל גביית חובות מאלמנת בעל חברה זכותה בביטוח ותוכניות חסכון יט 217-218; כ 50, זכותה בחשבון בנק שהיה משותף לשניהם כ 53, טענין שמא פרע בעלה, כשנתבעת מצד עצמה יט 143, תפיסה ממנה ע"י תנאי י 116, אל-תור, ראה הפקדה בבנק</p>	<p>איסור נגישה - [לא תהיה לו כנושה] איום בפניה להוצאה לפועל בזמנו בחוב שאינו ע"י הלוואה במקום היתר עיסקא בעיסקא בערב קבלן בערב בעשיר</p>
י 15, טו 98, טו 12, טו א, 8, ד; יט לו, טו 101, טו 58, 104, טו כו, טו 27, טו 3,	<p>אמירתו לגבוה - בכתיבה במסירת צ'ק לצדקה בנדרי צדקה במחשבה בנדרי צדקה בצדקה, חיוב מסירה בפועל בצדקה, שאלה על נדרו בשטר חוב זכיית העני בממון שבבנק ע"י הצ'ק חלות האמירה</p>	<p>איסור נגישה - [לא תהיה לו כנושה] איום בפניה להוצאה לפועל בזמנו בחוב שאינו ע"י הלוואה במקום היתר עיסקא בעיסקא בערב קבלן בערב בעשיר</p>
י 15, טו 98, טו 12, טו א, 8, ד; יט לו, טו 101, טו 58, 104, טו כו, טו 27, טו 3,	<p>אמנה - טענת אמנה ראה ערכו קנין ע"י צ'ק שניתן בתחילת המקח אנווייזונג, דין ריבית</p>	<p>איסור נגישה - [לא תהיה לו כנושה] איום בפניה להוצאה לפועל בזמנו בחוב שאינו ע"י הלוואה במקום היתר עיסקא בעיסקא בערב קבלן בערב בעשיר</p>
י 15, טו 98, טו 12, טו א, 8, ד; יט לו, טו 101, טו 58, 104, טו כו, טו 27, טו 3,	<p>אסמכתא - בערכות בנקאית, אין אסמכתא</p>	<p>איסור נגישה - [לא תהיה לו כנושה] איום בפניה להוצאה לפועל בזמנו בחוב שאינו ע"י הלוואה במקום היתר עיסקא בעיסקא בערב קבלן בערב בעשיר</p>
י 15, טו 98, טו 12, טו א, 8, ד; יט לו, טו 101, טו 58, 104, טו כו, טו 27, טו 3,	<p>אסמכתא - בערכות בנקאית, אין אסמכתא</p>	<p>איסור נגישה - [לא תהיה לו כנושה] איום בפניה להוצאה לפועל בזמנו בחוב שאינו ע"י הלוואה במקום היתר עיסקא בעיסקא בערב קבלן בערב בעשיר</p>
י 15, טו 98, טו 12, טו א, 8, ד; יט לו, טו 101, טו 58, 104, טו כו, טו 27, טו 3,	<p>אסמכתא - בערכות בנקאית, אין אסמכתא</p>	<p>איסור נגישה - [לא תהיה לו כנושה] איום בפניה להוצאה לפועל בזמנו בחוב שאינו ע"י הלוואה במקום היתר עיסקא בעיסקא בערב קבלן בערב בעשיר</p>

אסמכתא - (המשך)

בערבות

התחייבות סיטומתא בחסרון אסמכתא

סילוקה ע"י דינא דמלכותא

סילוקה ע"י סיטומתא

סילוקה ע"י צ'ק

סילוקה ע"י שטר וקנין

ערב באמצעות מסירת צ'ק

ערבות בדבר שאינו קצוב

פרע מקצת חובו והשליש את השטר או הצ'ק

קנין בכרטיס הגרלה מכח דינא דמלכותא

קנין בכרטיס הגרלה

קנין המועיל לבטלה

אפטרופוס -

הלואה מנכסי היתומים, שעבוד מטלטלין

העמדתו לסידור חובות מדינא דמלכותא

מבטל מהקטן את כח הקנין

תוקפו בניהול חשבון הבנק

אפותיקי, ראה שעבוד

ארבעת המינים -

קנין בהם

קנין בפרוטה והשאר בצ'ק או הלואה

קנין בצ'ק דחוי

קנין בצ'ק שחוזר

קנין בצ'ק של עצמו או של אחרים

קנין בצ'ק שניתן לקטן

קנין דרבנן, אם מועיל בד' מינים

תשלום בוואוטשער

תשלום בכרטיס אשראי

תשלום מידי

תשלום ע"י הקנאת ממון שבבנק באגב

תשלום ע"י זיכוי לחשבון הבנק

ארה"ב, ראה מטבע זר, צ'ק מט"ח,

ארץ ישראל, דינא דמלכותא בזמנו

אשה -

בזמנו כנו"ג בתוך הבית

גביה מבעלה בשטר או צ'ק ישן

הלואתה, חיוב הבעל

זכיית הבעל בצ'ק שבידה

חיוב הבעל בפעולות ממוניות ע"י אשתו

יט 139,

יח 198,

טו 219,

טז 220,

יז 252-253,

יח 203,

טו 185-186,

טז 241-242,

יז נב-ג,

כא 70,

כא כח,

א 5,

יב 54,

ט 224,

ו א, 3,

ו יא, 39,

חיוב הבעל בצ'קים שמוציאה אשתו

חיובי ממון לצרכי הבית על ידה

חתימה על צ'קים מהחשבון המשותף

יד הבעל כידה

משיכה מהבנק, באחריות הבעל

מת הבעל, ראה אלמנה

נאמנותה על צ'ק שתח"י שאינו שלה

נדוניא, ראה ערכו

נושאת ונותנת בבית, סמכריותה

עשיית פרוכול

צ'ק הבעל שניתן על ידה, טענות פטור בו

חביעתה מהבעל ע"י צ'ק בחתימתו

אשראי, ראה חברת אשראי, כרטיס אשראי

אתרוג, ראה ארבעת המינים

- ב -

באגב, ראה אגרות חוב

באנקנאטין -

גדרם ותוקפם

השתלשלות השימוש בהם

חיוב המשחיתם

פדיון הבן בהם

שטרות כסף אם גופן ממון

בבעלים, ראה שמירה בבעלים

בורסה, ראה אגרות חוב, חברה, פניות

ביומו תתן שכרו, ראה שכר שכיר

ביטוח -

השקעה בחברת ביטוח, כשעוסקת באיסור

זכות אלמנה בדמי ביטוח

ירושה בדמי ביטוח חיים

כרטיס אשראי ביטוחה אצל החברה, ריבית

שותפות הלקוח במניות שרוכשת החברה

ראה גם חברה

ביטול ברוב מעות, בשותפות ישראל וגוי

ביטול ברוב, איסור חמץ ברוב בעלים נכרים

ביטול חיוב בכ. אשראי -

בתרומה לצדקה

האפשרויות

יא נה,

יח סה,

יא נה,

ו 77-80,

כ לד,

יד מה,

יא 181-182,

יט 101,

ט 275, 283,

יא נה,

ג ו-ז, 25,

ג 21-22,

טז 124,

יג 177,

ג 25; ח 126,

כ יט,

יט 217-218; כ 50,

כ 50-51,

יח 159,

יט 173, 231,

יט ו,

יט 11,

יח יח,

יח מבוא, 50,

ביטול מקח -

ראה גם מקח, מקח טעות, עסק, הנחה, חנות, מזומן,

תשלום

- בארבעת המינים, כשחזר הצ'ק יג, י
במכירה בעד תלושי חלוקה כג, 83
במכירת צ'ק כשחזר מחוסר כיסוי ז כז-כח, לב,
בעסקה בכ. אשראי, האופנים והנהל יח מבוא, 50,
בעסקה בכ. אשראי, חסרון סמיכות דעת משו"כ יח יא,
בקרקע, כשקנה בכ. אשראי יח ח,
החזרת מוצר שנלקח לנסיין ח סב; יח גא,
חוב שנמכר, כשהלווה אינו יכול לשלם ז ג, 30-31,
חיובו בהוצאות שגרם לו ז 147, טז 24,
כהיתר לאחריות במכירת צ'ק [עם טירחה] ז 149,
כשהמוכר עייל ונפיק אזוי יג 67,
כששילם בצ'ק וחזר יג ח-יב,
מי שפרע, ראה ערכו
עייכוב זיכוי בנקאי מחמת הביטול יט יח,
צ'ק לקניית דולרים שחזר ז 273,
ראה גם ביטול חיוב,
שיעור התשלום במכירת שטר וצ'ק ז 31, 135, 149,

ביטול צ'ק -

- איסור ביטול צ'ק א 27, 35, טז-כ, כג; ב כא; טו ז,
איסור גזל א 66; ב כא,
במתנה א טז-ז, 27, 35,
גנוב, חיוב בהוצאות חזרתו טז כד-כו,
גנוב, כשהגיע לידי אחר טז כו,
חיוב החותם לאחר הביטול א 22, 42; ב 42; ה 71,
חיובו בהוצאות אם הצ'ק כהוראה א 53,
חיובו בהוצאות חזרת הצ'ק טז כג-כד,
טענת פרעון בצ'ק שבוטל ב יז,
כשבדעתו שלם לו במזומנים א 83,
כשהשתמש הוציאו במרמה, תביעת החותם ט מו,
כשמתוככים אם ניתן בעד תמורה א כג,
כשניתן כתשלום ולא סופקה תמורתו ה י,
כשנמצא פגם במקח או לא סופק טז כד,
מחוסר אמנה בזה א יז-יח, 77, 95,
נתן צ'ק במתנה אם יכול לבטלו והטעם א יז, 27, 35,
ערב שנתן צ'ק ללוה לערבון טו נב,
צ'ק בנקאי, א"א לבטלו א 38,
צ'ק מט"ח שביטלו בחו"ל א כה-כו; ב 72,

- י לח-לט,
צ'ק ערבון או פרעון שאבד למלוה י מג,
צ'ק ערבון או פרעון שאבד, ואחר תובע בזה א 105,
צ'ק פתוח ללא סכום י של טשערעטי קאמפאני,
של צדקה, כשלא ניתן ע"ד להתחייב טו כג,
שניתן לעני א כ,
תשלום הוצאות בביטול לבקשת המלוה י 168,
ביטול שידוך, חיוב המבטל בהוצאות שגרם טז 19,

בית דין -

ראה גם דין תורה, תביעה

- איסור נגישה בהשבעת לוח שאין לו י 47,
איסור לגביה ע"י חברה והוצל"פ י כא-כב, כז,
גביה מנכסים לחלק מהבע"ח ו 161,
גביית חוב שלא לפי דין סידור י 89,
גוביינא בשטרות ו 187,
דין עפ"י זכות של ערכאות י 124-125,
השבעת לוח שאין לו, איסור נגישה י 47,
חלוקת שותפות ע"י ביי"ד, קנין בה ו כד, כז-כח,
כח גביית ביי"ד כקנין ו 115,
לך לביי"ד פלוני ואני אבא אחרין, ראה דינא דגרמי
מסרב לדין, חיובו בהוצאות לשכנגדו טז 15, 18,
פשרה במקום שבועה ט יט; יד 182,
פשרה כשיש הכחשה בתקנת השוק ה כז, לה,
פשרה, סכום הניכוי במקום שבועה ט 121-122,
בית משפט, ראה ערכאות, דינא דמלכותא, דין
בכור, ראה יורשים, ירושה
בל תלין, ראה שכר שכיר
בני זוג, ראה אשה

בנק -

- ראה גם חשבון בנק, חשבון משותף, חשבון מוגבל,
חשבון טשערעטי, הפקדה בבנק, הפקדת צ'ק, העברה
בנקאית, משיכה מהבנק, פקיד בנק, שביתה בבנק,
חברה, חברה בע"מ
אימות חתימת צ'ק ע"י דימיון ט 13-14, 268,
בחור"ל, עסקי ריבית בו יט ט,
ביטול הוראת חיוב לבנק, זכותו יט לו,
בנק טראנספער ראה העברה בנקאית
בעלותו הממונית, הגדרתה יט א-ג,
בעלי מניות, בעלותם יט ג, טו,

תתקלו

ברוקר, ראה סוכן

ברי ושמא -

בטענות פרען

גביית חוב בטענת שמא

גביית צ'ק בשמא ושמא

גביית שט"ח בשמא ושמא

כשהברי גרוע

כשחזקת ממון מסייעת לברי

מוכר הטוען שלא קיבל מחברת האשראי

שמא ושמא בטענת פרען

שמא ושמא, כשבודאי נפרע מקצת

תביעה כנגד טענת פרען

ברירה -

בדאורייתא ובדרכבן והנפק"מ

הלואה ברבית משותפות ישראל וגוי

חלות השעבוד בשטר למוכ"ז

פסיקה על חפצים שיקנה למחר

קנה כרטיסי הגרלה לו ולחבירו

בתי משפט, ראה ערכאות, דינא דמלכותא, דין

- ג -

גבאי גמ"ח, ראה גמ"ח

גבאי צדקה -

אחריותו על הצ'קים

גבאי צדקה כיד עניים

גדר בעלותו על הממון

הגבלת זמן בצ'ק חלוקה

הגיע לידו, בתרומה ככ. אשראי

התחייבותו, חלות החיוב על הקופה

זכות טוה"נ בחלוקה

חיובי שמירה בו

תחיתמתי, התחייבות הקופה עי"ז

כסף שבידו, כממון שאין לו תובעים

שינוי לעני אחר על ידו

שמירת המעות בבנק

גבוי, ראה גדר הצ'ק, מוחזק

גבייה מלקוחות -

בהתחייבות חדשה

בזמנו

במלווה ע"פ

בצ'ק

בשבועה

בשטר הנעשה בעדים

בשטר חוב

בשטר כת"י

בשטר ממרני

בשטר שאין בו זמן

בשטר שיש בו שקר

בשטר שנפל

בתוך זמנו

כשיתכן שפרע לפני המכירה

מטלטלין ושטרות ששעבדם אג"ק

ראה גם גביית חוב

גבייה ממשועבדים, ראה גבייה מלקוחות

גביית הוראת קבע, ריבית בתשלום עמלה

גביית הצ'ק -

ראה גם הוצאה לפועל, חברת גבייה, לא תבא אל

ביתו, עורך דין, ערכאות

איחור בה שגרם ש"א לגבותו

איחורה, אם נדחה הקנין

בטענות שמא וברי וכשמודה שפרע מקצת

במקום ספק כדין

בצ'ק משורטט

בשמיטה בלי פרחבול א 10, 22, 27; ב 72 יד יא-כ,

בתוך זמנו אם יכול להשביעו

בתוך זמנו מיורשים יב 69; ט לג,

בתוך זמנו

הלואה צמודה לדולר בצ'ק, ונשתנה השער ח נ-ז,

התרשלות בה, עבר התאריך ונסגר החשבון יב כו-כט,

חשש גביה שלא כדין ב 155,

טענות פטור בצ'ק ראה טענות פטור [וכפ' שאר סוגי

הטענות בערכים טענה-טענות]

קבלת כסף לקנין

כשא"א לפדותו, גבייה מנכסי הלוה

כשאבד הצ'ק ראה אבירה

כשבוטל בבנק גבייה מהחותם

כשהגיע לידו שלא כדין

כשהחותם פרעו לאחר שהצ'ק נמכר

כשמת הנותן קודם שנגבה ראה יורשים

כשנגנב או אבד ונמכר לאחר, ראה תקנת השוק

כשניתן כתשלום לשכירות שהתבטלה

יד לד,

ט כא-כב,

ב ב, 3,

ב א-ב,

ט כה,

ט ל,

יב ג,

יא 78,

י 209,

ט כג,

ט 148,

ה 2; ו כט,

הצ'ק

גביית הצ'ק - גביית חוב

בהלכה

תתקלט

י כו, ב-אמצעות חברת גביה	גביית הצ'ק - (המשק) כשנכתב לפקודת שני שותפים
ו לו, ב-אמצעות תפיסת צ'ק של הלוה	ו כו-כז 125, יב כג, לב-לג, לאחר התאריך
ב כט-לא, בטענת שמא	לפרעון חוב, ראה גביית חוב
ב 112, ב-באמנות ללא טענת כרי	מהבנק אחרי שמיטה, ע"י פרוחבול של המקבל יד 55,
ט לו, ב-צ'ק, יורשים מיורשים	מהבנק, מכח תקנת השוק ה יז,
י ג, ה, ב-צ'ק, כשהחשכון ביתרת חובה	מוחזק בספקות ע"י הצ'ק ב כה, 94,
ט לה, ב-צ'ק, כשיש בע"ח גוסף חיובי השבועה	מחשכון בבנק ללא היתר עיסקא ח נט,
יב ח-יב, ב-צ'ק, כשיש שני בע"ח דיני הקדימה	מחשכון במצב חובה ח 265, 269,
יב יז, ב-צ'ק, ללא תאריך	מיורשים, מיתומים ראה יורשים א 17, 10,
ט לה, ב-צ'ק, מיורשים ראה יורשים	מנכרי, כשיש טעות בו או בנתינתו ו טו-טז,
יב 54, ב-צ'ק, קדימתו לצ'ק של התחייבות חדשה	משותפים יא נו,
ט 241; יב 44, ב-צ'ק, קדימתו לשטר בכת"י	ע"י אוחז כשורה בצ'ק ואוחז סתם ה ז,
ט 241; יב 44, ב-צ'ק, קדימתו עפ"י תאריך הצ'ק	ע"י הוצאה לפועל י יט-כה,
ט 250, 247, ב-שבועה, ע"י יורשי יורשים מיורשים	ע"י הנולד לאחר כתיבתו ו יז,
ט לו-לו, ב-שבועה, ע"י יורשים מיורשים	ע"י חברת גביה י כו,
ט כו, ב-שטר, קדימתו להלוואה בע"פ	ע"י יורשים ט לו,
ט כח, ב-שטר, קדימתו לשטר כת"י	ע"י יורשים ו יח,
ו לג, ב-שטרות של אחרים	ע"י מוצאו יז לה,
ט כג-כד, בתוך זמנו, שבועה	ע"י ערכאות י כט,
יב 92, גביית כל התשלומים בבת אחת	ע"י שליח, חיובו כשאבד יז יט,
י 27, הלכותיו, בחוב שאינו דרך הלוואה	עדיפותו משטר בכת"י ט 222, 241,
י י, הפקדה בכנק לכיסוי צ'ק הלוואה, תביעתה	צ'ק של עצמו אינו כגבוי ממעות הבנק יט כג,
יב לב, חוב ישן	צ'ק שלא נפדה, בירור אצל המקבל י מה-מו,
ו 161, חלוקה לחלק מהבעלי חוב	צ'ק שנמכר, ראה הפבת צ'ק א 109; ב מ,
יז כד-כה, כשאבד המשכון	צ'ק שנשתעבר למוכ"ז וחזר ולוה בו ט לה,
ל, כשאבד למלוה צ'ק הערבון י לו-מד; יז כד, כו-כח, ל, כשמורה המלוה שמקצתו פרוע וא"י כמה	קדימה וחלוקה בין בע"ח יד מח,
יב א, לפי הזמן הכתוב בשטר	קדימה לבע"ח, דין המחזיק בשני צ'קים יב ח-יב,
יט לה, מאלמנת בעל חברה	שבועה, ראה ערכו ג 87,
ב ב, מבני חורין, במלוה על פה	שינוי תנאי התשלום ללא רשות הבעלים ו טו-טז,
ב 97, מבני חורין, בצ'ק בטחון	של מתנות לאביונים, אם מעכב המצוה יג 199, 204,
א, ב 4-5, מבני חורין, כשהתחייב חיוב חדש	של קטן שלווה ונתן צ'ק ו ז,
יב יג, מבני חורין, ראה גם גבייה מפקחות	שלא בפני הלוה ט לה,
יט לה, מבני חורין, ראה גם גבייה מפקחות	שלא כדן, כשטוען שפרעו ט יט,
ט 165, מלוה ע"פ, גביה עפ"י עדים	שניתן בהלוואה, זמן ההלוואה ח ז, 131, 139, 176,
ב כט, 106, מלוה שנשתטה ואין ידוע אם נפרע	שניתן לשכיר, קיום מצות ביומו ע"י יג 128-129,
	תביעה לביטול שירותוט ג כד,

גביית חוב -

איסור נגישה, ראה ערכו

הצ'ק

גדר הצ'ק כללי - גדר הצ'ק כהוראה בהלכה

תקומא

גדר הצ'ק כללי - (המשך)	גדר הצ'ק כללי -
נאמנות בו לגבות מירשים	נאמנות בו לגבות מירשים
סוגי צ'קים שונים ראה כף אחד בערכו	סוגי צ'קים שונים ראה כף אחד בערכו
ערכו-העצמי, ראה גדר הצ'ק ערכו-העצמי,	ערכו-העצמי, ראה גדר הצ'ק ערכו-העצמי,
ערכו חלוי באפשרויות פריטתו	ערכו חלוי באפשרויות פריטתו
ערכו, לגבי ניכוי הוצאות בצ'ק הלוואה	ערכו, לגבי ניכוי הוצאות בצ'ק הלוואה
צ'ק למוכ"ז, ראה ערכו	צ'ק למוכ"ז, ראה ערכו
צ'ק עצמי, ראה ערכו	צ'ק עצמי, ראה ערכו
צ'ק פתוח, ראה ערכו	צ'ק פתוח, ראה ערכו
שוה כסף	שוה כסף
שוה כסף, לעומת שטר חוב	שוה כסף, לעומת שטר חוב
שעת החיוב בצ'ק הלוואה	שעת החיוב בצ'ק הלוואה
חוקפו לענין טענת פרעון	חוקפו לענין טענת פרעון
חוקפו מדינא דמלכותא	חוקפו מדינא דמלכותא
חוקפו מדינא דמלכותא, ראה גם דינא דמלכותא	חוקפו מדינא דמלכותא, ראה גם דינא דמלכותא
חוקפו, לענין שבועת הנוטלין	חוקפו, לענין שבועת הנוטלין
תשלום בו, לגבי הקדמת מעות	תשלום בו, לגבי הקדמת מעות
גדר הצ'ק אם גופו ממון -	גדר הצ'ק אם גופו ממון -
מהותו וגדרו	מהותו וגדרו
א 27; ג, 30; ד 114; ה 34; ו 191; י 117-8;	א 27; ג, 30; ד 114; ה 34; ו 191; י 117-8;
יג 174,	יג 174,
בנותן לעני, נדר	בנותן לעני, נדר
בצ'ק שלו	בצ'ק שלו
לדין שומר המשתמש בו	לדין שומר המשתמש בו
לדיני שבועה	לדיני שבועה
לדיני שמירה	לדיני שמירה
לענין פדיוה"ב	לענין פדיוה"ב
לענין תפיסה מלווה	לענין תפיסה מלווה
לתשלום שכיר	לתשלום שכיר
ראה גם דבר שאין גופו ממון	ראה גם דבר שאין גופו ממון
גדר הצ'ק כגבוי -	גדר הצ'ק כגבוי -
להוציא ממון	להוציא ממון
לענין אבק ריבית	לענין אבק ריבית
לענין גבייה מערב כשהלוה נתן צ'ק	לענין גבייה מערב כשהלוה נתן צ'ק
לענין הילך	לענין הילך
לענין הקדמת שכר פועל	לענין הקדמת שכר פועל
לענין חיובי מוזיק צ'ק	לענין חיובי מוזיק צ'ק
לענין טענה שאינו שלו	לענין טענה שאינו שלו
לענין טענת פרעון	לענין טענת פרעון
לענין ירושת כבוד	לענין ירושת כבוד
לענין מודה במקצת ושכונת היסט	לענין מודה במקצת ושכונת היסט
לענין מחילת החוב	לענין מחילת החוב
לענין מיגו להוציא	לענין מיגו להוציא
לענין מכירה בטענת קים לי	לענין מכירה בטענת קים לי
לענין מכירתו נגד טענת פטור	לענין מכירתו נגד טענת פטור
לענין נדוניית חתנים	לענין נדוניית חתנים
לענין ספק הבא ממקום אחר	לענין ספק הבא ממקום אחר
לענין ערב שנתן צ'ק	לענין ערב שנתן צ'ק
לענין צ'ק לעני העשיר	לענין צ'ק לעני העשיר
לענין צ'ק שאבד מגוי	לענין צ'ק שאבד מגוי
לענין שבועת יורשים	לענין שבועת יורשים
לענין שליש שהזיק	לענין שליש שהזיק
לענין שמיתת כספים	לענין שמיתת כספים
לענין שעבוד או תפיסת צ'ק מהלוה	לענין שעבוד או תפיסת צ'ק מהלוה
לענין תפיסה ללא דעת מקנה	לענין תפיסה ללא דעת מקנה
לענין תקנת השוק	לענין תקנת השוק
לענין תשלום נדר בצ'ק	לענין תשלום נדר בצ'ק
סוגי צ'קים שונים בזה	סוגי צ'קים שונים בזה
צ'ק בנקאי	צ'ק בנקאי
ראה גם פוזק	ראה גם פוזק
גדר הצ'ק כהוראה -	גדר הצ'ק כהוראה -
איסור ביטול צ'ק אעפ"כ	איסור ביטול צ'ק אעפ"כ
איסור רבית בפריטתו ואופני ההיתר	איסור רבית בפריטתו ואופני ההיתר
ז 99, יד, כב, לז, מז, נג, נו, נט, סג, סד,	ז 99, יד, כב, לז, מז, נג, נו, נט, סג, סד,
אם נחשב כגבוי	אם נחשב כגבוי
בצ'ק מלווה, התחייבות לו או למוכ"ז	בצ'ק מלווה, התחייבות לו או למוכ"ז
טו מז-מח,	טו מז-מח,
א ד-ה; יד מו; טו ח,	א ד-ה; יד מו; טו ח,
א 119,	א 119,
א יז-יח,	א יז-יח,
טו 188, נב, נז-נח,	טו 188, נב, נז-נח,
א 53; טז ז,	א 53; טז ז,
א כב,	א כב,
א טז,	א טז,
ד יז,	ד יז,
לדיני מכירת צ'ק, חיוב משום גרמי	לדיני מכירת צ'ק, חיוב משום גרמי
א 53; ד 121; ה 124,	א 53; ד 121; ה 124,
לדיני מכירת צ'ק, קנין זכות הגבייה	לדיני מכירת צ'ק, קנין זכות הגבייה
למוטב כלכד, ראה ערכו	למוטב כלכד, ראה ערכו
לענין החלפת צ'קים והעברתם	לענין החלפת צ'קים והעברתם
ח כג-כה, כז,	ח כג-כה, כז,

תתקמב גדר הצ'ק כהוראה - גדר הצ'ק ככסף בהלכה

גדר הצ'ק כהוראה - (המשך)	גדר הצ'ק ככסף
לענין חיוב השבת אבידה	לדין שבועה בגבייה מיורשים
לענין להטעות העכור	לדין שמיטת כספים
לענין מחנות לאבינוים	לדין תקנת השוק
לענין תקנת השוק	לדיני מכירתו ד יז, 100-7, 115, 138; ט 255; טו 169
לענין תשלום שכיר בצ'ק	להיתר מכירתו בפחות
סוג ההוראה שבצ'ק	להתחייבות בו
פריטת צ'ק, האופנים ללא איסור רבית	לחיוב נדר בנתן לעני
ז יד, כב, לז, מז, נג, נז, נט, סג, סד	לחיוב ערכות בנתן צ'ק
צ'ק לצדקה שלא נגבה	לטענת פרעון
צ'ק מט"ח לדיעה זו	לענין זקיפת מלוה בחוב של מכר
קנין באמצעותו	לענין מזיק
קנין כשהמקבל העבירו לאחר	לענין נאמנות שליש והיזקו
שינויו כשניתן לצדקה	לענין קנין כסף בצ'ק עצמי
תוקפו לענין טענות פטור	לענין קניני גול
גדר הצ'ק כהוראה או כשטר -	לענין שבועה
שיטות הפוסקים	לענין תפיסה מלווה
בצ'ק של טשערעטי או וואוטשער	לענין תשלום חובו כשלא נגבה
כגברי נגד בע"ח אחר	שא"י למחול
לענין נדר צדקה	שבועה בצ'ק ערבון
לענין תפיסת דמים	שווי לענין חלוקה
ערבות במסירתו	שעבודו לבעל חוב
שבועה כשניתן למשכון	תפיסה וגבייה נגד בע"ח מוקדם
שמיטה בצ'ק התחייבות	גדר הצ'ק ככסף -
גדר הצ'ק כחפץ הנמכר -	אבד הצ'ק, אופני החיוב והפטור
בירושה בצ'ק	אם נחשב ככסף וכתשלום א 13, 17, 27; יג, 92, ד-יג,
בנותן כל נכסיו	גבאי צדקה שנאבד לו צ'ק
בצ'ק דחוי	הלואה תמורת צ'ק, היתרה
בצ'ק למוטב בלבד	חיוב תשלום שנית כשאבד הצ'ק
בצ'ק מחשבון מוגבל	כשהלוה רוצה שיחזיר לו הצ'ק
בצ'ק מט"ח	לענין תפיסה במקום בע"ח נוסף
הקנאתו לעכור	מיגו להוציא על ידי הצ'ק
הקנאתו לקטן	מקח טעות בחזרת צ'ק שנמכר ז כח, 126; ח 253
חזקה שמה שתח"י שלו	ערב, חיובו בחוב שניתן עליו צ'ק טו, 250-251
חיוב פסיקה נגדו	עשיית טובה למלוה כשפרעו בצ'ק ז סז, 287
חיובו כשנשרף	פרעון בצ'ק של אחר, ההיתר להראות לפניו י טז, 35
כשהוא עדיין ביד בעלים	פרעון בצ'ק של עצמו או של אחר, אם משמט יד יב-יח,
לדין אבק ריבית	פרעון, עיכוב גבייה באשמת המלוה
לדין איסור נגישה בנתן צ'ק למלוה	יב כז, 113, 125; יג 37
לדין איסור נגישה כשתובעו ליתן צ'ק	קניית ד' מינים בצ'ק שניתן לקטן
לדין טעות עכור	א 131

גדר הצ'ק כממרני -

להתחייבות בו
לטענת פרעון
לענין גבייתו כשניתן כמשכון
לענין טענות פטור
לקנין כסף על ידו
שטר למוכ"ז
א 10, 17; ג ז; ט 175, 19, 17, ב יב, יד, 19, ו לד, ט י, יג ה, א 10, 17; ג ז; ט 175,

גדר הצ'ק כפרעון מותנה -

בהלואה/מקח א יד, 42; ו 191, 194; ז 285; י כט; יב כט, דין שעבדו"ג
חיוב כביטול הצ'ק
כפיה לקבלו כפרעון
כשלא נגבה בפשיעת המקבל
שלא יועיל בזה מחילה
א 42, ו 191, 194, יב כו, 113, יד כז, 101,

גדר הצ'ק כשטר -

או כגבוי, לענין חיוב מזיק
או כגבוי, לענין חיוב שומר
או שעדיף ממנו
התחייבות בו שלא מרצון
לענין גבייתו מיורשים
לענין החלפת צ'קים והעברתם
לענין התחייבות בו לצדקה
לענין מיגו בסיוע שטר
לענין ספק בצ'ק אצל שלישי
לענין קניני שומר
לענין שבועה
טז מג, מה, יז 64, ב מב, טו 95, ט לב, ח כא, כד-כה, טו יא-יב, יד, י לב; ב 93, יז 239, יז ט, יז נד,

גדר הצ'ק ערכו-העצמי -

חיוב ערכות עי"ז
טענת קים לי בזה
כגבוי מחמת כן
כתשלום, בקניה לנסיון
להתחייבות על ידו
לענין הלואה בצ'ק
לענין קבלת הלואה
לענין קנין באמצעותו
לענין שכר שכיר
לקנין באמצעותו
צ'ק ערבון כתשלום
של צ'ק דולרי, לענין הלואה
טו 228, 230, טז מד; יז יב, יד כא, ח סב, א י, ח לו, 41, ח נא, יג טו-כא, יג 121, יג 35-37, 44, יד 45, ח 213,

גרי -

אם מותר להטעותו בנתינת צ'ק
בנק בבעלותו, שכר שבת בו
גזילתו, טעותו, הפקעת הלואתו, וגרמי,
גזל עכ"ר, ראה ערכו
גניבת דעתו, איסורה
הפקעת הלואתו
הפקעת הלואתו, בצ'ק מזויף שחזר
התחייבותו בצ'ק
טעות עכ"ר, בצ'ק, גבייתו
טעות עכ"ר, אין ברכה ברווח ממנה
טעות עכ"ר, בבנק של גרי
טעותו בנתינת צ'ק או בסכום
ישראל הבא מכח גרי
ישראל הבא מכח גרי, בצ'ק
מכירת שט"ח לגוי וקניה ממנו
מסירת צ'ק לחברת גביה נכרים
משא ומתן עמו בשט"ח, ממרני, ובצ'ק
עושה עכ"ר, היתרו כשאינו יודע
פקיד גרי בבנק, זכיה על ידו
פרטי דינים בממן עכ"ר
פרעון חוב לגוי בצ'ק שלא נפדה
צ'ק שאבד ממנו, השבתו וגבייתו
קנין כסף מדין עבד כנעני
שותף בבעלות בנק, הלואה בריבית
שט"ח וצ'ק שנגנב ממנו
שליחות בו
תחבורה ששייכת לגוי להטעות בגיל הנוסע
אם גופו ממון ראה דבר שאין גופו ממון
הקנאתו מהמראצ למלוה
זכיית המוצא בו
מכירתו וקנין בו
ערכו כשמשמש כשט"ח
קנין בו במכירת צ'ק
שמירה על גוף הצ'ק
שמירה עליו בצ'ק פתוח
גוף משפטי, ראה בעלות
גופו ממון, ראה דבר שאין גופו ממון
גורל, ראה הגרלה
ו טז, כ ל, ו 52, 54, כא מה, ו טז, 54-59, ט מה, א לד, ו טו-טז, כא 135, כ לב, ו טו-טז, ו יג, ו 51, ו יב-יד, י כו, ב 23; ו יב-יד, כא 135, יט טז, בנספח לספר ו טז, 59, ז מא-מב, יח ה, יט ד, ו, ט, יז 201, יט 64-66, כא מה,

גוף הצ'ק -

אם גופו ממון ראה דבר שאין גופו ממון
הקנאתו מהמראצ למלוה
זכיית המוצא בו
מכירתו וקנין בו
ערכו כשמשמש כשט"ח
קנין בו במכירת צ'ק
שמירה על גוף הצ'ק
שמירה עליו בצ'ק פתוח
גוף משפטי, ראה בעלות
גופו ממון, ראה דבר שאין גופו ממון
גורל, ראה הגרלה
ו טז, כ ל, ו 52, 54, כא מה, ו טז, 54-59, ט מה, א לד, ו טו-טז, כא 135, כ לב, ו טו-טז, ו יג, ו 51, ו יב-יד, י כו, ב 23; ו יב-יד, כא 135, יט טז, בנספח לספר ו טז, 59, ז מא-מב, יח ה, יט ד, ו, ט, יז 201, יט 64-66, כא מה,

גורם לממון -

כריכות
בשטר
ח 39,
יד 200; יז 162,

ראה גם דבר שאין גופו ממון
גורם, ראה גרמא, דינא דגרמי

גזל -

אין שמין לגזלן, ביאורו
בטובת הנאה
יג 164-166,
כא כז, 84,

ביטול צ'ק
במניות, קניני גזילה וחיוב השבה
בצ'קים
בשטרות
א 66; ב כא,
כ יד,
יז נו,
טז 183; יז נו,

בשטרות, חיוב התשלום
גביית חוב יותר מכדי סידור
גביית חוב מחפצים שבביתו
דמי מקח טעות
ז 25,

השבת הגזילה כשניזוק באונס
חיוב הגזול בנזקי החפץ הגזול
חיוב השבה של החפץ הגזול
כרטיס חופשי חורשי שנגנב, תשלומיו
לקיחת מזומן ע"מ להחזיר צ'ק
מחברה בע"מ
יז 272,
יז 272,
יז נו,

כא לח,
יג 246,
יט 116,
כא מה,
ו 215,
טז מו,

ז סח,
יז לד,
כא לו,
כא לה-לו,
כא מג,

כא לו,
כא לב,
יז יז, 93,
יג לב,

יח כג,
יח כג,
ראה גם גניבה

גזל עכו"ם -

באמצעות גבייה מהבנק
בבנק של גוי
גביית צ'ק של גוי שנמצא
יז 203-204,
כ לב,
יז מב,

פרטי דינים בממון עכו"ם
שימוש בחנם בחברת תחבורה
כא מה,

דא-ה גם גוי
גזלן, שמעכב צ'ק עד שעבר זמן גבייתו
יז נו,

גט -

בכתב ידו, כשרותו
יד שומר אם היא כיד המפקיד
גירושין, חיוב לבנק ע"י משיכת האשה
ב 11,
יז 53,
כ לד,

גלגול שבועה -

אינו יכול להפכה על התובע
במשכון דשטר
בשבועת השומרים
כשחובעו בצ'ק
מגוף נייר השטר על החוב
יז 195,
יז 134,
יז 19,

יד מב,
יז 53,
ט 127; יד 195,
יז 93,
ט 135,

גמ"ח -

איסור נגישה כשכופהו ללוות מגמ"ח
גבאי שפשע וגרם נזק לגמ"ח
גבאי, איסור נגישה כתביעת פרעון
י 15,
ח 252, יז 119-120,
י 47; כ 96,

יז כב,
ח 252,
ז 74,
ח 144,
ח נ-גא,

כ 54,
ח סא,
ב כד, 87-91,
טו 176,

ב כו,
ז 155,
יח ל,
ב 93,
ח 252,

ז 47-48, 73-74, 155,
יט מא,
ערב באמצעות הוראת קבע
פרעון הלוואה בצ'ק, גביית עמלת הפקדה
צ'ק לבטחון שאבד מהם
י 234,
יא 54,

צ'ק פתוח שניתן לגמ"ח
צ'ק פתוח שניתן לגמ"ח
יז 203-204,
כ לב,
יז מב,

גמ"ח - (המשך)

קבלת צ'ק מראש לפרעון מלבד השט"ח
קניית דולרים ע"י הגבאי בפרעון
קנס ללוה שחזר צ'ק שלו
שטר מודפס, דין מכירה בו
שימוש בכספי צ'ק הערכון
שמשכים לקבל רק ערב שעובד אצלו
שנותן ההלוואה בצ'ק שעת החיוב
גמירות דעת, ראה פמיכות דעת

גנב -

שמעעב צ'ק עד שעבר זמן גבייתו
ראה גז'

גניבה -

כרטיס אשראי שניתן לשומר, חיובו
כרטיס אשראי שנמסר לשימוש, חיוב השואל
כרטיס אשראי, חיוב הבעלים בפעולות הגנב
מחשבון בנק, חיוב בתשלומי הריבית
מספר כרטיס אשראי שנמסר לאחר ונגנב
פורץ גדר בממון חבירו, חיובו
צ'ק גנוב מגור, החזרתו ללוה ישראל
צ'ק גנוב שבוטל וחזר
צ'ק גנוב שכובד בבנק ללא כיסור
צ'ק גנוב שניתן כתשלום, גבייתו
צ'ק גנוב שקנו בו כרטיס טיסה
צ'ק גנוב, דין הקונה כשלא פרע למלוה
צ'ק גנוב, תקנת השוק בו
צ'ק גנוב, תשלום שנית למלוה כששילם לקונה הצ'ק
ה לג, 127-128
צ'ק לפרע"ח שנגנב מהמלוה ונגבה מהבנק
צ'ק מווייף, חיוב הלקוח ע"י הבנק
צ'ק ערבון שנגנב, חיוב המלוה בבנק
צ'ק פתוח שמולא ע"י הגנב ומכרו
צ'ק שהוסב ע"י הגנב ומכרו
צ'ק שנגנב מבעליו, הוצאות מחמת ביטולו
צ'ק שנגנב מהמקבל, הוצאות מחמת ביטולו
צ'ק שנגנב מהשומר
צ'ק, השכתו אחרי שעבר זמנו
צ'ק, חיובי הגולן
שטר ממרני שנגנב ונמכר, גבייתו
תקנת השוק בצ'קים שנגנבו
ראה גם גז'

גניבת דעת -

בגור, איסורה
כא מה,
בנותן צ'ק ע"ד לבטלו או ללא כיסור
גר שמת, דין חובות וצ'קים שהשאיר
גר, צ'ק שנמסר לגר שנולד אחר כתיבתו
גרימת הפסד, ראה גרמי, דינא דגרמי, גרמא
גרימת נזק, ראה גרמא, דינא דגרמי

גרמא -

איסורו
באונס
ביטול צ'ק שנמסר לאחר
בשוגג
בשוגג, פטור אף מדיני שמים
גבאי גמ"ח/שליח שגרם מניעת ריוח
גדרו, חילוק גרמי מגרמא
גורם דגורם, במזיק שט"ח
גורם דגורם, גדרו ודינו
גורם דגורם, פשיעת שומר בשט"ח
גרמי, ראה דינא דגרמי
הוצאות עקב חזרת צ'ק
השאת צ'ק שיש עליו טענת פטור
התחייבות לשלם על גרם היזק
חזרת צ'ק שגרמה לחזרת צ'קים אחרים
חיוב בהוצאות חזרת צ'ק כשהתנה מראש
חיוב גבאי גמ"ח בגרם הפסד
חיובו בדיני שמים
חיובו בדיני שמים, רק כשהתכוון להזיק
חיובו לנמוע הנזק
טעות בכתיבת צ'ק שגרמה להחזרתו
יתרת חובה בבנק מחמת איחור בפרע"ח
סוכן מניות ששינה מדעת משלחו
סופר שטעה בסכום
ע"י שור המזיק
פשיעה כגרמא
שומר כ. אשראי שפשע וברצו חיובים
שומר שהזיק בגרמא
שכית, גדר חיובו
שליח שהזיק בגרמא
שליח שהתרחל בקניית כרטיסי הגרלה
שליש שהחזיר למלוה שלא כדין

גרמי, ראה דינא דגרמי

- ד -

ד' מינים, ראה ארבעת המינים

דבר שאין בו ממש -

זכויות יוצרים קנין בהם

זכות ניהול והבעת דעה

כחסרון בהקנתא חוב

כרטיס חופשי חודשי

מוניטין, קנין כזה

מניות, קנין בהם

קנין בו

קנין דרכים מועיל בו

דבר שאין גופו ממון -

כאנקאטין אם גופן ממון

גוף החוב בשטר ובצ'ק, כגופו ממון

ג 25,

ד 6; ח 252; יז 41, נט, 104,

גוף החוב, העברה בנקאית

הלוואת ממון בצ'ק

השבת אכידה בשטר

וואוטשער

חוקה מה שתח"י שלו, בשט"ח רצ'ק

טובת הנאה

כרטיס אשראי אם גופו ממון

כרטיס אשראי, גדרו

כרטיסי הגרלה

כרטיסים וכרטיסיות

מוזיק גוף השטר/הצ'ק

מיעוט שטרות משמירה

ניירות ערך מניות והמחאות

פרעון חוב בשטר

צ'ק, גדרו, ראה גדר הצ'ק

ריבית בהלוואת שטר

שובר זיכוי כספי

שוויות גוף השטר או הצ'ק לדיני שמירה

י 167; יז 22, 26, 53; יח 193; כא 102,

שוויות גוף השטר או הצ'ק לקנין חליפין

שוויות גוף השטר למלוה

שט"ח שאבד

שטר למוכ"ז, גדרו

ג 27; ד 57, 104; ו 138,

שטר ממרני רצ'ק לחילול מעשר

שטר ממרני, קנין כסף על ידו

שטר, שעבוד לבע"ח

שטרות כסף, גדרם ראה באנקאטין, מטבע,

שטרות כסף, גדרם ג 25; ח 126; יג 177; יד 163,

שליש, נאמנותו בשטר ובצ'ק

תפיסת דמים בצ'ק

יג 236, 240,

דבר שאינו ברשותו -

זכיות מוצא שט"ח בחוב

חוב, גדרו

יאוש בו

גדר לצדקה בו

קנין בממון שבכנק

קנין סיטומתא ואודיתא בו

א 31,

דבר שאינו קצוב -

התחייבות בנאמנות

התחייבות בצ'ק פתוח

חייב ערב בו

חתימה על צ'ק שתוכנו לא ידוע לו

קנין אודיתא בו

ד 12,

דבר שלא בא לעולם -

דקל לפירותיו, אם מועיל במעות

התחייבות בו

התחייבות בצ'ק בו

התחייבות לדשלב"ל

חלות גדר עליו

קנין אודיתא בו

קנין בו בכח דינא דמלכותא

קנין בו כשנעשה ברכים

קנין סיטומתא בו

רווחי מניות, קנין בהם

שטרי גורל

שעבוד בו

התחייבות בצ'ק בזמן שאין כסף בבנק

מכירת שט"ח רצ'ק לנולד אחר כתיבתו

דובר אמת בלבבו, מסירת צ'ק שנכתב

דולר, ראה מטבע זר, צ'ק מט"ח

דורון דרשה, ראה מתנה

דיין, ראה בית דין, דין תורה, תביעה

יג 233,

יג 18,

ו כט,

יז 172,

ד 4, 6,

יז 171, 174,

טו ב,

יט 41,

א 31,

יא 129,

יא 49,

טו סא,

יא 129,

ד 12,

כ 9, 14,

א 121; ו 61; כ א,

א לא, 118-122,

א 118-120; ו 61,

טו ב, 27,

א 30; ד, 12,

כא 67-68,

יט 132,

א 29-30, 122; יט 132,

כ ב, ד,

כא כח, 72, 75,

א לא,

א לא, 121,

ו יז, 66-61,

א 57; טו יג,

דין עבד כנעני -

אם צריך שליחות

בגוי

בחייב פסיקה

בנתינת צדקה

בפידיון הבן

בקנינים

בתשלום ע"י כרטיס אשראי

גדרו

הקנאת חוב בנקאי

זכיה בממון שבכנון מכוחו

כשהכסף אגוד אצל הנותן

נתינת ריבית

קנין בגביית צ'ק מהבנק

תשלום בכרטיס "קרדיט צ'ק"

דין ערב -

ראה גם מוציא על פיו, ערב, ערב קבלן

בהעברה בנקאית שמבוצעת רק ברישום

במשלוח מנות

בקבלת צ'ק

בתרומה ע"י כרטיס אשראי

הלוואה מהבנק בהוראת חברו ובאחריותו

הסבת צ'ק כערבות

ג נספח ג'; ד לב; ח 98; ט מ; טו מא-מג; יז 153,

הקנאת חוב בנקאי

התחייבות ע"י הוראה ממוחשבת

זרז מנה לים

זרז מנה לים, סיבת חסרון ההתחייבות

חברת אשראי המשלמת למוכר לפני הגביה

חיוב בעל כרטיס אשראי שנגנב

חסור החיוב

מוציא על פיו, יותר מהוראתו

מוציא על פיו, ע"י שתיקתו

מוציא על פיו, פרעון בתיבת שירות

מוציא על פיו, ראה גם ערכו

מוציא על פיו, שליחה ע"י קטן

מוציא על פיו, תנאי חיובו

עסקה ע"י כרטיס אשראי, חיוב החברה

קיום מצוה ע"י

קניה באשראי עבור חברו, מיהו הלוקח

יח ד,

יח ה,

יח 61; יט 46,

יח יז,

יח טו-טז,

יח ה,

יח ד,

יח 25,

יט יב,

יט יב,

יח 32-33,

יח יט,

יג 45,

יח יג,

קנין כסף ע"י צ'ק שנמכר

שומר משכון המשמש לגבייה יותר משווי יח 202-203,

שימוש בכ. אשראי של חברו יח לא, נח-נט,

שלוק דרך ראה ערכו

שליח לקניית מניות שפשע יט 121,

דין תורה -

בחוזה, עפ"י ההתחייבות בדיניהם א 18; ג 37,

הרמת מסך התאגדות בחברה, תוקפו בר"ת יט 130,

התחייבות לחוק המגביל זכות ממון יט 130,

כללי החוק כתנאי שבממון יט 130,

כנגד דינא דמלכותא, ראה דינא דמלכותא

קנין במניות וני"ע ללא רישום יט 216, 241,

דינא דגרמי -

אי הודעה על נזק צפוי טז 90, 102,

איחור בהפקדת כסף לחשבון חברו טז לו-לו,

באונס טז 22-21, 58, 93, 119,

באונס ממון טז 55,

בביטול מקח טז 24,

בחזרת צ'ק, ראה גם חזרת צ'ק

ביאור לשון גרמי טז 5,

ביטול צ'ק וצ'ק שחזר א טז, 53,

בשב ואל תעשה טז לח, 90, 151,

בשוגג טז לא, לט, 106,

בשוגג, גדרו טז 48, 106,

בשור המזיק טז מה,

גביית צ'ק מהבנק ע"י מוצאו יז 204,

גדר החיוב, מדינא או מקנסא טז 16, 21, 27,

גדרו וחילוקו מגרמא טז ב-ג,

גורם דגורם טז מא, 16, 64, 180,

גרימת חיוב ריבית בחשבון חברו כ כט,

גרמא הבאה מגרמי טז 64, 67,

הוצאות וחייבים עקב חזרת צ'ק טז טז,

הוצאות מחמת מום במקח ז 147,

הוצאות מיתירות מחמת חברו טז ד, 15,

הוראת ביטול צ'ק טז כג-כד, 102,

המלצה על נאמנות שגרמה נזק טז מא,

השאת צ'ק עם טענת פרעון ביד אחר ה טז, 74,

חזרת צ'ק מחוסר כיסוי טז ז-יב,

חזרת צ'ק מחוסר כיסוי, בשוגג ובאונס טז יב-יג,

חזרת צ'ק עקב טעות בתאריך וכדו' טז כח-לב,

דינא דגרמי - (המשך)

חזרת צ'ק שגרמה לחזרת צ'קים אחרים

חייב יורשים

חייב שומר בנזק

חתימה לא נכונה על צ'ק

כשאין חייב מדין תקנת השוק

כשביד הניזק למנוע הנזק

כשהתכוון לטובה

כשלא ברי ההיזק, בצ'ק שחזר

לך ואני אבא אחרך

לך ואני אבא אחרך, ראה גם מוציא על פיו

מוציא על פיו, ראה ערכו

מוזק כרטיסיה

מוזק צ'ק

מחילת שט"ח וצ'ק לאחר שמכר

מחיקת צ'ק או השחתת באנקטין

מסירת כרטיס אשראי של חברו לאחר

מסרב לדין

מעשה של גרמי, גדרו

מראה דינו לשולחני, טעם החיוב

מראה דינו לשולחני, פקיד שטעה

מראה דינו לשולחני, צ'ק מוסב שחזר

מראה מקום לגנב, גדרו

נזק ע"י נתינת שט"ח למוכר

נזק שבא מיד עם המעשה, חומרתו

ניהול כושל בחברה

נתינת צ'ק שאמור לחזור

ע"י פועל בהתנדבות

ע"י שליח

עייבוב גביית צ'ק מהבנק ע"י הלוה

עייבוב גביית צ'ק מהבנק עד שעבר זמנו

ערבות ע"י צ'ק מוגבל של אחר

פקיד, חיובו בגרימת נזקים

פשיעה בניהול תיק השקעות

פשיעה כגרמי, חיוב שומר על עשור"ק

קנסא דגרמי

ריבית מחמת החזרת צ'ק

שורף שטר או צ'ק, חיובו כשקנאו

שורף שטר, חילוקו ממשיכה מחשבון הבנק

שורף שטר, ממרני, או צ'ק של חברו

שליש שהחזיר צ'ק ללוה

טז יד-טו,

טז 115,

יז 30,

טז כט,

ה לב, 124,

טז 124,

טז לט,

טז יא,

טז ד, יא, 36, 41,

כא מב,

טז מג-מו, 175,

טז מח,

טז 124,

יח ס,

טז 15, 18,

טז 9-10,

טז 86,

טז 142, 147,

טז יט,

יח 212-213,

טז 61,

טז 102,

כ יג,

טז כ,

טז לה, לח,

טז לח,

י 94,

טז מז,

טז 210,

טז לג-ל,

יט לא,

יז 21,

טז ד, יא-יד,

ח 267; טז 76,

יז 271-272,

יז 204,

טז מג-מו, 11

יז נא,

שליש שהעיד על צ'ק שנפרע

שליש שמסר שטר למלוה שלא כדין

דינא דמלכותא -

ראה גם דין תורה, ערכאות

איסור ביטול צ'ק, עי"ז נתינה כתשלום

באופן שהוא לטובת הציבור ובהסכמתם

בדבר שיש בו הישר והטוב

בדבר שיש בו לפנים משורת הדין

בחוק המקרקעין ותקנון ועד בית

ביטול חוב לפי חוק, טענת פרעון בו

במכירת שטר חילוף-כתב

בעלות הממשלה בטשעריטי קאמפאני

בצ'ק גנוב

בשטר חוב עם סיטומתא

גדר המחייב בכח דד"מ

גדרי דינא דמלכותא

דד"מ באר"י בזמנינו

הכרעה מכוחו בנדרון בין ישראל לחבירו

הכרעה עפ"י במחלוקת ובספק בדין

א ז, 19, 105; ד 156; טו 219,

יז 117,

ד 125,

ד 116,

כ ח-ט,

הרמת מסך ההתאגדות בחברה, מהותו ודינו

כ יג; יט 19, 130,

יא 36,

א ז; ג ט; יב יח,

א 43,

יא 147,

י 178; יב 137,

יט לב,

יט יב, יח,

כ ד,

א לג,

כ ט,

א 18,

יא 44,

טז 96,

דינא דמלכותא - (המשך)
 -חייב קנס למלכות, כגבוי ואינו שלו
 -חייביו וגדרו של מיסב מדר"מ
 -כח התחייבות בוואוטשער
 -כח התחייבות בצ'ק
 -כח וסמכות חברת הוצאה לפועל
 -כשרות שטר לפי מנהג המקום
 -מחילה על צ'ק שהוסב
 -מעמד הבנק בדד"מ
 -נאמנות בשטר מכוחה
 -סוגי שטרות ומעמדם בנוהל דד"מ
 -פטור ממון, כשבד"ת חייב
 -פעולה בעלת תוקף חוקי, כקנין
 -פתיחת חשבון בנק, התחייבות לדד"מ
 א 18; ג ט; יט 125,
 -צו ירושה, אינו מעכב זכייה מד"ת
 -צ'ק במתנה לפי הנהל בדד"מ
 -צ'ק הנכתב ע"י צעיר פחות מ"ח
 -צ'ק מט"ח המונפק בארץ או בחו"ל
 -צ'ק פתוח ללא שם מוטב, גדרו
 -צ'ק שנמכר ללא הסבה, זכות המחזיק
 -צ'ק שנעשה בו שינוי
 -צ'ק שעבר זמנו או שחור בו
 -צ'ק, כוחו מצד דד"מ א ז, 13-22; ב יג; ג ט, 36,
 -קבלה והתחייבות לרון עפ"י דד"מ
 א 18, 21; ב 123; ג ט; ט 197, 201; יט 125, 130,
 -קבלת אחריות בהסבת צ'ק טו 167, 178, 218-219,
 -קבלתו בעת שותפות בחברה בע"מ כ יג,
 -קבלתו וריתור על זכויות בד"ת יט 125,
 -קטן שלוח ונתן צ'ק ו 28,
 -קניית צ'ק ע"י חתימה כמיסב ד כא,
 -קנין בדבר שלא בא לעולם כא כח,
 -קנין במקום אסמכתא טו 219,
 -קנין כרטיס הגרלה מכחה כא 70,
 -קנין מכח זה יט יב; כ ד,
 -קנין שטרות בסיטומתא עם דד"מ ד ד, 30, 116,
 -קנין שמועיל בד"ת נגד דד"מ כ 29-30,
 -שטר שהוצא מא"י לחו"ל ד 193,
 -שטרות כסף, לפדיון הבן ג 25; יט 111,
 -שטרי כסף [באנקנאטין], תוקפם ג ו-ז,
 -תוקף המטבע ושטרי כסף בדד"מ ג 29,

תוקף הצ'ק לעומת שאר שטרי חוב
 -תוקף שטר ממרני
 -תוקפו לכיטול גביה ממשועבדים
 -תקנת השוק במכירת צ'קים ראה תקנת השוק
 -תקנת השוק בצ'ק ששעברו למלוה ו ל,
 -תקנת מנהיגים, כוחה כא 21,
 -דיני ממונות, חוקה דרבא בזה א 126, 130,
 דירה -
 -העברה בנקאית בשכירות או קניית דירה יט יג,
 -וואוטשער בשכירות או קניית דירה כא יח,
 -חייב החברה המוכרת לספק תמורה יט לד,
 -כסף, שט"ח, ממרני, בשכירות או קניית דירה יג א-ג,
 -כרטיס אשראי בשכירות או קניית דירה יח ח,
 -צ'ק לקנין בשכירות או קניית דירה יג ד-ג,
 -צ'ק ערבון בשכירות דירה או כלים ב כז,
 -צ'ק פתוח לבטחון או לקנין בשכירות דירה יג 75,
 דמי טירחה -
 ראה גם אחריות, עמ"ל, עמ"ל אשראי
 -בהסכמים עם חברות אשראי, ראה עמ"ל אשראי
 -במכירת הוראת קבע יט 161,
 -בפריטת צ'ק דולרי ז לו,
 -בתוספת להלוואה שתחילתה בדרך מכו ז לב-לג, 227,
 -גבייתם כשחשב לעשות בחינם ח 229,
 -לגבאי קופת גמ"ח הלוואות ז 47-48,
 -ללוח, על טרחתו עבור ההלוואה ח לג, מו,
 -ללוח, על פריטת צ'ק ההלוואה ח לד-לח,
 -ללוח, על פריטת צ'ק של מט"ח ח מג-מח,
 -למשלם עבורו בכ. אשראי יח לה,
 -לסוכן מניות ששינה מרעת הבעלים כ 38,
 -לערב ח 45, 47,
 -לפי אחזים ז טז, לו, 239,
 -מוליך חבילה למכירה שלוחה את הדמים ח 151, 154,
 -על פריטת וואוטשער לפי אחזים, חשש ריבית כא יז,
 -על פריטת שטר חוב, דין ריבית ז ז, 83,
 -פריטת צ'ק באחריות ע"י ז לב-לג,
 דמי שימוש -
 -בהלוואת צ'ק ח ה,
 -השאלת צ'ק לצורך בטחון י 46, י,
 דעביט קארד, ראה כרטיס קרעדיט צ'ק

- ה -

הגבלת צ'ק -

ראה גם שרפוט, חשבון מוגבל, פוטט בלד

- אינו סחיר
- בצ'ק פתוח
- חזרתו משו"כ, דין מקח טעות
- כשיש בו הוראות סותרות
- לזמן מסויים
- למוטב בלבד, עצה טובה
- למוטב בלבד, צורת ההגבלה
- מכירת צ'ק מוגבל
- ע"י המחזיק בו
- של צדקה, לזמן מסויים

הגנת הצרכן -

- ביטול הזמנת ימי נופש
- ביטול עסקת מכר מרחוק

הגרלה -

- כרטיס הגרלה, אין גופו ממון
- כרטיס הגרלה, דיני שמירה בו
- כרטיסי הגרלה, כדבר שלב"ל
- מכירה וקנינים בכרטיסי הגרלה
- מכירת כרטיס הגרלה שזכה
- מכירת כרטיס נגד כללי ההגרלה
- מפעל הפיס, התחייבותו בשטר הגורל
- מקח טעות ואונאה במכירת כרטיס
- קניית כרטיס, כקונה על הספק
- שליח לקניית כרטיס שגרם הפסד
- שליח לרכישת כרטיס שקנה מכספו

הורדאה -

- אודיאה, ראה ערכו
- בהלואה בשטר, גבייתה
- בצ'ק שאבד
- הודאת בע"ד, בקנין אודיאה
- חתימת ערב כמיטב על צ'ק הערכון
- על פרעון חלקי, חיוב שבועה
- קנין שטרות ע"י הודאת בע"ד
- של קטן, חוקפה
- הורדאה במקצת -
- בדמי קרקע

במזיק צ'קים

- בצ'ק ושטר כת"י
- בצ'ק, מתוך תביעה במזומן
- בשטר שיש בו עדים
- בשטרות וצ'קים שהופקדו
- הילך, בצ'ק
- שבועה, בזמננו
- הווללה, ראה הנחה, עסק, תשלום מראש

הוחזק כפרן -

- בטענת לא לוחי או מזויף
- בטענת פרעון נגד צ'ק
- כשאין סתירה לגוף טענתו
- כשאמר לא לוחי ונתקיים כתב ידו
- כשיש צ'ק ביד המלוה
- כשעדים ראו השטר אצל המלוה

הוצאה לפועל -

- ראה גם גביית הצ'ק, חברת גבייה, לא תבא אל ביתו, עורך דין, ערכאות

- איום בפניה להוצל"פ
- גבה באמצעותם באיסור, הוצאה ממנו
- גבייה מחשבון הבנק
- גביית חוב שאינו ע"י הלואה
- גביית צ'ק באמצעותם
- גביית צ'ק שחזר, תשלום ההוצאות
- היתר מבי"ד לגבות באמצעותם
- עיקול חשבון בנק
- צו עיכוב יציאה מהארץ
- תביעת הוצאות הגביה
- ראה עוד גביית הצ'ק, ערכאות

הוצאות -

- בהלואה בצ'ק, גבייתם מהלוה
- בהלואה בצ'ק, ניכוי כשפורע במזומן
- בהלואה בצ'ק, תשלום ללוה
- גביה, חיוב הלווה
- חזרת צ'ק, ראה ערכו
- כלילתם בעמלת פריטה
- לערב שלא כדין, חיוב הלווה
- לפריטת הלואה בצ'ק דולרי, ניכוי
- מוציא על פיו, ראה ערכו
- מחמת סיורב לדון בבי"ד, חיובו

הצ'ק

הוצאות - היתר עיסקא

בהלכה

תתקנא

הוצאות - (המשך)

על יתרת חובה מחמת עיכוב פרע"ח
פריטת צ'ק דולרי שניתן בהלואה
צ'ק פרעון שחזר
תשלום על הוצאות בביטול מקח
הוצאות גביה, ראה דמי טרחה, עמ"ה, עמ"ת אשראי
הוראה ממוחשבת, ראה מחשב

הוראת קבע -

בבנק הגובה בשבת
ביטולה
גדר קנינה בזיכוי בבנק
דמי טריחה במכירתה
החזרתה מחמת צ'ק שחזר, חיוב בנוק
היתר עיסקא לשירות גבייתה
העברתה לחברת גביה
העומדת להגבות, אינה כגבוי
התחייבות בחיוב חדש
חיוב שבועה
חלות החיוב ביום התשלום
חתומה עליה אינה כהקדמת מעות
טופס הוראת קבע, אינו כשטר
טופס הוראת קבע, חסר שווי עצמי
טענות פטור נגדה
ירושה פי שנים בוכות גבייתה
כהוכחה לזכות ממון
לצדקה, ביטולה והפסקתה
לצדקה, חיוב יורשים
מכירתה בשווייה או בפחות, דין רבית
מתנות לאביונים בה
עבור חבירו, המשכחה עפ"י שתיקתו
ערכ באמצעותה
קידושין באמצעותה
קנין כסף באמצעותה
שמיטת כספים בה
תשלום שכר שכיר או שאר חיובים בה
הוראת תשלום, צ'ק כהוראת תשלום, ראה גדר הצ'ק
החזרת צ'ק לנותן, א"ח כביטול ההתחייבות
החזרת צ'ק מהבנק, ראה חזרת צ'ק
החלפת צ'קים -
בדרך הלואה והיתר עיסקא
בהלואה, בצ'ק דולרי

בהלואה, החלפת דולרי בשקלים
בהלואה, כדי למוכרו
בהלואה, מכירתו ללוה עצמו
בהלואה, תמורת צ'ק דחוי
לצורך הלואה בהיתר ריבית
מדין מכירת שט"ח
צ'ק מזומן בדחוי בסכום גבוה יותר
של אחר, כהלואה או כמכירה
של אחר, תמורת הלואה

היזק שאינו ניכר -

איחור בגביית צ'ק פרעון
גניבת כרטיס חופשי חדשי
הרי שלך לפניך, בגנב או גולן שעכב צ'ק תח"י
הרי שלך לפניך, כשעכב צ'ק עד שעבר זמנו
עיכוב צ'ק עד שעבר התאריך
צ'ק שעבר התאריך
שינוי בצ'ק שגרם להגבלת סחירותו
היזק, ראה מו"ק
הילך, בצ'ק
היתר עיסקא -

ראה גם עיסקא

איסור גנישה במקום היתר עיסקא
בבנק, אם הממון מחזוק עי"ז
בבנק, אם מועיל שלא ישמט בשביעית
בבנק, הסתמכות עליו בשל חבירו
בבנק, כהלואה בתנאי עיסקא
בבנק, על אשראי וערכאות
בבנק, על הנחות ומתנות
בבנק, תועלתו לחברת האשראי
בבנקים בזמנו
בהשקעה בחברת ביטוח
בהשקעה בקרן נאמנות
בזמנו שאינה עיסקא רגילה
בחשבון בנק של מוסד
ביתרת חובה ללא ידיעת בעל החשבון
ככרטיס אשראי שמסר לחבירו לשימוש
בעסק לפריטת צ'קים
בפריטת צ'קים, ציונו על כל צ'ק
בקופות גמל וקרן השתלמות

היתר עיסקא - (המשך)

ב-בקר נאמנות

ב-ברכישת אג"ח ומניות

ג-גדר הממון שבעיסקא, ראה עיסקא

ה-הערמה בו

ז-כללי, לכל עסקיו

כ-כשאנו יודע על העיסקא

כ-כשהלוה אינו מתעסק במעות ז 86; ח 265; יט ח,

כ-כשחבירו משלם עבורו בכרטיס אשראי יח מט,

לווה המלווה, אם צריך עוד הית"ע יח 170-172,

ללא תוקף חוקי יט 28; כ טז,

ל-למכירת שט"ח עם אחריות ז ו,

ל-לפעולות הנעשות בחשבון חברו כ כה-כו,

ל-לפריטת צ'ק דולרי ז מא,

ל-לפריטת צ'ק דחוי באחריות ז לג,

ל-לפריטת צ'ק עצמי בפחות ז יז,

ל-לצורך הטבות וניקוד ע"י חברת האשראי יח מד,

ל-לצורך עמלת אשראי יח 159,

ל-לקניה בתשלומי אשראי עם ריבית יח מו-מו,

ל-לשירות גביית הוראת קבע יט מב,

ע-עם בעלים נכרי יט ט,

ע-עם הבורקר, אם מועיל כ 63,

ע-עם עסק בשותפות ישראל וגוי יט 30,

פ-פלגא פקדון בבנק, כפקדון או כהלואה יט יד,

פ-פרסומו בצורה הולמת ז 155, טו; יט 26; כ 54,

ש-שימוש בכסף להוצאותיו ולא לעיסקא

ז 86; ח 265; יט ח,

כ יז, 67,

ת-תועלתו לגבי שאר איסורים

הלואה -

ראה גם הלואה בצ'ק, גביית חוב, גביה מלקוחות,

מכירת חוב, מכירת שט"ח, פרעון חוב

א-אבירת שט"ח וצ'ק ערבון ופרעון י ל-מו; יז כג-לא,

א-אם נחשבת בעין וברשותו ד 4, 6,

א-אשה שלוחה לצורך הבית, חיוב הבעל

יח 221; יא 182,

ב-בדולרים, חשש ריבית כהלואת סאה בסאה ז 159-160,

ב-בלא עדים, בשטר כת"י ובצ'ק יד מז,

ב-בלא עדים, חשש שיכפור יד 216-217,

ב-בנאמנות, גדרה ומקורה ואם צריכה קנין ב 16-17,

ב-בנאמנות, טענת פרעון בה ב ה, 16-18,

ב-בנקאית, בריכית יט ד-ט,

כ-כע"פ, גבייתה מהיורשים

כ-כע"פ, גבייתה

כ-כע"פ, הקנתה במעמד שלשחן

כ-כע"פ, מכירתה

כ-כע"פ, נאמנות הלוח לומר פרעתין

כ-כע"פ, שעבוד הגוף ונכסים

כ-כצ'ק, דחוי, כדי למוכרו בפחות לגבותו בזמנו ח כא,

כ-כצ'ק, ראה הלואה בצ'ק

כ-כשטר, עדיפותה על מלוה על פה

כ-כחוספת על קניית חפץ בכ. אשראי יח מא,

כ-כחנאי עיסקא, דרך ההית"ע בבנקים יט יד, כג-כד,

ג-גבייתה, ראה גביית חוב, פרעון חוב

ג-גמ"ח, ראה ערכו

ג-גר מלוה שמת ללא יורשים ו כא,

ד-דמי מקח טעות כהלואה או גול ז 25,

ה-האופן הראוי למנוע טענת פרעון ב ו,

ה-הארכת זמן מכח איסור גנישה י 2,

ה-הבטחה להלוות, חיוב המלוה טו לא,

ה-הבטחתו להלוות והכין לו צ'ק טו 132,

ה-הוצאות ההלואה על הלוח ח 144,

ה-החלפת שטרות וצ'קים, גביית תוספת ח יא-כט,

ה-הפיכתה לעיסקא ע"י נתינת צ'ק יג לא,

ה-הפקדת כסף שניתן לשמירה בחשבונו כ מ,

ה-הפקעת הלואת עכ"ם ו טז, 54-59,

ה-הפקד החוב ו כ,

ה-הקדש חוב שבע"פ ד 4, 6,

ה-הקפת חנות, אם נחשבת כחוב הלואה י 27, 30,

ה-התחייבות כחיוב חדש, כהלואה א א,

ז-זמן הפרעון בצ'ק, נאמנות המלוה יב יז,

ז-זמן הפרעון, שבעת הלוח יב 73,

ז-זקיפה במלוה, גדרה יג 158; יד 74,

ז-זקיפה במלוה, ראה גם ערכו

ז-זקיפת מלוה בהעברה בנקאית, מדעת שניהם יט 115,

ז-זקיפת מלוה, הנאתה וגדרה יט 46,

ז-זכוב הבנק ללקוח, זמן פריעתו יט 97-100,

ז-זכוב שנמכר, יחס הלוח כלפי המלוה ז 8,

ז-זכוב להלוות, כשכספו מופקד בבנק כ לה,

ז-זכרש ושוטה שלוח או הלוח ו 25,

ז-זענת פרעון, ראה ערכו

ז-זאוש, ראה זאוש בחוב

כ יח,

כ כ-כב,

יט 25,

ז טו,

כ כד,

ז 86; ח 265; יט ח,

יח מט,

יח 170-172,

יט 28; כ טז,

ז ו,

כ כה-כו,

ז מא,

ז לג,

ז יז,

יח מד,

יח 159,

יח מו-מו,

יט מב,

יט ט,

כ 63,

יט 30,

יט יד,

ז 155, טו; יט 26; כ 54,

ז 86; ח 265; יט ח,

כ יז, 67,

ח לג

הסבת צ'ק - (המשך)	ד כו-כח,
היסב מגביל, תקנת השוק כזה	ה כג,
הפיכתו לשטר למוכ"ז או לכל המוציא	ג יג; ד יח, כז,
זכות המחזיק ביד שניה והבא אחריו	ד כט,
חזור הצ'ק, חיוב המיסב בהוצאות	טז יח-כא,
חיוב המיסב בצ'ק שחזר	
ג נספח ג'; ב יח; ד לב; ט מ-מד; טו מא-מג; יז 153,	
חיוב המיסב כערב נפק"מ לדין הלואה בצ'ק	ח 45,
חיוב המיסב מדין תקנת השוק	ה כג,
חיובה בצ'ק שניתן לצדקה	טו כו,
חתימת המיסב, כהוכחה שמכרו כדין וקיבל תמורה	
ג 51, 61; ד 126; ט מא; יז 185,	
טענות פטור נגד גבייתו	ט לח-מג,
טענת מזוייף על חתימת המיסב	ט מא,
טענת נפילה ואבידה בו	ט מב-מג,
טענת פרעון ע"י המיסב	ב יט,
כללי הסבת צ'קים לפי הנוהל הבנקאי	ג נספח
כסטיטומתא	ד כא,
כשהמקבל קרעו, תביעת המיסב מהבעלים	טז מז,
כשטר למוכ"ז, לענין טענות פטור	ט לח, מג,
מחילה על צ'ק שהוסב	ד כט, 156,
מכירה ללא הסבה	ד כב-כג,
מלשון עצמי לעצמון	ג 62,
מנהג התגרים ותקנת השוק בו	ה יט, 80,
נמכר ללא הסבה, תקנת השוק בו	ה יט,
נמכר לשלישי אחרי שכבר פרע	ה ח-ט,
ע"י לוה, בצ'ק ערכון של אחר	טו מו,
ע"י שנים	יא נו-נח,
ערב על הלואה בחתימה ע"ג הצ'ק	טו מד, נו, ס,
פעם נוספת מהמקבל לאחר	ג יג; ד יח, כז,
פעם שניה, אם צריך חתימה	ט 269, 272,
צורת ההסבה	ד כו-כז,
קנין מכוחה	יז 182, 185,
קנין ע"י	ד כא,
שינויים בפקודת הנפרע	ג כ, 74,
תביעת פרעונו מהמיסב	
ג נספח ג'; ב יח; ד לב; ט מ-מד; טו מא-מג; יז 153,	
הסכם -	
אשראי, ביטולו ע"י הבנק כאונס	טז 56,
בין הבנק ללקוח, כדין מעמד שלשתן	
בין הבנק ללקוח, כשגורם נזק לחברו	
בין הבנק ללקוח, לאפשר נגישה	
בין חברת אשראי ללקוח, לגבי גניבה	
בין חברת אשראי ללקוח, תוקפו	
בין חברת אשראי לעסק, גדר העמלה	
בין חברת אשראי לעסק, מוחזקות ע"י	
בין שותפים בחברה, לגבי הפסדים	יט 118-119,
הבנק ביחס לצ'ק, לגבי תוקפו כשט"ח	
ב 42; ה 71; י 260; טו 114,	
התחייבות, חלותו מדין סיטומתא	א 24; ד 15; יח א,
חחה, ראה ערכו	
קבלת כללי החוק	
א 18, 21; ב 123; ג ט; ט 197, 201; יט 125, 130,	
תנאי עם חברת אשראי על מטרת העמלות	יח מג,
העברה בנקאית -	
ראה גם בנק, חשבון בנק, חשבון משותף, חשבון מוגבל, חשבון טשענרעטי, הפקדה בבנק, הפקדת צ'ק, משיכה מהבנק	
אונאה ומי שפרע לאחריה	יט כז,
דין ערב בה	יט 72,
זוכיה וקנין בה	יח ז; יט יא-יב, יח,
זוכיה מדין אודיאתא	א 31; יט יב, יח; כ 94,
זקיפת מלוה בה	יט 115,
כשאין מעות בחשבון המזכה	יט יח,
למתנות לאכיונים	יט כט,
מוחזקות ע"י	יט כו,
פדיון הבן וקידושין ע"י	יט כט,
פרעון חוב באמצעותה	יט כח,
קנין דאורייתא ע"י	יט יג,
קנין כסף ע"י	יח ז; יט יג, כז,
ריבית בהקדמת מעות ע"י	יט כז,
תפיסת דמים בתשלום בפירות שביעית	יט 113,
תשלום ע"י במזיק, גנב, וגולן	יט 109,
תשלום שכר שכיר	יט כח,
העברת צ'ק, ראה הסבת צ'ק, מכירת צ'ק	
העברת קולמוס, בשט"ח בעדים או ככתב ידו	
ב 111, 154,	
העומד לגבות כגבוי, ראה מוחזק	

הקדמת מעות -

איסורה ודרכי ההיתר
בהעברה בנקאית
במכר גמור
בנתינה לשליש ובהפקדה בבנק
בקניה בצ'ק, לענין מי שפרע והקדמת מעות
ח סד-טו; יג טו-טז,
בשכירות בתשלום בצ'ק, מוחזקות המקבל
בתשלום שבין חברת אשראי למוכר
החלה עבודה בכרטיסים ותוי קניה
החלת המחיר עבור הקדמת מעות
הפקדת צ'ק לתשלום מראש
חלקית, דינה
חתימת הוראת קבע אינה כהקדמת מעות
פריטת צ'ק במטבע חוץ בדרך פסיקה בהחלה

הקדש -

אמירתו לגבוה, ראה ערכו
במלוה ע"פ
הקדש חוב, חלוותו
חלוותו במחשבה
פדיון בשוה כסף
פדיון בשטר
תקנת מכירת שטרות בו
הקפת חנות, ראה חנות
הרי שלך לפניך, ראה היוזק שאינו ניכר, פענה

הרמת מסך -

ההתאגדות בחברה, מהותו ודינו
ערכות אישית של מנהל חברה/בנק
הרשאה, כממון הלוה כשטוען טענת פטור
השאלה, ראה שואל

השבת אבידה -

בוואוטשער
ביטול צ'ק ערבון שאבד
בכרטיסיה גנובה או אבודה
במטבע
בעיר שרובה עכו"ם, כשודאי אבד ליהודי
בשטרות, חיוב שמירה בהם
בשטרות, מה"ת או מדרכנן
דבר בעל שויות כעתיד או לאדם מסויים
הודעה למקבל צ'ק שאמור לחזור

הודעה על צ'ק שלא נפרה
ריתור הבת על הירושה, כממון שבבנק
חיוב השבה בוואוטשער
חיוב השבה בשטר וצ'ק
חיוב השבת בכרטיס אשראי
חשש שמא מכר את החפץ
יהא מונח עד שיבא אליהו, בצ'ק
יהא מונח, רישום צ'ק שלא נפרה
לחברה בע"מ
מצא בבנק
סימנים בצ'ק
סימנים בצ'ק, ע"י שניים
סימנים, בחפץ הנמכר ובמטבע
על פי עד אחד, בצ'ק
פנקס צ'קים
צ'ק ושט"ח, זכיית המלוה בו
צ'ק ישן, שמירתו
צ'ק ללא חתימה
צ'ק למוכ"ז
צ'ק מוסב
צ'ק מרופט שלא יתקבל בבנק
צ'ק פרעון או ערבון שאבד, חיוב הפרעון
י לו-מד; יז כד-כח, ל
י סה, 230
יז מא-מב,
יז 167
יז מ,
יז לה,
י נב-נח, 213, סז; יז לג, לז-לז,
צ'ק שנאבד, השבתו למוטב כשיחכן שנמסר לאחר
י נט-סד, סז,
י סד, סח; יז לו-לז,
יז לב, 162
יז לב,
י מז-ג,
כ יד,
יז 166
יז 162
יז 162
טז 117
כא כד-כו,
י לה,
כא מד,
י נט,
כא כז,
יז 166
יז 162
יז 162
טז 117
צ'ק שנאבד, השבתו למוטב
צ'ק שנמצא, חיוב השבתו
צ'ק שנמצא, חיובי שמירתו
שט"ח שנמצא, החזרתו למלוה
שטרי מניות
שמירה בבעלים כשומר אבידה
שמירתה, גדר החיוב
תשלום בכ. אשראי שלא נגבה מחשבון המשלם

תתקנח הצ'ק השבת אבידה - התחייבות בצ'ק כהלכה

השבת אבידה - (המשך)
ראה גם אבידה

השטאה, ראה משטה

השימוש בצ'ק, ראה גדר הצ'ק

השכרת רכב, ערבון בכ. אשראי של חברו יח כז,

השקעות -

בבנק, כפקדון או כהלואה

בחברת ביטוח, כשעוסקת באיסורים

בקרן נאמנות, אם המנהל כשליח

בקרן נאמנות, היתר עיסקא

ייעוץ מוטעה, חיוב בנזק

ירושת ככור בכסף המושקע בבנק

מנהל תיק השקעות שפשע, חיובו

מניות, ראה ערכו

השתעבדות, ראה שעבוד

התחייבות -

באופן שמנהג בנ"א להתחייב

בדבר שאינו קצוב, בצ'ק פתוח

בהפקדה אצל שליח

ככרטיס אשראי, מכח שעבודא דר"ג

ככרטיס קרדיט צ'ק

בכתב ידו ללא חתימה

בנאמנות, ראה נאמנות

בנתינת צ'ק לצדקה, אם יש גם דין נדר טו 91-92, 97

בצ'ק, ראה התחייבות בצ'ק

בשבועת השומרים על שט"ח

בשטר, ראה התחייבות בשטר

הוראת קבע לבנק, חלות ההתחייבות

הסכמים וחוזים, תוקפם כהתחייבות

התחייב לשדכן יותר מהסכום ומסר צ'ק

התחייבות סיטומתא בחסרון אסמכתא

זיכוי לחשבון בהתחייבות הבנק

חברה בע"מ, תוקפה

חברת אשראי, ע"י פעולת הלקוח

חברת נסיעות, בכמירת כרטיס

חדשה, אופן ולשון החיוב

חדשה, בשטר בכת"י

חדשה, בשטר חלק

חדשה, בשטר לאדם מסויים או למוכ"ז

חדשה, חיובה מדאורייתא או מדרבנן

חדשה, ע"י כ. אשראי

חחה למכירת מניות מיד שניה

חיוב בחתימה מכח סיטומתא א 29, טו גרנז,

חתימה על צ'ק, שוויו מכח ההתחייבות ז 63,

לדון כפי דינא דמלכותא

א 18, 21; ב 123; ג ט; ט 197, 201; יט 125, 130,

לחברת אשראי, זמנה יח 9,

לחברת אשראי, ע"י העברת כרטיס יח א-ג,

לחברת אשראי, עבור חברו יח ל-ה,

למי שלא בא לעולם ו 61,

לספק חפץ מסויים יט 132,

לצדקה, ראה נדר צדקה

לצדקה, שעבודו חתימת העני

טו א,

א לג, ג כה, 90,

א לג, 132,

טו ה, 149,

לשלם על גרם היוק

מדין ערב, ראה ערב, דין ערב

מדרבנן אם מועיל לדאורייתא ז 60,

ע"י סיטומתא א 24; ד 15; יח א,

על דבר שלא בא לעולם ו 61; טו ב, 27; כ א,

ערב קבלן, בחתימתו כע"ק טו 163,

ערבות, ראה ערב, דין ערב

של גוי, תוקפה

של קטן א לר, 133,

א לב, י 27,

תביעת החשלוש, איסור נגישה

התחייבות בצ'ק -

אבד הצ'ק, חיובו

אפשרות ביטול צ'ק אינו מגרע א 22, 42; ב 42,

בחתימה ע"י שליח יא 141, מב,

בחתימת הצ'ק ולא בכתבת הפרטים יא לר-ה, מד,

ביטולה בהחזרתו לנותן טו כד,

בממון שלא בא לעולם א לא,

במסירת צ'ק פתוח יג 75,

במקח או הלואה א כג,

במתנה, חיובו בדר"ת ובדר"מ א ז, 20, 22; ב 53,

בצ'ק דחוי א טו,

בצ'ק למוטב כלכד א טו,

בצ'ק מבוטל א 22, 42; ב 42,

בצ'ק מוקדם א ל, 112, 116,

בצ'ק פתוח א כח; ב 77; יא 35, 49,

יח כח,

כ ט,

א 29, טו גרנז,

ז 63,

א 18,

יח 9,

יח א-ג,

יח ל-ה,

ו 61,

יט 132,

טו א,

א לג,

טו ה,

ז 60,

טו ב,

א לר,

א לב,

א כב,

א 22, 42; ב 42,

יא 141, מב,

יא לר-ה, מד,

טו כד,

א לא,

יג 75,

א כג,

א ז, 20, 22; ב 53,

א טו,

א טו,

א 22, 42; ב 42,

א ל, 112, 116,

א כח; ב 77; יא 35, 49,

הצ'ק

התחייבות בצ'ק - וואוטשער

בהלכה

תקנפת

התחייבות בצ'ק - (המשך)
בצ'ק של אחרים

גדרה, אם מועיל משום תן כוזי
הגבלתה בזמן

חזרה ממנה

חייבו כשחזר הצ'ק

חלות החיוב במסירת הצ'ק

חלות החיוב, שיטות הפוסקים בטעם החיוב א ו-יג,

כהוראה או כשטר א ה-יב; יד מו; כא 17,

כשא"א לגבותו בבנק א ל,

כשאין כיסוי לצ'ק א טו, לא, 121-2,

כשאינו מבין על מה חתם א 25,

כשהחשבו מוגבל א טו,

כשהמלוה ביקש שיכתבנו למוכ"ז א כד,

כשלא ניתן ברצון טו 94-95,

כשניתן לדורון דרשה א כא,

כשניתן לזייף את הסכום יא יז,

כשניתן ללא תמורה א ה-יב,

כשנכתב בעפרון או ע"י סימן א ל,

כשנמחל שעבודו א כט,

כשנעשה בו שינוי א ל, 113, 116,

כתיבת התחייבות ע"ג הצ'ק, כשט"ח ח כג-כד,

כתיבת צ'ק לצדקה ראה נדר לצדקה

לדבר שלא בא לעולם א לא,

לאחר שוטה וקטן ג כו,

לסוברים שגדרו כהוראה א ה, כ; יד מו; טו ח,

לצדקה, ראה נדר לצדקה

לשון הגדפס בצ'ק אם הוא כחיוב א ט,

מדין אודיתא א יא,

מחילה כשהתחייב בצ'ק ב 51,

מחשבו מוגבל או פושט רגל ו י,

ע"י גוי א לד, 133,

ע"י קטן וע"י פחות מבין י"ח א לב,

ע"י שוטה ושיכור ובזבזן ו י, 35,

שימוש חוזר בצ'ק שנפרע א כט,

שינויים בפקודת הנפרע ג כ,

של טשערעטי קאמפאני כא ה-ח,

שליח שהשתמש לצרכו בצ'ק חתום א 101,

שמיטת כספים בה יד 66,

תוקפה, אע"פ שאפשר לבטל הצ'ק א 22, 42; ב 42,

תן כוזי, אם יש בזה א 13,

התחייבות בשטר -

אומדנא דגמר ומשעבר נפשיה א 3, יח 114,

בחתומה על הסכם בנקאי יח 10,

גדרה, כח בשטר או גמירות דעת יא 53-54,

חדשה דחיתה מפני שטר חוב יב 54,

חלות החיוב להיתר רבית במכירת שטרות ח 59,

כשיכול להודיף יא 30,

לחברה בע"מ יט 135,

לחצאין יא 53-55, 55,

מכירת השטר ופריטתו ז 105,

מכירתו ז יא-יב,

גבאי צדקה, חיובו האישי טו לה,

התיישנות -

בחוב דינא דמלכותא בזה י 178; יב 137,

ראה גם צ'ק ישן

התמורה בצ'ק -

בדיננו ובדינא דמלכותא א 20,

חזקה על צ'ק שניתן בעד תמורה א 9, 85; ה 23, 41,

חתימת המיסב, כהוכחה שמכרו כדין וקיבל תמורה

ג 51, 61; ד 126; ט מא; יז 185,

כשמתוכחים אם ניתן בעד תמורה א כג,

כשניתן ללא תמורה א ה-יב,

צ'ק תשלום מראש שבוטל מחוסר תמורה ה י,

התרשלות כגביית צ'ק, ראה צ'ק ישן

התרת נדרים, לנודי צדקה יט לו-לט,

- ו -

וואוטשער -

ראה גם טשערעטי קאמפאני

ביטול צ'ק או וואוטשער כא י,

התחייבות בצ'ק או וואוטשער כא ה-ח,

ירושא בו כא טו, כג,

פתוח ללא שם המקבל כא יג-יד,

שאבד ונגבה ע"י אחר כא 29,

איין גופו ממון כא כד,

אינו כגברי ומוחק כא כג,

גדרו כהוראה או כהתחייבות כא ו-ח, טו, יח, כז,

גניבתו כא כז,

דין נדר צדקה בנתינתו כא ט,

הלואה ופרעון באמצעותו כא יט-כ,

תתקם הצ'ק וואוטשער - זכר למחצית השקל בהלכה

וואוטשער - (המשך)

השבת אבידה וראשו בו

חיובי השבה, שמירה ואונאה

כמעמד שלשתן בכתב

מתנה וירושה בו

קניית ד' מינים בו

קנין כסף על ידו

תפיסת בע"ח בו

תשלומי תורה קידושין ופדיוה"ב

וואוטשערס קאמפאני, חיובם לכבר את הוואוטשער

כא כד-כו, כא כד, כא 21, כא טו, כא יח, כא יח, כא 50, כא 50, כא 24, כא ב, כא 34, כא 34, כא 34, כא יא, כא יב-ג, כא כב, כא 12, כא כ, כא טז-יז, כא יב-יז, כא יט-כ, כא ח, כא ה-ח, כא 34, כא 21, כא יא, כא יד, וועקסיל, ראה שפר בכת"י, שפר "מוכז", שפר חילוף כתב ויזה, ראה חברת אשראי, כרטיס אשראי ועד ד' ארצות, ראה תקנות הציבור ועד הבית - דיני שמירה על צ'קים שבקופה הנהגה כפי חוקי המדינה שומר או כיד בעה"ב שימוש הממונה בכסף ובצ'קים

זיוף -

בצ'ק פתוח

בצ'ק תביעת הסכום המקורי מהחותם

בצ'ק, גבייה ע"י קונה הצ'ק

בצ'ק, טענות פטור בו

בצ'ק, תביעת הסכום המקורי

זהירות בכתובת צ'קים

זהירות בכתובת שטרות

חשש זיוף בפרט אחד, כשרות השטר

חתומת עדים בשטר, מניעת זיוף

טענת מזויף ראה ערכו

כבוד צ'ק מזויף ע"י הבנק

מכירת צ'ק מזויף, חיובו בהפסדים

נסיון זיוף בשטר, פסול ע"י

פסול השטר במקום חשש זיוף

צ'ק שנכתב בעפרון

שטר שיש בו אפשרות זיוף

זיכוי כספי בבנק, ראה בנק, חשבון בנק, העברה בנקאית, זיכוי כספי, דין השובר כשטר זכות הבעת דעה, גדרה הממוני

זכיה -

בהפקדה בנקאית

בהפקדה בתיבת שירות

בזיכוי כספי בחשבון הבנק

במלוה על פה ומלוה בשטר

במעוות המופקדים בבנק, בקנין אגב

במקח שנעשה ע"י שלוחו

בעל בצ'ק שביד אשתו

בצדקה, ע"י התחייבות בכ. אשראי

בצ'ק הנמצא בתיבת הדואר

בצ'ק ושט"ח מעזבון גר שמת

בשטר חוב מהפקר

הפקר, ראה ערכו

לחרש שוטה וקטן ע"י אחר

לצדקה, ע"י הגבאי או הקופה

עני בצדקה, ע"י נדר הנותן

שליש בשטר שהופקד בידו

ראה גם מוחזק

זכר למחצית השקל, נתינת צ'ק

יא 43, ט מה, ה כח, יא כג, יא כב, יא כב-כג; ט מה, יא יח, כא, יא א-ב, יט, יא כ, כב, יא 119, טז מ, טז מב, יא 78, יא 78, יא כד-כה, יא א-ז, יז, 78, כא לג, כ 5, יט טז-יז; טו כח, ח 263; יט יז; טו כח, יט יא-יב, יח; יח ז, ב 2; ד א-ב, יט יג-טו, כא 74, ו יט, יח יח, טו כח, ו כא, ו כ, ו 6, טו כח; יז כא, טו א, כז, יז מג, יג לח,

זכרון דברים, ראה הפכס, חוזה
זמן בצ'ק, ראה תאריך הצ'ק
זמן בשטרות,

זקיפה במלוה -

בהעברה בנקאית

בעייל ונפיק אוזוי, גדרה

בצ'ק פתוח שנחמלא וחזר

בצ'ק שניתן למלוה וחזר

בצ'ק שניתן על מכר, לאיסור נגישה

בצ'ק שניתן על מכר, לשמיטת כספים

בתשלום בכרטיס אשראי

הגאטה וגדרה

צ'ק דחוי, כתשלום ולא כזקיפה

זרוק מנה לים, ראה דין ערב, נהנה

- ח -

ח"כ, ראה שטר חילוף כתב

חברה -

בערכון מוגבל, ראה חברה בע"מ

חברת אשראי ראה חברת אשראי

לנסיעות, התחייבותה ושעבודה ברכישת כרטיס

כא לד, 116-119,

מנהלים, ראה הנהלה

מניות, ראה ערכו

פקיד בחברה של גוי, קנין על ידו

פקיד שגרם הפסד ללקוח, חיובו

פקיד, ראה ערכו

פרוזהבול בין השותפים

צ'ק לפקודתה, זכות כ"א מהשותפים בו

שבועת השותפים בין הבעלים

שעבוד נכסיה בהלואה

תחבורה, זכייתה בכרטיסיה שאבדה

ראה גם בנק, בעלות, כרטיס אשראי, עסק

חברה בע"מ -

בעלותה הממונית

גביית חובותיה מאלמנת הבעלים ומיורשו

דין שליחות וקנין

דין שמיטת כספים בה

דינה בשמיטת כספים

הונאה ע"י הבעלים, חיובו באופן אישי

הרמת מסך ההתאגדות, מהותו ודינו

השבת אבירה לחברה

התחייבות לאספקה בתמורה, תוקפה

חובותיה, חלותם על בעלי החברה

חיוב נזיקין וגזל כלפיה

חיובה במי שפרע

יורשי הבעלות, דין גביה מיתומים

כוחה החוקי

לענין טבילת כלים ומצוות

ערכות נשיא החברה על חובותיה

פשיטת רגל, חיוב ההנהלה ובעלי מניות

שותפות ומניות באיסורים

שעבוד מוגבל לנכסי החברה

תביעת נזיקין ממנה, אינה כלפי הבעלים

תוקף התחייבותיה

חברת אשראי -

ראה גם חברה בע"מ, כרטיס אשראי, עמלת אשראי,

שובר חיוב באשראי

בבעלות נכרית, קנין כסף באמצעותם

ביטוח הכרטיס דוקא אצל החברה, ריבית

הסכם בינם ללקוח, לגבי גביה

הסכם בינם ללקוח, תוקפו

התחייבותה למוכר

התחייבותה ע"י העברת הכרטיס

חוב החברה למוכר, אם הוא כגור

חיובה למוכר ולא ללקוח

כשאין אפשרות למוכר לגבות מהחברה

ניכוי העמלה מהתשלום למוכר

ניקוד כוכבים והטבות, חשש ריבית

עסקה שלא בוצעה ע"י הלקוח, הנוהל

עסקת קרדיט, איסור ריבית

שמיטת כספים בחובותיה

תשלום למוכר לפני הגביה מהקונה

תשלום מידי למוכר בקניה בתשלומים

חברת בת, כשיש לחברת האם היתר עסקא

חברת גביה -

ראה גם גביית הצ'ק, הוצאה לפועל, לא תבא אל ביתו,

עורך דין, ערכאות

היתר מבי"ד לגבות באמצעותם

שימוש בשירותיה

י 92,

י כו-כז,

הצ'ק

חזרת צ'ק - חילול מעשר שני

בהלכה

תתקסג

חזרת צ'ק - (המיטך)

טעות בכתיבת התאריך וכדו'

טענת המיסב שהחותם פרעו

טענת פרעון בו

כמום במקח ליחשב כמקח טעות

טז כח-לב,

ד 168,

ב יז, 67,

ז כח; יד 43; טו 169,

טז כח-לב,

יב ל,

ה ט,

יג ח-יב,

כשניתן עבור ד' מינים או למצוה שצריך בה קנין

יג ט-י,

יא כט,

יב לב,

טז כג-כד,

טז כה-כו,

טז לב,

טז ז-יב,

טז לר-לח,

טז יב-יג,

טז ז-ח, יב, 60,

טז טז-יז,

טז י,

טז י-יג, 36,

ט מו,

יב כג,

ט מה,

טז כח-כט,

יג יא,

טז ל,

ז כח, נח,

י כו,

ד לג,

טז כב,

טז יד-טו,

ט מז,

טז 83,

טז טז-יז,

טז כז,

טז כז,

כשנכתב בספרות או במילים

לאחר ששה חודשים מהתאריך

מבוטל, חיוב בהוצאות

מבוטל, כשאבד או נגנב וניתן לאחר

מחוסר כיסוי בצירוף טעות בפרטים

מחוסר כיסוי

מחוסר כיסוי, באשמת אחר שלא הפקיד

מחוסר כיסוי, בשוגג ובאונס

מחוסר כיסוי, חיוב בעל הצ'ק בעמלות

מחוסר כיסוי, חיובו בהוצאות שנגרמו

מחוסר כיסוי, לצ'ק אחד מתוך כמה

מחוסר כיסוי, שלא באשמתו

מחמת ביטול עקב שימוש שלא כדין

מחמת הצגתו לגביה באיחור

מחמת זיוף, תביעת הסכום המקורי מהחותם

מחמת טעות בכתיבת הפרטים

מחמת פסול והגבלה, מקח טעות

מחמת שינוי ע"י המפקיד

מכור שחזר מחוסר כיסוי, כנמצא פרוע

מכירתו לחברת גביה

מכרו לאחר שחזר, מקח טעות מחמת כן

מסיבה לא מוצדקת, חיוב בהוצאות

נזק חזרת צ'קים אחרים שנגרם מחמתו

ע"יכוב התשלום עד שהתובע יחזיר הצ'ק

עמלה גבוהה ע"י חברה, חיוב בהוצאות

עמלות והוצאות, חיוב בעל הצ'ק

עקב פטירה, גביה מהיורשים

עקב פשיטת רגל

פניה להוצל"פ, ראה הוצאה לפועל

פרעו בצ'ק וחזר, אסור להראות לפניו

צ'ק שהוסב ע"י שנים

צ'ק שהוסב, אחריות המיסב ראה אחריות, הפכת

צ'ק

צ'ק שהוסב, תביעת המיסב מהחותם

של חוב הקפת חנות, א"ח חוב חדש

של טשעריטי או וואוטשער, חיוב הנותן

של פרעון חוב לגמ"ח, קנס ללווה

של צדקה, תביעתו

שניתן בפרעון ע"י אחר, שמיטת כספים בו

א 27; יד יז,

יד 42-43,

ח 168,

ז טז,

יג כח,

י ח,

טו סג,

שניתן לפרעון, תשלום הרצאות למלוה שנגרמו

מההחזרה

שנמכר והוסב, חיוב בהוצאות

שנמסר לפריטה

שנתקבל בחלוקת ירושה

שנתקבל בחלוקת שותפות

שקלי שניתן תמורת דולרים ונשתנה השער

שקלי, החזר דמיו ע"י המוכר

שקלי, מקח טעות

תוקף הצ'ק לאחר שחזר א 42; ב יז; ד לא; ט 276,

תנאי מראש לחיוב בהוצאות, דין גרמא

תקנת השוק במכירת צ'ק שחזר

תשלום בצ'ק כפרעון מותנה אם לא יחזור

א יד, 42; ו 191, 194; י כט; יב כט,

תשלום בצ'ק מוחזר, קנין על ידו

חיוב השבה, ראה השבת אבידה

חיוב חדש, ראה התחייבות

חילול ה', בעושה נכרי וטעותו

חילול מעשר שני -

בכסף

בצ'ק

על שטרות כסף

תפיסת דמים

יג א,

יג 233,

יג 243,

יג מג,

חילול שבת -

גביית הוראת קבע בשבת
טלטול כרטיסיה
שותפות מניות בחברה מחללת שבת
חילוף כתב, ראה שפר חילוף כתב
חלוקה, ראה תלוש חלוקה
חליפין, ראה קנין חליפין
חלפנות, ראה פריסת צ'ק, מכירת צ'ק, עמלה, דינא דגרמי,
הוצאות

חמץ -

כבעלות חברה, שותפות מניות בה
כרשותו, אם תלוי בדין הממון
אגיד גביה, כשהתשלום מדין עבד כנעני
ראה גם איסור, מכירת חמץ

חנות -

ראה גם מקח, מקח טעות, ביטול מקח, הנחה, עסק,
מוזמן, תשלום

הנחה עבור הפקדת צ'ק מראש
הפקדת צ'ק מראש, שמיטת כספים בו
הקפת חנות אינה משמטת, הטעם
הקפת חנות, שמיטת כספים בתשלום באשראי יח 185,
מכירה בהקפה, נגישה בחביעת החוב
מכירה בהקפה, שמיטת כספים בצ'ק תשלום יד 27,
צ'ק על חוב הקפת חנות, חזקפת מלווה יד 72-73,
חסכון, ראה תכנית חסכון
חצר, ראה קנין חצר
חרש, ראה שומה

חשבון בנק -

ראה גם בנק, חשבון משותף, חשבון מוגבל, חשבון
משערעטי, הפקדה בבנק, הפקדת צ'ק, העברה
בנקאית, משיכה מהבנק, פקיד בנק, שביתה בבנק
אשראי, ביטולו ע"י הבנק כאונס טז 56,
בעלות וניהול, ראה בנק, בעלות, הנהלה,
גביית חוב, איסור לא תבא אל ביתו י 120-121,
גדרו, כפקדון או כהלואה יד 161; יט יד, יט-כ; טז 33,
גרירת ריבית בחשבון חברו כ כט,
הכנסת משכורת לחשבון, שכר שכיר יט כח,
העברה ביתרת חובה, נחשב כאגיד גביה יט יג,
העברה וזיכוי לחשבון, קנין ע"ז יח ז; יט יא-יד, יח

הפקדה, ראה הפקדה בבנק, הפקדת צ'ק,

הקנאת הממון במעמד שלשתן א יב, 28; יט יא, 39,
הקנאת הממון שבו בסיטומתא א יא; יט 2-41,
הקנאת הממון שבו בקנין אגב יט 33, יג-טו,
התחייבות לצדקה מממון שכבנק טו ח,
זיכוי בטעות בבנק שבבעלות גוי כ לב,
זיכוי כספי, אם חשיב כנתינה לצדקה יח יז,
זיכוי כספי, ביטולו ע"י הנותן יט יח,
זיכוי כספי, גדרו כהתחייבות הבנק יח 36,
זיכוי כספי, כהלואה לאיסור ריבית כ 83,
זיכוי כספי, פדיון הבן ע"ז יח טז,
זיכוי כספי, ראה גם העברה בנקאית
זיכוי כספי, שעת הזכיה כ 106,
זיכוי באבק ריבית יט ל,
זכות אלמנה בחשבון משותף לבעל כ 53,
זכות בחשבון אינה חוב על חברה האשראי יח 34,
חובה עקב חזרת צ'ק, ראה דינא דגרמי, חזרת צ'ק
חובה עקב חזרת צ'ק, תשלום הנזק טז טז,
חריגה ממסגרת האשראי ע"י הבנק טז 157,
ירושה בו כ טו,
ירושה, זכית יורשים ללא צו ירושה ו 73,
ירושת בכור בו יד לח; יח 187; יט יט-כג,
יתרת זכות, דין שמיטת כספים יט כד-כה,
יתרת חובה בחשבון משותף יא ג-א,
יתרת חובה ללא ידיעתו, היתר עיסקא ח נח; י 15;
כ 84,
יתרת חובה, איסור לא תשימון למפרע כ כד,
יתרת חובה, איסור נגישה בו כ כז; י 54,
יתרת חובה, התחייבות בצ'ק בזמן זה א לא, 121,
יתרת חובה, מכירת צ'ק בחור"ל ד 173,
יתרת חובה, מכירת צ'ק ממנו ד לג,
יתרת חובה, משיכת צ'ק לפרעון חוב
ח נח-נט; י ג, ה,
יתרת חובה, עקב אישור צ'ק ללא כיסוי טז מ,
יתרת חובה, קנין כשמשלם בצ'ק יג 45, ח,
יתרת חובה, תשלום עמלות גבוהות כ כד,
ללא עמלות ניהול, חשש לריבית כ 76,
מוגבל, ראה חשבון מוגבל
ממון שבו, א"ח כיש לו אשראי במתא ז 231,
ממון שבו, חלוקתו בין בע"ח ט לה,

הצ'ק

חשבון בנק - חתימת הצ'ק

בהלכה

תקססה

חשבון בנק - (המשך)	ממון שבו, כהגבהו לבע"ח בצ'ק לדין קדימה ט 241,	בצ'ק, ראה חתימת הצ'ק
משותף, ראה חשבון משותף		בשטר כת"י
משיכת יתר, ע"י שליח או עבור אחר	כ כה,	בשטר, ע"י העדים
ניהולו ע"י אפוסטרופוס	ו יא, 39,	התחייבות בה כשהשאר בכת"י של אחר
עיקולו ע"י הוצל"פ, לבקשת המלוה	י כד,	חיוב על ידה מכח סיטומתא
פעולות בו ע"י חברו, חשש ריבית	כ כה-כו,	ע"י מילוי הקרעים
פתיחתו על דעת נהלי דינא דמלכותא	א 18; ג ט;	ע"י שליח
	יט 125,	על גבי שרטוט
פתיחתו, הזכרת ההיתר עיסקא בטופס	כ טז,	על הוראת קבע לצדקה, דין נדר
פתיחתו, והירות מאיסורים	כ כד,	על טופס הוראת קבע, תוקפה
צוואה לצדקה מפקדון שבבנק	יט 43,	על מסמך בנקאי, אינה כהתחייבות בשטר
צ'ק שניתן ולא נפדה בבנק, חיוביו		על נייר חלק לפני מילוי הפרטים
י לו-מו, 175, 179; יג 36,		על צ'ק פתוח ראה צ'ק פתוח
ריבית מהבנק על יתרת זכות	יט ד-ה, ח,	על שובר תשלום בכרטיס אשראי
שאניו ע"ש בעל הממון, דין הצ'קים	יא נד,	על שינוי בתאריך הצ'ק
שותפות עם הבנק, גדרה	כ יז,	צורתה
של מוסד, בעלות מורשה החתימה	כא 7,	של קטן
של שותפים, התחייבות בצ'קים	יא מח-ג,	חתימת הצ'ק -
שעבוד הממון לבע"ח, קדימה	יב יא,	בהסבה שניה, חתימה מאחוריו
שעבוד הממון למחזיקי צ'קים ושטרות	יב 44,	בחשבון משותף
חשבון טשערעטי קאמפאני, ראה טשערעטי קאמפאני		בטביעת אצבע או סימון
חשבון מוגבל -		ביפוי כח
אונאה או מקח טעות במכירת צ'ק ממנו	יז נח, 286,	בעפרון
התחייבות בצ'ק לצדקה	טו 54,	גדרה וצורתה
התחייבות בצ'ק מחשבון זה	א טו; ו י,	הגבלת גיל החותם
חיובו בחזרת צ'ק	טז ח,	התחייבות בה
צ'ק ערכון ממנו	טו 210,	התחייבות ע"ד גביה בהוצל"פ
תקנת השוק בצ'ק שנמכר	ה כז,	התחייבות ע"ד קיום החתימה בדימוי
חשבון משותף -		טענת זיוף על החתימה
הלואה ממנו כריבית	כ כה,	טענת פטור שחתם להתעסק
התחייבות בחתימת צ'ק	יא מח-ג,	כהסכמה שיוכל להמסר מיד ליד
לבני זוג, חיוב בחתימת צ'קים	יא נה,	ג 42; ד 121; ו 50, 167,
לבני זוג, חיובו כשנתגרשו	כ לד,	כשאחר מילא הפרטים, א"ח כנדר
צ'ק ערכות ממנו	טו סה,	מזוייפת, אחריות ע"ז במכירתו
חשבונית, הוצאת חשבונית כסיטומתא	יח 54, 84,	ע"י מילוי קרעים
חתימה -		ע"י שותף, חיוב שותפו
אצל עו"ד, מועילה כקנין	כ ט,	ע"י שליח
בהעברת קולמוס, ע"י עדים בשטר	ב מ, 154,	ע"י שני חותמים
במסירת קולמוס	יא לח, מ-מב,	קיום החתימה ע"י דימוי לדוגמה שבבנק
בפתיחת חשבון, איסור לא חשימון	כ כד,	קיום ואימות החתימה בטענת זיוף
		ט ג-ה,

טז כט,	טענה -	חתימת הצ'ק - (המשך) שינוי בה שגרם להחזרתו ע"י הבנק
יא לו-לז,	ראה גם תביעה	שינוי מדוגמת החתימה הרגילה
יג 68,	אונס, נגד שט"ח	שינוי מהחתימה בבנק, מקח טעות
ו 128,	איני יודע אם פרעתיך, כשאבד המשכון	שני מורשים לחתימה, כוחם
	בצ'ק, שההלואה היתה בתנאי	חתך -
	ברי ושמא, ראה ערכו	כעני לגבי חיוב נדר בנתינת מתנה
א 73,	הרי שלך לפניך, גנב צ'ק ועבר זמנו	נדוניה, ראה ערכו
	הרי שלך לפניך, שומר שהשתמש במעות	- מ -
יז 86-87,	השטאה והשבעה, בצ'ק	טבילת כלים -
א ו, 10-15,	השטאה והשבעה, נגד שט"ח	כלי שיוצר בחברה בע"מ
ט ז,	טעות, כשחתם על כת"י המלוה	כששאל כלים מעכ"ם
ט 50,	טעות, נגד שט"ח	טובת הנאה -
ז, 49-50,	יש לי בידך, נגד צ'ק	בדרך מכירה, אינה ריבית
ט יא,	לא לית, נגד שטר בכת"י	בחשבון טשערעטי קאמפאני, בהחזר המס
ב לה,	לאו בע"ד דידי את, אחריותה במכירת חוב	בחשבון טשערעטי קאמפאני, זכיה בה
ז 54,	לאו בע"ד דידי, בצ'ק שנמכר לאחר	במתנות כהונה
ו 167,	לחייב שבועה ראה שבועה	כפדין הבן
	מיגו, ראה נאמנות במיגו	כתלושי חלוקה
ט כ,	נגד צ'ק, חיוב שבועה	גדר הממן שבה והקנאתה
ט ז,	נגד שט"ח, אופנים שאינו נאמן	גדרה
ט ו,	נגד שט"ח, אופנים שנאמן במיגו	גזל בה
ט ח,	נגד שטר בכת"י	חלות הקדש וגדרי צדקה על טוה"נ
ט יב-ג,	שבועת הנוטלין ע"י טענות הלוה	קידושי אשה בטוה"נ
י סט,	שנים אדוקים בצ'ק	ריבית בהתחייבות לטוה"נ
	טענות פטור -	שיודה במכירה
ה טז,	איסור החזקת צ'ק שיש בו טענות פטור	טופס, ראה מפסך
יב יד,	בצ'ק ללא תאריך	טירחה, ראה דמי טרחה
ט לח-מג,	בצ'ק מוסב ויד שניה	טלכרט -
יא מג,	בצ'ק עם סימון במקום חתימה	מכירתו ומסירתו לאחר
י נא-נח,	בצ'ק שאבד למלוה	רבית בהקדמת המעות
	בצ'ק שאינו תקין מבחינה בנקאית	טלפון -
יב כא,	בצ'ק שבוצע שינוי בתאריך	ביטול חיוב אשראי שבוצע בטלפון
יא לו-לז,	בצ'ק שחתמתו שונה	התחייבות בכרטיס אשראי, תוקפה
יא 150,	בצ'ק שנחתם ע"י שליח	מסירת מספר כ. אשראי, חיובי שמירה עליו
ט 283, 275,	בצ'ק שנתן לאשתו לשימוש	מסירת מספר כ. אשראי, מחיקתו לאחר השימוש
ט י"א,	בצ'ק	עיסקה טלפונית, חלות חיוב המוכר
י מז-ג,	בשט"ח שאבד	קיום מצות משלוח מנות בהזמנה טלפונית
יא 124, 128,	בשטר כת"י, שכחבו לטופס	תרומה לצדקה בטלפון, דין נדר
ט ו, ח,	יש לי בידך	טעות עכו"ם, ראה גוי
י 109,	כנגד חברת גביה	

הצ'ק

טענות פטור - טענות פרעון

בהלכה

תתקסז

טענות פטור - (המשך)

כנגד צ'ק שנמכר ללא הסבה
כתב ללוות ולא לוה, בצ'ק פתוח
כתב ללוות ולא לוה, בצ'ק
כתב ללוות ולא לוה, בשטר שנמצא
מחילה, חיוב שבועה עי"ז
מכירת שט"ח שיש עליו טענת פטור
נגד שט"ח
נגד שטר למוכ"ז
נגד תקנת השוק
סיטראי, בצ'ק
סיטראי, בשטר בכת"י וממרני
סיטראי, נאמנות במיגו
ריבית, סיטראי, מחילה, תנאי, אמנה, לא לויח' נגד
צ'ק
שההלואה נעשתה על תנאי

טענינן -

בשטר כת"י
לאלמנה, כשנתבעת מצד עצמה
ליווי מניח
לשוטה
צ'קים שנמצאו בירושה, כמשכון
שטר ממרני שנמצא בירושה

טענת אמנה -

נגד דינא דמלכותא
נגד שט"ח
נגד שטר בכת"י
על צ'ק
שלא קיבל תמורת הצ'ק מהמוטב הראשון
תקנת השוק כשטוען טענת אמנה

טענת להד"ם -

במלוה על פה
בצ'ק
בשטר כת"י
בשטר שלא נעשה כדין
בשטר שנמחל שעבודו
כנגד שובר חיוב בכרטיס אשראי
כנגד שטר פקדון
כשטוען נגד שטר הוחזק כפרן
מיסב שטוען להד"ם

ה יט,
י נח,
י נב,
י מח, 204,
ט יב, 104; ט כ,
ו מג-מד,
ט ו,
יז 175,
ד לה; ז,
ט 127; יד 134-135,
ט טז-יז,
יד 119,
ט כ,
ט ו, י, יב, טו, טז,

יא לג,
יט 143,
יט לה,
ב 106,
ו לד,
ו לב,

ב 41,
ט ו,
ט ח,
ט יא, 63,
א 17; ב 39,
ה י, 40-48,
י 211,
ב יב,
ב ד,
יא 8, 78, 135-6,
ב לח,
יח כו,
יט 36,
יב 5,
ט מא,

טענת מזוייף -

בהוחזק כפרן
בחתומת הסבה בצ'ק
בצ'ק
בצ'ק, גדרה
בצ'ק, קיום החתימה
בשטר חוב
בשטר כת"י
קיום השטר

טענת נפילה -

בצ'ק חתום שנתן לאשתו לשימוש
בצ'ק על הלואה
בצ'ק פתוח
בצ'ק שהוסב
בצ'ק

בשטר למוכ"ז

בתוך זמנו
בתוך זמנו, בצ'ק פתוח או מוגבל
כשנאבד לשליח
נגד שטר חוב
פטור הלואה בשט"ח שאבד
ריעותא דנפילה בצ'ק
ריעותא דנפילה
שטר שנפל, קיומו, נאמנות שבו, וגבייתו

טענת פרעון -

בהלואה בנאמנות
בהלואה בע"פ, נאמנות
במיגו דמחילה
בממרני
בערב
בצ'ק

בצ'ק הניתן לגמ"ח
בצ'ק חתום ע"י שני שותפים
בצ'ק ישן

בצ'ק מט"ח
בצ'ק מטשערעטי או וואוטשער
בצ'ק פתוח וכיד שלישי
בצ'ק פתוח ללא סכום
בצ'ק פתוח שנפל
בצ'ק שאינו תקין מבחינה בנקאית

ב לה,
ט מא,
ב 41; ט ג, י,
ט 16, 64,
ט ג-ה,
ט א-ב,
ב לה; ט ב; יא לג,
ט 3-5,

ט 275,
י נא-נח,
ט 275,
ט מב-מג,
ט יא,
יז 175,

י ג,
י 235,
ט מג,
ט 45-46, 27, 75,
י מז-ג,
י נו, 214,
י 196, 204,
י 209,

ב ה, 16-18,
ב ג,
ב 51,
ב ו-יא; ט 59-60; כא 33,
ב 69,
א 82; ב יב-כ, 41; ט יא,
ב כד,
יא נו,
יב לב-לג; ב 61,
ב כ,
כא יא,
ב כב,
ב כב,
י נח,
יא 131,

תתקפה הצ'ק טענת פרעון - טשערעטי קאמפאני בהלכה

<p>בצ'ק חתום ע"י שנים כששילם אחד מהם בצ'ק למוטב בלבד בצ'ק ערכון בשטר בכת"י גדרה ותועלתה כשהמוציא חתום עליו כלווה נפרע מקצתו, האם איתרע החזקה על מה ההוכחה מחמת טענה זו תוקף הצ'ק נגד טענת פרעון טראטע, ראה שפר חילוף כתב</p> <p>טראטע - איסור קבלת אחריות בהחלפת שטרות החלפת צ'ק מאוחר בסכום שוה קניית דולרים בצ'ק שקלי בשער גבוה</p> <p>טשערעטי קאמפאני - ביטול צ'ק או וואוטשער בעלות הממון שהופקד בעלות על כספי החזר המס התחייבות בצ'ק או וואוטשער וואוטשער ירושה בו וואוטשער פתוח ללא שם המקבל וואוטשער שאבד ונגבה ע"י אחר וואוטשער, אין גופו ממון וואוטשער, אינו כגבוי ומוחק וואוטשער, גדרו כהוראה או כהתחייבות</p> <p>כא ו-ח, טו, יח, כו כא כו כא ט כא יט-כ כא כד-כו כא כד כא 21 כא טו כא יח כא יח, כא כא 50 כא כא כא וואוטשער, תשלומי תורה קידושין ופדיוה"ב וואוטשערס קאמפאני, חיובם לכבד את הוואוטשער</p> <p>כא 24</p>	<p>טענת פרעון - (המשך) בצ'ק שביד אשה בצ'ק שגם המלוה חתום עליו בצ'ק שהוחזר או שעבר זמנו בצ'ק שהוסב בצ'ק שיש בו זיוף בצ'ק שניתן כתשלום מראש עבור מקח בצ'ק שניתן לערכון או לבטחון בצ'ק שנפל בצ'ק, כשהלוה הוחזק כפרן בצ'ק, שבועה מכוחה בשט"ח ובצ'ק כשהוחזק כפרן בשט"ח ובצ'ק שנמחל שעבורו בשטר חוב בשטר חילוף-כתב וכדו' בשטר ישן בשטר כת"י עם נאמנות בשטר כת"י בשטר כת"י, כשמורה שנפרע מקצתו בשטר שנפל חיוב המלוה בשבועת הנוטלין כשהמלוה מודה שנפרע חלק מהחוב כשנתן צ'ק דחוי לפרעון כשנפ"י דינא דמלכותא החוב בטל מניעתה מראש נאמנות במיגו דמזויף נאמנות החותם בצ'ק כשיש תקנת השוק נגד חחה שכירות נגד ממרני נגד צ'ק על מקח, כשנמצא פגם במקח נגד שובר תשלום בכרטיס אשראי ע"י יורשים שבועה שלא פרעתיך, ראה שבועת הנוטלין של המיסב החתום מאחורי הצ'ק שמה ושמה בטענת פרעון שמה פרעתי, בשטר שנפל תוקף הצ'ק נגד טענת פרעון טענת קים לי, ראה קים לי</p> <p>ו 78 יא 187; טו 268 ב יז ב יח; ד לב; ט לט יא 85, 95 ב כה ב כג-כח י נו-נו, 212 ב לו ט יח-יט ב לו-לו ב לח-מ ב ג, כט ב ו-יא יב לא ט 187 ב ד; ג 6; ט ח, טו ב לג י מח ט יב ב לב ב כד, 87-91 יב 137, 141 ב ו ט ו ד ל ב 100 ב ו-יא ב כה, 55 יח 109 ב ל ב יט ב ל-לב י ג ב יב-ח ב 7-6, יא ב טו</p>
---	--

יורשים - (המשך)

פרעון צ'ק שנתן האב לצדקה חזמנו לאח"מ

יב 63-61; טו יג-טו,

צ'ק מתנה שלא נגבה עד שמת

א 27, 72; ט 230, יב 63, טו 66,

צ'ק שחזר עקב פטירת בעל החשבון

קנין של יתום קטן

שכועה בגביית חוב מהם

שטר שהופקד, ספק פרוע

של לזה, טענת שמא פרע אבינו

של מזיק צ'ק, תפיסה מהם

של מלוה גביית שט"ח במקום ספק

של מלוה, שכועה בגביית חוב

של עני, זכיתם בצ'ק צדקה

של שומר שפשע בשטר, תפיסה מהם

תנאי לגבות מיתומים

ראה גם ירושה

יפוי כח, לחתימה על צ'ק

יא מב,

ירא שמים,

חייב לקיים מחשבתו

מסירת צ'ק פתוח רק לידו

יא טו,

ירושא -

באגרות חוב

כ טו,

כדמי ביטוח חיים

כא טו, כג,

במומון שמגיע דוקא לאחר מיתה

כ 50,

בשט"ח ובשעבור

ו יח,

גר שמת, דין שט"ח וצ'קים

ו כא,

ויתור הכת, על מומון שבבנק

כ לח,

חשבון בנק

כ טו,

טובת הנאה זכות ניהול

כא 2, 4,

יורשים, ראה ערכו

ירושא הבעל, בצ'קים

כופר, אינו בדין ירושה

לכנות, ממוון שבבנק

ממוון הצריך שכועה

מגיות בתפוסת הבית, קנין אודיתא בהן

גיירות ערך בכלל נכסים כשטרות

ספק בין היורשים, מוחזקות בכסף שבבנק

ספק בכור וספק ראוי

פי שנים לבכור, בחובות ובצ'קים

פי שנים, בזכות שבגביית הוראת קבע

פי שנים, בחוב באשראי

פי שנים, בממוון המופקד בבנק

יד 161; יח 187; יט יט-כג,

פי שנים, בממוון שבשטרות

פי שנים, בעיסקא

פי שנים, בצ'ק עצמי

צו ירושה, אינו מעכב זכייה מד"ת

צו ירושה, כוחו לגבי צ'קים

צוואה, ראה ערכו

צ'קים ושט"ח

צ'קים, חלוקתם

קופת גמל ופנסיה

שטר למוכ"ז, גבייתו

שטר ממרני שנמצא בה

שמטית כספים

תכנית חסכון

תפוסת הבית, הקנאה ממנה לאחר

ישן, ראה צ'ק ישן

יתומים, ראה יורשים, ירושה, פרעון חוב

יתרת זכות וחובה, ראה חשבון בנק

- כ -

כגבוי, ראה גדר הצ'ק, מוחזק

כדבר ערך עצמי, ראה גדר הצ'ק

כהוראה, צ'ק כהוראה לבנק או כשטר, ראה גדר הצ'ק

ככסף, ראה גדר הצ'ק ככסף

כסף -

באנקאטין, ראה ערכו

מטבע, ראה ערכו

שטרות כסף, ראה מטבע

שימוש בצ'ק ככסף, ראה גדר הצ'ק ככסף

שמירתו בבנק

תשלום ושימוש בו בדיני התורה

ראה גם קנין כסף, שוה כסף, תשלום, מזומן

כספומט -

אפשרות המשיכה כנתינת כסף

מוחזקות בכסף שבו

משיכה מהבנק, ראה ערכו

שמטית כספים בכסף שבו

יט מד,

יח נב,

יט כ,

יט כא-כג,

יט 88,

ו 73,

ו 132,

ו יח,

ו כח,

כ טו,

ט 248, 250,

ו לב,

יט 95,

כ טו,

כ 36,

כ מ,

יג א,

יט כח-כט,

יט 99-100,

יט כה, 99,

כרטיס אשראי -

ראה גם חברת אשראי, חברה בע"מ, עמל'ת אשראי, שובר חיוב באשראי

אם נחשב גופו ממון יח נד-נה, 193,
ארבעת המינים תשלום בכרטיס אשראי יח ת,
בחו"ל, קרדיט צ'ק יח יג-יד,
ביטול עסקה שנעשה בו, הנוהל יח מבוא, 50,
גנב כרטיס אשראי של חבריו יח 122,
הוראת קבע עבור חבריו, המשכחה יח 220,
היתר עיסקא כשחבירו משלם עבורו יח מט,
היתר עיסקה כשמסר הכרטיס לחבירו לשימוש יח 204,
השבת אכידה לחברה שלא גבתה חיוב יח לב,
התחייבות בו מכח שעבודא דר"נ יח כו-כח,
התחייבות בו יח כו-כח,
התחייבות טלפונית, תוקפה יח 114,
התחייבות למודר הנאה כנתינה יח כ,
זכות שימוש בו, גדרה יח נט,
חיוב אשראי שבוצע בטלפון, אפשרות ביטול יח מבוא, 50,

חלות החיוב מדין סיטומתא יח א-ב, יב,
חלות החיוב מדין ערב יח ב,
מוזיק כרטיס אשראי יח נג,
מי שפרע כששילם בכרטיס אשראי יח י,
מספר הכרטיס, כגוף הממון יח נד,
מספר הכרטיס, מסירתו לאחר, שמירתו יח נט-ס, סג,
נגנב, חיוב בעל הכרטיס בתשלום יח נר-נח,
נדוניה באמצעות כרטיס אשראי, כגבוי יח 186,
נתינת צדקה ומתנות לאביונים יח יז-יח,
עמלת אשראי, ראה ערכו
ערב לחבירו כערב שלוף דרך יח כז,
ערכון בחברה להשכרת רכב יח כז,
ערכו-העצמי של הכרטיס יח 193, כא 102,
פדיון הכן בכרטיס אשראי או זיכוי בבנק יח טו-טז,
פריסת תשלומים, ראה ערכו
פריעת חוב ותשלומי נזיקין יח כג,
פרעון חוב בכרטיס אשראי יח כג,
צורת פעולתו הטכנית יח מבוא,
קבלתו רק מסכום מסויים, חשש ריבית ח מא; יח מב,
קידושין באמצעות יח כב,
קיום מצוות ממוניות כזה יח טו-יח, ל,

קניה לשם קבלת עודף מזומן יח מא,
קניה עבור חבריו ביותר מהוראתו יח סא,
קניה עבור חבריו, מיהו הלוקח יח 130, מט,
קנין כסף מדין עבד כנעני יח ד-יד,
שואל כרטיס מחבירו, חיוביו יח נח-ס,
שובר חיוב, ראה שובר חיוב באשראי

שותפות בו, נגנב או אבד יח סב,
שילם לחבירו והמקבל ויתר לחברה יח לד,
שילם עבור חבריו, והחברה לא גבתה ממנו יח לג,
שימוש בכרטיס של חבריו יח ל-לה, מז, מט,
שימוש ע"י חבריו, חיובו כשאבד יח נח-נט,
שמירתו, חיוב השומר כשאבד יח נד-נה,
שעת ההתחייבות, בחתימת החוזה יח 9,
תוספת מחיר למשלם באשראי יח מח,
תשלום מראש, החלה מחמתו ח סד,
תשלום על פירות שביעית ואיסוה"נ יח כה,
תשלום ריבית, כריבית קצוצה יח יט,
תשלום שכר שכיר יח כא,
תשלום שלא נגבה מהחברה יח כז,
תשלום, אם מחייב כמי שפרע יח י,
תשלום, אם נחשב אגיד גביה יח ו-י, יב,
תשלום, אם נחשב כגבוי ומוחזק בספק יח נב,
תשלום, כזקיפת מלוה יח נב,
תשלום, כשצריך קנין מדאורייתא יח ח-ט, טו-טז,
3

כרטיס חופשי חודשי -
גזילתו, חיוב התשלום כא לח,
הגבלת השימוש כא לה-לו,
התחייבות החברה בקנייתו כא 116,
זכותו והעברתו כא לה-לו,
מציאתו, שימוש בו כא מג,
נסיעה כשהכרטיס אינו בידו כא לד-לה,
כרטיס טלכרט, ראה טלכרט
כרטיס כניסה, גדרו כשטר כא לד,
כרטיס מגנטי -
אפשרות המשיכה בו, ליחשב כיש לו 178 ז,
העברתו לאחר, גזל בו כא לו,

כרטיס מגנטי - (המשך)

טלטולו בשבת

ערכו-העצמי של הכרטיס

שמירתו, חיובי שומר

כרטיס נסיעה [וכרטיסיה] -

גדרה כשטר

גגובה, השבתה ותקנת השוק בה

הלוואתה, חיוב כשאבדה

התחייבות החברה כשעת הקניה

טלטולה בשבת

כרטיסיה לנוער, שווי הנסיעה האמיתי

כא מו-מו,

כא 102,

כא לח,

כא לד, מג,

כא מד,

כא לט,

כא מא,

כא מו-מו,

כא 120-121, 123,

כרטיסיה לנוער, שימוש מבוגר בחברה של נכרי כא מה,

כרטיסיה, החלה בנסיעות שבה, חשש ריבית

ח סג; כא מא,

כרטיסיה, הלוואת ניקוב, גובה התשלום כא מ, 113,

כרטיסיה, הלוואת ניקוב, החזרה לאחר שהתייקר כא מ,

כרטיסיה, כשאינו בידו, אם מותר לנסוע באוטובוס

כא לר-לה

כא מד,

כא מג,

כא מב,

כא לד,

כא 129,

כשנאבדה, חיוב השבה

כשנאבדה, שימוש המוצא בה

מוזיק כרטיסיה של חברו

מכירתה לאחר

סימנים בה

רב-קו, ראה ערכו

שמירתה ע"י לוה

שמירתה, חיובי שומר

תקנת השוק בקנייתו בצ'ק גנוב

כרטיס קרדיט צ'ק -

התחייבות וקנין בו

מהותו

כרטיס רב-קו, ראה רב-קו

כתב יד, ראה שטר בכת"י, כתיבת הצ'ק

כתב ללוות ולא לוה, ראה טענות פטור

כתיבה -

אם היא כדיבור בנדרים

אמירתו לגבוה כזה

בהוראת קבע לצדקה, כנדר במחשבה

בצ'ק, ראה כתיבת הצ'ק

הסבת צ'ק, אם היא ככתיבה

חתימה, ראה ערכו

כתיבה כדיבור, דיני התורה

ע"י העברת קולמוס

שטר כת"י, ראה ערכו

ראה גם שטר בכת"י

כתיבה ומסירה -

ראה גם מכירת שטרות, מכירת צ'ק, פריסת צ'ק

אם צריך מסירה מיד ליד ודעת מקנה

ד 18, 83, 106; ו 11,

ו 114, 187,

בגביית ביד

בהשבת אבירת שט"ח למלוה

בצ'ק שנמסר כמשכון, א"צ

בצ'ק, אם צריך גם כתיבה

בקניה ומכירה לעכו"ם

בקנין שט"ח האם צריך שניהם

בשט"ח, אופנים שא"צ

בשטר וצ'ק למוכ"ז

בשטר כתב ידו

בשטר לך ולכל הבא מחמתך

גדר הקנין ואופן פעולתו

גדר שטר הכתיבה

היכן כותב קני לך איהו וכל שעבודיה

הסבת צ'ק, במקום כתיבה

יורשים בחלוקת שטרות

כתיבה וכסף, אם מועיל

מדעת המקנה

מלוה שחוזר וקונה שט"ח שמכרו

מסירה וכסף, אם מועיל

מעכבים שעבוד לבעל חוב

פרטי דינים

שותפים בחלוקת שטרות

שטר שניתן כמשכון

תפיסת שטרות מהלוה

כתיבת הצ'ק -

באופן הניתן לזיוף

בהלוואה צמודה לדולר, כקציצת דמים

בעפרון

הגבלת צ'ק, ראה ערכו

הפסד שנגרם מחמת כתיבה לא נכונה

השארת פרטי הסכום, ראה צ'ק פתוח

השלמת הפרטים בצ'ק מודפס, גדרה

טו 14,

ב 154,

ו כב,

ו 165,

ד כג,

ו יב-ג,

ד ג, 17,

ו יט, כב-כה,

ד י, 101, 106,

ד ז, 41,

ד ט, 49-53, 132,

ד 20,

ד 19,

ד 19,

ד כ, 128,

ו כה,

ד 28,

ו 157,

ו כג,

ד 28,

ו כט,

ד 18-19,

ו כד,

ו לב, 154,

ו לג,

יא יז-יט,

ח 247,

יא כד-כה,

יא 109,

טו 52,

הצ'ק

כתיבת הצ'ק - למוטב בלבד

בהלכה

תקענ

כתיבת הצ'ק - (המשך)
זהירות מאפשרות זיוף

זיוף, ראה ערכו

זכיה מדין אודיאת

חתימת הצ'ק, ראה ערכו

טעות בו, אם היא כפשעה

טעות בכתיבה שגרמה לחזרתו

טעות בסכום, ע"י פקיד

ללא חתימה

לעני, חיוב מדין נדרי צדקה

לפקודת גוף עסקי או הבנק

לפקודת כמה מוטבים

לפקודת עצמי, אחר שחתם המושך כמיסב

ג טז; ד לד, 174,

לפקודת עצמי, שינוי לעצמון

לפקודת פלוני, אם דינו כלמוכ"ז

לפקודת שם כדרי

סכום הצ'ק, בספרות ובמילים

סכום הצ'ק, ראה גם ערכו

ע"י קטן

שינוי בשם המוטב ודין פקודה משובשת

שינויים בו ע"י המחזיק

שלמו לפקודת, כלשון התחייבות

שם המוטב

תאריך, ראה ערכו

- ל -

לא יגוש, ראה שמיטת כספים

לא יחבול, גדר האיסור

לא סחיר -

ראה גם למוטב בלבד, הגבלת צ'ק

אופני ודיני הגבלת הצ'ק

כל תלין כששילם בצ'ק שאינו סחיר

כל תלין כששילם בצ'ק שאינו סחיר

זמן תביעת אונאה כששילם בצ'ק שאינו סחיר

מוזיק צ'ק שאינו סחיר

נאמנות שליש בו

עייכב צ'ק בידו עד שפקע סחירותו

עצה טובה להגבלת הצ'ק

פרעון חוב ע"י צ'ק לא סחיר

צ'ק שלא נגבה, הודעה למוטב

שמיטת כספים בו

יא יח, כא,

יט 40,

טז 123,

טז כח-לב,

טז לג,

יא לד,

טו ח-ג,

ג טו,

ג כא-כב,

ג טז; ד לד, 174,

ג 62,

ג יג,

ג יב,

יא כא, כז-כט,

א לב; ט 82,

ג כ, 75,

ג 87,

א ט,

יא כא,

י 116,

ג יז-יח,

יג כז,

יג כז,

יג 112,

טז מד,

יז מה-מז,

טז 185,

ד לד,

ו 194,

י מו,

יד יז,

תקנת השוק בצ'ק לא סחיר

לא תבא אל ביתו -

ראה גם גביית הצ'ק, הוצאה לפועל, חברת גבייה, עורך

דין, ערכאות

איסורו

בהקפת חנות

בחוב שאינו ע"י הלואה

בחוב של מקח

בעיסקא

בערב

גבייה באמצעות הוצאה לפועל

גבייה מפקדון של הלוח שאצל אחר

גביית צ'ק שניתן כמשכון

דין ממון או איסור

הפקדת צ'ק בטחון שלא מדעת הלוח

כהפקעת זכות ממון

כניסה עפ"י כ"ד

כשיפסיד החוב לגמרי

מממון שבכנק

עבר ותפס והביא לכ"ד

עבר ותפס, אם קנה

צ'קים, תפיסתם

שטרות, אם הם כחפצים

תנאי להחירו

תפיסה לפרעון וגוביינא

תפיסה מחוץ לביתו

תפיסת פקדון

לא תהיה לו כנושה, ראה איסור גנישה

לא תנו, כביטול צ'ק

לא תשימון, בפתיחת חשבון בבנק

לוח, ראה הלואה, טענה, פרעון חוב, שעבוד

לולב, ראה ארבעת המינים

לוקח, ראה מקח, תשלום

למוטב בלבד -

ראה גם לא סחיר, הגבלת צ'ק

אכד הצ'ק

אופן ההגבלה למוטב בלבד

בצ'ק מוסב, אחריות המיסב

גדרו ותוקפו של הצ'ק

גדרו, אם הוא כשטר כתי

י א, יג-יח,

י 27,

י יג,

א 81; י יג,

כ 97,

י 56,

י יט-כ,

ב 90,

ו 166,

י 64-65,

ב 90,

י 61, 65,

י כא,

י יז, 89,

י 120-121,

י 68,

י יד, 113,

י כח,

י 117-118,

י טו; כ 98,

י טז,

י יח,

י 75,

א יט,

כ כד,

י מה,

ג יז-יח,

טו מג,

ב 62,

ג 67,

למוטב בלבד - (המשך)

הוספת ההגבלה ע"י המוטב
הועבר לאחר וחזר, חיוב בהוצאות
הופקד אצל שלישי, נאמנותו
הלוואת הצ'ק, שעת ההלוואה בגבייתו
הסכים לקבלו בפרעון ולא הצליח לגבותו
התחייבות בו לצדקה
התחייבות בו
חיובי שבועה בו
טענת פרעון כנגד הצ'ק
טענת פרעון כשנפל
טענת שטרך בידי כנגדו
ירושה והנחלה ומתנת ש"מ בו
ירושת בכור בצ'ק למוטב בלבד
כשלא רשם את שם המוטב
לאשה, זכיית הבעל בצ'ק
לפקודת אשה ונשאת, זכיית הבעל בו
לשותפים, גביית הצ'ק
לשותפים, חלוקת הצ'קים ביניהם
מוחזקות בו, אינו כגבוי
מו"ק צ'ק שאינו סחיר
מכירת הצ'ק ופריטתו
מסירת הצ'ק לחברת גביה
מתנות לאביונים בצ'ק מוגבל
נאמנות על הצ'ק שאינו שלו
נתינתו בהודאה במקצת, דין הילך
עומד לגבות אינו כגבוי
פריטתו בפחות באופנים שונים

ג 87,
טז יח,
יז מה, מז,
ח 43,
ג 68,
טו 54,
א טו,
ט 119,
ב יז, 89,
י נח,
ב 89,
ו יח, 74,
יד לח,
ג 42,
ו 80,
ו 80,
ו כו-כו,
ו כו-כו,
יד לה,
טז מד,
ג יז; ד לד; ז כה, 105,
י 109,
יג לו-לו,
יד 208,
יד 192,
יד יז, כג, כה,

ז כה, לו, מז, נג, נו, נט, סג,
טו 250,
ו 194,
יג 160,
טו נג,
ו לא,
ח נא,
טו יט,
יג יג,
יד יז,
ו 149,
ה כז,
יג 112,
יד 149,
פרעון חוב בו, חיוב הערב
פרעון חוב ע"י צ'ק לא סחיר
פרעון חוב, אם תלוי בגבייתו בכנק
צ'ק מוגבל שניתן ע"י ערב בהלוואה
צ'ק משועבד למלוה, גבייתו
קבלת הצ'ק בהלוואה, תלויה בגבייתו
קיום נדרי צדקה בו
קנין כסף בצ'ק למוטב
שמטת כספים כשנתן צ'ק ערבון
שעבוד דרי' בו
תקנת השוק בצ'ק שחזר עקב כך
תשלום בו, זמן תביעת אונאה
תשלום מראש לפועל, גבייתו כשפוטר

תשלום שכר שכיר בו

למוכ"ז, ראה צ'ק למוכ"ז, שטר למוכ"ז, צ'ק פתוח

לפני עור -

בדבר שהמכשיל מחמיר וחברו מיקל
הבאת חברו לירי נסיון
הלוואה ללא עדים, בשטר כת"י ובצ'ק
העברת צ'ק פתוח מיד ליד
השבת אבידה בצ'ק ללא היתר עיסקא
כתיבת צ'ק באופן הניתן לזיוף
פניה להוצאה לפועל
פניה לחברת גביה ועו"ד, לגביית צ'ק
קניה בצ'ק ואשראי המותנית בסכום מסויים
לפקודת, ראה הפקודה בצ'ק, תיבת הצ'ק, למוטב בלבד
לקוחות, ראה גביה מלקוחות

- מ -

מבריח ארי -

מיסב צ'ק ששילם לקונה
פורע חוב חברו, ע"י חברת אשראי
מהות הצ'ק, ראה גדר הצ'ק
מודה במקצת, ראה הודאה במקצת
מודר הנאה, נתינת הנאה ע"י כ. אשראי

מוחזק -

ראה גם גדר הצ'ק כגבוי

כוואוטשער
בחוב, ע"י השטר
בצ'ק תשלום מראש, בספק בשכירות
בצ'ק, בטענת סיטראי
בצ'ק, בספק ממון
בצ'ק, ירושת בכור בו
בצ'ק, כשיש ספק בגוף הצ'ק
בצ'ק, כשניתן לעני שהתעשר
בצ'ק, מיגו להוציא בו
בצ'ק, נאמנותו שלא פרעו
בשט"ח, מוחזקות בחוב מכוחו
בשט"ח, מחילת המלוה כשהשטר בידו
בשט"ח, מעכב את תפיסת הממון
בשטר ובצ'ק, נאמנות שאינו שלו
בשטר, אינו קנין
הוראת קבע, ל"ח כגבוי

יג כז,

י 15,

יא 65,

יד מז,

יא טז,

יז מ,

יא יח,

י יט-כ,

י כו,

ח מא,

ט מד,

יח 17, 122,

יח כ,

כא כג,

י 129,

יד לד,

יד 135,

ב כה; יד ל,

יד לו,

ט 253,

טו 143-144,

יד לב,

ב יכ-יז; ט מד, מז,

י 261,

יד א-ב, ו, כו,

יד ג,

יד מג-מד,

יז 214,

יט מד,

מוחזק - (המשך)

זיכוי בחשבון הבנק, אם מוחזק במעות	יח ו,
חוב חברה אשראי למוכר, כגבוי	יח נב,
חלק המלוה שבעיסקא, לגבי קנין אגב	יט 50,
ירושת ככור במעות שבבנק יד 161; יח 187; יט יט-כג,	
ירושת ככור בשטר ממרני	יד ט, לו,
ירושת ככור מוחזקות לדין פי שנים, ראה ירושה	
כסף המונח בכספומט	יט 99-100,
כסף המופקד בבנק, בספק בין יורשים	יט כו,
כסף המופקד בבנק, גדרו יד 161; יח 187; יט יט-כג,	
כסף שבתכנית חסכון	יט כב,
כסף ששולם לחשבון בנק, הכרעה בספק ממון	יט כו,
להוציא ממוחזק ע"י תקנת השוק	ה 12-15,
מוכר במעות, מכח התחייבות חברה האשראי	יח ח,
מכח הצ'ק, לענין תקנת השוק	ה 35,
מכח מנהג, עליו הראיה	טו 220,
ספק בו, לענין ירושת ככור	יט כג,
ע"י ביטול צ'ק	טז 104,
עומד לגבות כגבוי, בממרני	יד ז-ט, 86, כח,
עומד לגבות כגבוי, בצ'ק בנקאי	יד טו, כג, כה,
עומד לגבות כגבוי, בצ'ק מט"ח	יד 67-69,
עומד לגבות כגבוי, בשט"ח	יד א-ו,
פלגא מלוה שבעיסקא	יט 79, 92,
צ'ק כגבוי, גביית אבק ריבית	ח טז; יד כד-כה,
צ'ק כגבוי, חיוב המזיק	טז מג,
צ'ק כגבוי, לגבי הוצאת ממון	יד כא-כה,
צ'ק כגבוי, לגבי טענות וספקות	ב כה; יד כח-ל,
צ'ק כגבוי, לגבי שמיטת כספים	
א 10, 22, 22; יד יג-יד, טז,	
צ'ק כגבוי, לענין מחילה	יד כו-כו,
צ'ק למוטב בלבד או מוגבל	יד לה,
צ'ק פתוח וצ'ק בנקאי	יד לה,
רישום בבנק כגבוי לדין אבק רבית	יט ל,
שט"ח כגבוי לענין מכירה	ו 210,
תביעה בשטר או בצ'ק שבידו	יד כח-ל,
תשלום בכרטיס אשראי, כמוחזק בספק	יח נב,
תשלום מראש בצ'ק	יד לג-לד,
ראה גם זכיה	
מונית, תשלום בצ'ק	יג כה,
מוסד -	
הפקדת צ'ק פתוח ברישום, קנין ע"י	יג 75,

חשבון בנק המנוהל ע"י בעל העמותה	כא 7,
חשבונו בבנק, עריכת הית"ע עם המנהל	כ 85,
טשערטי קאמפאני, ראה ערכו	
מסירת ההוראת קבע לחברת גביה	יט מב,
גדר לצדקה למוסדות וארגונים	טו לא,
ראה גם חברה, הנהלה, פקיד	
מוציא על פיו -	
ראה גם דין ערב, ערב, ערב קבלן	
במכירת צ'ק	ד יז, 121,
בנתינת צ'ק	טז יד-טו, 88,
בצ'ק שהוסב	טז יח,
גדרו וחיובו	טז ד,
הוראה לפרעון ע"י הפקדה בחיבת שרות	ח 263,
יותר מהוראתו	יח סא,
כשגובה מכח תקנת השוק	טז 111,
מחמת רשלנות	טז 35-38, 41, 43,
נתינת צ'ק בסתם כאמירה מפורשת	טז 30, 62, 88,
ע"י שתיקתו	יח סד,
על סמך צ'ק שקיבל	טז 62-61,
תנאי חיובו	יח 200-201,
מוקדם -	
בצ"ח מוקדם, ראה גביית הצ'ק, גביית חוב	
ראה תאריך הצ'ק	
מוקצה -	
כרטיסים מגנטיים, טלטולם	כא מו,
כרטיסיה או רב-קו, טלטולם כשכתב עליהם ד"ת	כא מז,
מזוייף, ראה זיוף, טענת מזוייף,	
מזומן -	
ראה גם ספק, ספק פשעות, ביטול ספק, הנחה, חנות,	
עסק, תשלום	
דחיית פרעון חוב כתשלום מזומן	ח 176,
החזרת עודף מזומן מצ'ק הלואה	ח לז-לח,
העדפתו על צ'ק בגביית חוב	ו לח,
מחיר מחול לקונה במזומן, דין ריבית	יח מח,
עודף מזומן מצ'ק פרעון חוב	ח ס,
פרעון חוב במזומן, חיובו	ו 192,
פרעון חוב שניתן בצ'ק	ח לג-לו,
קניה באשראי לשם קבלת עודף מזומן	יח מא,
קניה בצ'ק לשם קבלת עודף מזומן	ח מ,

מזיק -

גביית צ'ק זמן רב אחרי התאריך
גרמא, ראה ערכו
דבר ששוה רק לבעלים
דינא דגרמי ראה ערכו
היזק ניכר, בגניבת כרטיס חופשי חודשי
היזק שאינו ניכר, ראה ערכו
הנחת חפץ ברה"ר
הרי שלך לפניך, בצ'ק מחוק או ישן
חיוב לצי"ש בנוק שלא בא מכוחו
חפץ שבשלימותו נמכר בזול יותר
חפץ ששוה רק לבעלים
טעות במילוי צ'ק פתוח
כרטיס אשראי
כרטיסיה, חיובו
מחילת חוב שנמכר, אחריותו
מלווה שמחל אחרי שמכר שט"ח
ממון שבבנק
משיכת כסף מחשבון אחר שלא כדין
ניהול כושל של חברת מניות
ניהול כושל של תיק השקעות
נתינת צ'ק שעומד לחזור
ע"י שוטה וקטן, בשטרות
פגם בסחירות הצ'ק
פושע כמזיק, בשמירת עשור"ק
פושע כמזיק, בשמירת עשור"ק
פקיד שטעה וגרם נזק
צ'ק של חברו
שומר שאיבד צ'קים
שומר שהזיק צ'ק, תפיסה ממנו
שורף שטרו או צ'ק של חברו
שט"ח, בגרמא ובגורם דגורם
שט"ח, שומר שפשע, ראה שמירה
שכח היכן הניח ממון חברו
שליח לקניית מניות שגרם נזק
שליח ששינה במסירת צ'ק
שליש שהחזיר צ'ק שלא כדין
תעודת זהות
תשלום בהעברה בנקאית
תשלום בכרטיס אשראי
תשלום בצ'ק

יב 94-96

טז 178

כא לח,

יז 77-78

טז מו,

יז 69

כא 120, 123

כא 101

יא לא,

יח נג,

כא מב,

ז ה,

ד ה,

יט לא,

יז 204

כ יג,

יט לא,

טז ז-ח, 34-35

טז 180

יז נו, 280

יז 21

יז 21, 29-34

טז לג-לה,

טז מג-מו,

יז טו,

יז יב,

טז מג-מו, 11

יז 43

יז טו, 79

יט 121

טו כה, יז כ,

יז נא-נג, 246

טז 178

יט כח,

יח כג,

יג לב,

תשלום לפי שעת היוקר
מזכירה, ראה פקיד

מחוסר אמנה -

בביטול הוראת קבע

בביטול צ'ק של חשבון טשערעטי

בביטול צ'ק של יחיד או בכספי ציבור

במתנה מרובה ובמתנה מועטת

במתנה של רבים

בעשיר, לפי ערכו

בצ'ק מטבע חרץ

בצ'ק שקיבל מאחר

כללי הדין

מקור הדין

מתנה מועטת, גדרה לפי הגותן

מתנה מועטת, מחשבון טשערעטי קאמפאני

מחילה -

אם צריכה קנין

בהקנת שט"ח באודייתא

בלב

במכירת שט"ח בכתיבה ומסירה

בצ'ק שהוסב

בצ'ק שנמכר

בשטר חילוף-כתב

בשטר לך ולכל המוציאו ב 51; ג 14, 51; ד ט, 58-60

בשטר למוכ"ז

בשטר ממרני

הנאת מחילת חוב, קנין עי"ז

הקדמת שכר, מחילה במקום אונס

טענת מחילה כנגד שט"ח

טענת מחילה על חוב

לחברת אשראי, על חובם למוכר

מכירת חוב ללווה

על חוב של עני, ניכוי ממעשר

על חוב שנמכר, אחריות המוכר

על חוב, בלשון קנין

על חוב, כשהצ'ק ביד המלווה

על חוב, כשהשטר ביד המלווה

על שט"ח ע"י שותף אחרי שחלקו

על שט"ח שנגבה ע"י כ"ד

על תנאי למפרע

יז 137

יט לו,

כא י,

א יז-ח, 77

א יז-ח, 54-63

א יח, 62-63

א 56

א 94-95

א כז,

א 54-60

א 55-56, 60

א 56

כא 32

יז 2

ד ד, 31

י 190

ד ה, 40

ד כט, 156

ב 51; ד כז; טז מח,

ד יג,

ד ט, 58-60

ד י, 67

ד יג, 92

יט יב,

יד לג-לד, 149

ט ו,

ט יב,

יח 186

ז ב,

יג לט-מא,

ז ה,

ז 10

יד כז,

יד א-ב, ו, כז-כו,

ו 110, 115

ו 187

יג 66

הצ'ק

מחילה - מכירה

בהלכה

תתקעו

מחילה - (המשך)

צ'ק שלא נפדה

קטן שמכר שט"ח

קריעת צ'ק של אחר שנמסר לו

של חוב או שט"ח שנמכר במעמד שלשתן

ד, 26, ו, 38-39

מחיר, ראה הנחה, עסק, תשלום מראש

מחלוקת הפוסקים -

הכרעה עפ"י מנהג ודד"מ א, ז, 19, 105; ד 156;

טו 219

דאה גם ספק

מחשב -

הוראה בנקאית ממוחשבת, כקנין

הוראה ממוחשבת, תוקפה כהתחייבות

העברה בנקאית במחשב בלבד, דין ערב

רישום ממוחשב בבנק ובבורסה, כשטר

רישום ממוחשב בבנק, כזכיה

רישום על קניית מניה, חלות קנין בזה

מחשבה להיטיב לחבירו, החיוב לקיימה א 57-58,

מחשבה לצדקה, ראה נדר צדקה

מט"ח, ראה מטבע זר, צ'ק מט"ח

מטבע -

גדרו וכוחו מדינא דמלכותא בשטרי כסף

ג ו-ז, 26-29; ז 157-158; יג 177; יד 163,

ערכו העצמי בזמנו

ז, לד,

קנין סיטומתא בו

א 29,

שטרות כסף, אם חשיב גופו ממון

ג 25,

שטרות כסף, חילול מעשר עליהם

יג 243,

שטרות כסף, פדיון הבן בהם

ג 23, 25; יג 177,

שטרות כסף, קידושין בהם

יג 191,

שטרי כסף באנקאטין השתלשלות השימוש בהם

ג 21-22,

שימוש בצ'ק ככסף, ראה גדר הצ'ק ככסף

שני סוגים במדינה, הלואה בא' מהם ז 163,

מטבע זר -

דאה גם פריפת צ'ק, צ'ק מט"ח

דולר בא"י, אם הוא כמטבע

ז, לד, נא, סד,

דולר, מעמדו הממוני לעומת השקל

ז, לד, מה-מו,

הלואה בצ'ק דולרי, טרחת הלואה לפורטו

ח מג-מח,

הלואה שקלית צמודה לדולר, בצ'ק

ח ננו,

הלואה שקלית צמודה למט"ח

ז 163, לח-מ,

יורק חול בו

פסיקה על דולר בא"י

פריסת צ'ק, ראה ערכו

צ'ק מט"ח, ראה ערכו

קביעת דרגותיהם לפי חריפותם

ז 159,

קביעת השער, לענין ריבית

ז 262,

קנייתו בצ'ק שקלי

ז סא-סד,

קנייתו בצ'ק, דין המקח כשחור הצ'ק

ז 273,

קנין דולרים בשקלים

ז 224,

מטלטלי דיתמי, גבייה מהם בזמנו

ט 222,

מי שפרע -

אחרי העברה בנקאית

יט כז,

בחברה בע"מ

יט לד,

במכירת כרטיסי הגרלה

כא כח,

חלות החיוב

יג 92,

כשחסר או בספק קנין כסף

יח י,

כששילם בכרטיס אשראי

יח י,

כששילם בצ'ק

יג טו,

מיגו, ראה נאמנות במיגו

מידת חסידות -

הקדמת המוקדם מבין בעלי חובות

יב 50,

כשחשב לעשות טובה לחברו

א 57,

קיבל צ'ק ופשע ונאכד וחובע שוב

א 77,

קיום נדרי האב והתחייבותו ע"י היורשים

א 74; יב 62;

טו יג; יט מ,

מיסב, ראה הסבת צ'ק

מיתה -

יורשים, ירושה, ראה ערכם

ו יח, 67,

מלוא שמת, זכיית היורשים בשט"ח

ז יח, 67,

מצוה לקיים דברי המת, ראה ערכו

יב 62; טו 62,

נחת רוח לגשמה בקיום התחייבותיו

יב 62; טו 62,

צ'ק פתוח שנכתב הסכום אחר מיתת הנותן

ב 83,

צ'ק שזמן פרעונו אחר מיתת הנותן

יב טו,

צ'ק שחור עקב הפטירה, גביית ההוצאות

טז כז,

מכירה -

דולרים תמורת צ'ק שקלי

ז סא-סד,

דחיית התשלום לטובת הקונה, מצות הלואה

יח 119,

הוספה בקניה כרי לשלם בצ'ק ואשראי

ח מא; יח מב,

התחייבות לספק חפץ מסריים

יט 132,

זכריות כניסה ושימוש

כא לג-לו,

אחרי שהוסב ג יג; ד יח,	מכירה - (המשך) טובת הנאה, מכירתה כא 2,
אחריות המוכר כשחזר הצ'ק לדין ריבית אחריות עליו כשחזר סיבות החיוב ז כז-כט,	כא כח, כא לה-לו,
ג נספח ג'; ד לב; ח 98; ט מ; טו מא-מג; יז 153, אינו כשטי"ח אלא כחפץ הנמכר ראה גדר הצ'ק	כרטיס חופשי חודשי, העברתו לאחר ממון שבבנק, ע"י מסירת שובר ההפקדה ע"י חברה בע"מ, חיובה לספק תמורה
אינו כשטי"ח אלא כחפץ הנמכר ד יז, ז 63, 70, 99, בחו"ל	פריטת צ'ק בדרך מכירה ז כג-כה, לב,
במסירה או גם בכתיבה, לענין תפיסה במעמד שלשתן, דין אונאה ושבועה ז נט,	ז 160, 162, כא 79,
בצ'ק למוכ"ז, חוקפה גדרה, אין הקנין בגוף הצ'ק ז 126,	ז 25, יח כט,
גדרה, אם היא כמכירה באחריות גדרה, מצד דהצ'ק כחפץ הנמכר	כא לב,
ד יז, כד, לח; ה ט"י; ח כג, גדרה, ע"י הסבה	מכירת חוב - במלוה על פה
גר שמכר ומת ללא יורשים ד יח-כב,	ד א,
דולרי של אחרים, דמי טרחה ז 83,	יט יב,
החלפת צ'קים, ראה ערכו הסבה במכירה, אם מעכבת ד יט, 125, כב,	ד ו, ד 14; יט יב,
הסבה, אם נחשבת ככתיבה ומסירה ד כ,	יז נט,
הסבת צ'ק, ראה ערכו הפקדת צ'ק בבנק כמכירה או כשליחות ד כה,	ד 9; יט 49; כ ו, ד 10; כ ו,
הקונה כשליח המוכר לגביית הצ'ק ז כ,	יט 135,
זכות קדימה ללווה לקנותו ז מב,	יט 46,
זכיית קטן בצ'ק א לג,	ז ב,
חזר המוכר וקונהו, קניינו ז כג,	ב 2; ד א-ב,
חזר הצ'ק, חיוב בהוצאות טז יח-כא,	ד ב,
כשהלוה טוען שפטור ז מד,	ב 2, 15,
כשהקונה לא גבאו, תביעת המוכר מהחותם יג ה,	ז ה,
כשעבר זמנו או הוגבל ד לג,	מכירת חמץ - ע"י שליח, חתימתו
לגוי, מו"מ עמו בצ'קים ו יד,	קנין במניות שאינה תקפה בחוק
להסוכרים שגדרו כלך ולכל המוציאו ד כז-כד,	שבבניות תשלום בצ'ק
להסוכרים שגדרו כלמוכ"ז ד יח-יט,	ראה גם חמץ מכירת צ'ק - ראה גם מכירת חוב, מכירת שטרות, פריטת צ'ק, צ'ק
לחברת גביה י כו,	מט"ח יז נח-נט,
ללא הסבה ד כב-כג,	אונאה בו
ללא כיסוי, מקח טעות ז כז-כח, סה,	
לנולדים לאחר כתיבתו ו יז,	
לפי הדעה שהוא כהוראה בעלמא א 10; ד יז; ז 99,	
לפקודת עצמי או למוטב בלבד ד לד,	
למוגבל בחוקפו, דינו לאחר הזמן יב כו,	

הצ'ק

מכירת צ'ק - מכירת שטרות

בהלכה

תקעמ

מכירת צ'ק - (המשך)

מוזיף, חיובו בהפסדים

מוזיף, שנעשה בו שינוי

מחילת המוכר אח"כ

מחשכון ביתרת חובה

מחשכון מוגבל

מכירת החוב שבצ'ק

סמך על המוכר שהצ'ק טוב וחזר

על חשכון שנסגר בזמן שהקונה השתאה

עם שם מוטב, אם צריך כתיבה

פרחבול ע"י הקונה

צ'ק בנקאי

צ'ק למוטב בלבד

צ'ק למוכ"ז

צ'ק מוגבל

צ'ק מט"ח

צ'ק פרוע

צ'ק פתוח

צ'ק שהוחזר מהבנק

קנין בגוף הנייר של הצ'ק

קנין חליפין בצ'ק למוטב בעצמו

קנינים המועילים וחלות המכירה

של אחר לדין ריבית

של אחר, שניתן בהלוואה

תקנת השוק, ראה ערכו

מכירת שטרות -

ראה גם מכירת חוב, מכירת צ'ק, פריסת צ'ק, צ'ק

מט"ח

אגרות חוב

אונאה, ראה ערכו

אחריות, ראה ערכו

אצל סוחר באופן של שליחות לגבותו

בהיתר עיסקא

בלשון הלוואה, ולהיפק

במעמד שלשתן, אם יכול למחול

בנייר של המלוה

כפחות

כפריסת צ'ק אצל גבאי צדקה

כפריסת צ'ק שניתן בהלוואה

גביה בכי"ד, אם היא כמכירה

גדרה וכוחה

ה מא, 149; טז מב,

ה כח; יא כג,

ד כז; טז מח,

ד לג,

ד לג,

יז נט,

טז 86,

יב כז,

ד יח-כג,

יד 63,

ד 96,

ג יז; ד לד,

ד טז; ג 40,

ד לג,

ד לח,

ה ח-ט,

ד לח,

ד לג,

ד לו,

א 41; ד טו,

ד טז, כד,

ז כא-כה,

ח כא-כד,

כ טו,

יז 153,

ז ו,

ח ב,

ד ו,

טו 259,

ז א-ח, 156,

ח לט,

ח 181,

ו 187,

ה 73,

גנוב, תקנת השוק בה

גר שמכר ומת ללא יורשים

דמי טרחה לקונה, דין ריבית

דרבנן, איך מועיל לבטל ריבית דאורייתא

הוראות קבע הנמסרים לחברת גביה

הלוואה בהיתר ריבית ע"י

זכות קרימה ללווה לקנותו

חזר המלה וקונהו, קנינו

חזר ומחלו, חיובו בנק

חלוקת שטרות בין שותפים

יחס הלווה כלפי המלה שמכר

כח המכירה מכיון שהוא כגבוי

כח מכירת שטרות לעומת קנין דרבנן

כרטיס חופשי חודשי

כרטיסי הגרלה, דינם

כרטיסיה

כשהלווה טוען שפטור

כשהשתעבר בו לכל המוציא

כשכתוב בו לרתי ממך

כתיבה ומסירה בחלק הפקדון שבועסקא

כתיבה ומסירה, ראה ערכו

לגוי וקניה ממנו

ללא ידיעת הלווה

ללוה עצמו

לגולדים לאחר כתיבתו

מדרבנן או מה"ת, נפק"מ להפקר

מחילת המלוה אח"כ

מחילת קטן שמכר שט"ח

מכירת מניות בפחות משוויין

ממוני

נייר השטר

נמצא פרוע, אחריות עליו

נמצא פרוע, צ'ק שחזר מחוסר כיסוי

סילוק המוכר מאחריות גביית החוב

עם ערבות, דין הערב

פרחבול ע"י הקונה

פרעון כשא"א ללוך לגבות

פרעון למלוה במקום לקונה

צ'ק, ראה מכירת צ'ק, פריסת צ'ק

קבלת אחריות, גדר האיסור

ה א,

ו כא,

ז ז,

ז 8,

יט מב,

ח יא-כ,

ו מא,

ו כג,

טז מח,

ו כד,

ז 8,

ו 210,

ד 35,

כא לו,

כא כח,

כא 119,

ו מג-מד,

ג 15, 34; ד ט,

ג ב, 34,

יט 51,

ו יב-יד,

ו מא-מב,

ז ב,

ו יז,

ו 85,

ד ה,

ו 9,

כ כב,

ד יב,

ד לו,

ז 23, 25, 130, 191,

ז כח, נח,

ז ג-ז,

טו טו,

יד 63,

י 133,

יח 117,

יז 153,

מכירת שטרות - (המשך)

קנין אודיתא	ד, ד, 31-33; יט 40; כ 34,
קנין המועיל	ז 52, כד,
קנין סיטומתא בו	ד, ד, 14, 116, 130, 131; כא 35,
שובר חיוב באשראי	יח כט,
שטר בכתב ידו	ב 2, 15; ז, ז,
שטר התחייבות	ד, ז, 43; ז יא-יב,
שטר למוכ"ז	ג 17-18; ד יא,
שטר למוכ"ז, אם מועיל מן התורה	ד 68,
שטר פקדון, בכתובה ומסירה	יט 36,
שטר ראייה	ד 42,
שטר ראייה על זכות ממון בבנק	יט י, 60,
שטר שעל עצמו	ז ט, יד,
של גוי	ז 133,
תלושי חלוקה, דינם	כא לב,
מכלת, ראה חנות	
מלווה, ראה הלוואה, גביית חוב, גביה פלגחות, מכירת חוב, מכירת צ'ק, מכירת שפרות, שטר חוב	
מלמד, תחור תשלום מראש כשמפסיק ללמד יד 139, 152,	
ממון במט"ח, ראה מטבע זר, צ'ק מט"ח	
ממון שאין לו תובעים, בכסף שניתן לגבאי צדקה	
י 112, 114,	
ממון, גדר הצ'ק ככסף, ראה ערכו	
ממרני, ראה שטר ממרני	
ממשלה, ראה דינא דמלכותא	
מנהג -	
במכירת צ'ק	ד טז, 110, כד,
במכירת צ'ק ובהסבה, מנהג התגרים	ה יט, 80,
בממרני, תקנה עפ"י מנהג התגרים	ה 43,
במתנה	א 24,
בקנינים, אם מבטל הלכה	ד 14,
בשכירות פועלים	א 23,
גבייה בשטר כת"י שנחתם על נייר חלק	יא 32,
הכרעה על פיו במחלוקת הפוסקים	
א ז, 19, 105; ב 25; ד 156; טו 219,	
התחייבות בהוצאות חזרת צ'ק	טז ז,
התחייבות בצ'ק, אם חלה מכה המנהג	
א 13, א ח, 22-24, 126; ב יג,	
התחייבות בצ'ק, מכה המנהג נעשה כלשון חיוב	א ט,
התחייבות למנהג היא כסיטומתא	א 21,
חיוב עפ"י דין תורה לפי המנהג	טז 96,

חשיבות מטבע ע"פ מנהג בני המדינה	ג 25,
חשיבות שטר ולשון, מועיל להתחייבות	כא ו,
לדון לפני הסוחרים, כוחו	א 23; ב 26,
להוציא ממחוזק ונגד טענת קים לי	א 52,
מבטל הלכה, כללי הדין	א ח, 23; ב 25; ד 14,
מום במקח, בצ'ק שחור	ז כח,
מנהג הסוחרים, גביית חוב עפ"י	יב 137,
קבלת אחריות במכירת שט"ח	ז ו,
קנינים שמועילים מכה המנהג	ד 7,
תוקף הממרני נגד טענת פרעון	ב ח,
תוקף הצ'ק נגד טענת פרעון	ב יג,
תוקפו וכוחו	א 23, ב 25-26,
תקנת השוק בצ'ק שהשתעבר למלווה	ו ל,
תקנת השוק מכה מנהג התגרים במכירת צ'ק	ה ט,
ראה גם דינא דמלכותא, סיטומתא	
מנהל חשבונו, ראה פקיד	
מנהל, ראה הנהלה	

מניות -

אונאה במכירתן	כ יד,
אופציות, היתר עיסקא בקנייתן	כ כ,
אופציות, קנייתם ומכירתם	כ ו,
באמצעות קרן נאמנות, היתר עיסקא	כ יח,
בבנק, הקנאת חלקו	יט טו,
בחברה המחזיקה חמץ בפסח	יט ד,
בחברה מחללת שבת	יט ד,
בכלל נכסים כשטרות	כ 111,
בגדל"ן, קנין בהם	כ ה-י,
בעלי מניות, בעלותם בחברה	יט ג,
בעסקי מטלטלין, קנין בהם	כ ו, 16,
ברוקר ראה לה"ן סוכן	
גוף המניה, הגדרתו הממונית	כ א-ג,
דין שטר בהם	כ 3, 15,
הלוואת מניות, ריבית וחלוקת הרווח	כ כג,
הפסד מחמת ניהול כושל, חיוב המנהלים	כ יג,
חיוב ערכות בהלוואת החברה	יט לד,
ירושות בעלות במניות חברה בע"מ	יט לה,
כדבר שאין בו ממש ושלכ"ל	כ א-ג,
כללי המסחר במניות, צורתן וסוגיהן	יט מבוא,
מכירה בפחות משוויין	כ כב,
מכירתן וקנייתן, אם צריך היתר עיסקא	כ כ-כב,

מניות - (המשך)

מכירתן כדי לשלם לשכיר, חיובו
מכירתן לגוי במכירת חמץ, חוקפה
מכירתן מיד שניה
מכירתן קודם פסח מחשש חמץ
מסחר בהן בשבת ובחובה"מ
סוכן להשקעות, כשלוח
סוכן שטעה בקניית המניות
סוכן שלא מכר כפי הוראות הבעלים
פשיטת רגל, חיוב בהפסדים
קנין בהן, כשקונה דרך הבנק
קנין בהן, כשקונה מיד שניה
רווח או הפסד ע"י סוכן ששניה
רווח, הפרשת מעשר
רווח, חישובו לפי המדד
רכישה מחברה פרטית, חלות קנין בהם
שותפות באיסורים בחברה בע"מ
שותפות בחברה בע"מ, גדרה
שטר מניה למוכ"ז, גדרו ומכירתו
שטר מניה, גדרו
שטרי מניות, אין גופן ממון
שטרי מניות, דיני שטרות בהם
שלוח לקנייתן שפשע, חיובו
תביעת נזיקין בין השותפים
מניעת הפסד -
השהיית שטר פרוע
מחיקת מס' אשראי שניתן לחבירו

מניעת ריוח -

שלוח/קבלן/גבאי גמ"ח, חיובו במניעת הריוח

טז 151; יז 120,

ה 145,

תקנת השוק בזה
מסדרין לבע"ח, ראה סידור לבע"ח
מסחר, ראה מניות, מקח, עסק

מסויע -

בהשקעה בחברת ביטוח
הפקדה בבנק שעוסק בממון באיסורים
מכירה למשלם ריבית לחברת אשראי
מניות בחברה המחזיקה חמץ בפסח
מניות בחברה מחללת שבת
עסקי ריבית בבנק

כ לו,

יט 11; כ 1, י,

כ ז,

יט 11,

כ ל,

כ 63,

כ יב,

כ יב,

כ יג,

כ א-ו,

כ ז-ט,

כ יב,

כ לא,

כ 105,

כ ו,

יט ד; כ ג,

יט א-ג,

כ 24,

כ א,

כ 40,

כ יד, לו,

יט 121,

יט לא-לב,

יט

יט

יט

יט

יט

יט

יט

יט

יט

יט

יט

יט

יט

יט

יט

יט

יט

מסירת צ'ק, ראה הפכת צ'ק, מכירת צ'ק, פרישת צ'ק,

מסמך -

בנקאי, אינו כשטר מקנה
טופס הוראת קבע, חוקפו
פתיחת חשבון בבנק, הזכרת ההיתר עיסקא
פתיחת חשבון, ריבית פיגורים
ראה גם בנק, הפכס, חוזה, שטרות
מספר כרטיס אשראי, ראה כרטיס אשראי

מעמד שלשתן -

בכתב, אם מועיל
בכתב, בוואוטשער על חשבון טשערעטי
בממון שבחשבון הבנק ע"י הצ'ק
בממון
במניות
כשטר צ'ק למוכ"ז
גדר הקנין מקורו וטעמו
הטעם לתקנה, ולא בהנאת מחילה
הקנאה מדין ע"כ בלא מעמ"ש
הקנאת זיכר כספי בחשבון הבנק
הקנאת חוב שבעל פה
הקנאת שטר חוב
מחילת חוב שנקנה במעמד שלשתן
מכירת החוב שבצ'ק, דין אונאה ושבועה
צ'ק, כחו בהקנאה מדין זה
תועלת התקנה
מעשר כספים -

ראה גם צדקה

הפרשתו בכתיבת צ'ק
כתב צ'קים ע"ח מעשר כספים, חיוב יורשו
מרווחי מניות והפקדות
גיכר ע"ח העתיד
פריעת חובות המקבלו
שיעור, מהריוח שיותר מהמדר
מעשר שני, ראה חילול

מעשר, ראה צדקה

מפעל הפיס, ראה הגרלה

מפעל, ראה חברה, מניות, עסק

מצה למצוה -

קניה בצ'ק שחור

מצה למצוה - (המשך)
קנייה בצ'ק

מצוה לקיים דברי המת -

בממון שבבנק אם חשיב כהושלש לכך

א 27; יב 62-63; טו 61,

פרעון צ'ק שנתן בחייו

א 27, 72; ט 230; יב 62-63; טו 61,

ט 230; יב 63,

בפרעון צ'ק דחוי

ראה גם יורשים

מצוות -

ארבעת המינים, ראה ערכו

ביומו תתן שכרו, ראה שכן שכיר

התצאת ממון עבור מצוה

מצת מצוה, קנייתה בצ'ק

משלוח מנות, ראה ערכו

פדיה הבן, ראה ערכו

צדקה, ראה ערכו

יג ד, ו, ט; יח ח-ט,

ציצית, קנייתה בצ'ק ובאשראי

יט 65,

קיום ע"י פועל גוי

יט 12,

קיומן ברכוש שבבעלות חברה בע"מ

יח ח-ט,

קנין בחפץ מצוה ע"י תשלום בכ. אשראי

כא יח,

תשלום בוראוטשער

יג ט,

תשלום בצ'ק, דינו כשחזר הצ'ק

יג ד, ו,

תשלום בצ'ק, כשצריך קנין מה"ת

יג 65,

תשלום מידי

יט יד,

תשלום ע"י הקנאת ממון שבבנק כאגב

יט יג,

תשלום ע"י זיכר לחשבון הבנק

מציאה, ראה אבידה, השבת אבידה

כא לו,

מקוה, כניסה ע"י כרטיס של חבריו

מקח -

ראה גם עסק, מקח טעות, ביטול מקח, הנחה, חנות,

מוזמן, תשלום

ח סג,

בהקפה, כשמחירו יקר יותר

ח סב,

לתקופת נסיון, תשלום ללא ריבית

מכירה, ראה ערכו

טז 124,

נוק מחמת טעות המוכר במין הסחורה

יח לה, מז, מט,

עבור חבירו ע"י כ. אשראי שלו

יח סד,

עבור חבירו ע"י כ. אשראי שלו, חיוב נוסף

יח סא,

עבור חבירו ע"י כ. אשראי שלו, כששילם יותר

ב 23, ו יד,

עם עכ"ם בממנו ובצ'ק

יג ד, ו,

טז כד,

פגם במקח, ביטול הצ'ק

יח מא,

קנייה בכ. אשראי לשם קבלת עורף מוזמן

ח מ,

קנייה בצ'ק לשם קבלת עורף מוזמן

ח 195,

קנייה בצ'ק שתלויה בגובה הסכום

קנייה בתשלומים, ראה פריסת תשלומים

ה א-יח,

קניית חפץ או צ'ק גנוב

שימוש בצ'ק ככסף, ראה גדר הצ'ק ככסף

שליח למקח שלוה את הדמים, שכר טרחתו

ח 151, 154,

תשלום, ראה ערכו

מקח טעות -

ראה גם מקח, עסק, ביטול מקח, הנחה, חנות, מוזמן,

תשלום

ז 188, מה,

במכירת צ'ק דולרי, כשהשחנה השער

ז 127,

בשטרות, הגדרת אונאה ומקח טעות

ז 127,

גדרו, תנאי או שאינו החפץ שנמכר

ז 25,

דמי המקח, כגול או כהלואה

ב כה,

הוכחה באמצעות צ'ק התשלום

יז 100,

החזרת המעות רק תמורת החפץ

ז ה,

חוב שנמכר והתברר שנפרע קודם

ד לג; ז כח; יד 43,

כשחזר הצ'ק

כא ל,

מכירת כרטיס הגרלה לאחר שזכה

ז כז-כח, לב,

מכירת צ'ק שאין לו כיסוי

ז 131,

נמצא גזול

ד לג; יז 286,

צ'ק מוגבל שנמכר

טו מב-מג,

צ'ק מכור או מוסב שחזר

יז 100,

צ'ק שבעליו נפטר

יג יא,

קנייה בצ'ק שלא יוכרד בבנק

ראה גם ביטול מקח

מראה דינר לשולחני, ראה דינא דגרמי

משועבדים, ראה גביה מלקוחות

משורטט, ראה שרטוט

ט ז, 52,

משטה, טענת משטה נגד שט"ח

משיכה מהבנק -

ראה גם בנק, חשבון בנק, חשבון משותף, חשבון

מוגבל, חשבון משוערעמי, הפקדה בבנק, הפקדת צ'ק,

העברה בנקאית

יט כח-כט,

אפשרות המשיכה כנתינת כסף

יט 106,

אפשרות משיכה, כתנאי לשכר שכיר

ז 125,

חזרת צ'ק מחמתה, מקח טעות

הצ'ק

משיכה מהבנק - נאמנות

בהלכה

תתקפג

משיכה מהבנק - (המשך)

חילוקה מדין שורף שטר
כדי להלוות לחברו, חיובו
כדי לשלם שכר שכיר, חיובו
כספומט, ראה ערכו
לפני ההפקדה, באותו יום
מחשבון חברו בחובה, ריבית
ע"י האשה, באחריות הבעל
משיכת יתר, ראה בנק, מחשבון בנק, משיכה מהבנק,

משכונ -

צ'ק ערכון, ראה ערכו
צ'ק שעבר זמנו
צ'ק, גבייתו בבנק
שטר חוב, אם הוא כמשכון

י 130-129, 133, 144; יד 59
שטר ממרני, גבייתו
שטרות של אחרים, גבייתם
שמיטת כספים בחוב עם משכון
שמירת המלוה עליו, ודינו כשאבד
תפיסה אחר הלואה, ראה לא תבא אל ביתו

משכורת -

זכיה בה ע"י זיכוי בחשבון הבנק
קיום שכר שכיר, ראה שכר שכיר

משלוח מנות -

בהזמנה טלפונית, קיום לפני התשלום
בכסף ובצ'ק
מת, ראה ירושה, יורשים, מיתה

מתנה -

אחריות נותן מתנה
באמצעות הוראת קבע
בהפקדה בנקאית, חזרה ממנה
בצ'ק מוגבל בזמן
דורון דרשה בצ'ק ומת הנותן

א 27, 72; ט 230; יב 62-63; טו 61
החלטה לתת מתנה לחתן, כנדר
חזרה ממנה
חזרה ממנה כשהופקדה בבנק בתיבת שירות
כל נכסיו, אם שטרות וצ'קים בכלל
לנישואין ובר מצוה, חזרה ממנה
מחוסר אמנה בזה

מנהג, האם הולכין אחריו במתנה
ע"י כ. אשראי של חברו, כשהתבטל החיוב
על פתיחת חשבון בנק, איסור ריבית
צ'ק הניתן לבר מצוה גדרו וחיוכו
צ'ק לבר מצוה קודם שהגדיל, זכיותו
צ'ק מתנה, איסור ביטולו
צ'ק מתנה, העברתו לאחר
צ'ק מתנה, חיובו
מתנה עמ"ש"כ בתורה, ראה תנאי
מתנות כהונה, זכות טוה"נ בהם
כא 2, 14

מתנות לאביונים -

באמצעות העברה בנקאית
באמצעות כרטיס אשראי
באמצעות צ'ק מטשעזעטי או וואוטשער
בצ'ק
מחילת חוב לעני
נתינה לפני פורים
עדיפות מזומן על צ'ק
על חשבון הוראת קבע קיימת
צ'ק שלא נפדה בבנק
מתנת שכיב מרע, בשטרות וצ'קים

- ג -

נאמנות -

במלוה ע"פ, לגבות מיורשים
בשטר חילוף כחב
בשטר חלק
בשטר כח"י
בשטר שנפל, ביטולה
בשטר, לגבות ללא שבועה
גבייה בנאמנות ללא טענת ברי
הלואה בנאמנות, טענת פרעון בה
התחייבות בדבר שאינו קצוב
יסוד דין נאמנות וגדרה
כתיבתה בגוף שטר הממרני
מכח דינא דמלכותא
מכח הפה שאסר
מלוה לגבי זמן הפרעון בצ'ק
ממרני, חוקפו כשטר בנאמנות
מפורשת, גביה מיורשים ומלקוחות

נאמנות - (המשך)

מפורשת, כנגד בע"ח מאוחר
על שט"ח צ'ק שח"י שאינו שלו
צ'ק שנכתב באופו שיכול לזייפו
צ'ק, כהתחייבות בנאמנות למחזיקו
קנין בה
שטר בכח"י שיכול לזייפו
שטר וועקסיל, תוקפו כשטר בנאמנות
שטר נאמנות, ראה ערכו
שלא נכתבה, אבל היה יכול לכותבה
שליש, ראה ערכו
תוקף הצ'ק נגד טענת פרעון
ראה גם טענה, טענות פטור,

נאמנות במיגו -

גבביה מיושרים
בטענה נגד שט"ח
בטענת מלוה שנתקיים התנאי
בטענת נפילה
בטענת פרעון בצ'ק ישן
בטענת פרעון נגד צ'ק
בטענת תנאי כשתובעו בשטר או בצ'ק
בכח הפה שאסר
בסיטראי
בצ'ק ערבון פתוח שנאבד
בצ'ק ערבון שאינו ידוע
בצ'ק שנפל, טענת פטור
דהחזרת, בשטר ממרני ובצ'ק
דמחילה, בטענת פרעון
כשחושש לטעון מזויף
לגבות בשטר שנכתב אחרי שנחתם
להוציא, בסיוע צ'ק למוטב בלבד
להוציא, בסיוע צ'ק
להוציא, בסיוע שטר
להוציא, כשמודה שהשטר נפרע
לקוח בידי, תפיסת שטרות לשם כך
מיגו דמזויף, אופנים שלא נאמן
מיגו דמזויף, בצ'ק שאינו מקריים
מיגו דמזויף, בשטר ממרני
מיגו דמזויף, תוקפו
מלוה על שטר שאמנה הוא
מממן לממן

ט 192-193,

יד מג-מה,

יא 93,

ב 93, 112,

ב 17, 37,

יא 14-11, 93,

ב 31, 37,

ט 199-200,

ב יד,

ט 200-199,

ב יד,

ט 210, 200,

ט ו,

ט ט,

ט 45-46, 75,

יב 136,

ט יא,

ט 65,

ט ו,

יד 119, 135-134,

י 232,

ב 93,

י נד,

ו 178,

ב 51,

ט 59, 64,

יא ה, 29,

יד 149,

ב 39; ט 131; יד לב, 136,

ט 109-108; יד ד-ה, לא,

ט 85,

ו לה,

ט ו,

ט י, 64,

ט ט,

ט ו,

יד 198,

ט 32,

נגד חוקה דמה שח"י שלו בשטר, ממרני, וצ'ק

יד מג-מה, 200,

ט 24,

ט ח,

ו מ,

יד 206,

נגד נאמנות כבי תרי

נגד שטר בכח"י

על מה שבירו שהוא פקדון

על צ'ק שח"י, שאינו שלו

נגישה בשביעית, ראה לא יגוש

נגישה כנושה, ראה איסור נגישה

נדרניא -

באמצעות כרטיס אשראי, כגבוי

בצ'קים, זכיייה בהם

גבויית הצ'ק במקום ספק

קניני הבעל בה

תביעתה לאחר מיתת האשה

נדל"ן, ראה קרקע

נדר לצדקה -

אם כחיבה כדיבור בנדרים

א 71, 69-68; טו ה, ח; יט 153,

אמירתו לגבוה, ראה ערכו

אמר שיתן מתנה לבר מצוה

בבחימה על צ'ק ואחר ממלא הפרטים טו 52; א 68-69,

בכתיבת צ'ק טו ט-יג,

במחשבה א 71-69, 77; טו ד, 16, י, כו; יט לט,

במחשבה, כשתלוי במעשה מסויים

טו ל, 13, 3-42, 130,

כא ט,

א כ-כא, כו; טו ח; כא ה,

בצ'ק מט"ח א כו,

בצ'ק מט"ח, השלמת הפרש הפריטה טו כ-כא,

בצ'ק של אחרים, נתינתו טו כו-כו,

בצ'ק, אם שוויו תלוי במקבל טו 87-86,

בצ'ק, כשא"א לגבותו א 100,

בצ'ק, ניכוי עמלת ההפקדה טו 69, 81,

האומר תנו חוב לפלוני עני טו 28,

הבטחה להלוות לחברו טו לא,

הגבלת זמן החיוב בהצ'ק יב כד-כו; טו לב-לג,

הוראת קבע, חתימה אם הוא כנדר יט לו-לט,

הוראת קבע, לשנותה לעני אחר יט לו-לט,

התחייב בהוראת קבע ומת, קיום ע"י היוורשים יט מ,

התחייבות בכ. אשראי, כנדר יח יח,

הצ'ק

נדר לצדקה - נשתנה השער

בהלכה

תתקפה

התחייבות ושעבוד באמירה	טו א,	שאלה עליו, כשאמר שיתן	טו 104,
התחייבות לעני שעדיין לא בא לעולם	א לא, 120,	שאלה עליו, כשכתב צ'ק	טו יג,
התחייבות לשלם גרם נזק, כדבר מצוה	טז 25,	שלח צ"י שליח ונתן לעני אחר	טו כה, יז כ,
התחייבות מפורשת לצדקה מסויימת	יט לז,	שליח שטעה במסירת הצ'ק	טו כה,
וראוטשער שאבד ונגבה צ"י אחר	כא 29,	שעבוד נכסים לגבות מהיורשים	טו 66,
זכיות העני	טו א,	תשלום הנדר בצ'ק של חו"ל [מט"ח]	א כו; טו כ-כא,
חזרה מהנדר	טו 3,	נהנה -	
חיוב יורשים בנדר האב	א 72, 74; טו ג, יג-טו, 3,	חיוב לקוח לחברת האשראי	יח ג,
חלותו במקום חיוב ממוני	טו 91-92, 97,	מוציא על פיו ונהנה, כשלא הגיעה ההנאה	יח 201,
חלותו על טובת הנאה	כא 31, 83,	מחסרוננו של חברו	טז מב,
חלותו על ממון שבבנק	טו 33; יב 103,	מחסרוננו של חברו, בשומר שט"ח	יז 45,
חתימה על שטר ללא מסירה	טו 26,	פורע חוב חבירו, צ"י חברת אשראי	יח 17, 122,
כקנין	טו 3, 5,	שימוש בכרטיס אשראי של חבירו	יח לא-לג,
כתב צ'ק לצדקה מתוך לחץ	א 64,	נולדים, ראה דבר שלא בא לעולם	
כתב צ'ק ע"ד למוסרו לעני במתנה	א 59,	נזק, ראה מויק, היוק שאינו ניכר	
לביהכ"נ או מוסדות וארגונים	טו לא,	נחלה, ראה יורשים, ירושה	
מסירת מודעה בער"ה, לנדר מצוה	טו 34; יט 149,	נייר הצ'ק, ראה גוף הצ'ק	
נשרף ואבד צ'ק שחיובו משום נדר	א 77, 80; טו כד,	נייר חלק, ראה צ'ק פתוח, שטרות	י 41,
נתינת שוה כסף	טו יח,	ניירות ערך -	
נתן צ'ק לגבאי ואבד, קיום הנדר	יז כא,	אבדו בבנק	כ 107,
נתן צ'ק פתוח או חסר פרטים	א כח,	גדרם, כדבר שאין גופו ממון	כ 40,
ספק בחלות הנדר	טו ו,	הלואה וריבית בהם	כ כג,
ספק בקיום הנדר, לחומרא	טו כב,	כשטרות, לענין נכסים בירושה	כ לז,
ע"י מעשה ללא דיבור	יח 82,	מסירתם בהלואה, קנין בהם	כ 73,
עיכוב בקיומו, איסורו	טו 70,	ריבית בהם, כיוקר	כ 71-72,
על דשלב"ל או שאינו ברשותו	טו ב, 27,	שט"ח הנסחר בבורסה, תקנת השוק בו	ה לז,
על זכות טובת הנאה	כא ט,	ראה גם אנרות חוב, מניות	
צ'ק אחרי התאריך, גבייתו מיורשים	טו טו,	נישואין, ראה בעל, מתנה, נדוניה	
צ'ק דחוי שניתן לצדקה, חיובו	יב 62,	נכסים משועבדים, ראה גבייה מלקוחות, שעבוד נכמים,	
צ'ק מט"ח, אם יש בו משום נדר	א 94,	קרקע,	
צ'ק מתנה לבר מצוה	א כא,	נכרי, ראה גוי	
צ'ק של אחר שחזר	טו ל,	נמחל שעבודו, ראה שפר חוב	
צ'ק שניתן לעני ואבד ממנו	טו כד,	נסיון, מקח לתקופת נסיון, ריבית בו	ח סב; יח נא,
צ'ק שספק אם נפדה בבנק	טו כב,	נפילה, ראה טענת נפילה	
קיומו בצ'ק דחוי	טו טו-יח,	נר חנוכה -	
קיומו בצ'ק מוגבל ולמוטב בלבד	טו יט,	קנין דרבנן כזה	יג 28,
קיומו בצ'ק שזמנו מוגבל	יב 100-101,	השתתפות בצ'ק	יג 28,
קיומו כשהעני התעשר	טו 143,	קנייתו בצ'ק ובצ'ק שחזר	יג 28, 60,
קיומו ע"י תשלום בכ. אשראי	יח יז,	נשתנה השער, ראה שער	
שאלה בנדר צדקה	א 74,		

- ס -

סוחר דולרים, ראה פריטת צ'ק, מכירת צ'ק

סוכן -

היתר עיסקא עם סוכן אם מועיל

סוכן להשקעות, כשליח

סוכן שטעה בקניית המניות

סוכן שלא מכר כפי הוראות הבעלים

סופר, שכתב בשטר פחות מהסכום

סטאקס, ראה מניות

סידור לבע"ח -

בזמננו

גבייה ללא סידור, איסורו

גדר הזכות והאיסור בזה

דינו

כפיתו למכור דירתו

נגישה כשיש לו כדי סידור

עבר וגבה יותר מכדי סידור

תנאי לגבות בלא סידור

סיטומתא -

בדבר שאינו ברשותו

בדבר שלא בא לעולם

בחוב בעל פה

בחוב, ע"י קנין במניות של חברה

במטבע

במכירת צ'קים

בצ'ק למוכ"ז או צ'ק עם פקודה

בצ'ק מט"ח

בקניית מניות באופן פרטי

בשטר חוב

בשטר חוב עם דינא דמלכותא

בשטר למוכ"ז

בחרומה ע"י כרטיס אשראי

גדר הקנין ותוקפו

גדרו וחילוקו מהקנאת חוב

דינא דמלכותא, סיטומתא מכוח

הדפסת חשבונית, כסיטומתא

העברה בנקאית קנין בה

הקנאת ממון שבבנק ע"י צ'ק

התחייבות בצ'ק

התחייבות חברה בע"מ

התחייבות חדשה על ידה

התחייבות סיטומתא בחסרון אסמכתא

חיוב בעל כרטיס אשראי שנגנב

חלות הקנין כפי המנהג ומכוחו

חתימה, התחייבות בה

חתימת ערב על צ'ק כמיסב

כוחו, אם מועיל מה"ח

כלתה קנינו בסיטומתא

מכירת שטר ראה על הפקדה בבנק

מנהג הראוי לקובעו כסיטומתא

מסירת צ'ק פתוח ללוה לצורך ערבות

סילוק אסמכתא ע"י סיטומתא

ע"י הסבת צ'ק

עסקה באמצעות כרטיס אשראי חיובי הצדדים

יח א-ב, יב,

יט לד,

יט טז,

כא יב,

כא ו,

כ ד,

יג ה,

יט 5,

ערבות בנקאית

פקיד בנק כשליח הבעלים

פריטת צ'ק של טשערעטי או וואוטשער

צורת התחייבות בין בנ"א, כחיוב גמור

קנין במניות

קנין ע"י צ'ק

שעבוד נכסים כשאין בעלות מוגדרת

סיטרא, ראה פטנות פטור

סימנים, ראה השבת אבידה

סכום הצ'ק -

הגבלתו בצ'ק פתוח

טעות בו בצ'ק פתוח

כתיבתו, ראה כתיבת הצ'ק

מוגבל ע"י החותם

סתירה בו

סמיכות דעת [וגמירות דעת] -

אסמכתא, ראה ערכו

בהקנאת חוב בהנאת מחילה [בלא מעמ"ש]

בהקנאת ממון שכחשבון הבנק

בקבלת צ'ק לסלק חסרון דאגיד גביה

התחייבות בצ'ק כחיוב חדש

התחייבות בצ'ק בכתיבה ללא חתימה

התחייבות בשטר או בצ'ק לחצאין

התחייבות חדשה בכרטיס אשראי

התחייבות חדשה מדין גמ"ד או כח שטר

30, 3; 4 יא

כ 63,

כ 63,

כ יב,

כ יב,

יא 115,

י 89,

י 80, 113,

י 115,

י 6,

י 89,

י 5, 9,

י כז,

י כז, 88

א 29, 31; יט 41,

א 122, 29-30; יט 41, 132,

ד ב, 14,

כ 21,

א 29,

ד טז, 110, כד,

ד טז, כד, 110,

א כה,

כ 27,

ד, 30; כא 35,

ד 130; כ 21,

ד יא, 81,

יח יח,

א 22-24,

ד 15,

א 21-22,

יח 54,

יט יב, יח,

א יא,

א ח, יא, יד-טו, 13,

יט לד,

סמיכות דעת - (המשך)

לחייב מדין סבלונות
לקידושין, בהנאת תשלום באשראי
לקידושין, בהעברה בנקאית
לקנין, כשהעיסקה ניתנת לביטול
ממון בבנק, גמ"ד לדין הושלש
גדונויית חתנים, כשנתן ממרני
על התחייבות בהוראת קבע

א 74,
יח 98,
יט כט,
יח יא,
טו 61,
יד 28-31,
יט מד,

טז 142, 146,

טז 149,

טז 228,

א 68; טו י,

א 106, 111; יא 143,

יג 180-186,

יג 61,

יג 40,

יג 16-17,

יג 18-19,

על פקיד במוסד

ערב, יסוד החיוב

צ'ק הניתן ע"י הערב, סילוק האסמכתא

צ'ק לצדקה, חיוב מדין מחשבה לגדר

צ'ק פתוח או בהעברת קולמוס, לצדקה

קידושין בשט"ח ובצ'ק

קנין כסף כשהצ'ק חוזר ונותן לו צ'ק אחר

קנין כסף ע"י צ'ק

קנין כסף ע"י שטר חוב

קנין כסף ע"י שטר ממרני

ספיקא דדינא -

ראה גם ספק

בדין, הכרעה עפ"י דינא דמלכותא

א ז, 19, 105; ב 25; ד 156; טו 219,

י 11,

ה יט, לד,

כסף ששולם לחשבון בנק, הכרעה בספק ממון יט כו,

צ'ק, החשבתו כמוחזק בספיקות

ב כה, 94; יד כא-כג, כח-ל,

ספק ממון -

ראה גם מוחזק

יט כו,

טו 92,

טו ו,

אחרי תשלום בזיכוי בבנק

במקום ספק נדר צדקה

בנדרי צדקה

בצ'ק, הכרעה לפי דינא דמלכותא

א ז, 19, 105; ב 25; ד 156; יד 117; טו 219,

יד 77,

יב יז,

ספק בשמיטת כספים, גדרו

סתם הלואה, ל' יום, בצ'ק ללא תאריך

- ע -

עבד כנעני בקנינים, ראה דין עבד כנעני

עבדים וקרקעות -

גלגול שבועת שליחות יד
חיובי שמירה ושבועה בהם
יאוש בהם
מודה במקצת בדמי קרקע
פשיעה ושליחות יד בשמירתם
קנין כסף בצ'ק, בכ. אשראי וכדו' ראה קנין כסף, דירה
ראה גם קרקע

עבד איניש דינא לנפשיה -

פניה להוצאה לפועל
תפיסה בחוב שא"א לגבות בבי"ד
תפיסת חפצים למשכון
תפיסת חפצים לפרעון
י 77,
י 69, 89,
י 58-59,
י טז,

עבר זמן הצ'ק, ראה תאריך הצ'ק

עד אחד -

בקיטו שטרות, טענה במיגו נגד השטר
השכת אבידה בצ'ק על פי עד אחד
חיוב שבועה בשטר בנאמנות או תוך זמנו
חיוב שבועה כשמעיד על שטר שפרוע
ט 60,
י סג,
ט כב-כג,
ט כא,

עדות -

בשט"ח, תוקפה והטעם שמועילה
בשטר, בחתימה או במסירה
בשטר, חתימה קודם כתיבה
חתימת עדים שאינם יודעים לחתום
נוק ע"י עדות של שליש
עדים, ראה עדות
עומד לגבות, ראה מוחזק
ב 5, 11; יא 30,
יא 16,
יא 15-16,
יא לח-מ,
יז מט,

עורך-דין -

ראה גם גביית הצ'ק, הוצאה לפועל, לא תבא אל ביתו,
ערכאות

גביית חוב באמצעותו
הוצאות גביית צ'ק שחזר
תקנת השוק בצ'קים שנקנו לגבייה
עושה עכו"ם, ראה גוי
י כו,
טז ט,
ה לא,

עייל ונפיק אזוזי -

בצ'ק שחזר
כשאינו דחוק למעות
כשכבר זקפה במלווה, גדרה
יג ח-ב,
יג 67,
יג 57,

עסק - (המשך)

הסכם בינו לחברת האשראי, מוחזקות ע"י	יח ח,
לפריטת צ'קים, גביית עמלה	ז 69,
לפריטת צ'קים, עריכת היתר עיסקא	ז 150,
מודעה על היתר עיסקא, אם מספיקה	ז 155, 283,
מכירת חיסול, מחיר רגיל למשלם באשראי	יח מח,
מכירת מוצר לנסיון, חשש ריבית	ח סב; יח נא,
משותף, ראה שותפים	
קניה לשם פריטת צ'ק	יח 149,
רכישה בכרטיס אשראי, ראה כרטיס אשראי	
רכישה מראש של תשלומי האשראי העתידיים	יח 148,
שילם בבנק ולא קיבל תמורה, ביטול הזיכוי	יט יח,
שני מחירים, למוזמן ולאשראי	ח סג; יח מח,
תנאי בגובה הסכום לקבלת צ'קים וכ. אשראי	
ח מא; יח מב,	

ערב -

ראה גם דין ערב, מוציא על פיו, ערב קבלן

איסור נגישה בו	י יא; טו לט,
אסמכתא בערבות	יט 139,
בדבר שאינו קצוב	טו סא,
בהלוואת שלוותה חברה בע"מ	יט לד,
בוועקסיל, כערב קבלן	טו 164,
ביטול צ'ק שניתן על ידו לערבות	טו נב,
במסירת צ'ק ללווה לשמש כערבון	טו מט-נג, ס-סא,
במסירת צ'ק ללווה לתשלום למלוה	טו מה-מח,
במסירת צ'ק לערבות לאחר ההלוואה	טו נה-נט,
בצ'ק ערבון, חיובו לעומת חתימה בכת"י	טו ע,
בצ'ק ערבון, שימוש חוזר בו	טו סז,
בצ'ק שניתן למלוה ע"י אחר הרי כמכירת צ'ק	טו מו,
בצ'ק, חיובו בההיא הנאה, גדרה	טו 180, 193,
בצ'ק, חיובו מכח מנהג	טו 179,
בצ'ק, חיובו מכח שליחות, בזמנו	טו 192,
בשטר חוב או צ'ק שנמכר	טו סו,
גבייתו מהלווה, הוכחה בשטר ובצ'ק	טו סח-סט,
דין ערב, ראה ערכו	
הבטחה לחברו להיות ערב, חיובו	טו 132,
הלוואת צ'ק כדי לקנות או ללוות בו	ח 45, 49,
הסבת צ'ק, כערבות על חוב החתום	
ג נספח ג'; ד לב; ח 98; ט מ; טו מא-מג; יז 153,	
הקונה באשראי ערב לחיוב החברה	יח 106-107,
התחייבות ללא הזכרת הערבות	טו 226-228,

ערב קבלן -

ראה גם דין ערב, מוציא על פיו, ערב

איסור נגישה בו	י 44,
בהלוואת בזמנו	טו מ, נ,
בנתינת צ'ק	טו מט-נג,
חילוק דיני מערב סתם	טו לט,
ע"י חתימה בגב הצ'ק	טו 180-181, נו,

התחייבות ע"י נתינת צ'ק	טו מה-מו, 188,
חובו למלוה, גדרו	טו 156, 158,
חיובו בחיובי הלווה	ב 69,
חיובו וכוחו, השיטות בזה	טו לו, 171,
חתימה על צ'ק ערבון	טו מד, נו, ס,
טענת פטור שמא פרעו הלוה	ב 69,
כשאינו יודע מי המלווה	טו ס,
לאחר ההלוואה, בחתימה על צ'ק ערבון	טו נו,
לאחר ההלוואה, טעם סילוק האסמכתא	טו 235,
לאחר ההלוואה, קנין בשטר ובצ'ק	טו נה-נט,
מוכר צ'ק כערב עליו, איסורו	ז כו,
מוכר שט"ח כערב על החוב, איסורו	ז ג, 19, 45,
ממון שהוצא ממנו שלא כדון, חיוב הלוה	טו עא,
נטילת שכר כשנותן שט"ח על שמו	ח 45,
נשיא הבנק על חובות הבנק	יט לד,
סוגי הערכים והחילוקים ביניהם	טו לח-לט,
ע"י בעל מניות בהלוואה שלוה החברה	יט לד,
ע"י הוראת קבע	יט מא,
ע"י כרטיס אשראי, גדרה	יח כו,
ע"י שטר ערבות	טו 185-184,
ערבות בנקאית, ראה ערכו	
פרעון החוב, ניכוי מכספי מעשר	יג מ-מא,
פרעון על ידו, הוכחה שפרע	טו 264,
קנין בערבות	טו נד-נה,
שלון דון ראה ערכו	
שני ערכים, גבייה מהם	טו סד-סה, ע,
שני ערכים, חיובי כל אחד מהם	ג 80,
שנים שלוו יחד, כערבים וז"ל	יא מו-מז,
שעבדו לכל המוציא	ג 16,
תביעה ממנו אחרי שהגיע הזמן	טו סב,
תביעה ממנו כשהלוה שילם בצ'ק דחוי	טו סג,
תביעה ממנו כשחזר צ'ק הפרעון	טו סג,
תשלום לערב שמוסר שט"ח למלוה	ח 39,

ערב קבלן - (המשך)

ע"י כתיבה בשטר ההלוואה
ע"י צ'ק, לאחר מתן מעות
ריבית, שמיטה ונגישה בו
ערבון, ראה צ'ק ערבון

ערבות בנקאית -

חלוחה וכוחה
עמלה, איסור ריבית
ערך הצ'ק, ראה גדר הצ'ק

ערכאות -

ראה גם גביית הצ'ק, דינא דמלכותא, הוצאה לפועל,
חברת גבייה, עורך דין

אי גבייה ממשועבדים מפניהם יב 6
גביית חוב שהנתבע מודה בו י 94
גביית צ'ק באמצעותם י כט
גביית צ'ק ע"י הוצאה לפועל י יט-כ
דין בכ"ד עפ"י זכות של ערכאות י 124-125
התחייבות לדון כדיניהם
א 18, 21; ב 123; ג ט 197, 201; יט 125, 130
חיוב על פי חתימה בלבד א 29
טענת פרעון בשטר שיכול לגבות אצלם ב 49-50
לדון ע"פ בהתחייבות של גוי י 133
לדון ע"פ במו"מ בשטר וצ'ק עם גוי ו 44
לדון ע"פ כשיש זיוף בצ'ק יא 84
מכירת שטר שלהם טו 259
של ישראל י 122
תנאי בהלוואה לדון בערכאות י כט
תשלום הוצאות כשפנה אליהם י 93-94
עשיר, מחוסר אמנה בו, לפי ערכו א 56

- פ -

פדיון הבן -

בוואוטשער
בכרטיס אשראי או זיכוי בבנק יח טו-טז
בכרטיסי שימוש ושוברי זיכוי כא לח
בשטר חוב ובצ'ק יג לג
בשטר ממרני ג 27
בשטרות כסף ג, 23, 25; יג 177; יט 111; כא כא
דמיו אינם ממון כהן אלא שעבוד כא 14
טובת הנאה ממון בו כא 14

נתינה ע"י אחר מדין עבד כנעני
ע"י העברה בנקאית

פוגם שטרו -

בממרני ב 124
בצ'ק ב לד
בשט"ח ב לג-לד
בשטר כתב יד ב לג
גבייתו מהלווה ומלקוחות ט כא-כב
שבועה בשטר ובצ'ק ב לג-לד

פועל -

גוי, עשיית מעקה על ידו יט 65
הכרעה עפ"י המנהג בשכירות פועלים א 23
התחייבות לפועל יותר מהנהוג ונתן צ'ק יד 214
חזרת שכיר לאחר שקיבל צ'ק מראש יג 30
יד פועל כיד כעה"ב, ראה ערכו
פקיד, ראה ערכו
קבלתו לעבודה ע"מ שילוה את משכורתו יח 159
שכיר, חיובו בנזק שבא מחמתו יט 121
תשלום לפועל בצ'ק, בכ. אשרא, בהפקדה, ראה
שכר שכיר,
ראה גם חברה, משכורת
פורט דולרים, ראה פריטת צ'ק, מכירת צ'ק
פורים, ראה משלוח מנות, מתנות לאביונים
פורע חוב חברו, גדר החיוב יח 17, 122
פושע, ראה מזיק, שמירה,
פיאה נכרית, תשלום בצ'ק בשיער תקרובת ע"ו יג 235
פיטורין, גביית צ'ק שניתן כתשלום מראש יד 148
פיס, ראה מפעל הפיס, הגרלה כא 71

פיצויים -

התחייבות כדיבור טז 94, 149
תביעתם עפ"י ד"ת טז כב, 94, 96
פירות שביעית, ראה שביעית, תפיסת דמים
פנסיה, העברת הזכויות וקנין בה כ טו
פסח, ראה חמץ, מצה

פסיקה -

בהחלטה, דוקא כשאנו מפרש ז 212-213
במעות, בשט"ח, ובצ'ק יג יז-יט
בעיסקה טלפונית יח 84
בצ'ק, חיוב להלוותו כשכבר נטל ממנו צ'ק יג 103

פסיקה - (המשך)

במשלום בצ'ק דחוי

במשלום ע"י כרטיס "קרדיט צ'ק"

היתר פסיקה על הפירות

העברה בנקאית כנתינת כסף

חיוב מדין עבד כנעני

חלות ע"י שט"ח וצ'ק, כוחה

יש לו אשראי במתא, ממון בהלואה ובבנק

מטבע נגד מטבע

ממעות על מעות

פריטת צ'ק דולרי בדרך פסיקה

פספורט -

של חבריו, חיוב המזיק

אם חשיב מוקצה

פקדון -

בבנק עפ"י היתר עיסקא, גדרו

בבנק, כפקדון או הלואה

א 37; יט א-ב, טו, יט-כ, 42-43

בוואוטשערס קאמפאני, גדרו

בטשערעטי קאמפאני בעלות הממן שהופקד

עיכובו תמורת חוב, איסור תפיסה

צ'ק פתוח ושטר ממרני שנמסרו לשליש

צ'ק, ראה צ'ק ערבון

שימוש בצ'ק של חברו, תשלום

פקיד -

בבנק, ראה פקיד בנק

בהתנדרבות, גרם נזק בטעות

בחברה של גוי, קנין על ידו

בחברה, אם הוא כשליח הבעלים

במוסדות, נזק למוסד מחמת טעותו

הדפסת חחה שיש בו ריבית

טעות בכתיבת צ'ק, חיובו בנזק

טעות ברישום, חיובו בנזק

פקיד בנק -

ראה גם בנק, חברה, פועל

איסור עשיית שטר של ריבית

בנק של גוי שפתוח בשבת

החזרת צ'ק בטעות, חיובו בנזק

זכיה עבור הבעלים

זכייתו עבור בעלי הבנק

חלקו באיסורי הריבית

ח 281

יח יג

ז 206

יט כז

יח 61; יט 46

יג 102, 105

ז 217, 231

ז נא

יג 95

ז מה-מו, 207

טז 871

כא 341

יט יד, כא-כג

כא ב

כא א-ב

י יח, כח

יא 33, ט

ח ה, י

טז לה

יח 28

יט 21

טז לג-לה

כ 74

טז לג

טז 123

כ 74

כ 103

טז לה, 128

יט טז

יט טז

כ 103

מחיקת זכות בחשבו, חיובו בהוצאות

תביעתו על נזק מחמת טעותו

פרוזבול, - בחוב עם צ'ק, ראה שמיטת כספים

פריטת צ'ק -

ראה גם מכירת צ'ק, צ'ק מפי"ח, רבית

אבד הצ'ק לסוחר לפני שנתן המזומן

אצל גבאי צדקה, בניכוי לצדקה

אצל סוחר באופן של שליחות לגבותו

בדרך מכירה

בהלואה, אם תלויה בשעת פריטתו

בפחות, המתירים משום שכר טירחה

ז טו-טז, לב, נה; יט 161

בפחות, הסוכרים שצריך היתר עיסקא

בפחות, כשמקבל אחריות, ריבית

דולרי לדולרים מזומן

דולרי לשקלים, היתר בדרך הלואה

דולרי לשקלים, היתר בדרך מכירה

דולרי לשקלים, היתר בדרך פסיקה

דולרי, החזרת דמי כשנשתנה השער

ז מב, מה-מו, נב, נז, טט, 188

דחיית גבייתו

המוגבל למוטב בלבד

חיוב כשהצ'ק חוזר

מט"ח, חיוב המתחייב בהוצאות הפריטה

ע"י לה על חלק מהסכום

ע"י לה, דולרי, תשלום שכר טרחתו

ע"י לה, ניכוי ההוצאות

ע"י לה, פרעון ההפרש בצ'ק דולרי

ע"י לה, שקלי, תשלום שכר טרחתו

עמלה, ראה ערכו

עצמי, בדרך פקדון זמני

עצמי, בפחות מערכו

עצמי, מדולרים לשקלים

קניה בחנות לצורך זה

של אחרים בפחות, סברות ההיתר בזה

של התחייבות חדשה

של חו"ל, שכ"ט לפי אחזים

של טשערעטי קאמפאני

של נדרי צדקה, הוספת העמלה

שקלי לדולרים

פריטת שט"ח, ראה מכירת שט"ח

טז לו

טז 36, 94

יז כט-ל, 153

ח לט

יז 153

ז כג-כה, לב

ח 131, 139

ז טו-טז, לב, נה; יט 161

ז יח

ז כו-לג

ז נד-ס

ז לו, טז

ז מג-מד

ז מח-נא, ס

ז טו-טז, לב, נה; יט 161

ז יח

ז כו-לג

ז נד-ס

ז לו, טז

ז מג-מד

ז מח-נא, ס

ז טו-טז, לב, נה; יט 161

ז יח

ז כו-לג

ז נד-ס

ז לו, טז

ז מג-מד

ז מח-נא, ס

ז טו-טז, לב, נה; יט 161

ז יח

ז כו-לג

ז נד-ס

ז לו, טז

ז מג-מד

ז מח-נא, ס

ז טו-טז, לב, נה; יט 161

ז יח

ז כו-לג

ז נד-ס

ז לו, טז

ז מג-מד

פריסת תשלומים -

כ-הוראת קבע, איסור ביטולה
בכרטיס אשראי, דין ריבית
בפרעון חוב, כתיבת שובר
בצ'קים, גבייתם יחד
כריבית, כשמשלם עבור חבירו
בשכר שכיר
הקדמת תשלום כדי לדחות את השאר
כשתלוייה בגובה סכום הקניה
תוספת מחיר לקונה בתשלומים
תשלום מידי למוכר מחברת האשראי

פרעון חוב -

באמצעות הוראת קבע, איסור ביטולה
באמצעות צ'ק, העדפתו על כ. אשראי
בהעברה בנקאית
בהפקדה בנקאית, חיוב בהוצאות איחור
בכסף ובשוה כסף
בכרטיס אשראי
במזומן, כפיית הלוחה
בצ'ק במקום מזומן, חישוב העלות כריבית
בצ'ק גדול, החזרת עודף מזומן
בצ'ק גדול, ויתור על העודף
בצ'ק דחוי עם תוספת
בצ'ק המצריך הוצאה לפריסתו
בצ'ק העומד לחזור
בצ'ק כפרעון מותנה, החלפתו במזומן
בצ'ק כשיש לו מזומן
בצ'ק לגוי, כשלא הציגו לגביה
בצ'ק למוטב בלבד, זמן חלות הפרעון
בצ'ק למוכ"ז
בצ'ק מט"ח, תוספת עמלה
בצ'ק שחזר, אם היה חוב חדש
בצ'ק שיש בו רווח צדדי למלוה
בצ'ק של אחר
בצ'ק של אחר, דיני קרימה
בצ'ק של אחר, כשחזר הצ'ק
בצ'ק של אחר, כשנתרשל לגבותו
בצ'ק, בהלואה צמודה לדולר וחזר הצ'ק
בצ'ק, בהלואה צמודה לדולר ונתעכב מלגבותו
בצ'ק, בהלואה שיש בה אבק ריבית

יט לו,
יח מה-מז,
י 160,
יב כג,
יח מז,
יג כט,
ז 10,
ח 194,
יח מח,
יח מ,

יט לו,
יח כג,
יט כח,
טז לו-לו,
יג ל,
יח כג,
יט כח,
ח 148,
ס ח,
ח מב,
ז כ,
ח מט,
יג 161,
יב 70,
ו לח,
ו טז,
יג 160,
א כד,

ח מט,
יד 42-43,
ח מב,
ו לח; יג ל,
יב 53,
יב ל,
יב כו-כט,
ח נד-נו,
ח נב-נג,
ח טז; יד כד-כה,

בצ'ק, גביית דמי ההפקדה

בצ'ק, דיני שמירה בו
בצ'ק, הקדמתו כדי להפקידו בבנק
בצ'ק, זמן חלות הפרעון
בצ'ק, חילוקו מפרעון בשטר
בצ'ק, כפרעון מוחנה

א יד, 42; ו 191, 194; ז 285; י כט; יב כט,
בצ'ק, כשאבד הצ'ק לאחר שהמלוה מסרו לאחר

י מא-מב,
בצ'ק, כשאבד הצ'ק מהמלוה
בצ'ק, כשהחשבונו ביתרת חובה
בצ'ק, ללא תאריך

בצ'ק, לשם שינוי ההלואה לעיסקא
בצ'ק, מוגבל בתאריך
בצ'ק, נגישה בו

בצ'ק, עיכוב בגבייתו, כשהשתנה הערך
בצ'ק, שמיטת כספים בו
בצ'ק, תביעת הערב
בצ'ק, תשלום הוצאות כשחזר הצ'ק

בשט"ח של אחרים
בשטר חליפין, כשאח"כ א"א לגבותו
בתיבת אל-תור, כשאבד הצ'ק ונשתנה השער
בתיבת אל-תור, כשבינתיים ירד הדולר

גביה, ראה גביית חוב
דיני זמן פרעונו
ההוראת המלוה לשלוח לו ע"י קטן
החזרת צ'ק ערבון

הקדמה למי שהלווהו קודם
הקדמת פרעון בחלקו, כדי להרזיח זמן בנותר
חוק התיישנות

חישוב דמי טירחה והוצאות, ראה ערכם
חלוקה בין בעלי חוב
חלקי, כתיבת שובר
ייחוד מעות לפרעון, כפרוע

כשאבד השטר
כשהמלוה אינו תוכע
כשהשטר ביד אחר
כשלוה ניקב בכרטיסיה, שיעור התשלום
לחבירו ככ. אשראי, והחברה לא גבתה ממנו
מהבנק, בהנחת הכסף בכספומט

ח לא,
יז כג, כו-לא,
ח 176,
ו 191, 194,
יב 128,
א יד, 42; ו 191, 194; ז 285; י כט; יב כט,
בצ'ק, כשאבד הצ'ק לאחר שהמלוה מסרו לאחר
י מא-מב,
בצ'ק, כשאבד הצ'ק מהמלוה
בצ'ק, כשהחשבונו ביתרת חובה
בצ'ק, ללא תאריך
בצ'ק, לשם שינוי ההלואה לעיסקא
בצ'ק, מוגבל בתאריך
בצ'ק, נגישה בו
בצ'ק, עיכוב בגבייתו, כשהשתנה הערך
בצ'ק, שמיטת כספים בו
בצ'ק, תביעת הערב
בצ'ק, תשלום הוצאות כשחזר הצ'ק
בשט"ח של אחרים
בשטר חליפין, כשאח"כ א"א לגבותו
בתיבת אל-תור, כשאבד הצ'ק ונשתנה השער
בתיבת אל-תור, כשבינתיים ירד הדולר
גביה, ראה גביית חוב
דיני זמן פרעונו
ההוראת המלוה לשלוח לו ע"י קטן
החזרת צ'ק ערבון
הקדמה למי שהלווהו קודם
הקדמת פרעון בחלקו, כדי להרזיח זמן בנותר
חוק התיישנות
חישוב דמי טירחה והוצאות, ראה ערכם
חלוקה בין בעלי חוב
חלקי, כתיבת שובר
ייחוד מעות לפרעון, כפרוע
כשאבד השטר
כשהמלוה אינו תוכע
כשהשטר ביד אחר
כשלוה ניקב בכרטיסיה, שיעור התשלום
לחבירו ככ. אשראי, והחברה לא גבתה ממנו
מהבנק, בהנחת הכסף בכספומט

צדקה - (המשך)

צ'ק שלא נגבה מהבנק
צ'ק שניתן לעני, איסור ביטולו
צ'ק שניתן ע"ד שלא להתחייב
צ'ק שנמסר בטעות לפני אחר
צ'ק שספק אם נגבה בבנק
קופה, התחייבות בחתימת הגבאי על צ'ק
קופת צדקה בבית, זכיה באמצעותה
קופת צדקה, תביעת ממון ממנה
קיומה בנתינת צ'ק דחוי
שינוי לעני אחר, אחרי זוכה יב 103-104; טו כח-כט,
שליח טענה ומסר הצ'ק לצדקה אחרת
שמירה על מעות צדקה, חיובי שומר
תלוש חלוקה, ראה ערכו
צו ירושה, ראה ירושה
צוואה, על ממון שברשות הבנק

א 37; יג 39; יט 43; כ 53,

ציבור -

כח המנהיגים לתקן לטובת הציבור
כחידים רבים או מהות בפנ"ע
מחוסר אמנה בהתחייבות של ציבור
תחבורה ציבורית ראה ערכו
ראה גם תקנות הציבור

ציצית -

קנייתו ככרטיס אשראי
קנייתו ע"י צ'ק
צמוד לדולר, ראה שער
צער, איסור לצער את חברו

צ'ק -

ראה גם ביטול צ'ק, גביית הצ'ק, גדר הצ'ק, גוף הצ'ק,
הגבלת הצ'ק, הלוואה בצ'ק, הסבת צ'ק, הפקדת צ'ק,
הפקודה בצ'ק, התחייבות בצ'ק, התמורה בצ'ק,
התרשלות בגביית צ'ק, חתימת הצ'ק, כתיבת הצ'ק,
סכום הצ'ק, פריסת צ'ק, שיווי הצ'ק, שורף שטר או
צ'ק, שינוי בצ'ק, שרטוט בצ'ק, תאריך הצ'ק.

צ'ק בחו"ל, ראה צ'ק מט"ח, מטבע זר

צ'ק בטחון, ראה צ'ק ערבון

צ'ק בנקאי -

ביטולו

א 38,

גדרו, אם הוא כשטר כסף
דרישתו כערכון להתחייבויות שונות
ירושת בכור בו
מהותו ורינו
מוחזקות בו, כגבוי
מכירתו
נאמנות עליו שאינו שלו
נתינתו בהודאה במקצת, דין הילך
עומד לגבות, אם הוא כגבוי
פרעון חוב באמצעותו
קבלת אחריות במכירתו
שמיטת כספים בו
צ'ק גנוב, ראה גניבה
צ'ק דולרי, ראה צ'ק מט"ח, מטבע זר

צ'ק דחוי -

אונאה במכירתו
איסור נגישה כתביעתו
אם נחשב כתוך זמנו
במט"ח, בחו"ל
כפרעון חוב, כשזמנו לאחר השמיטה יד 42, 46, 50-51,
גבייתו מיורשים, כשזמנו לאחר מיתה
ט 230; יב טו; טו טו,
דין עייל ונפיק אזחוי כשקנה בצ'ק דחוי
הגבלת קבלתו לפי גובה הסכום שקונה
החלפתו בצ'ק מזומן בסכום פחות
הלואתו בתנאי שיפרע יותר קודם זמנו
ח ז-ט; י י; יח 131,
הלואתו, למוכרו לאחר בפחות לגבותו בזמנו
התחייבות בו
זמן חלות חיובו
זמן תביעת אונאה כששילם בו
חלות נדר לצדקה בו
טענת פרעון בו
כששילם חובו בזה, איסור נגישה
כתשלום ולא כזקיפת מלוה
למשכורת מראש, גבייתו כשפוטר העובד
לפרעון חוב, תביעת הערב
לצדקה, איסור כל תאחר
לצדקה, לקיום התחייבות
לצדקה, ניכוי מהמעשר העתידי

יג 243,
יד 215,
יד לח,
א יג, ג יט,
יד לה,
ד 96,
יד 208,
יד 192,
יד טו, 208,
ו 194,
ז 133,
יד טו,

יז נח,
י ו,
ב יז, ט 56; ט לג; יב טז,
ד 173,
כפרעון חוב, כשזמנו לאחר השמיטה יד 42, 46, 50-51,
גבייתו מיורשים, כשזמנו לאחר מיתה
ט 230; יב טו; טו טו,
יג ט,
ח מא,
ח ו, 139,

ח ז-ט; י י; יח 131,
ח כא,
א טו,
יב ז, טו; טו טו,
יג כ,
טו 27,
כ יז, 56, כד,
י ט,
יג 57,
יד 148,
טו סג,
טו 70,
טו טז-יח,
יג מב,

הצ'ק

צ'ק דחוי - צ'ק מט"ח

בהלכה

תקציה

צ'ק דחוי - (המשך)	יד 148, 152	השבת אבידה בו	יד לו,
מוחזקות בו כשניתן כתשלום מראש	יג לו,	התחייבות והלוואה חזרת בו	א 109,
מתנות לאביונים בו	ח 281,	התחייבות לכל מי שיגבנו לענין פטור שבועה	ט 220,
פסיקה בשעת נתינתו	ח 182,	ירושה בו	ט 251,
פריטתו אצל גבאי צדקה, בניכוי לצדקה	ח 179,	כשכתוב "לפקודת ולמוכ"ז"	ג 40,
קבלתו כתנאי צ'ק נוסף מוקדם	טו 73, 76,	כתיבה ומסירה בו	ד 101, 106,
קיום מצות צדקה בשעת הנתינה	ז סג,	לפקודת פלוני, אם דינו כלמוכ"ז	ג יג; יז לה,
קניית דולרים בו	יג ז, כד,	לפקודת שם בדוי	ג יב,
קנין כסף באמצעותו	יג ז,	מכירתו, אופני ודיני הקנין	ג 40; ד טז,
קנין כסף בד' מינים כשזמנו לאחר החג	א 27; ב 72; יד 41,	מכירתו, תוקפה מדאורייתא	ג 27; ד טז,
שמיטת כספים בו	יב טו; טו טו,	סוגי צ'קים למוכ"ז	ג יב,
שניתן לצדקה ומת הנותן	ז סג,	צ'ק פרעון שנכתב למוכ"ז	א כד,
חוספת עמלה בפריטת צ'ק שקלי לדולרים	ז סג,	צ'ק פתוח בלי שם המוטב	ג יא,
חוספת עמלה בפריטתו בדרך הלוואה	ז טז, 72, 103, לו, נו, סה,	שינוי מצ'ק רגיל לצ'ק למוכ"ז ולהיפך	ג 87,
חוספת עמלה בפריטתו בדרך מכר	ז כה, לג, מז, נט, סה,	שינויים בו	ג כ, 74,
חוספת עמלה על פריטתו בדרך פסיקה	ז נג,	תקנת השוק בו	ה כב,
תמורת הלוואת צ'ק בסכום נמוך ממנו	ח כח-כט,	צ'ק מאוחר, ראה צ'ק דחוי	
תשלום בו, זמן חלות התשלום	יג כ,	צ'ק מוגבל, ראה פטוּטב בלבד, הגבלת צ'ק, לא סחיר	
תשלום בצ'ק דאחרים למחיר יקר בהקפה	ח סג,	צ'ק מוקדם, ראה תאריך הצ'ק	
תשלום מראש, הוזלה בגין ההקדמה	ח סד-טו,	צ'ק מזויף, ראה זיוף	
תשלום עבור מוצר שנלקח לנסיון	יח נא,	צ'ק מט"ח -	
תשלום על חוב הקפה, כזיקפת מלוה	יד 72-73,	ראה גם פטבט זר, פריטת צ'ק	
תשלום על מוצר שנלקח לתקופת נסיון	ח סב; יח נא,	אינו כפירות לדין העזרת ריבית	ח 126,
תשלום שכר שכיר בו	יג כז, כז,	אם נחשב כחפץ הנמכר	ד 190,
צ'ק טובה, שנמסר למלוה עד לפרעון ובוטל	ה יא,	ביטולו בארץ ובחו"ל	א כה-כו, ובנספח; ג כה, 89,
		בתאריך מאוחר, מכירתו	ד 173,
צ'ק ישן -		גדרו ותוקפו בד"ת ובד"מ	א כה-כו, ובנספח
גביית הצ'ק לאחר ששה חדשים	יב לב-לג,	הלוואה בו, טרחת הלוח לפרוטו	ח מג-מח,
טענת פרעון בו	יב לב-לג; ב 61,	הפקדתו, בירור אם יש כיסוי	טז 31,
שמירתו ע"י מוצא האבידה	י סח,	התחייבות וגדר על ידו	א כה-כו,
צ'ק לא סחיר, ראה פטוּטב בלבד, הגבלת צ'ק, לא סחיר		טענת פרעון בו	ב כ,
צ'ק למוטב בלבד, ראה פטוּטב בלבד, הגבלת צ'ק, לא סחיר		לצדקה, השלמת עלות הפריטה	טו כ-כא; א 96,
		מוחזקות בו	יד 152,
צ'ק למוכ"ז -		מכירתו והעברתו בהסבה	ד לח,
ראה גם הגבלת צ'ק, שטר למוכ"ז, צ'ק פתוח		סוגי צ'קים במט"ח	א 88; ב 70; ד לו, 188,
גדרו, אם נחשב גופו ממון	ג 27; ד 104,	פריטת צ'ק, ראה ערכו	
דינו	ג י,	פרעון חוב בו	ח מט,
ההסבה כלמוכ"ז, לענין טענות פטור	ט לח, מג,	קנין כסף באמצעותו	יג יג,
המוצא אינו יכול לגבותו	יז לה,	שווריו העצמי בהלוואתו או בגבייתו	ח 43, 213,
		שכר שכיר בצ'ק מט"ח	יג כד,

צ'ק מט"ח - (המשך)

שמיטת כספים בחוב כשניתן לערבו

תקנת השוק בו

צ'ק מטשערעטי, ראה מטשערעטי קאמפאני

צ'ק משורטט, ראה שררטט בצ'ק

צ'ק עצמי -

אם הוא כשט"ח על הבנק

בהלוואה שפרע בו, אם משמט

גבייתו מהבנק כשניתן למשכון

דולרי, פריטתו לשקלים, ריבית

דין מכירה בו

החלה בהקדמת מעות

הלוואה או פרעון בצ'ק דולרי שפורטו בפחות ח מה-מט,

הלוואה בו ע"מ שישלם מזומנים

הלוואה בו, איסור נגישה

הלוואה בצ'ק דחוי ע"מ שישלם יותר לפני גבייתו

ח ז-ח; י י; יח 131,

הלוואה שפרע בו, אם משמט

הקנתתו בהכנסה לקופת צדקה שבביתו

הקנתתו למוטב, אופני הקנין

חייב ערבות בנתינתו מלווה

כזקיפת מלווה בתשלום במקח לדין נגישה

כזקיפת מלווה לדין עייל ונפיק אוחי

כחפץ הנמכר להיתר מכירתו בפחות

כשנותנו לנדוניית חתנו

מכירתו בשוויו, קבלת אחריות

פי שנים בירושת כבוד

פריטתו אצל גבאי צדקה או בחנות, בפחות ח לט-מ,

פריטתו בפחות באופנים שונים

ז כה, לו, מז, נג, נו, נט, סג,

קניית חפץ לנסיון, היתר השימוש

קנין כסף בדירה, בדי מינים,

שמיטת כספים בו

שמירה בפנקס צ'קים של עצמו

שקלי, פריטתו בפחות מערכו, ריבית

תפיסה מהלווה או גביית ביד

תפיסת דמים בתשלום לפירות שביעית

תשלום בנדרי צדקה

תשלום בשינוי מהלוואה לעיסקא

תשלום בשינוי מהלוואה לעיסקא

תשלום לדין הילך בו

יג ל; יד מא,

יד יח,

ה לו,

ו לד,

ז לו, מז, נג, נו, נט,

ד יד; ז יד, 69,

ח סד-טו; יג טו-טז,

ח סד-טז; יג טו-טז,

ח סד-טז; יג טו-טז,

ח סד-טז; יג טו-טז,

ח סד-טז; יג טו-טז,

ח סד-טז; יג טו-טז,

ח סד-טז; יג טו-טז,

ח סד-טז; יג טו-טז,

ח סד-טז; יג טו-טז,

ח סד-טז; יג טו-טז,

ח סד-טז; יג טו-טז,

ח סד-טז; יג טו-טז,

ח סד-טז; יג טו-טז,

ח סד-טז; יג טו-טז,

ח סד-טז; יג טו-טז,

ח סד-טז; יג טו-טז,

ח סד-טז; יג טו-טז,

ח סד-טז; יג טו-טז,

ח סד-טז; יג טו-טז,

ח סד-טז; יג טו-טז,

ח סד-טז; יג טו-טז,

ח סד-טז; יג טו-טז,

ח סד-טז; יג טו-טז,

ח סד-טז; יג טו-טז,

ח סד-טז; יג טו-טז,

ח סד-טז; יג טו-טז,

ח סד-טז; יג טו-טז,

ח סד-טז; יג טו-טז,

ח סד-טז; יג טו-טז,

ח סד-טז; יג טו-טז,

ח סד-טז; יג טו-טז,

ח סד-טז; יג טו-טז,

ח סד-טז; יג טו-טז,

ח סד-טז; יג טו-טז,

ח סד-טז; יג טו-טז,

ח סד-טז; יג טו-טז,

תשלום למלווה יותר מהסכום שיפרטנו בפחות

תשלום למלווה, איסור נגישה בגבייתו

תשלום לנדר כשהצ'ק לא נפרד

תשלום שכר שכיר בו

תשלומי נזיקין, פדה"ב, קידושין, מתנות לאביונים

תשלומי נזיקין, פדה"ב, קידושין, מתנות לאביונים

תשלומי נזיקין, פדה"ב, קידושין, מתנות לאביונים

צ'ק ערבו

אבד הצ'ק לאחר שהמלווה מסרו לאחר

אבד הצ'ק, ביטולו

אבד הצ'ק, טענות פטור על החוב

אבד הצ'ק, יאוש מהחוב

אבד הצ'ק, פרעון החוב

אבד, ואחר תובע בזה

בגמ"ח בקניה ובשכירות דירה או כלים

בגמ"ח להשאלה, כוחו

בהלוואה, החזרתו כשרוצה לפרוע במזומן

בהלוואה, חיוב המלווה ע"י נתינת צ'ק של הלווה

בהלוואה, מועיל דאינו מלווה שלא בעדים

בהלוואה, ע"י קטן

בשכירות דירה או כלים

בשכירות דירה או כלים

בתחילת מקח, קנין ע"י

גביה בצ'ק בטחון ללא הוכחת זכותו

גדרו, כאמצעי גביה או כתשלום

גדרו, כפרעון מותנה

א יד, 42; ו 191, 194; י כט; יב כט,

הוכחה וראיה מכוחו

החזרתו בפרעון החוב

הפקדתו בבנק ושימוש בו

הפקדתו שלא מדעת הלווה

השבת אבירה בו

השייך לחבירו, תשלום על הנאתו

חיובי המלווה בשמירתו

חתימת ערב עליו

טענה כנגד גביית צ'ק, שניתן לפקדון

טענת פרעון בו

טענת שטרך בידי מאי בעי

כמשכון, לאחר שפג תוקפו

כשהמקבל העבירו לאחר

כתיבה ע"ג הצ'ק שהוא לבטחון

כתיבה ע"ג הצ'ק שהוא לבטחון

הצ'ק

צ'ק ערבון - צ'ק שנפל

בהלכה

תקצו

צ'ק ערבון - (המשך)

לבטחון, כשנמצא ברחוב

מחילה על החוב כשהצ'ק ביד המלוה

מיגו בצ'ק בטחון שאינו ידוע

מסרו המלוה לאחר

נגנב מהמלוה ונגבה מהבנק

סמך על המקבל עפ"י המלצת חברו

עבור חברו, חיובו בנוקים שגורמו לבעל הצ'ק

על הלואה בתשלומים, שובר בכל פרעון

על הלואה, גבייתו בבנק

צ'ק בטחון בשכירות, הוכחתו על קיום החוב

י 234,

יד כז,

ב 93,

י מא-מב,

יז 151,

טז מא,

טו עא,

י 160,

י כח,

ב כג, כז-כח,

ה כט,

ב 150,

טו מה-נג,

טו ס-סא,

טו נה-נט,

יד יא-טז, כ,

יד יז,

י 166-167,

י מא-מב,

ה 52,

יד מו,

ה כט,

ה כט,

יד יז,

יד יח,

איסור מסירתו רק לירא שמים

ביטולו

גדרו, אם הוא כשטר ד לה; ז 118; יא ט; יז מז, 75,

גדרו, כשטר אמנה

גדרו, לאחר מילוי הסכום

דין ודברים על גובה הסכום

הגבלתו לסכום מסוים

הוספה על הסכום שנקבע

העברתו לאחר

השבת אבידה בו

התחייבות בדבר שאינו קצוב

התחייבות בו

י סה, 230,

יא 49,

א כח; ב 77; יא 35, 49,

דואטשער ללא שם המקבל

חזקה שנחמלא כדין

חזרה מהתחייבות לפני מילוי הפרטים א 105; יא 40,

חלות החיוב בו, זמנה א 105; יא יג, 40, 50,

טעה במילוי הפרטים, חיובי הנוקים

טעות במילוי הסכום, חיוב הכותב

טענת כתב ללוות ולא לה

טענת נפילה בו

טענת פרעון בו

כשאחר ממלא הפרטים, דין נדר

ללא שם מוטב, כלמוכ"ז

ללא שם שנגנב ומסר לאחר, גבייתו

ללא תאריך, גבייתו מיורשים

לפרעון חוב צמוד לדולר, כשנשתנה השער

לפרעון חוב, כשאבד מהמלוה

מוחזקות בו, כגבוי

מילוי הפרטים אחר מיתת הנותן ב 83; יב 64; ט לג,

מילוי הפרטים ע"י גנב, כשמכרו

מכירתו, דין מכירת שטרות ד לה; ז 101, 118, 230,

מסירתו לפועל, אם היא כקנין

מציאה, גבייתו ע"י המוצא

נאמנות שליש בו

ניתן לשליש שישלם בו, הוכחת אספקה ע"י ב כב, 84,

נמסר ליד שליש, חיוב בו

נמסר לשליח, חיוב בו

עומד לגבות כגבוי

ערב שנטול הצ'ק מהמלוה לאחר הפרעון

ערבות, בצ'ק של אחר

פריטתו בפתות באופנים שונים

ז כה, לו, מז, נג, נז, נט, סג,

קנין כסף באמצעותו

שימוש בו ברמאות, גבייתו

שליח שהשתמש בו שלא כדין יא 44-46, 50, 59,

שמירה בו, על הנייר או על הסכום העתידי

תקנת השוק בו

צ'ק שאינו סחיר, ראה למוטב בלבד, הגבלת צ'ק, לא פחיר

צ'ק שחזר, ראה ביפול צ'ק, חזרת צ'ק

צ'ק שנפל -

חיוב תשלום שנית מדין תקנת השוק

נאמנות שנפל

ה כד,

ט יא,

צ'רטי קומפני, ראה טשערעטי קאמפאני
צרכניה, ראה חנות

- ק -

קאמביו, ראה שטר חילוף כתב

קאמפאני, ראה טשערעטי קאמפאני, חברה, חברה בע"מ

קארדס, ראה כרטיס אשראי, ושאר סוגי כרטיסים

קדושת שביעית, ראה שביעית, תפיסת דמים

קדימה, ראה גביית חוב, גביית הצ'ק

קונה, ראה מקח

קופת גמ"ח, ראה גמ"ח

קופת גמל -

קנינים וירושה בה

שותפות באיסור בהשקעות הקרן,

קופת צדקה, ראה צדקה, גבאי צדקה

קטן -

אפוטרופוס, ראה ערכו

גביית חוב ממנו

הודאתו, דינה

הלואה ממנו, פרטי דינים

הלואה על ידו, עשיית שטר חוב

הקנאת וקניית צ'קים

הקנאת וקניית שט"ח

התחייבות בשטר בכתב ידו

התחייבות לקטן בצ'ק

התחייבות לקטן

התחייבות של קטן בצ'ק

זכיותו בשעבוד קרקע ובדבר שלא הגיע לידו

א 127-128,

זכיותו ע"י אחר וע"י דעת אחרת מקנה

טענת פטור בצ'ק שחתמו כשהיה קטן

טענת פטור בשטר שכתבו כשהיה קטן

כתיבת צ'ק על ידו

מחילתו על שט"ח שמכר

מלוה או לווה

פעוטות משאו ומתנו במטלטלין

פעוטות משאו ומתנו בקרקע

צ'ק שניתן לקטן

קטנה, התחייבות לה בשטר

קנינו בשט"ח

כ טו,

כ יח,

ו 23,

א 125,

ו 21,

ו ה-ו,

ו ט,

ו ב-ד, 32,

ו ט 53, 82,

א לג; ג כו,

א לג; ג כה, 90,

א לב,

א 127-128,

ו 6,

ט 82,

ט 34, 53,

ו ז; א לב,

ו 9,

ו ה-ז,

א,

א,

א לג; ו ח-ט,

א לג, 132,

ו ב-ד,

קנינו ומקחו

קנינו, אפוטרופוס מבטל את כוחו

שט"ח בכת"י של קטן א 125; ו ו, 11, 22-24,

שטר ממרני בקטן ו 28,

שעבוד קרקעותיו בשטר חוב ו 1,

קידושין -

בוואוטשער

בטובת הנאה

בשוה כסף, סיבת החסרון

בשט"ח ובצ'ק

בשטרות כסף

טבעת קידושין קנייתה בכ. אשראי

טבעת קידושין קנייתה בצ'ק

טבעת קידושין שקנה בצ'ק שחזר

ע"י הוראת קבע

ע"י העברה בנקאית

ע"י שטר בכתב יד

ע"י תשלום בכרטיס אשראי

קיום שטרות -

אימות חתימת צ'ק, לפי דוגמת חתימה שבכנק ט ג-ה,

בוואוטשער או צ'ק מטשערעטי כא 34,

בחתימה ע"י מילוי הקרעים יא 136-137,

ביטול טענה שע"י מיגו ט ו,

בעד אחד, טענה במיגו נגד השטר ט 60,

בצ'ק, לגבי נאמנות שליש יז 229,

בשטר שנפל, קיום מן התורה י 209,

דרכי הקיום ט 5-3,

טענות פטור בשטר כת"י שנתקיים ט ט,

קיום חתימת מיסב ט מא,

שטר שבכת"י וממרני ט ב, 13,

שלא בפני הלוה, בממרני ט 10, 16,

שלא בפניו, בצ'ק ט ד,

קים לי -

אגיד גביה בקנין בשט"ח או צ'ק של עצמו

יג 31; יח 31, 39,

אודיתא במלוה או בדשלב"ל כ 35,

אונאה במכירת צ'ק או שטר יז 285; כא 77, 100,

אונאה, תביעתה כשלא שילם, או בצ'ק למוטב בלבד,

יג 109, 112,

קים לי - (המשך)

בגדר הצ'ק כהסברים שהוא כהוראה

- א 16, 19, טז; ד 119; טו יד,
בגדר הצ'ק ככסף, לא מהני לגבייה מהבנק ו 181,
בגדר הצ'ק להחשיבו כגברי טז מד; יז יב,
בדין חתימה חלקה יא 28,
בדין ריבית בקרקע ח 6,
בדין שטר שיכול להודיף יא 2,
בדין תקנת השוק בצ'ק ה טו,
במגיו להוציא כשהצ'ק מסייע יד לב,
במקום התחייבות לחברת אשראי יח 40,
בן עדות המזרח הטוען קים לי כרמ"א כא 70,
בספק נדרי צדקה טו 18; יב 104,
בעל בנק שלוה יותר מההון של הבנק יט 128,
גבייה לפי שטרות כשאחד תובע בשני צ'קים יד 227,
גבייה מיורשים או לקוחות בלא שבועה

- ט 144, 147, 233,
גבייה שלא בפני הלוה ט 134,
גדר הטענה וכוחה א 49; ו 215,
גרמי, חזרת צ'ק טז 58, 64, 149, 151, 162,
גרמי, פלוגתת הפוסקים באופני החיוב
טז 15, 51, 58, 64, 149, 151, 155,
גרמי, שורף צ'ק, שליש שמחזיר שלא כדין
טז 4-171; יז 246, 250,
התחייבות בדבר שאינו קצוב [בסתם או בערב]

- יא 49, טו 241,
חיוב השבה בגזול צ'ק או שטר יז 272,
חיוב לצאת ידי שמים בזה א 50,
חתימת צ'ק בשליחות ללא ייפוי כח יא 147,
טענה נגד הקונה מהמלוה ו 208, 215-216,
טענת נפילה דרכים ט 271,
יאוש בחוב, כשאבד הצ'ק ט 279, י 172,
כדעה שאין טענת פרוע בשטר כת"י ב 12,
כדעת המחייב במודה במקצת שהצ'ק נפרע ב 113,
כללי אופני טענת קים לי א 50,
כרטיס אשראי, חיוב בעל הכרטיס יח 39,
כרטיס הגרלה, קנין כסף בו כא 68,
ליפטר מתשלום הוצאות כשפנה לערכאות י 93,
מחילה בחוב שיש עליו שטר יד 2, 100,
מחל לו חוב שיש עליו צ'ק יד כו,
מכירת ממרני או צ'ק כשהמוחזק טוען קים לי
ו מד; טו 219,

- מלוה שמחל ללוה לאחר שמכר החוב כא 122,
נאבד הצ'ק מהמלוה כשכבר מסרו לאחר י מב,
נאבד השטר תשלום בשטר פיצוי י לד,
נגד המנהג א 50, 52,
נגד מיסב ששילם כשהיה זיוף בצ'ק ט מה,
נגד ממרני ו 213; ט 66; יד 111,
נגד סוגיא דעלמא א 50,
נגד צ'ק למוטב בלבד יד 149,
נגד שבועה בתביעת צ'ק ט 124; יז 148,
נגד תביעה בצ'ק ו מד; ט י; יד כח, 114,
ספק גזול בזה ו 215,
עיסקא, חלק הפקדון כמוחזק יט 83,
ערב קבלן לאחר מתן מעות בלא קנין טו 214,
ערבות של חברה בע"מ יט 133,
פסיקה ע"י בשט"ח או צ'ק על חפץ או מעות

- יג 98, 104-105,
פעמיים, תפיסה בה יח סב,
שומר או מלוה שפשע בצ'ק יז ייב, כו, 100, 115,
שומר בצ'ק באופנים שיש מחייבים מדין מוזק יד טו,
שליח לגבות חוב כשומר על המעות יז 7-104,
שליח/קבלן חיובו במניעת הריח יז 120,

קנוניא -

- שמטת כספים, כשיש ספיקא דדינא יד 77,
בגבייה מיורשים כשהזמן בכת"י אביהם ט 206, 225,
בנאמנות לגבייה מלקוחות ט 147,
בשובר בכת"י ה 5, 85,
בשטר כת"י ט 194; יב 12-17, 29, 35, 56,
בשטר שנפל י 196, 201, 203,
החזרת שטר בסימנים י 208,
הקדמת התאריך בצ'ק יב יג,
מיורשים, בשט"ח/צ'ק שמוציאה אשה לאח"מ בעלה
יא 182,

קניה, ראה מקח

קניינים -

- ראה גם כל קנין בערכו
בדבר הנעשה ברבים יט 132,
בדבר שאין בו ממש כ ד,
בדולרים, בא"י ז 160-159, 163,
כהוראה בנקאית ממוחשבת יח ז; יט יא-יב, יח,
כחוב, ראה ה'ואה, מכירת חוב

קניינים - (המשך)
בטובת הנאה

בכסף ובחפצים, חילוקם

בכרטיסי הגרלה

בכרטיסי נסיעה

בכרטיסיה שנמצאה

במטלטלין

במכירת אגרות חוב

במכירת חמץ, במניות

במכירת שט"ח, אם צריך קנין המועיל

במלוה ע"פ

בממון שבבנק, באופן שאינו מופר על ידו

בממון שבעיסקא

במניות הנמכרות באופן פרטי

במניות הנמכרות דרך הבנק

בניירות ערך, כשנמסרים בהלוואה

בעיסקא, ראה ערכו

בצ'ק ראה מכירת צ'ק, פריפת צ'ק

בצ'ק שאבד והושב למלוה

בצ'ק שניתן לצדקה

בקניה בצ'ק, לענין מי שפרע והקדמת מעות

בקרקע, ראה קנין כסף, דירה

בשט"ח, בחלוקה בין שותפים ויורשים

בשט"ח, במכירה ראה מכירת שט"ח

בשט"ח, זכיית המלוה ע"י חליפין

בשט"ח, ע"י תפיסה ומוחזקות בו

בשעבוד שטרות וצ'קים לבצ"ח

בתלוש זיכוי כספי

בתלושי חלוקת מוצרים

גמירות דעת, ראה פסיכות דעת

דאורייתא, לא מועיל בכרטיס אשראי

דאורייתא, ע"י העברה בנקאית

דאורייתא, ע"י צ'ק

דולרים בשקלים

חלות הקנין בעסקה בכרטיס אשראי

חלות השעבוד ע"י קנין בגוף השטר

כתיבה בשט"ח, בגביה בכ"ד

כתיבה ומסירה, ראה ערכו

להתחייב בחיובי שומר, על עשוק

מנהג אם מבטל הלכה בקנין

מסירת צ'ק כגמר הדבר

סיטומתא, ראה ערכו

כא 2, 23,

יג 102,

כא כח-כט,

כא לד-לו,

כא מג,

ד א,

כ טו,

כ י,

ז ח, כד,

ב; ד א-ב,

כ 47-49,

יט יג,

כ ז-ח,

כ א-ו,

כ 73,

סמיכות דעת, ראה ערכו

ע"י וואטשער

ע"י צ'ק שניתן לאמנה

ע"י קטן ושוטה, ראה ערכם

ע"י שטרות

ע"י שיכור

ערב, קנין בשטר ובצ'ק

פעולה בעלת תוקף חוקי, כקנין

קטן שיש לו אפוטרופוס

קנין דרבנן מועיל מדאורייתא מדין סיטומתא

קנין המועיל לבטל אסמכתא

רישום ממוני שא"א לשנותו, כקנין יט יב, יח; כ ד, 21,

שטר ממרני שהושלש

של גוף נייר השט"ח והצ'ק

תוקף קנין דרבנן

קנין אגב -

אופן עשייתו ותועלתו

אחד מבעלי הבנק בהקנת חלקו

באגרות חוב למוכ"ז

בחוב

בממון שבבנק המועבר מחשבון לחשבון

בממון שבעיסקא

במניות

בצ'ק להסוכרים שהוא כלך ולכל המוציאו

בצ'ק למוכ"ז

בצ'ק רגיל

בשטר למוכ"ז

בשטר ראה על הפקדה בבנק

בשטרות

ד' מינים קנין כסף ע"י הקנת ממון שבבנק באגב

יט יד,

יט 50,

יב יב,

ד 42,

ו כט-ל,

קנין אודיתא, ראה אודיתא

קנין חליפין -

אופן עשייתו

בגוף שט"ח למלוה

בחלוקת שטרות בין שותפים

ד 7,

ד ח; ו 106,

ו 111,

כא יח, כא,

יג כא,

יג א-ג,

ו י,

טו נד-סא,

יט 43,

ו א, 3,

יח 53,

א 5,

יט יב, יח; כ ד, 21,

יט 212,

ד לו,

ד 6,

קנין חליפין - (המשך)

במטבע	ד 184; יג 191,
במכירת חוב	ד 10; כ ו,
במניות	כ ה-ח,
בנייר השט"ח והצ'ק	ד לו,
בצ'ק למוטב בעצמו	א 41; ד טו,
בצ'ק למוכ"ז	ד טז, 107,
בצ'ק רגיל	ד כד,
בשט"ח, זכיית המלוה ע"י חליפין	ו 103, 106,
בשטר למוכ"ז	ד י 47; ו 106,
בשטרות	ד ד, ח-ט, טו,
זכיה בשעבוד נכסים ע"י קנין חליפין	ו 106,

קנין חצר -

אם מועיל כמסירה	ד יא,
בבנק, במקום שרבים מצויים	כ לג,
בבנק, זכיה בכסף המופקר	יט טז,
בד' מינים, אם צריך גם כסף	יג 65,
בהקדש	טו 131,
בטובת הנאה	כא 2, 84,
בצ'ק להסוברים שהוא כלך ולכל המוציא	ד כד,
בצ'ק למוכ"ז	ד טז, 111,
בקפות צדקה הנמצאת בבית	טו 115-116,
בשטרות	ד ד, 25, 111,
בתיבת הדואר	טו 118-119,
הפקדה בנקאית בתיבת שירות	ח נו; טו 120; יט יז,
זכיה בחלק מהחצר לדין נר חנוכה	יג 28,
חצר המשתמרת, בבנק ופקידיו	יט טז-יז,
חצר המשתמרת, גדרה	טו 118; יט 61,
כשלא ידע לעולם שנמצא בחצירו	כא 126,
מעטפה של הקונה ברשות המקנה	טו 117,

קנין כסף -

אופן פעולת הקנין	ד 7,
באופן שהכסף אגיד גביה	יג ג; יח 33-31; יט 58,
באמצעות חברת אשראי בבעלות נכרית	יח ה,
באמצעות שוה כסף	יג 99,
בגביית הצ'ק מהבנק, או במסירת הצ'ק כתמורה	יג ו, ז, 46,
בהלוואה	ד ב, 11,
בהנאת התחייבות חברת האשראי	יח ט,
בהתחייבות כספית של הבנק	יט 58,
בכל הסכום או בפרוטה מתוכו	יג 69,

בכרטיסי הגרלה	כא כח-כט,
במטלטלין, מן התורה ומדרבנן	ד א,
במניות	כ ד-ה, ז-ח,
במקום מצוה לא הפקיעו	יג 28,
בצ'ק דחוי	יג ז, כד,
בקניית שטר או צ'ק למוכ"ז	ד יא, טז,
בקניית שטר וצ'ק למוכ"ז לדין מי שפרע ד י, 79, 110,	
	115,
בקניית שטרות	ד ד, 50, 79,
בשט"ח של אחרים, ע"י כרטיס אשראי	יח ז,
גדרו וכוחו	יג 15,
הקנאת הכסף בקנין אגב	יח 33,
כוונה לקנין, בשעת גביית הצ'ק מהבנק	יג 45,
כשאין חשש לטענת נשרפו חטיף בעליה	יג 23,
להסוברים דהצ'ק כהוראה	יג 38, 42, 46-47,
מדין עבד כנעני, ראה דין "עבד כנעני"	
מעות במעות	ז 224,
ספק קנין כסף, מי שפרע בזה	יט כו,
ע"י אחר כשמשלם לו הרצאותיו	יג ז,
ע"י העברה בנקאית חיכיר חשבון, בקניית דירה	יח ז; יט יג, כז,
ע"י העברה בנקאית, כשהחשבון ביתרת חובה	יט יד,
ע"י העברה בנקאית, כשיש ספק ממון	יט כו,
ע"י וואוטשערס, בדירה, בד' מינים	כא יח,
ע"י כרטיס אשראי	יח ד-יא,
ע"י ממרני עצמי או של אחרים	יג כ-ג,
ע"י צ'ק מט"ח	יג יג,
ע"י צ'ק עצמי	יג ד-ח; כא 47,
ע"י צ'ק פתוח או למוטב בלבד	יג יג,
ע"י צ'ק שחזר או מוגבל	יג ח-ב,
ע"י שט"ח של עצמו	יג ג; יח 25, ו,
ע"י שט"ח שעל אחרים, בקניית דירה	יג ב,
ע"י שטר ממרני, בקניית דירה	יג כ-ג,
ע"י תשלום בהוראת קבע	יט מד,
קניית חוב על ידו	ד כ, 11,

קנין שטר -

במניות, במכירת יד שניה	כ ז-ח,
במניות, ע"י שטר אישור הרכישה	כ ה,
לקנין בערכות אם מועיל בצ'ק	טו נו-סא,

קנין שטר - (המשך)	טו נד-נה,	מוקצה בשבת, טלטולו כשכתב ע"ז ד"ת	כא מז,
לקנין בערכות		רוב, ראה ביטול ברוב	
קרעדיט צ'ק, ראה כרטיס קרעדיט צ'ק		ריבית -	
קרעדיט קארד, ראה כרטיס אשראי		א-בק ריבית, ראה ערכו	
קרן השתלמות, חשש איסור בהשקעות הקרן	כ יח,	אגר נטר, איחור פרעון במזומן	ח 176,
קרן נאמנות, ראה השקעות		אגר נטר, בהחלפת שטרות	ח 72, 81,
קרקע -		אגר נטר, כשלא נחסר עד שהגיע הזמן	ח 40,
אחריות במכירתה ונמצאת גזולה	ז 35, 131,	בכביטוח כרטיס אשראי דוקא אצל החברה	יח 159,
דינא דמלכותא כחוק המקרקעין	א 21,	בבנק על זכות ועל חובה	יט ד-ט,
דיני קדימה כשגובין מקרקע הלוה	ט כו, לה; יב יא-יב,	בבנק, אם נחשב ממון ישראל	יט 2, ד,
זכיית קטן בשעבוד קרקע וכדבר שלא הגיע לידו		כדבר שאין שומתו ידועה	ז 49,
חזרה מהמקח כשלא נעשה קנין	יח י,	בדרך קנס, במכירה	ז 25, 29, 143,
מכרה ונמצא שאינה שלו	ז 25,	בהלוואה בנקאית בבעלות שותף גוי	יט ד, ו, ט,
פרעון חוב בקרקע	ו 183,	בהלוואת זכות נסיעה בכרטיסיה	כא מ,
קנין כסף בצ'ק, בכ. אשראי וכדו' ראה קנין כסף,		בהלוואת צ'ק צמודה לדולר	ח נ-נו,
דירה		בהלוואת צ'ק	ח ה-י,
קנין כסף, שטר, חליפין, במניות נדל"ן	כ ה-י,	בהלוואת צ'ק, אם היא ריבית קצוצה	ח 131,
ריבית בהלוואתה	ח 2, 4, 6, 15,	בהלוואת קרקע	ח 2, 4, 6, 15,
שעבוד קרקע, ראה גבייה מלקוחות, שעבוד נכסים,		בהלוואת שטרות	ח א-ד, כט,
שעבוד קרקעותיו של קטן כשטר חוב	ו ו,	בהשקעה בחברת ביטוח	כ יט,
תקנת השוק בקרקעות	ה 67,	במכירת אגרת חוב שאינה ניתנת להעברה	כ 45,
ראה גם עבדים וקרקעות		במכירת שט"ח של עצמו	ז ט,
- ר -		במכירת שט"ח, תנאי ההיתר	ז א-ח,
ראוי -		בממון המועבר בבנק מחשבון לחשבון	יט 37,
בירושת הבעל		בניירות ערך, גדרה כיוקר	כ 71-72,
בממנו וצ'ק שירש מאביו	יד לח,	בנקודות והטבות מחברת האשראי	יח מד,
בצ'ק למוטב בלבד או צ'ק בנקאי	יד לו-לז,	בעמלת עיסקה כתשלומים	יח מה,
כסף המופקד בבנק	יד לח; יט יט-כ,	בפעולות בנקאיות בחשבון חברו	כ כה-כו,
כספים שבעיסקא	יט כב-כג,	בפריטת צ'ק אצל סוחר באופן של שליחות לגבותו	
מלוה, טעם שנחשב ראוי	יט 86,	בפריטת צ'ק מט"ח לשקלים	יז 153,
ספק בכור וספק ראוי ירושת בכור בזה	יט 90,	בפריטת צ'קים בפחות מערכם	ז לה-נח,
צ'ק העומד להגבות, לגבי נכסים שבכנק	יט כג,	בפריטת צ'קים, ראה גם פריטת צ'ק	ז יג-יד,
רב-קו -		בקניית ומכירת מניות ואג"ח	כ כ-כב,
מכירתו ומסירתו לאחר	כא לו, 79,	גביית הוצאות הלוואה בצ'ק	ח ל-לב,
ריבית בהקדמת המעות	כא מא,	גביית הוצאות נלוות על הלוואה	ח 144,
כששילם לחבירו שיעור התשלום	כא מ, 111,	גורם לממון בריבית	ח 39,
מזיק, חיובו	כא מב,	גרימת הוצאות ריבית למלוה, תשלום	ח נח-נט,
נאבד מהבעלים, שימוש בו	כא מג,	גרימתה בגביית צ'ק מלווה ביתרת חוב	י 15,
זיוף הגיל	כא מה,	דברים, בפריטת צ'ק בדרך הלוואה	ז סז,
מוקצה בשבת, גדרו	כא מו,	דמי טרחה על פריטת שטר חוב	ז ז,

ריבית - (המשך)

דמי טרחת פריטה, לפי אחוזה

ז כב, לו; כא ז,

דרך מכירה

ז ח, 3, 49, 64, 149; ח 63,

החלה ע"י תשלום מראש, ראה הקדמת מעות

ח סב; יח נא

החזרת מקח לאחר תקופת נסיון

ח לו-לח,

החזרת עודף מזומן מצ'ק הלוואה

כא 108-105,

החזרת תשלום מלא כשקיבל הנחה

החלפת צ'קים, ראה ערכו

היתר מרבין על השכר

ז 3, 10,

היתר ע"י מכירת שטרות והחלפתם

ח יא-כ,

הלוואה בצ'ק דולרי תמורת פריטתו

ח מג-מח,

הלוואה בצ'ק תמורת פריטתו

ח לד-לח,

הלוואת וואוטשער, פרעון במזומן

כא כ,

הלוויני ואלוין, בלא פסיקה

ח 181,

הלוויני ואלוין, החזרת עודף מצ'ק הלוואה

ח לח,

הלוויני ואלוין, תנאי בהלוואה ע"מ כן

ח 179,

המתנת מעות, במשיכה והפקדה באותו יום

כ 99,

הנחות ומתנות מהבנק

כ כד,

הערמה ככונה אינה מתירה האיסור

ח 74,

הערמה, בהחלפת צ'ק הלוואה

ח כד, כו,

הערמה, בשכר עם פרעון חוב

ז 50, 73,

הערמה, ע"י החלפת שטרות

ח יב, טו,

הפקדת הפרעון בבנק

ח מב,

הקדמת חלק מהפרעון להריוח זמן בנותר

ז 10,

הקדמת מעות ראה ערכו

השאלה בעד צ'ק ערבון, שימוש בו

ח סא,

השבת אבירה בצ'ק עם חשש ריבית

ז מ,

התחייבות לטובת הנאה

כא 15,

ויתור על עודף

ח מב,

זיכוי חשבון בנק באבק ריבית

יט ל,

חברת אשראי המשלמת למוכר לפני האספקה

יח לח,

חברת אשראי המשלמת למוכר לפני הגביה

יח לו-לז,

חיוב הבנק שלא מדעתו

ח 266,

טובת הנאה

יח 150,

טענה לפסול שט"ח מפני שנעשה בריבית

ט ז, יב-ג,

טרחת לווה להפקדת הכסף בבנק

ח 198-200,

טרחת לווה לפריטת צ'ק

ח לו-לו, מג-מח,

טרחת לווה לפרעון החוב

ח 175,

יוקר חול, בהלוואת דולרים

ז 159-160,

יוקר חול, בהלוואת מטבע

ז 158,

יוקר חול, ראה גם בערך זה סאה בסאה

כרטיסיה המזילה את מחיר הנסיעות

כא מא,

כשמשלם ע"י כרטיס אשראי של חברו יח לה, מז, מט,

לצדקה, בפריטת צ'ק

ח לט,

מאוחזת, מבנק שכנס נכסי פושט רגל

כ כט,

מורבנן, כשלא שייך לבוא לידי דאורייתא

כ 102,

מהבנק בהית"ע, העברתה לאחר

כ כו,

מחיר יקר יותר למשלם בכרטיס אשראי

יח מח,

מחיר יקר להקפה, שימוש בצ'ק חברו

ח סג,

מכירה באשראי וצ'ק רק מסכום מסוים

ח מא; יח מב,

מכירה ביותר מהשער משום הרווחת זמן

ח 89,

מכירת שט"ח בפחות

ז א-ג,

מכירת שט"ח על עצמו

ז ט,

מסירת הוראת קבע לחברת גביה

יט מב,

ניכוי אחזים בפריטת וואוטשער

כא טז-ז,

סאה בסאה, בהלוואת ניירות ערך

כ כג,

סאה בסאה, בפריטת צ'ק דולרי

ז נו,

סאה בסאה, כשהתייקר ניקוב בכרטיסיה

כא 111,

ע"י נתינה מדין עבד כנעני

יח יט,

ע"י ערב, למלוה גוי

טו לט,

ע"י שליח, הלוואה בנקאית

יט ו,

על יתרת זכות בבנק

יט ד-ה, ח,

על פריסת תשלומים, ראה פריסת תשלומים

עמלה גבוהה כשהחשבון בחובה

כ כד,

עמלה על פריטת צ'ק

ז יד-טז,

עמלות על אשראי וערכות בנקאית

כ כד,

עקב חזרת צ'ק, חיוב בעל הצ'ק

טז טז, 76,

עריכת שטר שיש בו ריבית, בטופס בנק

כ 74,

פיגורים, איסור חתימה בטופס פתיחת חשבון

כ כד,

פסול שט"ח מפני ריבית, חיוב בקן

ט ז,

פסיקה על הפירות, התירו

ז 206,

פריסת תשלומים באשראי עם ריבית והצמדה

יח מז,

פרעון במקום שהמטבע שווה יותר

ז 49,

פרעון בצ'ק גדול הנמכר לאחר

ז כ,

פרעון בצ'ק, עלויות הצ'ק כריבית

ח 148,

פרעון חוב בתוספת הפרש ההוצאות

ח 223,

פרעון לפי ערך האמיתי, כשקיבל הנחה

כא 106, 108,

פרעון מזומן על הלוואה בצ'ק

ח לג-לו,

צ'ק דחוי גבוה כפרעון

ח כח-כט,

צ'ק עצמי, כחפץ הנמכר להיתר מכירתו בפחות

ז 63,

קבלת אחריות במכירת שט"ח

ז ג-ד; ז 166,

קניה בכ. אשראי לשם קבלת עודף מזומן

יח מא,

ריבית - (המשך)

קנייה בצ'ק לשם קבלת עודף מזומן
 קניית דולרים בצ'ק שקלי
 קניית רווחים ללא קנין בגוף המניה
 קנין דרבנן, להפקיע רבית דאורייתא
 קצוצה, ע"י תשלום בכרטיס אשראי
 רווח מהפקדה בבנק
 ריבית דרבנן, באופן שלא יבא לדאורייתא
 רכישה לתקופת נסיון
 רכישה מראש של תשלומים עתידיים
 שותפות ומניות בעסקי ריבית
 שכר טרחה יחד עם הלוואה
 שעבוד גוף הלווה, תנאי באיסור ריבית
 תנאי לפרעון במקום נוח למלוה
 תנאי עם פועל שילוה את משכורתו
 תשלום הוצאות גביית חוב בכ. אשראי
 תשלום הוצאות לאחר זמן מופלג
 תשלום ריבית ע"י שטר
 תשלומים נוחים לקונה בסכום גבוה
 ריעותא דנפילה, ראה טענת נפילה
 רישום, ראה בנק, מחשב

- ש -

שאלה -

כשאמירתו לגבוה כמסירה
 כשהתחייב צדקה בכרטיס אשראי
 על נדרי צדקה
 על נדרי צדקה בבא ליד גבאי

שבועה -

אין אדם מוריש שבועה לבניו
 אישתבע לי דלא פרעתך, בצ'ק
 בגבייה מלקוחות
 בגביית חוב מיורשים, גדרה
 בגביית חוב ע"י יורשי יורשים מיורשים
 בגביית חוב ע"י יורשים מיורשים
 בגביית חוב חוץ זמנו
 בגביית צ'ק מוסב
 בגביית צ'ק מיורשים
 בגביית צ'ק מנכסי הלוה שלא בפניו
 בגביית שטר וצ'ק שנפרע חלקית
 בגביית שטר למוכ"ז, שבא לידו כדין
 בזמנו, חיוב שבועה למעשה

ח מ,
 ז 263,
 כ 15,
 ז 8, 20, 60,
 יח יט,
 כ יז,
 כ 102,
 ח סב; יח נא,
 יח 148,
 יט ד; כ ג,
 ז 83,
 יט 17, 19,
 ח 198,
 יח 159,
 יח כג,
 ח 268,
 ח ד,
 ח 194,
 טו 104,
 א 74; טו יג,
 א 74; טו יג,
 טו 59,
 ט לו-לו,
 ב 51; ט יח-יט,
 ט כא-כב,
 ט כא-כט, 138, 220,
 ט 247, 250,
 ט לו-לו,
 ט כג-כד, 55, 152, 161,
 ט לח-לט,
 ט לב-לד,
 ט לה,
 ב לג-לד,
 ט 61,
 ב 120; ד 163; ט יט,

בטענות ריבית, סיטראי, מחילה, תנאי, אמנה, לא
 לוחי נגד צ'ק
 בכרטיס אשראי, לגופו או לזכויות השימוש
 במכירת חוב וצ'ק במעמד שלשתן
 במכירת שטר למוכ"ז
 בעבדים וקרקעות
 בעד אחד שמעיד על שטר שפרוע
 בצ'ק דחוי, לאחר שמת הנותן
 בצ'ק למוטב בלבד
 בצ'ק, אופני החיוב
 בצ'ק, כשיש בע"ח נוסף
 בשטר חוב שאבד
 בתביעה על שטרי מניות
 גביית חוב בשבועה כשאבד המשכון
 גדר הצ'ק לענין שבועה
 גלגול שבועה, ראה ערכו
 זמן הפרעון, שבועת הלוה
 יורשים של מלוה בגביית חוב
 ירושה בממון הצריך שבועה
 מודה במקצת, ראה הודאה במקצת
 מוכר הטוען שלא קיבל מחברת האשראי
 מלוה שהודה על פרעון חלקי
 נייר השטר והצ'ק, אם גופו ממון לדיני שבועה
 י 167; יז 53; יח 193; כא 102,
 י לו, מא,
 על צ'ק ערבון שאבד
 פוגם שטרו, ראה ערכו
 פשרה במקום שבועה
 פשרה, סכום הניכוי במקום שבועה
 צ'ק למוכ"ז לענין פטור שבועה
 קים לי נגד שבועה בתביעת צ'ק
 שבועת אין לי, איסור נגישה
 שבועת השומרים ראה ערכו
 שומר שהתנה להתחייב יותר מדינו
 שלא פקדנו אבא, ע"י יורשי המלוה
 שלא פקדנו המוכר שצ'ק זה פרוע
 שלא פרעתך, ראה שבועת הנוטליין
 תביעת הלוה להשביע המלוה
 תופס צ'ק למשכון ורוצה לגבותו
 שבועת היסט -
 אחר פרעון בתוך זמנו

ט כג, 123,

שבועת היסת - (המשך)
-אחרי הודאה שלא פרע

בזמנו

בטענת אמנה במיגו דפרעתי

בטענת זיוף אחר הקיום

בטענת נפילה ע"י שליח

בין שני ערבים

בפוגם שטרו

בפקדון שטרות וצ'קים

ההבדל משבועת נוטלין

כשתובע בצ'ק

ע"י טענות הלוה

פשרה במקום שבועת היסת

שבועת הנוטלין -

אישתבע לי דלא פרעתיך, בצ'ק

בשטר כתי

בשטר ממרני

ההבדל משבועת היסת

ע"י טענות הלוה

שלא פרעו, בגביית צ'ק

שבועת השומרים -

בוואוטשער

בכרטיס אשראי, לגופו או לזכריות השימוש

במניות

בצ'קים

בשטרות

דיני השבועה

שבועת השותפין -

בין בעלי בנק

בעסקא

שביעית -

קדושת שביעית בתשלום בכ. אשראי יג 234; יח כה,

קדושת שביעית על תשלום בהעברה בנקאית יט כט,

קדושת שביעית, בתשלום בשט"ח ובצ'ק יג מג,

שמיטת כספים, ראה ערכו

שבייתה בבנק -

אחריות הפסדים שמחמתה, בפריטת צ'ק ז 132,

נזקי איחור בפרע"ח כשהיה שינוי שער ח נו,

שמיטת כספים בחוב שהתאחר מחמתה יח 184,

שבת, ראה חילוף שבת, שטר שבת

ט 97,

ט יט, 123,

ט 42,

ט 2,

ט מג,

טו 167,

ב 117, 121,

יח נו,

ט 92, 96, 119, 122-4,

יד מב,

ט יג-ד,

ט 121-123; יד 182,

ב 51; ט יח-ט,

ט טז,

ט יז,

ט 92, 96, 119, 122-4,

ט יב-ג,

ט יח-ט,

כא כד,

יח נד,

כ יד,

יז ט,

יז ד,

יז ג,

יט לב,

יט 126,

שדכן, התחייב לשלם לו יותר ומסר צ'ק יד 214,

שואל -

בתשלום סמלי, דינו כשומר שטר י 234,

גמ"ח, ראה ערכו

השאלת צ'ק או שטר ח ה, 10,

חיובו באונסין י ב,

טבילת כלים ששאל מעכ"ם ה 144,

משכון דעכ"ם כשהחזירו שהוא של עכ"ם יח נו,

נפקד שהשתמש במעות או בצ'ק, כשואל יח טז-ז, 86, 88,

צ'ק ערבון מגמ"ח שנאבד, טענות פטור כזה י 234,

צ'ק ערבון משואל עריסה מגמ"ח ב כו, 93,

שואל כרטיס אשראי מחבירו, חיובו יח נח-ס

שובר -

בעדים, מועיל לפטרו מלשלם שנית ה 64,

בפרעון בתשלומים י 160,

בפרעון חלקי ב 115, 122; י 127,

בפרעון חלקי, בשטר בנאמנות ט 149,

בצ'ק למוטב בלבד שנאבד, תשלום נגד שובר י מה,

גבייה מיתומים בשט"ח/בצ'ק כשיש לחוש לשובר

ט 164-165, 169, 224, 228,

חשש קנוניא בשובר בכת"י ה 5, 85,

טענת פטור בצ'ק שנפל, כשאבד השובר י נו,

כתיבתו בתשלום חוב כשנאבד הוואוטשער כא ח,

כתיבתו בתשלום חוב כשנאבד הצ'ק ה יג; י לו; יז ל, לח,

כתיבתו בתשלום חוב כשנאבד השטר י ל-לג, 166,

נגד צ'ק ערבון או חחה שכירות ב 96, 99,

נגד צ'ק שנמכר ללא הסבה או כשהוסב בשליחות

ה יט-כ,

נגד צ'ק שנמכר, חיוב מדין תקנת השוק ה ט,

נגד צ'ק, גבייה מהחזות מד"מ ובר"ת ב 42; ט 269,

נגד שטר חילוף כתב ב 49; ה ה,

נגד שטר למוכ"ז או שטר לך ולכל המוציא

ז 18; א 4-6,

על שטר למוכ"ז שאבד י 151-152,

צ'ק שנאבד והוחזר, גבייתו ללא שובר ו 101; י טג-ס,

שבועת יורשי מלה שלא מצאו שובר ט 243,

שובר זיכוי כספי -

גדרו כשטר לכל דיני כא לח,

מכירתו לאחר כא לג,

שובר חיוב באשראי -

ראה גם חברת אשראי, חברה בע"מ, כרטיס אשראי, עמלת אשראי

דין שטר בו
הוכחה על תמורה כנגד ההתחייבות
טענת להד"ם כנגדו
מכירתו
נגד טענת פרעתי
חקק גם ללא חתימה

שוגג -

בגרימת היזק בחשבון חבירו
ביטל צ'ק בסיכה
בשורף שט"ח, ממרני, צ'ק
גבייה בהוצל"פ, שליח לד"ע בשוגג
גדרו וחיובו בגרם היזק בחזרת צ'ק
גרירת היזק בהגבלת תוקף צ'ק
מזיק בגרמא, חיובו
מזיק בגרמי, חיובו
מזיק, חיובו
מסירת צ'קים חתומים למנהל שמעל
מסר צ'ק שיש בו טעות

שוה כסף -

במקום שתלוי בלשון בנ"א לא מועיל
בקידושין
בקנינים ובתשלומים
בשכר שכיר, טעם שא"א
בתשלומי גזילה
בתשלומי התורה
וואוטשערס לקנין כסף ותשלומי התורה
כרטיס אשראי כש"כ
מתנות לאביונים בו
ניירות ערך
פרעון חוב בשוה כסף
צ'ק ערבון לשמיטת כספים
צ'ק, ראה גדר הצ'ק ככסף
קיום נדרי צדקה בשו"כ
קנין ופסיקה בשוה כסף
שטר חוב, בפדיוה"ב וקידושין
שטר חוב, סמיכות דעת לקנין בו
שווי הצ'ק, ראה גדר הצ'ק

שוטה -

הקנאת שט"ח שלו
ההתחייבות לו בצ'ק
ההתחייבותו בצ'ק
זכיה וחוב בצ'ק
זכיה שוטה וקטן ע"י אחר
זכיותו ע"י אחר וע"י דעת אחרת מקנה
טענין לשוטה שאינו פרוע
מזיק ע"י שוטה וקטן, בשטרות
מלוה או לוה שוטה
מלוה שנשתטה, גביית שט"ח שלו
מקחו ממכרו ומתנו
עתים חלים עתים שוטה, קנינו
צ'ק שהמוטב הוא חשו"ק
קנינו בשט"ח
קנינו ומקחו
שיכור, קנין על ידו

שומא -

בפרעון חוב ע"י שט"ח של אחר
בצ'ק מאוחר, קיום נדר צדקה בו
הוצל"פ, חברות גבייה, ללא שומת בי"ד
ע"י חברת גבייה, תוקפה
פרע"ח ע"י שטר לפי שומא, ריבית
ריבית בדבר שאין שומתו ידועה
תנאי בהלוואה, לגבות ללא שומת בי"ד
תשלום בצ'ק ע"י שומא, אונאה בו
בדמי ועד הבית
גבאי צדקה עבור העניים
זמן חלות חיובו
מלוה בשמירת השטר
שומר אבירה
שומר, ראה שמירה

שורף שטר או צ'ק, ראה דינא דגרמי, מזיק,

שותפות -

באיסורים, בהשקעות קופות גמל
בבנק וחברה, תביעות בין השותפים
בבנק, העברת הבעלות
בבנק, כמלוים ולווים
בבנק, פרוכובל בין השותפים
בכשכון בנק, ירושת שותף אחד שמת

שותפות - (המשך)

בחדש בנק, משיכת יתר בריבית

ביטול ברוב מעות בשותפות ישראל וגוי

בכרטיס אשראי, גניבתו מאחד השותפים

במניות שרוכשת בחברת ביטוח

במניות, ראה ערכו

גביית הצ'ק משותפים

גוי עם ישראל בכנק, הלואה בריבית

גוי עם ישראל בחברה, היתר עיסקא

הלואת שותפים

הסכם בין שותפים בחברה, לגבי הפסדים

הפקדה בכנק, גדר השותפות בעסקיו

התחייבות שותפים ע"י צ'ק משותף

זכיה בממון שבחדש שותפות

חברת אשראי אינה שותפה בבעלות הבנק

חייבוי שמירה בין השותפים

חלוקת צ'קים ביניהם

חלוקת שטרות ביניהם

חתימה על צ'קים

טענת פרעון בצ'ק חתום ע"י שני שותפים

ירושת ככור בממון המשותף

יתרת חובה ע"י משיכת אחד מהשותפים

מכירת חלקו ללא הסכמת השותף

ממון שבכנק, כפקדון בשותפות או כהלואה

יט א-ב, יד-טו, יט-כ, 41, 96

פשיטת רגל בשותפות שנעשתה ע"ד דין תורה

פתקאות שמוציאין זה על זה

צ'ק לפקודת שניהם, גבייתו וחלוקה בו

קבלתם לדון כדינא דמלכותא

שבועת השותפין, ראה ערכו

שותף שהחזיר שט"ח למלוה

שותפות באיסורים, בחברה בע"מ

שותפות בשטר גורל

תשלומים בכ. אשראי בריבית בלא שותפות גוי

שותפים, ראה שותפות

שטר, ראה שטרות

שטר אמנה, צ'ק פתוח כשטר אמנה

שטר בכתב ידו -

אם דינו כשטר גמור

בגט ובממונות ובקידושין ומקורו

בהעברת קולמוס

כ כה,

יט ו,

יח טב,

יט 173, 231

יא נו,

יט ד, ו, ט,

יט 30,

יא מה-מו,

יט 118-119,

כ יז,

טו סה,

יט 37,

יח 34,

יח טב,

ו כו-ז,

ו כד,

יא מה, מח-נג,

יא נו,

יט כ,

יא ג,

כ 26,

כיד קטן, הקנאתו

כיד שליש נאמנותו שלא נפרע

במסחר הבורסה, נאמנותו בטענת פרעון

בנוסח שונה מטופס שטר

גביה מבני חורין וממשועבדים

גביה מיורשים

גביה מלקוחות

גביה שלא בפניו

גבייה בשטר כתי שנתתם על נייר חלק

גבייתו לעומת גביית צ'ק

גבייתו שלא בפניו

גדר נאמנותו

הלואה בו שלא בעדים

השהייתו אחר הפרעון

התחייבות בה כשהשאר בכת"י של אחר

התחייבות חדשה בו

זמנו, איחור הזמן מהמציאות

זמנו, הקדמתו

חשש גביה שלא כדין בו

חשש קנוניא בו

חשש קנוניא בו

חשש קנוניא בשובר בכת"י

חתימה בו

חתימה בכת"י כאילו כולו בכת"י

חתימה ע"י שליח

חתימה ע"י שמקדעין הנייר

חתימה על נייר חלק

טענות פטור בו

טענות פטור בשטר כתי, שכתבו לטופס

טענין, בשטר כתי

טענת אמנה נגדו

טענת השטאה והשבעה בו

טענת טעות

טענת לא לחית, נגד שטר בכת"י

טענת להד"ם נגדו

טענת מזויין בו

טענת סיטראי, בשטר בכת"י וממרני

טענת פרעון בו

טענת פרעון ותפיסה ע"י קים לי

טענת פרעון כשמודה שנפרע מקצחו

ו 18,

יז מו,

א 50,

ב 11,

א 4; ב 11,

ט כז,

ט כח,

ט כח,

יא 32,

ט 222, 235, 241; יב 44,

ט כח, ל,

ט 187,

יד מז,

י 159,

יא לג,

א ב,

יב ו,

יב ד,

ב 143, 148,

ט 194; יב 12-17,

ט 194; יב 12-17, 29, 35, 56,

ה 5, 85,

יא לג,

ט 80,

יא מא,

יא לט,

יא ה-ז, 48,

ט ח-ט,

יא 124, 128,

יא לג,

ט ח,

א 10, 15,

ט 50,

ב לה,

ב ד,

ב לה; ט ב; יא לג,

ט טז-יז,

ט 6; ג ט, טז,

ב ד, 115; ג 6,

ב לג,

א 4; ב 11, 37,

ב 11,

ב 154,

שטר בכתב ידו - (המשך)

י מזג,	אבד השטר, טענות פטור	ב ד; ט 102, 187,	טענת שטרך בירי מאי בעי בו
ז לג,	אבד מהמלוה והתיאש מהחוב	ט 65,	טענת תנאי בו
ז א,	אין גופו ממך, דיניו	ט טז, 65, 107,	טענת תנאי וריבית בו
יד 59-60,	אינו כמשכך, לענין שמיטת כספים	יד ו,	כגבוי, לענין מחילה ומיגו להוציא
י 129, 133, 144,	אם הוא כמשכך או כראיה	ב ב; ט כז-כח,	כמלוה על פה
	אצל שלישי, ראה ש"ש		כשיכול להודיין, אם דינו כשטר גמור
ב לג,	בעדים, כשהמלוה מודה שנפרע מקצת	יא ב-ג, ה, 25, ז, יז; ב 11,	כתיבה ע"ג צ'ק שניתן כנגד הלואה
א 9,	גררו ותוקפו ברד"מ	ב 89,	כתיבת הזמן
ה א,	גנוב, תקנת השוק ללוקח מהגנוב	יב ד,	כתיבתו וחתימתו, גדר המחייב
ד 106,	הגיע לידו שלא כדין	יא לג,	ללא זמן או כשאחר זמנו
ח א-ד,	הלואתו	יב ו,	מודה במקצת בו
יד א, 4,	העומד לגבות, אינו כגבוי	יד מ,	מחילה על החוב
ז מג-מו,	הפקדה אצל שלישי, נאמנותו	יד ו,	מכירתו
ו כ,	הפקר בו	א 2; ד ז, 87,	ממרני ראה שטר ממרני
טו 105,	הקדש באמירה		מסירתו כאודיתא במקום עדים
ד ח,	הקנאתו למלוה כדי שיחול השעבוד	יט 34,	נאמנות בו
ח ב,	השאלתו והשכרתו	ט כז, 102,	נדחה מפני מחזיק בצ'ק
י מח, 204,	השבת אבידה בו	יב יא,	ע"י קטן
	זיוף, ראה ערכו	א 125; ו ו, 11; ט 53, 82,	עם חתימת ערב, מכירתו עם הערבות
יד 5,	זכות המלוה בגוף השטר	טו טו,	עם נאמנות טענת פרעון בו
ז לג,	זכית המוצא בגוף הנייר	ט 187,	ערב בכת"י לעומת ערב בצ'ק
יב ה,	זמן הפרעון, קביעתו	טו ע,	צ'ק למוטב בלבד, א"ח כשטר כת"י
יב ב, 23,	זמן מוקדם או מאוחר	ג 67,	צ'ק, חילוק דינו משטר כת"י
יב 3-4,	חזקה שנמסר ביום שנכתב	ט 222, 235,	קטן שלוח בו
יא 53-51, 55,	חייב לחצאין	ו ו,	קידושין בו
יז ד-ה, 35,	חייובי שמירה בו	ב 11,	קיומו
יב 8,	חלות השעבוד כשכתב זמן מאוחר	ט ב, 13,	קים לי כדעה שאין טענת פרוע כשטר כת"י
י 177,	חשש שהמלוה מכר השטר לאחר	ב 12,	קניינו של השטר
	חתימה, ראה ערכו	ב 2, 15; ד ז,	שבועת הנוטלין בגבייתו
	טענת פרעון, ראה ערכו	ט טז,	שימוש חוזר בו
ז לג,	יאוש בו	ב לט; יב 12,	שעבוד מטלטלין אנכ קרקע בו
ו יח,	ירושה בו	ד 42,	שעבוד נכסים בו
יב לא,	ישן, גביה בו	ב 2; ד 42,	שעבוד נכסים ע"י
י 260,	ישן, תוקפו כשנתיישר מחמת אבידה	ב 11,	תוקפו ומקור דינו
יד א-ד,	כגבוי, לענין מחילה וספק בדין אחר	ב 118,	תוקפו כשאני יכול לטעון פרעתי
יד ד-ו,	כגבוי, לענין מיגו להוציא	יא ו,	תיקונו קודם שבא לבי"ד
	כגבוי, ראה גם פוחזק	יב ד,	תפיסה מנכסים על פיו
י 129,	כגבוי,		שטר חוב -
יא 77-78,	כשרות לחצאין	ראה גם שפרות	אבד השטר, דין פרעון ושובר
יב א-ד,	כתיבת זמן ההלואה	י ל-ד,	

שטר חוב - (המשך)

כתיבתו וחתימת העדים

כתיבתו, והירות מזויף

מוחקקות בממון החוב

מוחקקות לזה בשטר, כוחו

מוקדם, בזמננו

מזיק ושורף שטר חברו

מלוה ולוה שאדוקין בו

מניעת אפשרות זיוף

מעלותיו

מתנת שכ"מ בו

ניתן למלוה קודם ההלוואה, חיובו

נכתב לאחר חתימת העדים

נמחל שעבודו, שימוש בו

נמכר לאחר, פרעון למלוה

סתירה בלשון הסכום

ע"ג צ'ק הערכון

עדים בו, ראה עדות

על עצמו, קנין כסף באמצעותו

עם ריבית, פסולו וחיוב הלזה בקן

פדיון הבן בו

פסול בדר"ת, שנגבה בערכאות

פסולו כשניתן לזייפו

פרוע, איסור השהייתו

פרוע, שימוש בו

פרעון חוב בשט"ח של אחר

פרעון מקצתו, אם איתרע השטר

צ'ק גדרו ראה גדר הצ'ק

צ'ק ערבון כשטר חוב

צ'ק, גדר שווי הממוני

צ'ק, כשט"ח או כהוראה בעלמא

קדימתו לשטר התחייבות

קידושין בו

קיום שטרות, ראה ערכו

קנין בחוב

קנין המלוה חזקתו בשטר

קנין כסף ע"י נתינתו

קנין למלוה בגוף הנייר

קניני גזילה בו

קניני מכירה ושמירה, גדרם

קניני שמירה בו

ג א; יא לב,

יא א-ב, יט,

יד ב-ה,

י 264,

יב 6,

טז מג-מו,

י סט,

יא א,

ב ב-ג,

ו יח,

ח 40,

יא ד,

ב לח,

י 179, 181,

יא כו,

טו 182,

יג ג; יח 25, ו,

ט ז,

יג לג,

כא 70,

יא א-ז,

י ל,

ב לח-לט,

ו לו,

ב 109-111,

י 158,

ז 63, 70,

א ד-ח; ז 99-100,

יב 54,

יג 33-34,

ד ג-ד; ב 2,

י 129,

יב ב,

ו 86, 101; יז 172,

טז 183,

יז 22,

יד,

קנינים בו, ראה מכירת שט"ח, קנינים

ריבית בהלוואה

ריבית במכירתו, תנאי ההיתר

רישום בבנק כשטר חוב

שבועת הנוטלין כשגובה בשט"ח

שבועת השומרים בו

שובר הפקדה בבנק, א"ח כשט"ח

שירותו

שומר שמסר שטר פרוע למלוה

שטר מניה, התחייבות על הרווחים

שיש בו נאמנות, ראה שטר נאמנות

של אחרים, גבייתו כמשכון

של המלוה, מכירתו

של עצמו, ריבית במכירתו

של קטן ושוטה, ראה ערכם

שמירה על גוף החוב

שמירת המלוה עליו

שעבוד הגוף והנכסים בו

תביעת ברי לטענת פרעון בשט"ח

תוקף השטר ע"י חתימת העדים

תורף וטופס השטר

תפיסתו אינה קנין

תשלום בו, פסיקה ע"ז

שטר חילוף כתב -

דין גבוי בו

וועקסיל, גדרו משום נאמנות

טענת שטרך בידי בו

ירושה בו

כריכת הלוואה עם דמי טירחה

כשיש לו שובר מהמלוה

מהותו, כמהות ממרז, וועקסיל, טראטע, וכד' ג ה, 20,

מחילה אחר מכירתו

מכירתו

מלוה שמת והניחו, זכיה בו

מקורו וצורתו

צ'ק, אם גדרו כוועקסיל

קאמביי, פרעון חוב על ידו

שיעור התשלום כשמשלם לו שנית

תוקפו ותוקף וועקסיל, טראטע, וכד'

שטר חלק, ראה צ'ק פתוח, שפרות

ח א-ד,

ז א-ח,

כ 10,

ט יב-ג,

יז ד,

יט 47,

טז 174,

זי ז,

כ א,

ו לב,

טו 259,

ז ט,

יז 40-41,

י 166-167,

ב א,

ב כט,

ב 5, 11,

ג א,

יז 214,

יג יח, 102,

ד 94; יז 27,

ב 31, 37,

ב יא, 36,

ו יח,

זי ז,

ב 49; ה ה,

ה 20,

ד יג,

ד יב,

ו יח,

ב ו, 22, 30,

ב 41,

יב 118-120,

ה ו,

ב ו-יא,

שטר טובה -

מהותו וחיובו

הניתן לבטחון

שטר טראטע, ראה ח"ף כתב

שטר לך ולכל המוציאו -

אם גדר הצ'ק כמוהו

בחלוקת שותפים

חילוקן משטר רגיל

מכירתו

מכירתו לנולד לאחר כתיבתו

מעלותיו וחסרונותיו

פרוע, אם חחר ולוה בו

צ'ק לאחר ההסבה

צ'ק, מכירתו להסוברים שזהו גדרו

צריך שיהא מוציאו כדין

של קטן, הקנאתו וקניינו

שעבודו

שטר למוכ"ז [לכל המוציאו] -

אבד השטר, פרעון החוב

אגרות חוב

אם צריך דעת מקנה

גביה בו ע"י מוצאו

גביית יורשים מיורשים

גדר הצ'ק כשטר למוכ"ז

י 41,

ח 46,

ב 51; ג יג; ד יח-כד,

ו כו,

ג 11,

ג ד; ד ט"ו; ו 44, 62, 84,

ו יז,

ג 17-18,

ב מ,

ד כח,

ד כ-כד,

ז לר-לה,

ו 18,

ג ד,

י לב-לד; ז 178,

כ טו,

ד 70, 74,

ז לר,

ט 248, 250,

א ג; ג יד-ד; ד יח-יט; ז לה,

ז לה,

ז לה,

ג 27; ד 57, 68,

ה לו,

ד יא,

ג ג,

א ג,

יט 135,

כא יג-יד,

ו כ,

א 7,

ג 17-18,

ד 69; ו 41,

ז 175,

ז לר, 177,

-ורשת בכור בשטר לכל המוציאו

כרטיס הגרלה

כרטיס כניסה למקוה

כרטיסיה

כשטר ממרני

כשמוציאו שלא כדין

מהותו

מכירתו לגוי

מכירתו, דין אונאה ושכועה

מכירתו, דיניו וגדרו

ממרני, ראה שטר ממרני

מניה בשטר למוכ"ז, קנין בה

מסירתו, אם צריך דעת מקנה ד יא-יב; יג 19; ז 180,

מעלתו

נאמנות לטעון שהשטר אינו שלו

נאמנות שליש בו

עם עדים

פקדון בבנק, כחוב למוכ"ז

צ'ק למוכ"ז, ראה ערכו

צ'ק שהוסב, גדרו

קניינו, אמירת קני לך איהו ושעבודיה ד 66, 87, 102,

קניינו, בחליפין או רק במסירה ד י 47; ו 106,

קנייתו במעמד שלשתן ד יב,

קנין אגב בו ד ג,

קנין אודיתא בו ד יא, 82,

קנין כסף באמצעות יג ב,

שכועה בגבייתו שבא לידו כדין ט 61,

שוברים וכרטיסים כא לג-לד,

של קטן, הקנאתו וקניינו ו ד,

שעבודו לבע"ח ג ה; ו 138,

שעבודו למי שלא בא לעולם ג 12,

תלוש זכאות לקבלת מוצרים כא לב,

שטר ממרני -

אבד השטר, פרעון החוב

גביה בחון זמנו

גביה מיורשים

גביה שלא בפניו

גביית אבק ריבית שבו

גביית חוב של ב' שטרות, קדימתו

גביית יורשים מיורשים

ה 16; י לב-לג,

ט לא,

ט כט, 201

ט ל,

יד 30, כד,

יד מח,

ט לו,

שטר ממרני - (המשך)	שטר ממרני
גדר הצ'ק כממרני	א 10; ב 19, יב, 38, 45; י 175,
גדרו, אם נחשב גופו ממון	ג ו, 27,
גדרו, אם נחשב כגבוי	
ו 213-214; ט 249; יד ז-ט, 86-88, כח, לא,	
גדרו, אם נחשב ככת"י בנאמנות	ב 121,
דיניו המיוחדים	ב 23,
דעת מקנה בקנייתו ובתפיסתו	ד 49; ו 159,
הלואה בו, ל"ח מלוה שלא בעדים	יד מז,
הנהגה בו לפי דיניהם, ההיתר	ג 37,
חילוקו מצ'ק	יג ה,
חילוקו משטר בכת"י רגיל	ב 22,
חלק, דינו	ב 77,
תחימה על נייר חלק	יא ח, 21,
תחיתמו ע"י שנים	יא מז,
טענות פטור בו	ט ט, יז,
טענת פרעון בו	ב ו-יא, 116; ט 59-60; כא 33,
ירושה בו	ו יח,
ירושת בכור בו	יד ט, לו,
כגבוי	ו 213-214; ט 249; יד ז-ט, 86-88, כח, לא,
כשבא לבי"ד ללא כתיבת הנאמנות	ב ט,
כתיבת הנאמנות בגוף הממרני	ב 32, 48, 121,
לחתן, אם הוא כגבוי	יד ז-ט, כא-כב,
מהותו	א 6; ב 19; ג ה,
מודה במקצת בו	יד מ,
מוחזק בו, נאמנות שאינו שלו	יד מד, 201,
מוחזקות בו קניין בחוב	יג 19,
מזיק ושוורף שטר ממרני	טז מג,
מחילה בו	ד יג, 92; יד כו,
מיגו להוציא בסיועו	יד לא,
מכירתו	ד יב-ג,
מכירתו כשהלוה טוען שפטור	ו מד,
מכירתו כשהמוחזק טוען קים לי	ו מד; טו 219,
מכירתו, תיקון הארצות כמנהג התגרים	ה 43,
משכון, גבייתו	ו לב,
מת המלוה, זכייה בשטר	ו יח, 68,
נאמנות בו לגבות מירשיים	ט 200,
נאמנות במיגו להחזרתו	ו 178,
פרוע, שימוש חוזר בו	ב לט,
פרעון חוב באמצעותו	ו לח,
צורתו, כתיבתו ותחיתמו	ב 22,
קדימה וחלוקה בין בע"ח	
קיומו כשיש טענת זיוף	
קנייתו במעמד שלשון	
קנין כסף באמצעותו	
שבועה בגבייתו	
שבועת הנוטלין בו	
שורש המילה ממרני	
שטרות הדומים לו ותוקפם	
שימוש בו כערבון וכגמר הדבר	
של קטן	
שליש שהחזירו שלא כדין	
שמיטת כספים בחוב שבו	
שני שטרות על לוח אחד, גבייתם	
שעבודו לבע"ח	
תוקף נאמנות שבו	
תוקפו וכוחו	
תוקפו, כנייר חלק	
תקנת השוק בגבייה חוזרת ע"י הקונה	
ראה גם שטר "מפוכ"ז	
שטר נאמנות -	
ביטולה כשהוחזק כפרן בממון אחר	ב לו,
גבייתו בלי שבועה	ב לד; ט כב,
יסוד דין נאמנות	ב ה,
ממרני, כשטר נאמנות	ב ט; ט ז,
צ'ק, כשטר נאמנות	ב יד; ט יח,
ראה גם נאמנות	
שטר פיצוי -	
בצ'ק שנאבד והוחזר, גבייתו ללא שטר פיצוי	
ו 101; י סד,	
בתשלום חוב כשנאבד הוואטשער	כא ה,
בתשלום חוב כשנאבד הצ'ק	ה יג; י לו; יז ל, לח,
בתשלום חוב כשנאבד השטר	י לג-לד,
מהותו ותיאורו	י 140,
שטר פקדון -	
טענת שטרך בידי	ב 6,
מכירתו בכתיבה ומסירה	א 28; יט 36, 40,
שטר קאמביו, ראה שטר חילוף כתב	
שטר ראיה -	
בכת"י לקטן	ו ה,

שטרות כסף, ראה מטבע, באנקנאטין,

שטרך בידי מאי בעי, ראה טענת שטרך בידי

שיכור, מקחו ומתנתו ודין צ'ק שלו ו י, 37,

שימוש בכרטיס אשראי -

של חבריו יח ל-לה, מז, נח-נט,

ראה כרטיס אשראי, חברת אשראי, עמלת אשראי

שימוש בצ'ק ככסף, ראה גדר הצ'ק ככסף

שינוי בצ'ק, ראה זיוף, כתיבת הצ'ק

שינוי שער, ראה שער

שיעבוד, ראה שעבוד

שכיב מרע -

שאומר תנו חלות נדר טו 28,

שמוריש או נותן שטרות או צ'קים ו יח,

שכיר, ראה פועל, שכר שכיר

שכירות -

דירה, ההיתר לדון עפ"י החוק א 21,

הלוואת צ'ק, תשלום דמי שימוש ח ה,

הקדמת מעות, מוחזקות המקבל יד לג-לד,

חובת המשכיר להוכיח שהשוכר השתמש ב 98,

חזרה השכירות, ראה ע"י שלא פרעו ב 100,

נגישה בתביעת התשלום י ח,

ע"י צ'ק, ביטולה עקב דרישת צ'ק בטחון טז מט,

צ'ק בטחון, הוכחתו על קיום החוב ב כג, כז-כח,

צ'ק לקנין בשכירות או קניית דירה יג ד-ג,

צ'ק פתוח לבטחון או לקנין בשכירות דירה יג 75,

צ'ק פתוח לבטחון או לקנין בשכירות פועל יג 75,

שכירות פועלים -

הטעם שהולכים אחר המנהג א 23,

ראה גם שכר שכיר

שכנים, ראה ועד הבית

שכר טירחה, ראה דמי טירחה, עמלה

שכר לימוד -

החזר שכר לימוד כשעבר למק"א יד 152,

צ'ק פתוח לבטחון או לקנין בשכר לימוד יג 75,

שכר שבת -

מסחר במניותיו ע"י גוי כ 103,

פעילות כחשכון בבנק של גוי כ ל,

שכר שכיר -

כהעברה בנקאית והוראת קבע יט כח, מד,

בצ'ק דחוי יג כד, כז, 128,

בצ'ק שחור יג כח,

בצ'ק יג כג-כה, כט,

בתשלומים בצ'קים יג כט,

הודעה לפועל על זכותו לקבלת מזומן יג כז,

לא תלין, בצ'ק שאינו סחיר יג כז,

לא תלין, כשחזר הצ'ק יג כח,

לא תלין, כשנמנע מלצ'ק יג כז,

משיכת מזומן מהבנק לצורך תשלום כ לו,

קיום המצוה בכל פרוטה יג 151-152,

קיום המצוה, בתשלום בצ'ק יג כג, כט,

שמיטת כספים בצ'ק שניתן לתשלום יד יט,

תשלום בכסף ולא בשוה כסף יג כב,

תשלום בכרטיס אשראי יח כא,

ראה גם משכורת

שלוף דוך -

ראה גם דין ערב, מוציא על פיו, ערב קבלן

בתשלום של חברת אשראי יח ב, 106, 107, 113,

גדר הערבות טו 159,

כשנותן הוראת קבע להלוואת חברו יט 158,

ערב שנתן צ'ק למלוה לגבותו טו 188, 208,

ערבות בנקאית, היתר התשלום עבורה כ 81-83,

תשלום בכ. אשראי של חברו יח 113, 130, 178,

שליח לדבר עבירה -

בשותפות יט 22,

גבייה ע"י הוצאה לפועל י 79,

לחפיסה כשחב לאחרים ט 239,

נציג חברה שפשע בקניית מניות יט 121,

שליחות -

בגוי יט 64-66,

במקום מעשה, ליח כאילו עשה טז 41-42,

גדר הצ'ק, אם מועיל מדין שליחות א 13,

הלוואה מהבנק, א"ח בשליחות הבעלים יט 14, ו,

חברת אשראי כשליח של הלקוח יח ג,

חייב שליח בגרמא וגרמי טז לח; יז 39, 41,

טעות במקח שנעשה ע"י שליח יא 46,

טעות שליח בהעברת צ'ק לצדקה טו כה; יז כ,

שליחות - (המשך)

יד פועל כיד בעה"ב, ראה ערכו
 לגביית והפקדת צ'ק, חיובו כשאבד
 לגביית חוב, חיובו כשפשע
 לגביית שט"ח, חיובו כשאבד
 לדבר עבירה, ראה שליח לדבר עבירה
 להפקדה בבנק, כשלא עשה שליחותו
 להתעסק בחשבון הבנק, חשש ריבית
 לחתימת צ'ק ושטר
 למכירה, כשהשליח נטל את התמורה לעצמו
 למכירת חמץ, חתימת השליח
 לקניית כרטיס הגרלה, כשקנה מכספו
 לקניית מניות, חיובו כשגרם נזק
 לקניית מניות, מכירתן כשיורד ערכן
 לקנין, דין עבד כנעני
 לחביעת חוב, איסור גנישה
 לצ'ק לצדקה, כשטעה השליח
 מנהלי קרן נאמנות
 נזק שנגרם על ידו
 סוכן מניות ששינה מהוראות משלחו
 ערבות מכח שליחות
 פקיד, כשליח הלקוח או החברה
 פשיעתו, חיוב המשלח בגרם נזק ע"ז
 שימוש בצ'ק פתוח שלא כדין
 שינוי מדעת החותם בצ'ק פתוח
 שליח לקניית כרטיס שגרם הפסד

שליש -

גדר התחייבותו
 גדר נאמנותו
 גרם נזק למלוה בעדותו
 החזיר לאחד הצדדים שלא כמוסכם

טז נ, 174; יז נא-נג,

יהא מונח במקום ספק
 מסר שטר וצ'ק למלוה שלא כדין
 נאמנותו כדין עדות
 נאמנותו כנגד הבע"ד
 נאמנותו לגבי זמן השלישות
 נאמנותו על צ'ק שהופקד אצלו
 נאמנותו על שטר שהופקד אצלו
 נאמנותו, מכח נאמנות או זכיה
 ספק בצ'ק שהופקד אצלו

יז מג, 239,

פשיעה בשמירת הצ'ק
 צ'ק פתוח שנמסר לידו
 שטר שבירו, ספק פרוע
 תביעה ממנו יותר מערך הצ'ק שהושלש
 ראה גם פקדון, שמירה
 שלמו לפקודת, כלשון התחייבות
 שמא ושמא, ראה ברי ושמא

שמיטת כספים -

בהקפת חנות
 בין שותפים בחברה
 בבכסף שבבנק
 בצ'ק בנקאי
 בצ'ק דחוי לאחר השמיטה
 בצ'ק דחוי שהופקד בחנות מראש
 בצ'ק העומד לגבות
 בצ'ק התחייבות
 בצ'ק למוטב בלבד או לא סחיר
 בצ'ק שזמנו בערב ר"ה של שמינית
 בצ'ק תשלום לחוב הקפת חנות ולשכיר
 גדר האיסור והפטור
 זיכוי בבנק לאחר עשיית הפרוכול
 חוב בשטר ממרני
 חוב ערבות
 חוב שיש עליו משכון
 חוב שיש עליו צ'ק
 חוב שיש עליו שטר
 חוב של חברת האשראי
 לא יגוש, בבנק
 לא יגוש, ביורשים
 לבנק, סמכות המנהל לומר אעפ"כ
 ספק בה, לקולא
 על התחייבות בהוראת קבע
 פרוכול ע"י מקבל צ'ק, גביה מכוחו
 פרוכול על חוב עם צ'ק ערבון
 פרוכול על חוב עם צ'ק תמורתו
 פרוכול על שט"ח וצ'ק שנמכרו
 פרוכול, לאשה נשואה
 פרוכול, לבעל חשבון בנק
 פרוכול, ע"י בנק וחברה
 פרוכול, עשייתו עבור אשתו ובנו

יז 101,

שמיטת כספים - (המשך)	יט כד,	על צ'ק, חיובי השומר	יז ט-ג,
פרחבול, פירוט חוב בנקאי	יח 184,	על צ'ק, כששילם ולא נשבע אם קנה החוב	יז 71,
פרע"ח שהתעכב עקב שכיחה בבנק	יד יז,	על צ'קים, בגמ"ח הלוואות	יז כב,
פרעון בצ'ק של אחרים שחזר שמירה -		על שוברי חיובי אשראי, חיוב השומר	יח ג,
אבידה בפשיעה	יז ו, י,	על שטר חוב וצ'ק ערבון	י 166-167,
אחריות הבנק על חשבון הלקוח	יט 121,	על שטר חוב, בשליח לגבייתו	יז ח, 104, 107,
באבידה, גדר החיוב	יז 166,	על שטרות, חיוב נזק בפשיעה ובגרמא	יז ו-י,
בכרטיס מגנטי	כא לח,	פושע כמזיק	יז 29-34,
בכרטיסי הגרלה, חיובי שומר במשכון	כא לא,	פטור בגניבה ואבידה, גדרם	יז 81,
בשטרות ראה ערכו	יז כד-כה,	פשיעה בעשו"ק, חיובו	יז ה, 21, 39,
גבאי, בכספי צדקה וגמ"ח		פשיעה בעשו"ק, כשסופו באונס	יז 66,
גזלן, על שטרות	יז כא-כב,	פשיעה בכרטיסי אשראי	יח ג, נה, ס, סב,
ועד הבית, שמירה על צ'קים שבקופה	יז י, 58-56,	פשיעה בשמירה, גדרה	יז ו, 82-81,
חיובי שומר כנוק מדין גרמא וגרמי	יז 30; כא 82,	פשיעה בשמירת צ'ק חיוב לצי"ש	יז 57,
חיובי שומר כמזיק באופנים שונים	יז טו,	פשיעה בשמירת צ'ק	יז י-ב,
חיובי שומר לשמור מנוק	יז 37,	פשע בצ'ק ונאבד, חיובו בהוצאות ביטולו	יז 57,
חיובי שומר	יז ב-ג,	צ'ק שאבד מהשומר	יז י, יג-טו,
כרטיס אשראי משותף	יח סב,	שבועה, ראה ערכו	
כרטיס אשראי שניתן לשומר, חיוביו	יח נד-נה,	שומר שמסר לשומר, בכרטיס אשראי	יח ס,
כרטיס אשראי שנמסר לשימוש	יח נח-ס,	שילם במקום פטור, קנין החוב שבצ'ק	יז יג,
מספר כרטיס אשראי שנמסר לשימוש	יח נט-ס, סג,	שימוש השומר בכסף ובצ'קים	יז טז-יח,
משכון שגובים ע"י יותר משוריו, חיוב עליו		שכח היכן הניח את הפקדון	יז טו,
	יח 202-203,	שליחות יד, בשטרות ועבדים	יז 21, 92-91,
נזק בגרמא	יז ז, 30, 82,	שליחות יד, שימוש בצ'ק ע"י השומר	יז יז,
על גט, אם יד שומר כיד הבעל	יז 53,	שליש, ראה ערכו	
על כסף, ע"י הפקדה בבנק	כ מ,	שמירה בבעלים, ראה ערכו	
על כספים וצ'קים של צדקה	יז כא,	תחלתו בפשיעה וסופו באונס, חיוב לצי"ש	יז ו,
על כרטיסיות וכרטיסים	כא לח,	תחלתו בפשיעה, בשטרות	יז 66,
על ממן שבחשבון וואטשערס קאמפאני	כא 16,		
על מניות	כ יד,	שמירה בבעלים -	
על מעות צדקה	כא 16,	בשומר אבידה	יז 166,
על עבדים שטרות וקרקעות	יז ד,	בשותפים	יז 217,
על פנקס צ'קים	יז יד, 48,	חיוב פשיעה בו	יז 79,
על צ'ק פתוח	יז יד,	חיוב שליחות יד בו	יז 21, 92,
על צ'ק של השכת אבידה	יז לב,	כשנתן צ'ק בטחון בגמ"ח	יז ב, 97,
על צ'ק שניתן כמשכון	יז כג-כח,	שנה לוועזית, כתיבתה	יז 90,
על צ'ק שניתן לגביית חוב	יז כג, כו-לא,	שנה מעוברת, אדר סתם, כשנה מעוברת	יז כ, 83-80,
על צ'ק שניתן לפורט להפקדה בבנק	יז 153, 157,	שנים אדוקים, כשטר או בצ'ק	יז ט,
על צ'ק, אם נחשב כהפקדת מעות	יז 90,		
על צ'ק, בשליח לגבייתו והפקדתו	יז יט,	שעבוד -	
		ראה גם שעבוד הגוף, שעבוד נכסים	
		בגביית חוב, גדרו	ט 175,

זמן חלות השעבוד 41, 69; 1
 חיוב שמירה על השעבוד בשט"ח 41
 ראש בו 171
 ירושה בו 1, יח, 67
 מחילה עליו ד ה
 מכירת חוב שבצ'ק י נט
 מכירתו ב 2; ד 37
 נפקע במיגר ו 96-99
 ע"י צ'ק א ו, 15; טו טו

שעבוד נכסים -

אפותיקי מפורש, בהלואה עבור חברה 127
 אפותיקי מפורש, בחברה שפשטה רגל כ 39
 אפותיקי שאינו שלו, גביה משאר נכסים יט 130
 אפותיקי, לשני מלווים יט 129
 בהלואה בשטר או בע"פ ב א-ב
 בנכסי חברה בע"מ, כאפותיקי מפורש יט לא
 בנכסי יורש, מחמת התחייבות מחיים יט מ
 בשטר כתב יד ב 2
 זכיה בו ע"י קנין חליפין ו 106
 זמן חלות השעבוד ד 69
 חלות השעבוד וכוחו ד 42
 ללא שעבוד הגוף, דין הבעלות יט 5, ה, 131
 מקור הדין וגדר השעבוד ב 1
 נכסי בנק, בהלואה שהבנק לוהה יט לג
 נכסי המת לנדריו טו 60-61, 66
 ע"י צ'ק א ו, 15; טו טו
 ע"י קטן ו 1
 פרחבול, אם השעבוד מחייב יט 95
 שעבוד קרקע, ראה גבייה מלקוחות, שעבוד נכסים, קרקע

שעבודא דר"נ -

אופנים שאין שעבודא דר"נ ה 146
 במכירת צ'ק ד יו, 120
 במעות שבבנק למלוה ע"י צ'ק של הלוה יט 55
 במעות שבבנק, אם יש בזה איסור נגישה י 120
 בפרעון ע"י שט"ח של אחר ו לט
 בצ'ק למוטב בלבד ו 149
 בצ'ק של אחר שמסר לחברו ו 199
 גביית בי"ד לחלק מהבע"ח ו 161

יט 132
 א לא
 יט יב
 א ב
 ט 181
 א; ט 180, 182
 יט לא
 יז לד
 ג ה
 יג 102, 105
 גבייה ממשועבדים ע"י שטר כת"י ראה גבייה מלקוחות
 גביית חפץ משועבד מדר"נ שנמכר ו 162
 הקנאתו לשותף במניות כ ו
 התחייבות, ראה ערכו
 זכיה בו ע"י הפקר שט"ח ו כ
 זכיות יורשים בשעבוד שט"ח ו יח
 חברה בע"מ, אינו אישי יט לא
 חשבון בנק, שעבוד הממון לבע"ח ו 181-182
 כשמוסר לו כת"י בינו לבין עצמו א ב, 4
 כתיבתו בשטרות בזמנו ו ל
 לדבר שלא בא לעולם א 118
 לזה למלוה, לאחר מכירת החוב ז 8
 לחצאין, בשני ערכים טו 253
 לצדקה, ע"י נדר טו א, ג, 7-8
 מנהל חברה, במקרה פשיטת רגל כ 39
 מתחייב בצ'ק כשאינו לו עתה כסף כלל א לא
 נכסים, ראה שעבוד נכסים
 ע"י שטר בכת"י ב 2; ד 42
 ערב, ראה ערכו
 צ'ק שנמחל שעבודו א כט
 צ'קים ושטרות לבעל חוב ו כט-לא
 שטר לבע"ח, כשניתן כמשכון ו 152
 שטר למוכ"ז, כיצד חל השעבוד ד 69; ו 41
 שעבוד הבעלים כתנאי בבעלות יט א
 שעבודא דאורייתא או דרכנו ב 1, 3, 4

שעבוד הגוף -

בהלואת ממון בכתב ובע"פ ב א, 1-2
 בעלי בנק, שעבדו או שעבוד הגוף יט ה, 94
 בשותפים שהלוו, גדרו ו 110
 הפקעתו ע"י הפקר ו 84

שעבודא דר"נ - (המשך)

גביית צ'ק משועבד
התחייבות בכ. אשראי מכוחה
מכר האמצעי את השט"ח
ערב ע"י כרטיס אשראי
תביעה מהקונה במקום מחברת האשראי
שערס, ראה מניות

שער [הדולר, יציג]

אגרות חוב ששערן משתנה
באנקנאטין ששערם משתנה לדין ירושת בכור
בהחלפת שטר של אחר ששערן ידוע
במכירת צ'ק מזויף ויש שינוי שער
בפריטת צ'ק דולרי בדרך פסיקה
בפריטת צ'ק, לפי שער יציג או אחר
גמ"ח שעיכב הפקדת צ'ק הפרעון, ונשתנה השער

היתר פסיקה ביצא השער
זכייה בצ'ק שבאלתור כשיש שינוי שער
מזיק שטר הגרלה שיש לו שער ידוע
מכירת מטבע שאין לה שער ידוע, בפחות
פרעון חוב כתיבת אל-תור, כשאבד הצ'ק ונשתנה
השער

צ'ק דולרי שנפרט, החזרת דמיו כשנשתנה השער
ז מב, מה-מו, נב, נו, סט, 881
צ'ק פתוח למילוי כשער הדולר ב 87; יא 53; יג 47
צ'ק שקלי שניתן תמורת דולרים ונשתנה השער ז סג,
ריבית במכירה ביותר מהשער משום הרווחת זמן ח 98,
שומר שהזיק שטר/צ'ק ששערן יעלה אח"כ יז 631-7,
שינוי שער בהלוואה ופרעון בצ'ק ח ג-גו,
שינוי שער בפריטת צ'קים ז 192,
שער הדולר, לדין רבית ז 971, 212, 362,
שער הדולר, להחשיבו כמטבע ז 361,

שקד -

בביטול צ'ק
גדר האיסור כשאינו מקיים דיבורו
דיבור אחד בפה ואחד בלב
שרות גביית הוראת קבע, ריבית בתשלום עמלה יט מב,

שרטוט בצ'ק -

ביטול השרטוט בצ'ק
ע"י המקבל, אם הוא כמחילה
פרעון חוב באמצעות צ'ק משורטט
ג כד,
ג 88,
ז 194,

תוקף צ'ק משורטט

ג כג,
טו ז, יט, 69
יג כד-כה,
- ת -

תאריך הצ'ק -

אדר סתם, בשנה מעוברת
בהלוואה, ללא תאריך
ביום שאין פעילות בבנק
בכת"י המלוה, כשגובה מהיושרים
בכתב יד המלוה, גביה בשבועה
במשכורת, חלות החיוב לפיו
בצ'ק ערבון של ערב, תקופת הערבות
בשליש, הוכחה על זמן השלישות
גבייה בתוך זמנו אם יכול להשיעו
גבייה לאחר התאריך
גבייה מיורשים על פיו
גבייה מיורשים תוך זמנו
גביית הצ'ק לאחר ששה חודשים
הגבלתו
הקדמתו
זמן פרעון או חלות חיוב ושעבוד
ז יב; יב ז-ט, טו; טו טו,

חזקה ביום שנכתב נמסר
חשש שזמנו מוקדם למסירתו
כהוכחה לקדימת החוב
כתוב בכת"י המלוה
לאחר מיתת הנותן, חיוב היורש

ט לב-לד, 230; יב טו; טו טו,
יב יט,
ד 173,
יב כה; טו לב-לג,
י 220,
ז 139,
טז 185,
יז נו,
ו 195,
יב לב-לג,
ב 58,
טז מו,
ב ז, 60,

עבר זמנו, תוקפו וטענת פרעון בו

תאריך הצ'ק - (המשך)

עברי ולא לועזי	יב כב,
פרעון תוך זמנו	יב טז,
צ'ק ללא תאריך	יב יד, יז,
צ'ק שחזר עקב טעות בתאריך וכדו'	טז כח-לב,
קביעת זמן הפרעון על ידו	יב ז,
קדימה בגביית חוב על פיו	יב ח-ט,
קדימה בגבייתו מהבנק עפ"ז	יב יא,
שינוי שבוצע בו	יב כא,
תאריך שאינו קיים	יב יח,
ראה גם צ'ק דחוי	
תאריך לועזי, הזכרת החדש או השנה	יב כב, 90,
תביעה -	
ברי ושמא, ראה ערכו	
בשטר וצ'ק שבידו, כמחוזק	יד כח-ל,
מבנק ומחברה, אינה כלפי הבעלים	יט לא,
על סמך שטר הוראת קבע	יט מג,
תובע המאמין לטענה שהשטר מזוייף	יא 43,
ראה גם טענה	
תביעת פרעון חוב, ראה איפור נגישה	
תווי קניה -	
גדרם ודיניהם	כא לג, לח,
חשש ריבית ברכישתם	כא מא,
ראה גם תלוש חלוקה	
תוך זמנו -	
בגביית הצ'ק אם יכול להשביעו	ט לג; יב טז,
בגביית הצ'ק מיורשים	יב 69; ט לג,
בשטר ממרני	ט לא,
גבייה מלקוחות	ט כג,
חייב שבועת ע"א בתוך זמנו	ט כב-כג,
טענת נפילה כתרו"ז בצ'ק פתוח או מוגבל	י 235,
טענת נפילה	י ג,
פרעון חוב תרו"ז לפני תאריך הצ'ק	יב טז,
פרעון חוב תרו"ז	יב ה,
פרעון חוב תרו"ז, בהלואה בצ'ק	יב 70,
צ'ק דחוי אם נחשב כתוך זמנו	ב יז, 56; ט לג; יב טז,
שבועת היסטת אחר פרעון	ט כג, 123,
תוקף הצ'ק, ראה גדר הצ'ק	
תחבורה ציבורית -	
כרטיס חופשי חודשי, גדר הקנין	כא לה-לו,
כרטיס רב-קו, ראה רב-קו	

כרטיסיה, הנחת תשלום מראש	כא מא,
מכירת ומסירת כרטיס חופשי חודשי	כא לה-לו,
מכירת כרטיסיה כשטר למוכ"ז	כא לד,
של גוי, הטעיה בגיל או אי תשלום	כא מה,
תחלתו בפשיעה, ראה שמירה	
תיבת דואר, זכיה במה בשתוכה	טו כח,
תיבת שירות, ראה הפקדה בבנק	

תכנית חסכון -

בבנק, כפקדון או כהלואה	יט יד,
בחברת ביטוח, כשמשיקעה באיסור	כ יט,
העברתה לאחר וקנין בה	כ טו,
זכות אלמנה בה	יט 217-218; כ 50,
זכות משיכת יתר מחמתה, איסור ריבית	כ כד,
ירושה בה	כ טו,
ירושת בכור בה	יט כב-כג,
כהלואה לבנק	כ 55,
כפקדון בבנק	כ 109,
משיכת הכסף כדי להלוותו	כ לה,
משיכת הכסף לתשלום שכר שכיר	כ לו,
עדיפות להפקיד בגמ"ח	כ 54,
עיוכובה כנגד יתרת חוב שבחשבון	כ 97,
רווח ושוותפות עם הבנק בעסקי איסור	כ יז,
שמיטת כספים בה	יט כד-כה,
תלוש זיכוי כספי, דין שטר בו	כא לג,

תלוש חלוקה -

זכות טובת הנאה בו	כא 83-84,
פדיון הבן באמצעותו	כא לח,
קנין בו	כא לב,
שימוש בו ע"י אחר	כא לב,
שמירתו, חיובי שומר	כא לח,
תלוש קניה, ראה תוי קניה	

תלמוד תורה -

החזר שכר לימוד כשעבר למק"א	יד 152,
מעזת לפירות בהקדש לת"ת	כ 14,
צ'ק פתוח לבטחון או לקנין בשכר לימוד	יג 75,
תמורה, ראה התמורה בצ'ק	

תן כזכי -

במסר צ'ק לגבאי צדקה עבור עני	טו 111-113, 121, יז 114,
------------------------------	--------------------------

תן כזכי - (המשך)

במסר צ'ק עבור עני

בנותן צ'ק אם הוא כזכי בממון שבכנו

תנאי -

באיסור לא תבא אל ביתו

בהלוואה, לגבות יותר מכדי סידור

בהלוואה, לגבות כלי אר"ג

בהלוואה, לגבות ללא שומת ביד

בהלוואה, למשכנו בתפיסה מביתו

בהלוואה, לתבוע הלוה ולנוגשו

במקח, על מום שיוולד אח"כ

במשכון, שאם יאבד למלוה יפסיד החוב

יו כד, 130-128, 134

בפרעון ע"י חוב אחר, שיוכל לחזור עליו

בצדקה, לשנות לעני אחר

הגבלת הזמן בצ'ק, אם היא בגוף החיוב

הגבלת תאריך הצ'ק

הלויני ואלוהן

הלויני ואלוהן, בצדקה

הסכם, ראה ערכו

התחייבות בהוצאות חזרת צ'ק

טענת תנאי ליפטר, בהלוואה

לגביית חוב מיתומים

לדון בערכאות

לעקור ד"ת, בטעות

מחילה עליו למפרע

משפטי התנאים, בהגבלת הזמן בצ'ק

על אונאה בשטרות

על נמצא פרוע במכירת שט"ח וצ'ק

עם ח. אשראי שהעמלה רק על הניהול

ערכ קבלן בזמנו

פרעון חוב בצ'ק, כפרעון מותנה

א יד, 42; ו 191, 194; ז 285; י כט; יב כט,

של נתינת ממון, קיומו ע"י צ'ק

תעודת פספורט, ראה פספורט

תפיסה -

בטוען פרעתי בשטר כת"י

בממון חוב שיש עליו שטר

במקום בע"ח נוספים, היתר לכתחילה

בספק תקנת השוק

דעת מקנה בתפיסת צ'ק

טו 111-113

א 13

כ 98

י כז, 88

י 116

י טו,

י טו; כ 98

י יב,

ז 129

יז כד, 130-128, 134

יב כז, 123

יב כה,

יב כד-כה,

טו לב-לג,

ח 179

ח 182-184

טז כא,

ט ו, י, יב, טו, טז,

ט כד, 199, 210-209

י כט,

י 65

יג 66

יב כה,

ז 31, 124

ז 23, 130

יח מג,

טו 163

יותר מכדי סידור

כשיש בע"ח נוספים, כתופס צ'ק

כשיש בעל חוב מאוחר או מוקדם

למשכון, מבית הלוה

מהלווה, שטר של אחר

ממורשים, במקום חיוב שבועה, כשהלווהו בצ'ק

ט 124, 233

טז מד,

יב 54

יז ה, יא-יב,

ו 158

ב 94

יב יג,

ו לה,

ו 178

ו לה, מ,

ו לו,

ב 94

יז 175

ו 162

יד 141-140

י 116

ממזיק צ'ק וממורשי

מנכסי לוה, במקום בע"ח קודם

משומר שפסע בשמירת שטר וצ'ק

נאמנות בטענה שתפס למשכון

ע"י הפקדת צ'ק וגבייתו בבנק

עפ"י תאריך הצ'ק

צ'ק ושטר, כשאין ידוע שחייב לו

צ'ק פקדון שבירו, עיכוכו עבור חוב

צ'ק של אחר, תפיסתו מהלווה

צ'ק של הלוה

צ'ק, תפיסתו למשכון

שטר למוכ"ז

שטר למשכון, אם הוא כגוביינא

שכר פועל, במקום ספק

תנאי, להיתר תפיסת חוב מאלמנה

תפיסת דמים -

בחילול מעשר שני

בתשלום בהעברה בנקאית

בתשלום בשט"ח ובצ'ק

בתשלום ע"י כרטיס אשראי

תקנת הציבור -

במכירת שט"ח או צ'ק ללא ידיעת הלווה

ה 19, כו; ו מא-מב,

ה 43

ה 19

א ח, 28; ב ח,

יא ח,

ו יג, 46

בממרי, עפ"י מנהג התגרים

הפקעת תקנת השוק מכוחה

כח המנהיגים לתקן לטובת הציבור

שטר ממרני בחתימה חלקה

שלא לקנות שט"ח מעכו"ם

תקנת הארצות, ראה תקנות הציבור

תקנת השוק -

באופן שאין קניני גזילה

ה 67, 75

ה 8

בגנב מפורסם

תאריך הצ"ק - (המשך)

עברי ולא לועזי
פרעון תוך זמנו
צ"ק ללא תאריך
צ"ק שחזר עקב טעות בתאריך וכדו'
קביעת זמן הפרעון על ידו
קדימה בגביית חוב על פיו
קדימה בגבייתו מהבנק עפ"ז
שינוי שבוצע בו
תאריך שאינו קיים
ראה גם צ"ק דחוי
תאריך לועזי, הזכרת החדוש או השנה
תביעה -
כרי ושמא, ראה ערכו
בשטר וצ"ק שבידו, כמוחזק
מבנק ומחברה, אינה כלפי הבעלים
על סמך שטר הוראת קבע
תובע המאמין לטענה שהשטר מזויף
ראה גם טענה
תביעת פרעון חוב, ראה איפור נגישה
תווי קניה -
גדרם ודיניהם
חשש ריבית ברכישתם
ראה גם תלוש חלוקה
תוך זמנו -
בגביית הצ"ק אם יכול להשביעו
בגביית הצ"ק מירשם
בשטר ממרני
גבייה מלקוחות
חיוב שבועת ע"א בתוך זמנו
טענת נפילה בתו"ז בצ"ק פתוח או מוגבל
טענת נפילה
פרעון חוב תו"ז לפני תאריך הצ"ק
פרעון חוב תו"ז
פרעון חוב תו"ז, בהלואה בצ"ק
צ"ק דחוי אם נחשב כתוך זמנו
שבועת היסט אחר פרעון
תוקף הצ"ק, ראה גדר הצ"ק
תחבורה ציבורית -
כרטיס חופשי חודשי, גדר הקנין
כרטיס רב-קו, ראה רב-קו

יב כב,
יב טז,
יב יד, יז,
טז כח-לב,
יב ז,
יב ח-ט,
יב יא,
יב כא,
יב יח,
יב כב, 90,
יד כח-ל,
יט לא,
יט מג,
יא 43,

כא לג, לח,
כא מא,

ט לג; יב טז,
יב 69; ט לג,
ט לא,
ט כג,
ט כב-כג,
י 235,
י ג,
יב טז,
יב ה,
יב 70,
ב יז, 56; ט לג; יב טז,
ט כג, 123,

כא לה-לו,

כרטיסיה, הנחת תשלום מראש
מכירת ומסירת כרטיס חופשי חודשי
מכירת כרטיסיה כשטר למוכ"ז
של גוי, הטעיה בגיל או אי תשלום
תחלתו בפשיעה, ראה שמירה
תיבת דואר, זכיה במה שבחוכה
תיבת שירות, ראה הפקדה בבנק

תכנית חסכון -

בבנק, כפקדון או כהלואה
בחברת ביטוח, כשמשקיעה באיסור
העברתה לאחר וקנין בה
זכות אלמנה בה
זכות משיכת יתר מחמתה, איסור ריבית
ירושה בה
ירושת בכור בה
כהלואה לבנק
כפקדון בבנק
משיכת הכסף כדי להלוותו
משיכת הכסף לתשלום שכר שכיר
עדיפות להפקיד בגמ"ח
עיוכבה כנגד יתרת חוב שבחשבון
רווח ושותפות עם הבנק בעסקי איסור
שמיטת כספים בה
תלוש זיכוי כספי, דין שטר בו

תלוש חלוקה -

זכות טובת הנאה בו
פדיון הבן באמצעותו
קנין בו
שימוש בו ע"י אחר
שמירתו, חיובי שומר
תלוש קניה, ראה תוי קניה

תלמוד תורה -

החזר שכר לימוד כשעבר למק"א
מעות לפירות בהקדש לת"ת
צ"ק פתוח לבטחון או לקנין בשכר לימוד
תמורה, ראה התמורה בצ"ק

תן כזכי -

במסר צ"ק לגבאי צדקה עבור עני
טו 111-113, 121, יז 114,

כא מא,
כא לה-לו,
כא לד,
כא מה,
טו כח,

יט יד,
כ יט,
כ טו,
יט 217-218; כ 50,

כ כד,
כ טו,
יט כב-כג,
כ 55,
כ 109,
כ לה,
כ לו,
כ 54,
כ 97,
כ יז,
יט כד-כה,
כא לג,

כא 83-84,
כא לח,
כא לב,
כא לב,
כא לח,

יד 152,
כ 14,
יג 75,

תן כזכי - (המשך)

במסר צ'ק עבור עני

בנותן צ'ק אם הוא כזכי בממון שבבנק

תנאי -

באיסור לא תבא אל ביתו

בהלוואה, לגבות יותר מכדי סידור

בהלוואה, לגבות כלי אר"נ

בהלוואה, לגבות ללא שומת כ"ד

בהלוואה, למשכנו בחפיסה מביתו

בהלוואה, לחבוע הלוה ולנוגשו

במקח, על מום שיוולד אח"כ

במשכון, שאם יאבד למלוה יפסיד החוב

יז כד, 130-128, 134

כפרעון ע"י חוב אחר, שיוכל לחזור עליו

בצדקה, לשנות לעני אחר

הגבלת הזמן בצ'ק, אם היא בגוף החיוב

הגבלת תאריך הצ'ק

הלויני ואלוהן

הלויני ואלוהן, בצדקה

הסכם, ראה ערכו

התחייבות בהוצאות חזרת צ'ק

טענת תנאי ליפטר, בהלוואה

לגביית חוב מיתומים

לדון בערכאות

לעקור ד"ת, בטעות

מחילה עליו למפרע

משפטי התנאים, בהגבלת הזמן בצ'ק

על אונאה בשטרות

על נמצא פרוע במכירת שט"ח וצ'ק

עם ח. אשראי שהעמלה רק על הניהול

ערב קבלן בזמנו

פרעון חוב בצ'ק, כפרעון מותנה

א יד, 42; ו 191, 194; ז 285; י כט; יב כט,

של נתינת ממון, קיומו ע"י צ'ק

תעודת פספורט, ראה פספורט

תפיסה -

בטוען פרעתי בשטר כח"י

בממון חוב שיש עליו שטר

במקום בע"ח נוספים, היתר לכתחילה

בספק תקנת השוק

דעת מקנה כתפיסת צ'ק

ב 12,

יד ג,

ט 239,

ה יט, לד,

ו לה,

טו 111-113,

א 13,

כ 98,

י כו, 88

י 116,

י טו,

י טו; כ 98,

י יב,

ז 129,

יז כד,

יב כז, 123,

יב כה,

יב כד-כה,

טו לב-לג,

ח 179,

ח 182-184

טז כא,

ט ו, י, יב, טו, טז,

ט כד, 199, 209-210,

י כט,

י 65,

יג 66,

יב כה,

ז 31, 124,

ז 23, 130,

יח מג,

טו 163,

יותר מכדי סידור

כשיש בע"ח נוספים, בחופס צ'ק

כשיש בעל חוב מאוחר או מוקדם

למשכון, מבית הלוה

מהלווה, שטר של אחר

מיוורשים, במקום חיוב שבועה, כשהלווהו בצ'ק

ט 124, 233,

טז מד,

יב 54,

יז ה, יא-יב,

ו 158,

ב 94,

יב יג,

ו לה,

ו 178,

ו לה, מ,

ו לו,

ב 94,

יז 175,

ו 162,

יד 141-140,

י 116,

ממזיק צ'ק ומיוורשו

מנכסי לוה, במקום בע"ח קודם

משומר שפשע בשמירת שטר וצ'ק

נאמנות בטענה שתפס למשכון

ע"י הפקדת צ'ק וגבייתו בבנק

עפ"י תאריך הצ'ק

צ'ק ושטר, כשאין ידוע שחייב לו

צ'ק פקדון שבידו, עיכובו עבור חוב

צ'ק של אחר, תפיסתו מהלווה

צ'ק של הלוה

צ'ק, תפיסתו למשכון

שטר למוכ"ז

שטר למשכון, אם הוא כגובינא

שכר פועל, במקום ספק

תנאי, להיתר תפיסת חוב מאלמנה

תפיסת דמים -

בחילול מעשר שני

בתשלום בהעברה בנקאית

בתשלום בשט"ח ובצ'ק

בתשלום ע"י כרטיס אשראי

תקנות הציבור -

במכירת שט"ח או צ'ק ללא ידיעת הלווה

ה 19, כו; ו מא-מב,

ה 43,

ה 19,

א ח, 28; ב ח,

יא ח,

ו יג, 46,

בממרני, עפ"י מנהג התגרים

הפקעת תקנת השוק מכוחה

כח המנהיגים לתקן לטובת הציבור

שטר ממרני בחתימה חלקה

שלא לקנות שט"ח מעכו"ם

תקנת הארצות, ראה תקנות הציבור

תקנת השוק -

באופן שאין קניני גזילה

ה 67, 75,

ה 8,

בגנב מפורסם

א"כ הצ'ק תקנת השוק - תקרובת עבודה זרה בהלכה

ד ל,	טענת פטור כנגד התובע בתקנת השוק	ה א,	תקנת השוק - (המשך)
39 ב,	טענת פטור שהצ'ק ניתן באמנה	ה לא,	בדבר שאינו שכיח
ה 12, 13, 15,	כוחה להוציא מהמוחזק	ד 193,	בחברות גביה ועו"ד
ה 47, 58, 55,	כשהמוטב הראשון שקיבל מהחותם רימהו	ג 70; ד טז; ה ז-ח,	במכירת צ'ק בזמניו
ה 75,	כשהמקח נעשה באמצעות שליח	ה כז,	במכירת צ'ק שחזר
ה ט,	כשיש שובר נגד צ'ק	ה מ,	במכירת צ'קים כשיש לו נושים אחרים
ה 1; ו כט,	לזה שמכר מטלטלין ששעבדם אנכ קרקע	יח כט,	במכירת שוברי חיוב של כ. אשראי
ה 30,	מדינא דמלכותא במכירת צ'קים	ה ה, 30,	במכירת שטרות וצ'ק מדר"מ
ה כג,	מיסב, חיובו בתקנת השוק	ה כו,	במקום שראוי ללוקח לחוש שאינו תקין
ה ב-ד,	ממרני פרוע שהמלוה מכרו לאחר	ה 8, 17,	בסתם שטרות, גדר החיוב והתקנה
ה ד,	ממרני שנגב מהמלוה קודם פרעון	ה 67,	בעבדים ובקרקעות
ה לד; ו 144,	ספק בה, גביית החוב	ב 102; ה כט,	בצ'ק בטחון או פקדון
ה לד-ה,	ספק בה, חיובו ודין תפיסה	ו ל,	בצ'ק וממרני ששעבדם ומכרם
ה 1, 67,	עיקר התקנה בלוקח מגב	ה יט,	בצ'ק ללא הסבה
ה לח,	פרע חובו והקפותיו בחפץ הגנוב	ה כב,	בצ'ק למוכ"ז או ללא שם מוטב
ה כז, לה,	פשרה בה	ה לו,	בצ'ק מט"ח
ה יב-יג, 39,	צ'ק גנוב	ט 282; יא 44,	בצ'ק שהוצא במרמה
טז כה-כו,	צ'ק גנוב שבוטל	ה 39, 57,	בצ'ק שנגב מיד שניה ומיד שלישי
ה כד-כח,	צ'ק לא תקין	ה יא, כט,	בצ'ק שניתן כערכות עבור אחר
יא 87-88,	צ'ק מזויף שנמכר	ה כז; יא כג,	בצ'ק שנעשו בו שינויים והוספות
ה 31; יד 60,	צ'ק פרוע שהמלוה מכרו לאחר	ב 102,	בצ'ק שרשום עליו שניתן לבטחון
יא טו,	צ'ק פתוח שהוסיף בסכום ומכרו	ה ט,	בצ'ק, טעם חיוב החותם
ד כה,	צ'ק פתוח שהמקבל מילאו ונגב	ה טו,	בצ'ק, לדעה שגדר הצ'ק כהוראה
ה כה,	צ'ק פתוח שנמסר לשליח ושניה מדעתו	כא מד,	בקונה כרטיסיה גנובה
ה כד,	צ'ק שאבד או נגב מיד הבעלים	ה 145,	בקניית כרטיס נסיעה בצ'ק גנוב
ה כא, 99,	צ'ק שהוסב בדיוף ע"י הגנב	א 32,	בקנין מעמד שלשתן
ה כ,	צ'ק שהוסב בשליחות המוטב	ה ה,	בשטר הודעקסיל
ה לח,	צ'ק שנגב ופרע בו חובו והקפותיו	ה לו,	בשטר למוכ"ז הנסחר בבורסה
ה ל,	צ'ק שניתן בעיסקה	ו כט,	בשטרות שהשחעבדו למלוה
ה י,	צ'ק תשלום מראש שבוטל מחוסר תמורה	ה 100,	בשליח למכירה שנטל הדמים לעצמו
ה לט,	צ'ק תשלום שחזר, חיובו משום תקה"ש	ה יז,	גביית צ'ק מהבנק מכח תקנת השוק
ד 5,	קנין מעמד שלשתן משום תקנת השוק	טז 111,	גביית צ'ק מכוחה, כמוציא על פיו
ה 23, 8,	שטר ממרני שמכרו ונמצא פרוע	ה מ,	גביית צ'ק שמכר בע"ח שיש לו נושים
ה יט,	תפיסה במקום ספק בה	ה ט,	גדרה מכח מנהג התגרים במכירת שטרות
ה יב, 39,	תשלום בצ'ק גנוב או מציאה	ה 100,	גנב מפתח כספת ומכרו להשתמש
	תקרובת עבודה זרה -	ה 19,	הפקעתה ע"י תקנת הארצות
יט כט,	תפיסת דמים בתשלום בהעברה בנקאית	יא 181,	חיוב הבעל בתשלום על קניות אשתו
יג מג,	תפיסת דמים בתשלום בשט"ח ובצ'ק	ה לב, 124,	חיוב מצד גרמי באופנים שאין תקנה
יח כה,	תפיסת דמים בתשלום ע"י כרטיס אשראי	ה א,	חיובה בחפץ ובשט"ח גנובים
		ה 39,	חיובו אף כשלא ידע על התקנה

תשלום -

ראה גם מקח, מקח טעות, ביטול מקח, הנחה, חנות, מוזמן, עסק

באמצעות הפקדת צ'ק פתוח
בהוראת קבע, ל"מ לקנין
בהוראת קבע, לתשלומים מדאורייתא
בזיכוי חשבון, ביטולו כשלא קיבל תמורה
בחנות, ראה חנות
בממון המופקד בבנק
בצ'ק גנוב או מציאה, גבייתו
בצ'ק דחוי, אינו כזקיפת מלוח
בצ'ק דחוי, ראה ערכו
בצ'ק ובשט"ח, דין פסיקה
בצ'ק כשלא נגבה, בירור אצל המקבל
בצ'ק כשלא נגבה, חיוביו י לו-מו, 175, יג 36
בצ'ק שחור, ראה חזרת צ'ק
בצ'ק של אחרים, אינו כזקיפת מלוח
בצ'ק של אחרים, החלה עבור הקדמה
בצ'ק של חברו, ע"מ לפרוע יותר קודם
ח ז-ח; י י; יח 131
בצ'ק, אונאה בו
בצ'ק, אם הוא כקבלת ממון
בצ'ק, בכ. אשראי וכדו' לקנין, ראה קנין כסף,
דירה, גדר הצ'ק ככסף,
בצ'ק, גבייתו מהיורשים
בצ'ק, כזקיפת מלוח בחוב שאינו מהלואה
בצ'ק, כשאבד
בצ'ק, כשנמסר לאחר שלא גבה אותו
בצ'ק, להתחייבות וגמר הדבר
בצ'ק, מוחזקות המוכר לפני הגבייה
בצ'ק, על שכירות קרקע, קנין בה
בצ'ק, שוריו
בשוה כסף
בשט"ח של אחרים
חוב, ראה פרעון חוב
חיובי נזק, בהעברה בנקאית

כנגד צ'ק שהוחתם נפטר, מקח טעות
כרטיס אשראי ראה ערכו
לפרעל, ראה שכר שכיר
מראש, ראה תשלום מראש
משכורת, ראה ערכו
ע"י הוראת קבע, ביטולה
ע"יכובו תמורת חוב, איסור תפיסה
על אפשרות שימוש בכ. אשראי של חברו
על מקח, בהעברה בנקאית
על שימוש בצ'ק חברו לערבון
קרדיט צ'ק ראה ערכו
שימוש בצ'ק ככסף, ראה גדר הצ'ק ככסף
של תורה, בצ'ק
של תורה, בשוה כסף
תביעתו, איסור גנישה

תשלום חשבון -

ככרטיס אשראי של חברו
ע"י חברו באשראי, בהוראת אשתו

תשלום מראש -

בחנות, בצ'ק מאוחר, אם הוא כזקיפת מלוח
בצ'ק, ביטולו כשלא סופקה התמורה
בצ'ק, הוכחה באמצעותו
בצ'ק, טענת פרעון בו
בצ'ק, מוחזקות ע"י
בקניית כרטיסיה, החלה בה
הדרך האסורה והמותרת
לשכיר וקבלן, בצ'ק
לשם קנין, החלה בו
לת"ח, החזר כשעובר לת"ח אחר
מוחל בצ'ק, בכ. אשראי, איסור ריבית
ז 3; ח סד-טו; יח ג
מוחל, איסור ריבית
על דולרים, בפירוט צ'ק
על שכירות, החזרתו כשנאנס
תשלומים, ראה פריסת תשלומים

GLOSSARY / אינדקס אנגלית

Holder of check	האוחז בצ'ק	Bonds	אגרות חוב
Definition / defined	הגדרה/מוגדר	Admission	אודיטא
Lottery	הגרלה	Holder in due course	אוחז כשורה
Equity	הון עצמי	Threat/s	איום/איומים
Execution	הוצאה לפועל	Signature verification	אימות/אמיתות חתימה
	הוראה דיגיטלית	No coverage	אין כיסוי
Digital order / command / instruction		Insufficient coverage	אין כיסוי מספיק
Legal directive	הוראה חוקית	Stake	אינטרס
Administrative directive	הוראה מנהלית	Transaction confirmations	אישורי עסקאות
Check cancellation instruction	הוראת ביטול צ'ק	Legal person / entity	אישיות משפטית
Standing order	הוראת קבע	Deposit box	אלתור/תיבת אלתור
Limiting endorsement	היסב מגביל	Circulation medium	אמצעי תשלום
Endorsement in blank	היסב על החלק	Assignment	אנוויוונג [המחאה]
Offer/s	היצע/ים	Banknote	באנקנאטין [שטרי כסף]
Check's payee / beneficiary	המוטב בצ'ק	Spendthrift	בזבזן [מבזבז נכסיו]
Assignment	המחאה	Bureaucracy	ביורוקרטיה
Check's endorser	המיסב בצ'ק	Insurance	ביטוח
Passer / endorser	המעביר	Life insurance	ביטוח חיים
Management	הנהלה	Check cancellation	ביטול צ'ק
	הנוהל בד"מ / בדינא דמלכותא	Audi / review	ביקורת
Local legal procedure / process		Demands	ביקוש/ים
Banking procedure / law	הנוהל הבנקאי [חוק]	Banker	בנקאי
Check's cashier	הנפרע בטשעק	For value	בעד ערך
Assignment / to assign / assigned	הסבה/להסב/הוסב	Company owner	בעל חברה
Agreement / contract	הסכם	Check collection / cashing	גביית צ'ק
Bank transfer	העברת באנק/העברה בנקאית	Decision	גמירות דעת
	הפקודה [המוטב] בצ'ק	Own worth	דבר ערך עצמי
Check's payee / beneficiary		Board of directors	דירקטוריון
The check as collected	הצ'ק כגבוי	Counter	דלפק
	הצ'ק כדבר ערך עצמי	Insurance fees	דמי ביטוח
The check as independent worth		Management fees	דמי ניהול

Balance in credit	יתרת זכות	הצ'ק כהוראה לבנק
Balance in debt	יתרת חובה	The check as instruction to the bank
As collected	כגבוי	The check as instruction הצ'ק כהוראה
Coverage at the bank	כיסוי בבנק	The check as money הצ'ק ככסף
ATM (Automatic teller machine)	כספומט	הצ'ק כשטר התחייבות
Credit card	כרטיס אשראי	The check as a promissory note
Lottery ticket	כרטיס הגרלה	lifting the corporate veil הרמת מסך
Monthly pass card	כרטיס חופשי חודשי	Implications / consequences השלכות
Multiple fare ticket	כרטיסיות/כרטיסיה	התחייבות ממונית חדשה
Magnetic card/s	כרטיסים מגנטיים	De novo financial obligation
Failed exchange	כשל תמורה	Negligence / negligent התרשלות/נתרשל/רשלנות
Exchange not supplied	לא סופקה תמורה	Forgery זיוף
Non-negotiable / fungible	לא סחיר	Bank credit/ing זיכוי בנקאי
Non transferable	לא עביר	זיכוי לחשבון הבנק
לבצע/ביצוע/מתכצע/להתכצע		Accreditation to bank account
To execute / perform, execution / performance, executed / performed, to be executed / performed	למוטב בלבד	Right to express opinion זכות הבעת דיעה
To payee only	למוכ"ז/לכל המוציא/לך ולכל המוציא	חברה בע"מ
To the bearer only / any bearer / you or any bearer	לנשל	Limited liability company / corporation
To evict	מוצר	Credit company חברת אשראי
Product	מורשה	Subsidiary חברת בת
Representative	מחוסר אמנה	Collection company חברת גביה
Unreliable	מחוסר כיסוי	Transportation company חברת תחבורה
Uncovered, Due to lack of coverage	מילגות	Bonding contract חוזה התקשרות
Stipends / scholarships	מיסב בצ'ק	Contract חוזה
Check's endorser	ממרני, חילוף-כתב, וועקסיל, טראטע, קאמביו,	Lack of signature חוסר חתימה
Promissory note [סוגי שטרות כמו צ'ק של היום]	מנהל	Lack of coverage חוסר כיסוי
Director / manager	מניות	Lack of exchange חוסר תמורה
Stocks / shares	מניות בכורה	Return a check (Gouncing) חזרת צ'ק
Preferred shares	מניות הזן	Pro rata חלקה היחסי של מניה וכדו'
Equity shares	מניות הטבה	Exceeding credit limit חריגה ממסגרת האשראי
Bonus shares / stock dividend	מניות הצבעה	Account in debt חשבון במצב חובה
Voting shares	מנפיק/מונפק/הונפק	Restricted account חשבון מוגבל
Issuer / issued		Current account חשבון עו"ש
		Client consultant יועץ לקוחות
		Participation unit יחידת השתתפות
		Advantage יתרון

הצ'ק

אינדקס אנגלית

בהלכה

א"ה

עמלה מופקעת [מוגזמת]	Credit line	מסגרת אשראי
Exorbitant commission / fee	Document	מסמך
commissions / fees	Bank document	מסמך בנקאי
עסקה במסמך חסר [ללא שובר אשראי]	Settlers	מסתדרים
Transaction with lacking document		מעגון בתקנות הבנקים
Transaction via telephone	As stipulated in banking regulations	
עסקה טלפונית	Factory / plant	מפעל
עסקה שבוצעה מרחוק	Govement lottery	מפעל הפיס
Long distance transaction	Withdrawal from bank	משיכה מהבנק
Pencil	Overdraft	משיכת יתר
Bank guarantee	Check drawing	משיכת צ'ק
Sufficient guarantee [מספיקה]	Declining / deteriorating	מתדרדרת
Independent value	Brokers	מתווכים
Insurance policy	Debt Collection	נגישה/לא יגוש
Bankruptcy / bankrupt	Misadministration	ניהול כושל
Compensation	Securities	ניירות ערך
Bank clerk / teller	Discount	ניכוי
Bankruptcy / bankrupt	Found defective / flawed	נמצא פגום
Order of probate	Company representative	נציג חברה
צו ירושה	Price change	נשתנה השער
צו עיכוב יציאה	Price change	סוגי שטרות שונים [ממרני, חילוף-כתב, וועקסיל, טראטע, קאמביו]
Injunction prohibiting leaving the country	Promissory note	סוכן/ספק
צ'ק ללא כיסוי non-sufficient funds check, bad check, bounced check	Supplier / agent	סחירות בטשעק
Security check	Negotiability	סיטומתא [מנהג]
צ'ק אמנה	Custom	סיכונים
Security check	Risks	סיפרה
צ'ק בטחון/ערבון/פקדון	Digit / integer	סמיכות דעת
Foreign currency check	Reliance	סמכויות
צ'ק במטבע חוץ		
Bank check	Authorities / powers / competences / jurisdiction	ספק/סוכן
Stolen check	Supplier / agent	ספרות [מספרים]
צ'ק גנוב	Digits	עו"ד/עורך דין
Head check	Lawyer / attorney	עיסקה
צ'ק דחוי	Transaction	עמלה בסיסית
Outdated check	Standard commission / fee	
צ'ק לא סחיר Non-negotiable / transferable check		
Check to the bearer		
צ'ק למוכ"ז		
Head check		
צ'ק מאוחר		
Restricted check		
צ'ק מוגבל		
Forged check		
צ'ק מזויף		
Foreign currency check		
צ'ק מט"ח		
Check drawn to a bank		
צ'ק משוך על בנק		

Senior partners	שותפים בכירים	Crossed check	צ'ק משורטט
Promissory note	שטר חוב	Personal check	צ'ק עצמי
Bill of exchange	שטר חליפין	Security check	צ'ק ערבון/ בטחון/ פקדון
Bill of exchange	שטר פיצוי	Collected check	צ'ק פרוע
Violated bill	שטר שחולל		צ'ק פתוח [ללא סכום]
Price change	שינוי שער	Open check [without amount]	
Express service	שירות מהיר		צ'ק פתוח [ללא שם מוטב]
Dollar exchange rate	שער הדולר	Open check [without name of payee]	
Dealer's rate	שער הסוחרים	Non-negotiable/transferable check	צ'ק שאינו סחיר
Representative exchange rate	שער יציג	Bad / bounced check	צ'ק שחזר
Transparency	שקיפות	Pension fund	קופת גמל
Crossed check	שרטוט בצ'ק	Inter-bank setoff	קיצוח בין הבנקים
Purchase vouchers	תווי קניה	Collapse	קריסה
Good faith / bona fide	תום לב	Capital funds	קרנות הון
Transportation	תחבורה	Study funds	קרנות השתלמות
Service box	תיבת שירות/אלתור	Trust funds	קרנות נאמנות
Savings account	תכנית חסכון	Refillable Travel Card	רב-קו
Gift voucher	תלושי חלוקה / תלוש מתנה	Strike / non-business day	שביתה/שבת/שבתון
exchange	תמורה	Purchase vouchers	שוברי קניה
Valid	תקין [על פי מראהו]	Payment vouchers	שוברי תשלום
Market overt	תקנת השוק	Vouchers	שוברים
Pay to the order of	שלמו לפקודת	Independent value	שוויות עצמית

נספח

הקדמה

בעת שהראה לי ידידי ורב חביבי ה"ה הרה"ג המפו' מו"ה רבי פנחס מנחם ליפשיץ שליט"א את ספרו המונומנטלי הגדול והמקיף אשר בשמו יקבנו הטשעק בהלכה - ודיני קרעדיט קארט ועסקי באנק, ראיתי שנוכר בספר ענינים השייכים למו"מ עם עכו"ם, כגון מכירת שטרות וצ'קים של עכו"ם או לעכו"ם, גביית צ'ק שנאבד מעכו"ם, וכן דין צ'ק שעכו"ם נתן בטעות או שהוסיף בסכום בטעות וכדו', ע"כ נדברנו להעתיק כאן בקצרה מש"כ קדמונינו בענינים אלו, והעלינו מה שיצא מאתנו במו"מ עם ידידי הנ"ל ושיבצנו בספר הנוכחי.

ואף שדיני גזל עכו"ם והמסתעף תופסים מקום נכבד בספרי הפוסקים והשו"ת, בחרנו לעסוק במסגרת זו בצדדי האיסור והחומר שנקטו הפוסקים בדינים אלו, באשר צורך השעה הוא להתריע ולעורר על ענין זה שלא לזלזל בממונו של הזולת.

ואנן בעינן שיהא שם שמים מתאהב על ידינו כמש"כ בבאר הגולה (סי' שמח): "שאותם אנשים שהרוויחו מטעות של עכו"ם לא הצליחו ונכסיהם ירדו לטמיון ולא הניחו אחריהם ברכה ורבים אשר החזירו טעות עכו"ם בדבר חשוב גדלו והעשירו והצליחו", והביאו הגר"מ פיינשטיין בתשו' הנדפסת בספר השבת אכירה כהלכתה (עמ' קעה).

ובפרט שלדעת כמה פוסקים כל מה שנאמר בהיתרי ממון במו"מ עם עכו"ם אינו אמור כלפי עכו"ם דמנינו שרובם מודים בבורא עולם ונוהגים בנימוסים עפ"י דרכם, וכמעט לא שכיח בינינו עכו"ם ממש עפ"י משמעו עובד עבודת כוכבים, ואדרכה רבים מכיניהם מוקירים את היהדות בכלל ומעריכים את דיני התורה בכללי הנימוס והמו"מ בין אדם לחבירו.

אשר על כן הבאנו את תמצית קיצור יסודי הדינים, וכמו"כ הבאנו ממדרשים ואגדות חז"ל אודות מעלת המחמיר על עצמו לקדש שמו יתברך בדיני מו"מ עם עכו"ם, וכן עובדות והנהגות מגדולי עולם ופשוטי עם שזכו לקדש שם שמים, וקבלו שכרם אף בזה העולם. ונקוה שיהא בזה תועלת למעשה במו"מ עם נכרים, ונוכה במהרה לייעוד המקווה: ועמדו זרים ורעו צאנכם וכו', ונוכה לקיים מאמרם ז"ל ואהבת את ה' שיהא שם שמים מתאהב על ידך.

בברכת התורה

אברהם פנחס בערקאויטש

נספח

דיינים הנוהגים בממון עכו"ם

ענף א - בדיני גזל עכו"ם

איסור גזל עכו"ם

א) קיימא לן להלכה דגזל עכו"ם אסור¹, י"א שאסור מדין תורה כשאר גזל², וי"א שהאיסור מפני חילול השם³.

חמור מגזל ישראל

ב) יש שהוסיפו שגזל עכו"ם איסורו חמור מגזל ישראל שיש בוה הן איסור לאו ד"ולא תחללו את שם קדשי", והן את האיסור של עצם הגזל כשאר גזל ונפסל לעדות ולשבועה⁴.

גזל עכו"ם קטן

ג) בכמה אופנים מצינו שחמור גזל עכו"ם משל ישראל, כגון הגזל מקטן עכו"ם בממון שבא לידו במציאה⁵, י"א דבזה אסור כשאר גזל עכו"ם [מן התורה או מדרבנן כנ"ל סעיף א] משא"כ בקטן ישראל שאיסורו רק מפני דרכי שלום⁶.

4 כ"כ בשו"ת חכם צבי (סי כו): "נמצא דהגזל את הגוי במקום שהגוי יודע הדבר נוסף על מה שהוא עובר על לאו דלא תחללו את שם קדשי עוד הוא עובר על איסור גזל הגוי שהוא אסור מדאורייתא וחשב עם קונו וממילא הדבר ברור שהוא פסול לעדות ולשבועה אליבא דכ"ע שהרי הוא רשע דחמס דאפילו לרבא פסול וכ"ש לאביי דקי"ל כותיה".

5 דבממון שבא לידו בירושה או במתנה מדעת אחרת מקנה הרי הממון שלו מן התורה, אבל במציאה הממון שייך לקטן רק מפני דרכי שלום כמבואר בחו"מ (סי' ער סעיף א).

6 במנחת פתים (סי' שמח) כתב להסתפק דלכאור' בכה"ג בעכו"ם נמצא שהגזל מותר כיון שלא תיקנו בו מפני דרכי שלום, אך מסיק דאפשר שלא נאמרו שיעורים לבני נח ויש לו זכיה אף בקטנותו כמש"כ בחת"ס סי' שט, וממילא עכו"ם קטן זוכה במציאה בקנין גמור והוי גזל גמור.

1 שו"ע חר"מ סי' שמח (סעיף ב): "כל הגונב אפילו שוה פרוטה עובר על לאו דלא תגנובו (ויקרא יט, יא) וחייב לשלם, אחד הגונב ממון ישראל או הגונב ממון של גוים, ואחד הגונב מגדול או מקטן".

2 מלשון השו"ע הנ"ל משמע שאיסורו כשאר גזל מקרא דלא תגנובו והיינו משום דבגזל לא כתיב רעך א"כ אף גוי הוא בכלל האיסור וכן נקיט בשו"ע הרב ה' גזילה סעיף א, אולם בלבוש כתב שאיסורו נלמד מקרא דוחשב עם קונו, או מקרא דואכלת את כל העמים, ומ"מ לדבריו האיסור הוא מן התורה אלא שאינו בכלל לא תגנובו, וכ"ה פשוט סוגיית הש"ס (ב"ק קיג, א): "וגזל כנעני מי שרי והתניא אמר ר' שמעון, דבר זה דרש ר"ע כשבא מזפירין מנין לגזל כנעני שהוא אסור ת"ל אחרי נמכר גאולה תהיה לו" וכו', וראה בשו"ת רדב"ז ח"ד סי' רה.

3 בש"ך (שם סק"ב) הביא מדברי היש"ש שהאיסור אינו אלא מדרבנן, והוה דעת רש"י (סנהדרין נז, א) שהאיסור אינו אלא מפני חילול השם.

פועל ישראל אצל עכו"ם

ד) אופן נוסף מצאנו, בפועל ישראל שעובד אצל עכו"ם אסור לו לאכול משל העכו"ם אף שכשעובד אצל ישראל מותר⁷.

פחות משה פרוטה בגזל עכו"ם

ה) כמו כן בגזל פחות משה פרוטה שבישראל איסורו רק משום חצי שיעור, ובעכו"ם איסורו כשאר איסור גזל עכו"ם⁸.

חומר האיסור של גזל עכו"ם

ו) עוד כתבו הקדמונים שגזל עכו"ם יש בו חומר איסור יותר מגזל ישראל, כיון שגורם שכשיבוא ישראל ביניהם יגלוהו⁹, ועוד כתבו בשם המקובלים שהגזל עכו"ם גורם שהשר של הגוי יגזול שפע מהקדושה אל הקליפה ח"ו¹⁰.

ענף ב - בדיני אבידת עכו"ם

דין אבידת עכו"ם

ז) אבידת עכו"ם קיי"ל דמותרת שנאמר אבידת אחיך¹¹, והמחזירה עובר עבירה מפני שהוא מחזיק ידי עוברי עבירה¹².

גדר ההיתר דאבידת עכו"ם

ח) י"א שדין אבידת עכו"ם כהפקר¹³, וי"א דהוי רק היתר זכיה וכל זמן שלא לקחו אחר הוי ברשות העכו"ם¹⁴, ולדיעה זו היתר זה הוא רק לישראל אבל עכו"ם אחר אסור לו לזכות באבידת עכו"ם חבירו¹⁵, וי"א דאף כשכבר בא ליד הישראל אינו נעשה שלו והוי רק היתר תשמיש¹⁶.

איש חי (ח"א פר' תצא) כתב שיש בזה ענינים עמוקים ולכן צריך להזהר בזה מאד.

11 כמבואר בגמ' (ב"ק ק"ג, ב): "אבידתו מותרת, דאמר רב חמא בר גור' אמר רב: מנין לאבידת הנענעני שהיא מותרת שנאמר לכל אבדת אחיך, לאחיך אתה מחזיר, ואי אתה מחזיר לנענעני".

12 כ"ה בשו"ע סי' רסו סעיף א.

13 כ"כ בשו"ת הרי"מ אהע"ז סי' טז, ובית הלוי ח"ג סי' מה אות ו, וראה בשיעורי ר' שמואל ב"מ סי' מו.

14 כ"כ בשו"ת זכר יצחק סי' עח, וכ"מ במחנ"א גזילה סי' לא.

15 כ"ה בשו"ת זכר יצחק הנ"ל, וראה במשנת המשפט להג"ר ישעיהו שווארץ (בביאורים לסי' רסו) מש"כ בזה, ותשו"ח לו שביאר ענינים אלו באריכות עיי"ש.

16 כ"כ הב"ח ביו"ד סי' קמו, וביארו האחרונים

7 כ"כ בש"ך (סי' שלו סק"א): "איתא בש"ס בפרס רעיק ולא של הקדש וה"ה של עכו"ם לא למאי דקי"ל גזל העכו"ם אסור כן הוא בש"ס", אולם יש חולקים בזה דאין איסורו משום גזל עכו"ם ראה בשער משפט ובחידושי רעק"א שם, ויש לציין מש"כ המאירי בטעם הדבר דשמא העכו"ם אינו יודע שהפועל אוכל אצל בעה"ב מד"ת ויבוא לחשדו בגזל, והיינו דהאיסור משום חילול השם. 8 כ"כ בכנה"ג (חור"מ סי' שנט) ע"ש שהאריך בדין זה והעלה דחמור מישאל כמבואר בגמ' דעכו"ם אינו מוחל בפחות משו"פ ונמצא שאיסורו כשאר גזל עכו"ם כנ"ל סעיף א.

9 כ"כ בספר חסידים (אות תר) שיש גזל גוי שיבוא לכמה רעות יותר מגזל ישראל, שאם יבא ישראל ביניהם יגלוהו, וזהו חוטא אחד שגורם הפסד לשאר יהודים, והביאו הכנה"ג.

10 כ"כ בפלא יועץ ערך גזל בשם המקובלים, ובכן

דין עכו"ם שבזמנינו

(ט) י"א דעכו"ם שבזמנינו שמודים בבורא עולם ונימוסיהם להחזיר אבידה, צריך להחזיר להם אבידה¹⁷.

כשיש דינא דמלכותא להחזיר אבידה

(י) במקום שיש דינא דמלכותא להחזיר אבידה י"א שחייב להחזיר אבידת עכו"ם ויש חולקים¹⁸.

במקום חילול השם

(יא) במקום שיש חילול השם חייב להחזיר אבידת העכו"ם¹⁹.

במקום קידוש השם

(יב) כמו"כ אם החזיר האבידה כדי שיפארו את ישראל וידעו שהם בעלי אמונה, הרי זה משובח²⁰.

ענף ג - בדיני טעות עכו"ם

דין טעות עכו"ם

(יג) טעות עכו"ם מותרת²¹, י"א שמותר אף להטעותו²², ויש חולקים וסוברים דלהטעותו אסור²³ ודוקא כשטעה מעצמו מותר, דהיינו שאז אינו חייב להעמידו על טעותו²⁴,

במשנת המשפט הנ"ל (סק"ו) דלרוב האחרונים גדר חילול השם היינו באופן שהגוי יחשוש שישראל גנבוהו, אבל כשיחשוש רק שאינם מחזירים לו אבידתו אי"ז חילול השם כיון שגם בני נח אינם מצווין להחזיר אבידה, אמנם יש שכתבו דגם כשרק יחשוש שלא החזירוהו יש בזה חילול השם עי"ש. 20 בשו"ע (שם): "ואם החזירה לקדש את השם כדי שיפארו את ישראל וידעו שהם בעלי אמונה, הרי זה משובח", ובבן איש חי (שנה א פר' תבוא אות ח) הוסיף דבכה"ג חייב בהשבה מדאורייתא.

21 כמבואר בגמ' (ב"ק ק"ג, ב): "אמר שמואל טעותו מותרת".

22 ברמ"א (שמח סעיף ב): "טעות עובד כוכבים, כגון להטעותו בחשבון וכו' מותר".

23 ברמ"א (שם): "ויש אומרים דאסור להטעותו, אלא אם טעה מעצמו, שרי". (מרדכי פרק הגחל בתרא).

24 וכמש"כ בשו"ע הרב סעיף יא (בהשמטות הצנזור), ובדעת הרמ"א משמע שאף אינו צריך לומר לו עליך אני סומך, אולם במהרש"ל (כיש"ש

דהו כשי' היראים הידוע דאף למ"ד דגזל עכו"ם מותר מ"מ אין זה נחשב לכם, ראה בתשורת שי ח"ב סי' נג, הגרש"ש ב"מ סי' לט, קובץ תשובות להגרי"ש אלישיב סי' ריד.

17 מקור הדין במאירי (ב"ק ק"ג הובא בשטמ"ק) "דכל שהוא מהעממין הגדורים בגדרי הדתות ועובדי האלהות על איזה צד, אף שאמונתם רחוקה מאמונתנו אינם בכלל זה, אלא הרי הם כישאל גמור לכל דבריהם" והביאו במנחת פתים (סי' רסו), וראה במשנת המשפט (לסי' רסו ציונים למשפט סק"א) שהביא רבות מדברי האחרונים בזה ד"א שזהו רק בנכרי המקיים ז' מצוות בני נח עי"ש.

18 בשו"ת שואל ונשאל (ח"ב חו"מ סי' יג) כתב דכשיש חוק להחזיר אבידה חייב גם באבידת עכו"ם, ובמשנה הלכות (ח"ז סי' רעא) חולק, וראה בדברות משה (ב"מ הע' כב) שכתב דלגבי אבידה שהוא בדרך מקרה לא שייך בזה דד"מ, וראה במשנת המשפט בציול"מ הנ"ל.

19 בשו"ע (רסו סעיף א): "ובמקום שיש חילול השם, אבידתו אסורה וחייב להחזירה", וראה

וראה בהערה בביאור פלוגתתם²⁵.

גדר ההיתר בטעות עכו"ם

יד) גדר טעות העכו"ם הוא: שדינו כהפקר, ומי שמגיע לידו טעות העכו"ם צריך כוונה לזכות בזה²⁶, וכן נפק"מ לדין שליח שקנה מקח מעכו"ם והעכו"ם טעה בחשבון וכדו', ונתכיון לזכות למשלח, וזכה המשלח כדין המגביה מציאה לחבירו ואין צריך לשליחות העכו"ם²⁷.

אונאה בתשלום למקח

פז) אונאת העכו"ם במקח וממכר לדעת הסוברים שאסור להטעותו ה"ה שאסור לאנותו²⁸, והאיסור הוא הן לאנותו בשוויות החפץ, והן לאנותו בסכום הממון שנותן לו תמורת החפץ, דחשיב כגזול ממנו החפץ שהרי לא הסכים ליתן לו החפץ רק בסכום זה²⁹, אבל לדעת הסוברים שמותר להטעותו מותר בכ' האופנים דס"ל דכיון שמכר לו החפץ כבר נחשב החפץ שלו ומה שמאנהו בהסכום דינו כבעלמא שמותר להטעותו³⁰.

כשמטעהו להוסיף במדה ומנין

פז) האמור לעיל זהו דוקא כשקנה ממנו החפץ במשיכה או שאר קנין שאז דמי המקח הם כחוב, אבל כשקונה ממנו כלים ומטעהו שיוסיף במדה ומנין הוי גזל ממש ואסור

הפקר וליכא דעת אחרת מקנה וזוה ודאי כל שהשליח לא ידע אינו זוכה שלא במתכוין כמו במציאה ובנכסי הגר', נעיי"ש בהמשך דבריו שמסיק דלמעשה הוי סד"ד כיון שי"א דתלוי בפלוגתא אם חצירו וידו זוכין גם שלא מדעת בדבר שאינו רגיל לבא].
27 כ"כ בערך שי ס"י קפג דכיון שזה הפקר א"צ לשליחות בעל הממון, וע"ש מש"כ לדון בדברי הנתייה"מ בזה.

28 כ"כ בפתחי חשן (גניבה ואונאה פ"י סק"ב), וע"ש שאי"ז מדין לא תונו אלא ככל שאר גניבת דעת שאסור לדיעה זו בעכו"ם כמבואר בשו"ע הרב סי' ב סעיף ז.

29 כ"ה בפתחי חושן שם, והיינו דכיון שלוקח ממנו חפץ ומטעהו בסכום המעות חשיב כגזול של חפץ וגרע ממטעהו ליתן מדעתו.

30 כ"ה לדעת המתירים וכמש"נ לעיל הע' 25 שפירשו עובדא דשמואל שהטעה העכו"ם הן בשוויות הכלי מזהב לנחושת והן בזה שנתן לו פחות זוז וכפי' רש"י, וכאמור החולקים הנ"ל ס"ל דהגוי טעה מעצמו בסוג הכלי, ומפרשים בהא דאבלע ליה זוזא כפי' הערוך שנתן לו זוז יותר ממה שביקש כדי שיסתלק מהר.
26 כ"כ בקצות החושן (סימן קפג סק"ט): "ומש"ה לא כתב הרמ"א האי דינא אלא בטעות גוי דהוי

פרק בתרא דב"ק סי' כ) כתב שצריך לומר לו עליך אני סומך ע"ש,

25 יסוד האי פלוגתא הוא עפ"י הגמ' דב"ק (הנ"ל): "אמר שמואל טעותו מותרת; כי הא דשמואל זבן מכותי לקנא דדהבא במר דפרזלא בד' זוזי, ואבלע ליה חד זוזא. רב כהנא זבן מכותי מאה ועשרים חביתא במאה, ואבלע ליה חד זוזא, אמר ליה: חזי דעלך קא סמיכנא", וברש"י כתב: "ועוד טעות אחרת שעיקב זוז מדמיו והטעהו בחשבון שלקח ג' במקום ארבעה", ונמצא שלפי פשטות הגמ' לפירש"י הרי שמואל הטעהו בכ' דברים א. שזה נחושת ולא זהב, ב. ששילם לו ג' במקום ד', ולפי"ז א"כ מותר להטעות לגוי, אולם ביש"ש הנ"ל חולק ע"ז ולדבריו הגוי בעצמו טעה וחשב שזה של נחושת ולא זהב, וכן מפרש הא דאבלע ליה זוזא כפי' הערוך שנתן לו זוז יותר ממה שביקש כדי שיסתלק מהר, וע"ע להלן ענף ה סעיף נג מש"כ בביאור העובדא דשמואל מהנשר הגדול הגר"נ אדלר, וע"ע להלן בזה.

26 כ"כ בקצות החושן (סימן קפג סק"ט): "ומש"ה לא כתב הרמ"א האי דינא אלא בטעות גוי דהוי

אף במקום שאין חילול השם³¹.

כשמקיים ז' מצוותיו ודין עכו"ם בזמנינו

(יז) עכו"ם שמקיים ז' מצוות בני נח, י"א שאסור להטעותו³², כמו"כ נראה דלהסוברים שמחזירים אבירה לעכו"ם בזמנינו³³, כש"כ שאסור להטעותם, וי"ל דאף יש להחזיר להם טעותם³⁴.

כשיש חילול השם

(יח) בכל אופן כשיש חילול השם אסור בין להונות, ובין להטעות, ואף טעות עצמו אם יהא בזה חילול השם אסור³⁵.

אם יש חיוב משום קידוש השם

(יט) אף להאוסרים אם עבר והטעהו או אינהו אינו חייב להחזיר³⁶, ומ"מ אף כשטעה מעצמו י"א שיש להחזיר משום קידוש השם, ויש חולקין דכיון שטעה מעצמו אינו חייב להחזיר מפני קידוש השם³⁷.

ענף ד - בריני הפקעת הלוואת עכו"ם

דין ההפקעה

(כ) הפקעת הלוואת עכו"ם י"א דמותר³⁸, והיינו שכל שחייב לגוי איזה חוב, יכול להפקיע עצמו ולהתחמק מלשלם לו, וכהא דאיתא שנודרין למוכס³⁹, ויש אוסרין⁴⁰.

38 כדאיתא בב"ק (ק"ג, ב): "כאן בגזילו, וכאן בהפקעת הלוואתו", וכמש"כ הרמ"א (סי' שמח סעיף ב): "או להפקיע הלוואתו מותר", והטעם ראה בתומים (עב סקנ"ז) דכיון שמלווהוצאה ניתנה חשיב כשלו, נייש מחזירים אף להשתמש במשכנו כיון שבא לידו בהיתר, ראה ט"ז (יו"ד קכ סק"א, שו"ע הרב (חו"מ סי' ז סעיף ו) ובאמרי יעקב (ס"ק לז-לח).

39 כמבואר בב"ק (שם, א): "נודרין להרגין ולחרמין ולמוכסין שהיא של תרומה, שהיא של בית מלך, אע"פ שאינה של תרומה, אע"פ שאינה של מלך; ולמוכסין, והאמר שמואל דינא דמלכותא דינא וכו' רב אשי אמר: במוכס נענני", וכדפירש"י (שם): "הפקעת הלוואתו: שאין גזל ממש שרי כי ליכא חילול השם, ולהבריה המכס היו כהפקעת הלוואתו", ומבואר שאף יכול לשקר כדי ליפטר מלשלם למכס שהרי מירי בנודר שאינו שלו כדי ליפטר ממנו, וראה עוד להלן. 40 כ"ה דעת הרמב"ם (ריש הל' גנו"א) וס"ל דזהו בכלל גזל עכו"ם, ונהיינו דהוא מפרש הא

31 כ"כ הרש"ל ביש"ש (פ' בתרא דב"ק סי' כ) ע"ש שהוכיח כן מדברי הרמב"ם.

32 כ"כ בכנה"ג סי' שמח בשם ספר חסידים סי' שנח.

33 כנ"ל סעיף ט.

34 דלהטעותם ודאי גרע מאבידה, אך לגבי טעותם י"ל דכיון שלמעשה העכו"ם נתן לו עדיף מאבידה ואינו חייב להחזיר ויל"ע.

35 כמבואר ברמ"א ריש סי' שמח: "ובלבד שלא יודע לו דליכא חילול השם", וכ"ה בשו"ע הרב סעיף ד: "אבל כשהא"י יודע שהוא משקר אסור לכחש לו שום דבר מפני חילול השם וכו' אם הנכרי טעה מעצמו מותר אם לא יהא חילול השם בדבר", 36 כ"ה בפתחי חושן שם עפ"י המבואר בשו"ע רכז סעיף כו.

37 בכנה"ג (קפג הגהב"י אות נד) כתב בשם בנימין זאב סי' תט שבמקום קידוש השם צריך להחזיר טעות עכו"ם אפילו בטעה מעצמו, והכנה"ג חולק עליו דבטעה מעצמו לכו"ע א"צ להחזיר מפני קידוש השם.

כשהגוי אינו יודע מהחוב

כא) גם לדעת האוסרים הנ"ל זהו באופן שהגוי יודע שחייב לו והישראל מפקיע עצמו מלשלם, אבל כשהגוי אינו יודע מהחוב אינו חייב להודיעו.⁴¹

אם נפקע מאליו או שצריך להפקיעו

כב) דנו הפוסקים אם צריך להפקיע החוב או שהחוב נפקע מאליו⁴², כמו"כ דנו אם מותר לשקר כדי להפקיע החוב.⁴³

גדר ההפקעה כשהגוי יודע

כג) גדר הפקעת הלואה, נראה דלהסוברים שמותר להפקיע גם באופן שהגוי יודע מהחוב כנ"ל סעיף כ, תלוי בפלוגתא הנ"ל דאם נפקע מאליו הגדר הוא שנעשה כאינו חייב לו⁴⁴, ואם צריך להפקיעו, הגדר הוא שיש לו זכות לעכב התשלום.⁴⁵

כשאינו יודע מהחוב

כד) ולדעת הסוברים שמותר רק כשהגוי אינו יודע מהחוב⁴⁶, ו"א דהגדר בזה דבכה"ג הוי כאבידת עכו"ם שמותרת, משא"כ כשיודע שמפקיע חובו אי"ו כאבידה⁴⁷, וי"א שהגדר כנ"ל דהוי כאילו אינו חייב לו, אלא דכשיודע העכו"ם שמפקיע חובו אסור מפני חילול השם.⁴⁸

חלה קודם ההפקעה ואכמ"ל, וראה בחזו"א ב"ק סי טו סקל"ט, ובסימן ד.

43 בפתחי חושן (גנו"א פ"א הע' ג) כתב דבשו"ע הרב מבואר דמותר לשקר, אך בשו"ת חוט המשולש (סי טו) כתב שאסור לשקר כדי להפקיע הלואה, ויל"ע דהא נודדים למוכס עכו"ם.

44 כן נראה פשוט שכיון שנפקע מאליו, הרי הוא כאינו חייב לו.

45 והיינו שאף שיש לו חוב עליו, מ"מ יש לו זכות הפקעה והשתמטות מלשלם.

46 כנ"ל סעיף כא.

47 במש"כ הרמ"א בסי' רפג סעיף א הנ"ל בהע' 41 דליורשי הגוי אינו חייב לשלם כשאניס יודעים מהחוב, ביאר הסמ"ע דכשיודעהגוי כיון דעכו"ם יורש מדאורייתא הוי כגזל עכו"ם, משא"כ כשאינו יודע הוי כאבידת עכו"ם שמותרת, ומבואר דבאופן זה שאינו יודע חשיב כאבידה.

48 בלבוש (שם) ביאר באופן אחר, דכשאנו יודע ליכא חילול השם, משא"כ כשיודע אסור מפני חילול השם, ומבואר דס"ל דאף כשיודע היה מותר

נודדים למוכס דמיירי במוכס העומד מאליו, ולא כשינויא דמיירי במוכס עכו"ם].

41 כמש"כ הרמ"א (בסי' רפג סעיף א): "וישראל שהיה חייב לעובר כוכבים ומת, אם אין עובד כוכבים יודעין מזה אינו חייב לפרוע ליורשיו" (מרדכי פרק קמא דקידושין). וע"ע בקצה"ח סי' קכח סעיף ג דאף שאסור להפקיע הלואה כשיודע מזה דהוי בכלל עושק, אבל ביורש שאינו יודע מותר, ונראה דה"ה כשהגוי שכח מהחוב, וראה עוד להלן בזה.

42 ראה בנתיח"מ (סי' עב סקנ"ב) דהתומים (בסי' קכו סקנ"ז לענין מעמ"ש) מסתפק בזה אם צריך להפקיע ההלואה או דנעשית ממילא, והנתיח"מ סובר דצריך להפקיעו וראה בתומים (בסי' עב סקנ"ז וסי' פו סקי"ג) שכתב דנפקע ממילא, והעירני ידידי הרב משה ויליגר דכן משמע להדיא בחידושי הרי"מ (פסחים ל: ד"ה ואפשר) דלכן עכו"ם לא קנה משכון משום דכבר נפקע החוב, ומיהו עיי"ש בתומים (בסי' פו) דכשהגוי חייב לישראל, ואח"כ מלוה הגוי לישראל אחר, לא חלה ההפקעה, דשעבודא דרנ

בדין עכו"ם בזמנינו

כה) למשנ"ת לעיל די"א שבעכו"ם דזמנינו חייב להשיב אבידה⁴⁹, א"כ גם בדין הפקעת הלוואתו להסוברים דהוה מדין אבידת עכו"ם, א"כ בעכו"ם דזמנינו אין היתר זה, ולהסוברים דהוה דין בפני עצמו שאינו חייב לשלם, יש להסתפק בזה⁵⁰.

כשיש חילול השם או שרוצה לקדש שם השם

כו) בכל אופן כשיש חשש לחילול השם אסור להפקיע הלוואתו⁵¹, וכשרוצה לקדש שם השם נראה דכדאי שיחזיר חוב לעכו"ם גם כשהיה דין הפקעת הלוואתו⁵².

ענף ה - מילי דאגדתא בריני גול עכו"ם

מכל מה שנתבאר לעיל למדנו שכל אופני ההיתר אינו ברור שנוהג בזמנינו, ובכל אופן אף כשיש היתר מ"מ במקום קידוש השם יש להחמיר, וק"ו דכשיש חילול השם אסור בתכלית האיסור.

והתבוננתי שראוי לנו לתת לב לחקור ולדרוש איך נהגו אבותינו באופנים אלו, כדי שנהיה בבחינת מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי.

הרצון להיות מושפע רק מהקב"ה בלבד

כז) מצינו באביהם של כל ישראל מייסד האומה אברהם אבינו, שלא רק שהחמיר בגול עכו"ם, אלא אף בזה שהיה שייך לו בדין לא רצה ליטול, ובא בטענה עצומה שיש לנו ללמוד ממנה, היה זה במלחמת סדום כשזכה בדין בכל הרכוש עד שמלך סדום בעצמו הבין שהרכוש שייך לו ואמר לו "תן לי הנפש והרכוש קח לך", ואילו אברהם סירב בתוקף ולא רצה ליקח מחוט ועד שרוך נעל, ומענתו בפיו: "אל תאמר אני העשירתי את אברהם", כלומר: אף שהרכוש שייך לי, מ"מ רצוני להיות מונהג לגמרי תחת הנהגת הקב"ה, ואיני מסתפק בזה שאני יודע שהקב"ה נתן לי מתנה זו, אלא רצוני שלא יהא איש בעולם שיחשוב שהוא נתן לי משהו, אלא הכל אך ורק ממנת אלוקים, וא"כ אם רק מלך סדום יתהלך בהרגשה שהוא זה שהעשיר את אברהם, מממון כזה כבר לא רצה אברהם להנות.

51 כמש"כ הרמ"א (סי' שמח): "ובלבד שלא יודע לו דליכא חילול השם".

52 ראה לעיל סעיף יט די"א דאף בטעה מעצמו יחזיר כדי לקדש השם וכש"כ בנידוד, ואף להסוברים דבטעה מעצמו אין להחזיר מפני קידושה"ש, מ"מ בהפקעת הלוואתו שהוא המפקיע לכא"ר כדאי להחזיר מפני קידושה"ש.

מעיקר הדין ורק מפני חילול השם אסור, וע"כ דס"ל דהוי כאילו אינו חייב לו.

49 כנ"ל סעיף ט.

50 והיינו דלגבי אבידה מצינו דחייב להחזיר בזמנינו וא"כ ה"ה בנידוד, משא"כ לגבי הפקעת הלוואה אם חשיב כאילו אין חוב י"ל דגם בזמנינו הדין כן, אך יותר נראה דבכל אופן אינו נוהג בזמנינו ויל"ע.

עד כדי כך הרגיש אברהם שרכוש סדום אינו שלו עד שהיה נחשב אצלו כגזל, וכדמצינו בחז"ל⁵³ שאמרו: "א"ר אבא: קשה גזל הנאכל, שאפילו צדיקים גמורים אינו יכולין להחזירו, שנאמר בלעדי רק אשר אכלו הנערים", וזה מדרים ביותר שרכוש שזכה במלחמה נחשב אצלו כגזל, ובפרי צדיק⁵⁴ כתב: "ומעתה יובן שדקדקו בגמרא מדכתיב רק אשר אכלו הנערים וזהו הנאת עצמו ולפי מדריגתו היה נחשב בעיניו כגזל ולמה לא החזיר למלך סדום מה שאכלו. רק בודאי לא היה לו ולא היה יכול להחזיר. אבל עדיין השאלה למה לא המציא לו ה' יתברך שיוכל להחזיר כדי שלא יהנה ממה שנחשב בעיניו למדריגתו כגזל. ועל כרחק ללמדנו שקשה גזל הנאכל שבמדריגת אברהם אבינו ע"ה היה נחשב כגזל הנאכל. ולכן לא המציא לו ה' יתברך כדי שנלמוד זה שאפילו צדיקים גמורים כאברהם אבינו אינם יכולים להחזירו. אינם יכולים דייקא שלא המציא לו ה' יתברך שיוכל להחזיר. ומזה למדנו לכל אדם שאף גזל פשוט הנאכל קשה להחזיר וצריך סייעתא דשמיא להנצל מזה".

גודל השכר עבור ויתור בממון

כח) וחז"ל גילו לנו שאכן מעשהו זה של אברהם שהחזיר כל הרכוש למלך סדום נחשב למעשה כביר שעבדו זכה לשתיים ממצוות החשובות ביותר: "ציצית ותפילין", וכדאיתא בגמרא⁵⁵: "ואמר רבא בשכר שאמר אברהם אבינו מחוט ועד שרוך נעל [ופירש"י שהבריה עצמו מן הגזל] זכו בניו לשתי מצוות לחוט של תכלת ורצועה של תפילין". ומקשה בשלמא רצועה של תפילין, כתיב וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך, ותניא, ר' אליעזר הגדול אומר: אלו תפילין שבראש, אלא, חוט של תכלת מאי היא, [ופירש"י מאי הנאה איכא, כלומר, שהרי זכו בני ישראל לכל המצוות ומה נשתנה חוט של תכלת שנחשב לשכר], ומשני, דתניא רבי מאיר אומר מה נשתנה תכלת מכל הצבעונין, מפני שתכלת דומה לים, וים דומה לרקיע, ורקיע דומה לאבן ספיר, ואבן ספיר דומה לכסא הכבוד, דכתיב ויראו את אלהי ישראל ותחת רגליו וגו', וכתיב כמראה אבן ספיר דמות כסא, ופירש"י: "כשהקב"ה מסתכל בכסא הכבוד שלו נזכר במצוה זו שהיא כנגד כל המצוות".

ומבואר כאן רעיון נפלא, דכמו שמצוות ציצית תכליתיה כמו שכתוב: "וראיתם אותם וזכרתם את כל מצוות השם" וכדביארו חז"ל שהתכלת מזכיר לנו את כסא הכבוד⁵⁶,

53 חולין פט, א.

54 בראשית פרשת וישלח).

55 הנ"ל בחולין שם.

56 וכדפירש"י (בגמ' סוטה יז, א ד"ה תכלת) על מימרא זו של ר"מ: ללמדנו שכל המקיים מצות ציצית כאילו הקביל פני שכינה והכי תניא לה בספרי דאיצטריכו כל הני משום דלא אשכחן

קראי אלא ברקיע שדומה לכסא הכבוד הילכך תכלת דומה לים וים דומה לרקיע דתכלת לא דמי לרקיע כל כך אלא דומה לדומה כמו תכלת דומה למראה הים ואנן קחוינן דים דומה למראה הרקיע. ומבואר כאן שני מהלכים ברש"י דבסוטה ביאר על פי הספרי דהכוונה להזכיר לישראל מהקב"ה, ובחולין ביאר שהכוונה להזכיר להקב"ה מישראל.

ה"ה להיפך כלפי שמיא כביכול כשהקב"ה רואה את כסא הכבוד הריהו זוכר את עמו ישראל לטובה בקיימם מצוותו של לבישת ציצית שהיא כנגד כל המצוות.

כלומר, אברהם אבינו קיבל בשכרו בזה שכטח בהשם יתברך ונשמר מנדנוד של גול, ולא רצה שאף הגוי יחשוב שהעשירי אלא שהשפע יגיע מהקב"ה בעצמו, בזכות זה זכה למצוה שמקשרת את בניו להקב"ה בכל עת "וראיתם אותו וזכרתם", וכמו"כ זהו גורם קשר גם מעילא לתתא שהקב"ה זוכר תמיד בבני ישראל שמקיימים מצוותיו ומשפיע להם רחמיו וחסדיו. הרי לנו מוסר השכל עד היכן מגעת זכות זו ש"הברית עצמו מן הגזל", ומאיזה גול? מגול כזה ששיך ברין אליו.

זהירות אבותינו בממון שאינו שלהם

כ(ט) כך מצינו כמעט בכל המקראות ממעשה אבותינו שפרשו מנדנוד קל מחשש ממון שאינו שלהם, וכמו בחפירת הבארות ע"י עבדי יצחק, וכן בעקב אבינו כשהיה אצל לבן למרות שאמר: אחיו אני ברמאות, מ"מ התהלך עמו בתמימות, עד שנתקיים בו⁵⁷: "ויצל אלוקים את מקנה אביכם ויתן לי".

ובגמ' 58 מצינו: "יבא לבן ויעיד בעקב שלא נחשד על הגזל", וברש"י (שם): "דכתיב מה מצאת מכל כלי ביתך אפילו סכין, אפילו מזלג, אפילו מחט, והחתן הדר בבית חמיו עשרים שנה כשיוצא אינו נוטל עמו כלי קטן, ובני נח נצטו על הגזל ועקב קיים".

העונש החמור בחשש איסור גול

ד) ולהיפך מצינו בכל מקום שנגע לאיסור גול או רמאות, אף כשהיה הוראת היתר בדבר מ"מ נענשו ע"ז וכרמצינו במדרש⁵⁹: "מכיון שגנב יצחק את דעת אבימלך ואמר על אשתו אחותי היא, לכן נענש בגניבת דעתו ע"י עשיו, שאמר לו אבא איך מעשרין את המלח ואת התבן, וכן נטל יעקב הברכות בגניבת דעת על ידי שהיה יצחק כהוי עינים".

וכעין זה איתא בזהר⁶⁰: "אמר ר' אלעזר בא וראה כמה יש לאדם ללכת בדרך ישרה, בא וראה מפני שנטל יעקב הברכות [יש גורסים הבכורה] מעשיו ברמאות, תדע לך שלכן נענש שלא ניתן רשות לשום אומה להשתעבד בישראל זולתי אומה של עשיו".

עוד מצינו⁶¹: "רחל אמנו אף על פי שגנבה את התרפים כדי למנוע את אביה מעבודה זרה, אעפ"כ גרם לה העון שלא תקבר במערת הצדיקים". וכ"ה גם בזהר⁶²: "רחל שגנבה התרפים מאביה, היא עשתה זאת ככוונה להפריש את אביה מע"ז, אעפ"כ נענשה שלא זכתה לגדל את בנימין, ולא היתה עם בנה בחיים אפילו שעה אחת, בשביל שגרמה בגניבתה צער לאביה, אע"פ שכוונתה היתה לטובה".

57 בראשית לא, ט.

58 ע"ז ג, א.

59 מדרש תלפיות פד, ב.

60 תרגום מזהר חדש נח כג, ב.

61 עשרת הדברות, מ.

62 תרגום מזהר ויצא קסד, ב.

עובדות מקדמוניות

5א) מעשה ברבי שמעון בן שטח שלקח חמור מישמעאלי. הלכו תלמידיו ומצאו בו אבן אחת טובה תלויה לו בצווארו, אמרו לו: רבי ברכת ה' היא תעשירי⁶³, אמר להם רבי שמעון בן שטח: חמור לקחתי, אבן טובה לא לקחתי. הלך והחזירה לאותו ישמעאלי, וקרא עליו אותו ישמעאלי: ברוך ה' אלוקי שמעון בן שטח⁶⁴.

הביאור בזה: תלמידיו ניסו להתווכח עמו מבחינה הלכתית, השיבם רבי שמעון וכי מה אתם חושבים שמעון בן שטח ברבר הוא, נעשה חטפן ואין להעשירי?, לא כן הדבר, רוצה הוא שמעון בן שטח שיתקדש שם שמים על ידו ולשמוע שבגללו יאמרו הנכרים: ברוך אלוקי היהודים, יותר מכל שכר וממון שבעולם⁶⁵.

ואמנם על פי דין היה יכול ר' שמעון לקחת זאת לעצמו כמו שהציעו לו תלמידיו⁶⁶, אך הוא לא חפץ בהיתרים אף שהם נכונים מ"מ מקלקלים כוחות הנפש שלו ע"י זה⁶⁷.

ושמעון בן שטח מהיכן למד הנהגה זו? מזה שהיה רבי חנינה מספר עובדא זו: רבותינו הזקנים קנו כרי של חטים מאנשי הצבא הנכרים, מצאו בו צרור של דינרים, הלכו והחזירו להם. אמרו הנכרים: ברוך אלוקי היהודים שצויה להם להחזיר אבידה, בוטחים בו ומקיימים מצוותיו⁶⁸.

עובדות מיהודים שקידשו השם

5ב) שוב מעשה באבא אושיעא איש טרייא שהיה כובס, פעם באה המלכה לרחוץ במרחץ ואבדה כלי תכשיטין וכלי זהב שלה, מצאם אבא אושיעא והחזירם לה. התפעלה הקיסרית מיושרו של אבא אושיעא ואמרה לו: הרי אוצר זה שלכם הוא, זכיתם בו! אצלי מהם הם חשובים? יש לי תכשיטים הרבה יותר יקרים ויפים מאלו. סירב אבא אושיעא לקחתם ואמר: תורתנו הקדושה גורה להשיב אבידה לבעליה, הפטירה הקיסרית ואמרה: ברוך אלוקי היהודים!⁶⁹

שוב מעשה במטרונא (גבירה רומית) שאיבדה קופסא מליאה דינרים, מצאה חסיד אחד והוליכה לביתה, כיון שהביאו אמרו לה קרוביה: בודאי יהודי זה אינו יודע מה שבתוכה, לפיכך הביאה לך, אמרה להם: הקופסא כולה של זהב, וגם מבחוץ הוא נראה כן, ואתם אומרים אינו יודע מה שבתוכה?! אמרה המטרונא לאותו חסיד: תהא אומתך מסורה לך, לא ירבו כמותך בישראל ותשאר יחידי ביניהם. אמרו לה קרוביה: הוא מחזיר לך אבידתך ואת מקללת אותו?, אמרה להם: אילו היה עוד אחד באומתו כמוהו אנו לא היינו בעולם..... כשמת אותו חסיד היה דורו קורא עליו: הושיעה ה' כי גמר חסיד, כי פסו אמונים מבני אדם!⁷⁰

63 משלי י.

64 דברים רבה ג, ה.

65 עפ"י ירושלמי ב"מ ב, ה.

66 כמבואר בשו"ע חו"מ רסו, א, שמח, ב דין טעות

עכו"ם דכשטעה מאליו לכו"ע מותר כנ"ל סעיף יג.

67 לב אליהו ח"א, קיח.

68 חלק נכבד מדברים אלו ודלהלן נלקח מהספר

זההרו מבממון חבירים.

69 עפ"י הירושלמי ב"מ ב, ה.

70 עפ"י מדרש תהלים יב.

ביאור נפלא בעובדא דשמואל

לג) הגמרא⁷¹ מספרת על שמואל האמורא שפעם קנה אצל נכרי כד של זהב בתור כד של נחשת, ובשעה ששילם לו ארבעה זהובים בעד הכד, הבליע לו זהוב אחד. והדבר תמוה מאד מדוע באמת הונה שמואל את הנכרי, ולא עוד אלא שגול ממנו זהוב אחד?, ובעיקר צריך ביאור, לשם מה מספרים לנו חז"ל סיפור זה?

מפרש ר' נתן אדלר מפרנקפורט כי הכוונה שבסיפור ממש הפוכה, וחז"ל מספרים לנו גודל ישרותו וחכמתו של שמואל.

שמואל ראה שיש לאותו גוי כד של זהב ששווי רב, ואעפ"כ הגוי דורש עבורו ארבעה זהובים בלבד, תהה שמואל וחשב כי הסיבה למחיר הזול היא אחת מהשתים, או שהנכרי אינו יודע שהכד עשוי מזהב וסבור שאינו רק נחושת, אם כן הרי מן היושר להעמידו על טעותו כדי שלא להונות אותו. או שנאמר כי אותו גוי יודע היטב שהכד הוא מזהב, אלא שזה גנוב על ידו ולכן מזדרז הוא להיפטר ממנו אף במחיר זול מאד, ואם כך הוא הדבר הרי ממצות השבת אבידה לקנותו במעט ממון על מנת להצילו, לברר מיהו בעליו ולהשיבו לו.

עמד שמואל ועשה בחכמתו מעשה של פקחות. הבליע לו זהוב נוסף, היינו שנתן לגוי בלא שירגיש חמשה זהובים במקום ארבעה שביקש, ובזאת יבחן: אם הגוי יחזיר לו הזהוב המיותר, הרי זה סימן שאדם הגון הוא וכי איננו יודע שהכד עשוי מזהב ולתומתו חושב שזה נחושת, אז יוסיף לו את ההפרש המגיע לו בין כד של נחושת לשל זהב. אולם אם הגוי יעלים עיניו וישלשל לכיסו הזהוב המיותר, הרי זה סימן שכשם שהוא גנוב את הזהוב שלא דרש, גם הכד גנוב הוא, ואזי מצוה לפדותו במחיר הזול ולהשיבו לבעליו.

מוסר השכל נתכוונו חז"ל לספר לנו בזה, עד כמה היו רבותינו הקדושים נזהרים בדיני אונאה אפילו ביחס לנכרי. וכמה היו נושאים בעול הזולת להשיב אבידה לבעליה, ועד אנה היתה גדולה חכמת תורתם במעשיהם היום יומיים⁷².

עובדות מזמנינו

לד) החפץ חיים היה מזהיר: אסור לשחד שר גוי המתנהג כראוי כדי שיטה המשפט לטובתו, משום שבני נח מצווין על הדינים, ואם משחדים אותו לעבור על החוק עוברים ב- "לפני עור לא תתן מכשול", אולם אם השר רשע שמציק מפני רוע לבו הסכים הח"ח שישחררוהו⁷³.

מעשה נפלא קרה לפני יותר ממאה שנים ומסופר באחד העתונים של אותה תקופה: יהודי מהעיר סלונים דליטא קנה מאציל בעל האחוז המוקמי 28 ככרות דבש במחיר 5

73 מכתבי ח"ח, שיחות עמ' ס.

71 ב"ק קיג, ב.

72 דרך הנשר תורת אמת, עמ' כב.

רובל כל ככר, בבוא הסוחר הביתה שקל את הדבש ומצא שמשקלו 38 ככר. גמר בלבו לנסוע חזרה אל הגוי בעל האחוזה ולשלם לו בעד הדבש העודף אשר מצא. בבואו אל האציל גילה לו כי בטעות נתן לו עודף של דבש, ותחת 28 מצא 38 ומיד הושיט לו היהודי יתרת הכסף בסך 50 רובל. השתומם האציל הגוי להיווכח מיושרו של היהודי ויאמר: עתה הנני רואה בעליל כי אך לשוא יבקשו שונאי היהודים תואנות ועלילות שוא עליכם לבזותכם ולהשמיצכם כי אך מרמה ועושק אתם אוהבים.

המשיך האציל וחקר את הרוכל על מצבו הכלכלי, היהודי סיפר לו כי מצבו במעמד בינוני והוא שמח בחלקו על אף שאין לו דירה משלו. כשמוע האציל כך פנה ואמר לו: אם כן איפוא יהודי ישר, בנה לך בית, ואני אצוה לכרות למענך עצים די הצורך מהיער שלי, אל תחסוך בזה, תקים לך על חשבוני בית גדול ורחב, לבל תאלץ לנוע מדי שנה בשנה להחליף דירה בשכירות.

ועתה - סיים האציל, את 50 הרובל העודף שהשבת לי עבור הדבש, הנני מחזיר לך במתנה גמורה לאות על יושרך, והיום אני אציג אותך לאות ולמופת בפני ידידי בעלי האחוזות אשר יבואו אל ביתי אל המשתה אשר הכנתי להם, למען יאמינו כי היהודים אנשים כנים וישרים המה, ולא יוסיפו להאמין לשקרים המופיעים בכתבי העת האנטישמיים⁷⁴.....

ואל תטוש תורת אמך. כי לוית חן הם לראשך... (משלי א' ח-ט)

אלון בכות... על אם בישראל

לזכר ולעילוי נשמת אמי מורתי

מרת גיננדל בת ר' שלמה בערקאוויטש ע"ה, הכ"מ

גלב"ע ז' אב תש"ע לפ"ק

אשת חיל מ"י ימצא: ובאוה"ח הקדוש, תיבת 'חיל' תגיד עוצם השלמת האושר והמדות והגבורה, וכללות השלימות בשלימותה, והכל נכללה במציאותה.

ורחוק מפנינים מכרה: מכרה, קנינה, האשה נקנית. ויעבוד ישראל באשה ובאשה שמר. מסירותא דאבא, מוסר לכולנו. ויהיו בעיניו כימים אחדים באהבתה.

דבר אחר, ורחוק מפנינים מכרה: מה בצע ללבוש בגדי רקמה, הלא תקות אנוש רמה. סיפוק בדברים הכרחיים, היא מדה טובה ונדירה, ותפארת לעושיה. לא לפנינים ולא לאבני שיש שאיפתה.

בטח בה לב בעלה: דאין הברכה מצויה בביתו של אדם אלא בעבור אשתו שנאמר "ולאברם היטיב בעבורה"; וגם אינה מצויה אלא בדבר הסמוי מן העין, בצניעותה.

ושלל לא יחסר: רוב נשים מפזרות הון. אמא ע"ה עובדת, מכנסת, משמרת, ולא מחסרת. ואף 'שלל אמרתיך' היה אממו"ר שליט"א שש ומוצא, דבמקום הכנסתה, שם תמצא הסתפקותה.

גמלתהו טוב ולא רע כל ימי חייה: 'ודורשי ה' לא יחסרו'... למה? 'כל טוב'. כי הם שמחים בחלקם - הכל טוב. כל ימי חיי אמא ע"ה, גמלתהו טוב. 'הכל טוב', זו היתה גמילתה, כל ימי חיותה.

דבר אחר, גמלתהו טוב: ע"פ הירושלמי, דצדקה וגמ"ח שקולים ככל המצוות. וע"י הברכה המצויה בעיסתה, וגם צימצמה בהוצאותה, ע"י זה איפשרה לו לעסוק בצדקה וחסד, וזו גודל צדקתה.